

KOZMOSZ FANTASZTIKUS KÖNYVEK
SZERKESZTI KUCZKA PÉTER

ISAAC ASIMOV

Második Alapítvány

TUDOMÁNYOS FANTASZTIKUS TRILÓGIA 3.

KOZMOSZ KÖNYVEK

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült

Isaac Asimov: Second Foundation. Avon Books

© 1953 by Isaac Asimov

Printed by arrangement with Doubleday and Company, Inc.,

Second Foundation is based upon published material originally copyrighted by Street and Smith, Publications, Inc., 1948., 1949.

FORDÍTOTTA BARANYI GYULA
A FEDÉL KORGA GYÖRGY MUNKÁJA
AZ UTÓSZÓT MAKKAI LÁSZLÓ
AZ ÉLETRAJZOT KUCZKA PÉTER ÍRTA
MÁSODIK KIADÁS

© Baranyi Gyula, 1973

Hungarian translation

HU ISSN 0324-5225

ISBN 963 211 514 7 összkiadás

ISBN 963 211 520 1

Kozmosz Könyvek. Budapest

Felelős kiadó: Szilvásy György igazgató

Készült a Zrínyi Nyomdában (KI.1184/1-4052)

rotációs ofsetnyomással. Budapest. 1982

Felelős vezető: Vágó Sándorné igazgató

Felelős szerkesztő: Futaki József

A szöveghűséget ellenőrizte: Elek István

Műszaki vezető: Haás Pál

Képszerkesztő: Szecskó Tamás

Műszaki szerkesztő: Kellermann József

115 000 példány, terjedelem: 16,38 (A/5) ív. IF 4531

Maciának, Johnnak és Stannek

PROLÓGUS

Az Első Galaktikus Birodalom évtízezredekén át fönmaradt. Zsarnoki vagy szelíd, de mindig rendezett központi uralma a Galaxis minden bolygójára kiterjedt. Az embereknek eszükbe sem jutott, hogy másképp is lehetne.

Az egy Hari Seldon kivételével.

Hari Seldon az Első Birodalom utolsó nagy tudósa volt. Ő volt az, aki tökélyre fejlesztette a pszichohistória tudományát. A pszichohistória a szociológia párlata volt – az emberi viselkedés matematikai egyenletekbe sűrített tudománya.

Az egyes ember kiszámíthatatlan, Seldon azonban úgy találta, hogy az embertömegek reakciói statisztikailag mérhetők. Minél nagyobb a tömeg, annál pontosabban. És az az embertömeg, amelyet Seldon vizsgálatai tárgyává tett, a Galaxis egész lakosságát magába foglalta, s ennek számát az ő idejében csak kvintilliókban lehetett kifejezni.

És Seldon volt az, aki az oly erősnek tűnő fényes Birodalomban a józan ésszel és a közvéleménnyel dacolva fölismerte a gyógyíthatatlan kór és hanyatlás jeleit. Előre látta (avagy matematikai egyenletekbe foglalta és levezette, ami egy és ugyanaz), hogy ha magára hagyják, a Galaxisra harmincezer évnyi nyomorúság és anarchia vár, mielőtt újból a fölszínre vergődne egy egységes kormány.

Nekifogott hát, hogy segítsen a helyzeten, s úgy intézze a dolgokat, hogy már egyetlen évezred múlva helyreálljon a béke és a civilizáció. Körültekintően két tudóstelepet hozott létre, s ezeket Alapítványoknak nevezte el. Szándékosan a "Galaxis két átellenes végén" helyezte el őket. Az egyik Alapítványt mindenki szeme láttára rendezte be. A másik, a Második Alapítvány létét a titokzatosság ködébe burkolta.

Az *Alapítvány* (Gnome Press, 1951) és az *Alapítvány és Birodalom* (Gnome Press, 1952) az első Alapítvány történetének kezdeti három évszázadát meséli el. Ez eleinte kicsiny enciklopédista társaságként tengődött a Galaxis külső peremvidékének elhagyatottságában. Időről időre szembe kellett néznie egy-egy válsággal, amikor is az emberek közötti súrlódás, a kor társadalmi és gazdasági folyamatai által gerjesztett erővonalak összesűrűsödtek körülötte. Ilyenkor csupán egyetlen megszabott út maradt nyitva számára, s ha ezen elindult, a fejlődés új távlatai tárultak föl előtte. Mindezt a régóta halott Hari Seldon vázolta föl.

Az Első Alapítvány, felsőbbrendű tudományára támaszkodva, kiterjesztette uralmát a környező barbár bolygókra. Dacolt a halódó Birodalom gyámsága alól kiszabadult zabolátlan hadurakkal, és vereséget mért rájuk. Dacolt

magával a maradék Birodalommal, annak utolsó erős császárával és utolsó erős tábornokával, és vereséget mért rá.

Azután olyasvalamivel kellett szembenéznie, amit Hari Seldon nem láthatott előre: egyetlen emberi lény, egy mutáns mindent lebíró hatalmával. Az Öszvér néven ismert lény vele született képességénél fogva át tudta gyúrni az emberek érzelmeit, és át tudta formálni gondolkodásukat. Legkérlelhetetlenebb ellenségeit hűséges szolgálóivá alázta. Nem volt hadsereg, amely dacolni tudott, dacolni akart volna vele. Az Első Alapítvány is martalékaul esett, és Seldon terveit is romlás fenyegette.

Ám megmaradt a titokzatos Második Alapítvány, minden kutatás célpontja. Az Öszvérnek meg kell találnia, ha teljessé akarja tenni a Galaxis fölötti uralmát. Az Első Alapítvány megmaradt híveinek egészen másvalami miatt kell a nyomára bukkanniok. De hol keressek? Senki sem tudta.

Következik hát a Második Alapítvány keresésének története.

Első rész

AZ ÖSZVÉR KERESI
A MÁSODIK ALAPÍTVÁNYT

1. KÉT FÉRFI MEG AZ ÖSZVÉR

AZ ÖSZVÉR – Az Első Alapítvány bukása után kibontakoztak az Öszvér uralmának konstruktív vonásai. Amióta végérvényesen fölbomlott az első Galaktikus Birodalom, ő ajándékozta meg a történelmet az első, méreteiben valóban birodalmi, egységes kozmikus rendszerrel. A letűnt Alapítvány korábbi kalmárbirodalma tarka és laza szervezet volt, annak ellenére, hogy láthatatlanul ott állt mögötte a pszichohistória előrelátása. Össze sem lehetett hasonlítani az Öszvér szigorú ellenőrzése alatt álló Világok Szövetségével, amely átfogta a Galaxis területének egytizedét s lakosságának egytizenötödét. Különösen az úgynevezett Kutatás korszakában....

Enciklopédia Galactica *

Az *Enciklopédia* ennél sokkal többet is elmond az Öszvérről meg a birodalmáról, ennek azonban alig van valami köze történetünkhöz, aztán meg túlságosan is száraz ahhoz, hogy céljainknak megfeleljen. A cikk itt hosszasan taglalja azokat a gazdasági föltételeket, amelyek fölszínre dobták a Szövetség Első Polgárát (ez volt az Öszvér hivatalos címe) meg uralmának gazdasági következményeit.

Ha a cikk szerzőjét netán meghökkentené egy kissé az a viharos gyorsaság, amellyel az Öszvér öt év alatt a semmiből egy hatalmas birodalom élére sodródott, akkor magába temeti meghökkenését. Továbbá annak sem adja tanújelét, hogy meglepődne azon: a hódítás milyen hirtelenséggel átadta helyét egy ötéves konszolidálási időszaknak.

Hagyjuk hát magára az *Enciklopédiái*, és térjünk rá a célunkhoz hamarabb elvezető saját ösvényre, és vegyük föl az Első és a Második galaktikus Birodalom közötti Nagy Interregnum történetének fonalát, éppen ennek az ötéves konszolidálási időszaknak a vége felé.

A Szövetség politikailag nyugodt. Gazdaságilag virágzik. Aligha cserélné föl valaki is az Öszvér vasmarkában élvezett békét a megelőző zűrzavarral. Azokon a világokon, amelyek öt évvel korábban jól ismerték az Alapítványt, talán élt még némi búsongó nosztalgia" iránta, de semmi több. Az Alapítvány vezetői közül a hasznavehetetlenek kihulltak, a használhatók megtértek.

A megtértek közül pedig Han Pritcher volt a leghasználhatóbb; ezúttal már altábornagyi rangban találkozunk vele.

---

* Az összes itt szereplő idézetet, a kiadó hozzájárulásával, az Enciklopédia Galactica 116. kiadásából vettük (megjelent A. K. 1020-ban, az Enciklopédia Galactica Kiadó gondozásában. Terminuson)

Az Alapítvány alatt Han Pritcher még százados volt, s a földalatti demokratikus ellenzék tagja. Amikor az Alapítvány ellenállás nélkül az Öszvér kezébe hullott, Pritcher az Öszvér ellen harcolt. Vagyis amíg meg nem tért.

Megtérését, a szokásostól eltérően, nem az érvek meggyőző erejének köszönhetette. Ezzel Han Pritcher nagyon is tisztában volt. Azért változott meg, mert az Öszvér, mutáns lelki hatalmával, tökéletesen a maga céljaihoz tudta idomítani a közönséges halandókat. Nem mintha ellenére lett volna a dolog. Ez így volt rendjén. A megtérés fölött érzett öröm legfőbb ismérve volt magának a megtérésnek. Han Pritchert azonban már teljesen közömbösen hagyta ez az ügy.

És ez a veterán úrhajós és hírszerző ügynök most a Galaxis távoli vidékeiről, az Unió határain túlról visszatérőben, ahová ötödik nagyobb expedícióját vezette, szinte gyermeki örömet érzett arra a gondolatra, hogy hamarosan az Első Polgár színe elé kerül. Arca – ez a komor, sima fából faragott ábrázat, amely a mosolytól azon nyomban megrepedne – nem árult el semmit, de nem is volt szükség semmilyen külső jelle. Az Öszvér meglátta az érzelmeket, a legparányibbat is, akárcsak a közönséges ember a szempilla rebbenését.

Pritcher a volt alkirályi hangárokból hagyta légikocsiját, és az előírásoknak megfelelően gyalog tette meg az utat a palotáig. A jó másfél kilométeres nyílegyenes pálya kihalt volt és csendes. Pritcher tisztában volt vele, hogy a palota több négyzetkilométeres területén nem talál egyetlen örre, egyetlen katonára, egyetlen fegyveres alakra sem.

Az Öszvérnek nem volt szüksége őrizetre.

Az Öszvér legjobb, legerősebb őrizője ő maga volt.

Pritcher fülében halkán visszhangzottak saját léptei, amint fölmagasodtak előtte a ragyogó, valószínűtlenül légies és hihetetlenül erős fémfalak a késői Birodalom építészetének jegyeit viselő merész, túltengő és nyugtalan árkádok alatt. A palota hallgatag tömbje lebegni látszott a pusztaság közepén, a távolban derengő népes város fölé magasodva.

A palotában lakott – egymagában – az az ember, akinek nem emberi lelki képességeitől függött az új arisztokrácia, de a Szövetség egész rendszere is.

A tábornok előtt súlyosan föltárult az óriási, sima ajtó. Rálépett a széles, meredek rámpára, amely megindult fölfelé. A hangtalan lift sebesen suhant vele a magasba. Egy kis, dísztelen ajtó előtt találta magát, a palota csillogó tornyai közül a legfelsőn, az Öszvér magánszobájának a küszöbénél.

Az ajtó föltárult.

Bail Channis fiatal volt és megtérítetlen. Vagyis magyarul: az Öszvér nem alakította át az érzelmi világát. Ez megmaradt ugyanolyannak, amilyenné az öröklődés és a későbbi környezeti behatások formálták. De neki ez is megfelelt.

Alig harmincéves létére kiváló reputációnak örvendett a fővárosban. Jóvágású volt és szellemes, következésképp sikere volt a társaságban. Értelmes volt és magabiztos, következésképp jól állt az Öszvér szemében. És mindkét sikerével nagyon is meg volt elégedve.

S most első ízben az Öszvér is a színe elé rendelte.

Fürgén lépkedett a csillogó, széles úton, amely nyílegyenesen vezetett az alumínium szivacs tornyokhoz – Kalgan egykori alkirályának a rezidenciájához, aki a régi császárok nevében kormányzott; később a független kalgani uralkodó hercegek kormányoztak innen, akik már csak önmaguknak tartoztak felelősséggel; most pedig a Szövetség Első Polgára székelt itt, immár saját birodalmának az uraként.

Channis halkan dúdolászott maga elé. Percig sem kételkedett, mi van a dolog háta mögött. Persze hogy a Második Alapítvány! Az a mindenütt jelenlévő mumus, amelynek a pusztá gondolata elegendő volt arra, hogy az Öszvér föladjá a határtalan terjeszkedés politikáját, és óvatos várakozásba dermedjen. Hivatalosan ezt konszolidációnak nevezték.

S most ezek a híresztelések – ki képes elejét venni a szóbeszédnek? Hogy az Öszvér ismét támadásba lendül. Hogy rájött, hol rejtőzik a Második Alapítvány, és meg fogja támadni. Hogy az Öszvér megegyezett a Második Alapítvánnyal, és fölosztják egymás között a Galaxist. Hogy az Öszvér belátta, nem is létezik Második Alapítvány, ezért ráteszi a kezét az egész Galaxisra.

Se vége, se hossza az előszobái találgatásoknak. Nem ez az első eset, hogy ilyen híresztelések szárnyra kaptak. De most mintha több alapjuk lett volna – elegendő ok az ujjongásra mindenféle szabad és tettvágytól feszülő léleknek, akinek a háború, a katonai kaland és a politikai zűrzavar volt az éltető eleme, s fulladozott a béke és biztonság posványában.

Bail Channis is ezek közé tartozott. Nem félt a rejtelmes Második Alapítványtól. Ami azt illeti, nem félt ő az Öszvértől sem, amivel nemegyszer el is hengegett. Alkalmasint akadt olyan, aki ferde szemmel nézte, hogy fiatal létére így megtollasodott, s a lelke mélyén alig várta, hogy megüsse a bokáját ez a szépfíú, aki gátlástalanul csúfot űzött az Öszvér külső megjelenéséből és remeteéletmódjából. Senki sem merte követni a példáját, és csak kevesen mertek nevetni a tréfáin, de amikor látták, hogy a haja szála sem görbül meg, egyszerre megnőtt a tekintélye.

Channis ajkára rögtönzött szavak tolultak a dúdolt dallam ritmusában. Értelmetlen szavak, csak ez a sor tért vissza refrénszerűen: reszkessen az a hitvány Második Alapítvány.

A palotához ért.

Közeledtére súlyosan föltárult az óriási, sima ajtó. Rálépett a széles, meredek rámpára, amely megindult fölfelé. A hangtalan lift sebesen suhant vele a magasba. Egy kis, dísztelen ajtó előtt találta magát, a palota csillogó tornyai közül a legfelsőn, az öszvér magánszobájának a küszöbénél.

Az ajtó föltárult.

A férfi, akinek az Öszvéren kívül nem volt más neve s az Első Polgáron kívül más címe, a kifelé átlátszó falon át a látóhatár szélén magasodó fényes várost nézte.

A leereszkedő félhomályban földerengtek a csillagok – egy sem volt közöttük, amely ne adózott volna hódolattal neki.

A gondolatra kesernyés mosolyra húzódott a szája. A hódolatuk olyan személyiségnek szólt, akit csak kevesen láttak.

Nem az az ember volt ő, az Öszvér, akin bárki is a szemét legeltetné, vagy gúnyos mosoly nélkül megállná a látását. Alig ötvenöt kilója százhetvenkét centiméterre nyújtózott ki. Csupa csont, vézna tagjai sután és esetlenül fityegtek cingár törzsén. Ványadt arca pedig szinte eltűnt félarasznnyira előremeredő húsos ormánya mögött.

Egyedül a szeme tréfálta meg az Öszvér gúnyrajzra emlékeztető alakját. Tekintetének bársonyossága sehogyan sem illett a Galaxis legnagyobb hódítójához, s e bársonyosság mélyén mindig ott rejtőzött egy kis szomorúság.

A városban meg lehetett találni mindazt az örömet, amit egy fényűző világnak a fényűző fővárosa csak nyújtani képes. Az Alapítványon is fölülhetett volna a székhelyét; ez volt frissen meghódolt ellenségei közül a legerősebb, csakhogy messze kiesett, lévén a Galaxis legkülső peremén. Kalgan, az arisztokráciának ez a régi szórakozóhelye központibb fekvésű volt, s hadászati szempontból megfélelőbb.

A város hagyományos vidámságában azonban, amelyet még tovább fűtött a soha nem hallott jólét, az Öszvér nem lelt békességre.

Féltek tőle, és engedelmeskedtek neki, s talán még tisztelték is, de csak jókora távolságból. De ki is tudna megvetés nélkül szemet emelni rá? Csak az, akit megtérített. De mire megy ezek művi hűségével? Se íze, se bűze. Aggathatott volna magára címeket, bevezethetett volna szertartásrendet, és kigondolhatott volna ceremóniákat de mit ért volna el vele? Még mindig jobb – vagy legalábbis nem rosszabb – az Első Polgár álarca mögé rejtezni.

Kíméletlen dac izzott föl benne. A Galaxis egyetlen morzsája sem menekülhet meg előle. Már öt éve, hogy elásta magát itt Kalganon, és meg sem moccan a láthatatlan, hallhatatlan, ismeretlen Második Alapítvány szüntelen, megfoghatatlan és az egész űrt elárasztó fenyegetése miatt. Harminckét éves múlt. Még nem öreg-de már öregnek érzi magát. Teste, mutáns lelkierejét megcsúfolva, törékeny volt.

Minden csillag! Minden csillag, amit csak befogad a tekintete, s ami azon túl van. Egy sem menekülhet meg előle!

Bosszút állni mindeneken. Az emberiségen, amelyen kívül rekedt. A Galaxison, amelybe nem illik bele.

Feje fölött megvillant a jelzőlámpa hideg fénye. Követni tudta. Az ember útját, aki a palota területére lépett, és egyidejűleg – mintha a félhomály magánya fölerősítette és megélesítette volna mutáns érzékeit – megérezte, amint az érzelmi hullámok lágyan elárasztják agysejtjeit.

Erőfeszítés nélkül azonosítani tudta az alakot. Pritcher volt.

Az egykori Alapítvány Pritcher kapitánya. Az a Pritcher kapitány, akit leintett és semmibe vett a szúrágta kormány bürokráciája. Az a Pritcher kapitány, akit ő kiemelt a kisszerű kémkedés mocsarából, és tisztára mosott. Az a Pritcher kapitány, akiből előbb ezredest, majd tábornokot faragott; akinek az egész Galaxist adta oda porondul.

Pritcher tábornok amilyen makacs lázadóként kezdte, olyan hűséges- eb lett. És mégis, hűsége nem a haszonból, nem is a hálából vagy tisztviselerségből fakadt: hűsége művi volt, a megtérítésnek köszönhető.

Az Öszvér világosan látta a hűségnek és a szeretetnek azt a letörölhetetlen burkát, amely Han Pritcher érzelmvilágának legkisebb rezdülését is átszínezte, s amelyet öt évvel ezelőtt ő maga ültetett rá az agyára. Leke mélyén ott szunnyadtak egy eredendő makacs, a szabályokat nem tűrő, idealista egyéniség jelei, ezeket azonban többé maga az Öszvér is alig-alig tudta fölismeri.

A háta mögött kinyíló ajtó felé fordult. Az átlátszó fal áttetszővé homályosult, s az alkonyat bíborfénye átadta helyét az atomsugárzás fehéren elomló világosságának.

Intett, s Han Pritcher helyet foglalt. Az Öszvér magánkihallgatásain nem volt helye semmiféle meghajtásnak, térdre ereszkedésnek vagy egyéb szertartásosságnak. Az Öszvér egyszerűen "Első Polgár" volt: Megszólítása: Uram. Jelenlétében bárki leülhetett, vagy ha úgy adódott, akár hátat is fordíthatott neki.

Han Pritcher számára mindez a biztos – és magabiztos – hatalom jele volt, és megelégedettséggel töltötte el a szívét.

Az Öszvér kezdte a beszédet:

– Tegnap megkaptam összefoglaló jelentését. Nem tagadom, Pritcher, némi lehangoltsággal olvastam.

A tábornok a homlokát ráncolta.

– El tudom képzelni, de hát mi más következtetésre juthattam volna? Uram, egyszerűen nem létezik Második Alapítvány.

Az Öszvér fontolgatta magában a hallottakat, aztán lassan ingatni kezdte a fejét, mint már megszokhatták nála hasonló alkalmakkal.

– És Ebling Mis bizonyosága? Ne feledkezzék meg Ebling Mis bizonyosságáról!

Nem először mondta ezt. Pritcher kész volt a válasszal:

– Lehet, hogy Mis az Alapítvány legnagyobb pszichológusa volt, Hari Seldonhoz képest azonban nem volt több egy csecsemőnél. Amikor Seldon műveit tanulmányozta, az ön agyának fölcsigázó ingere hatott rá. Lehet, hogy megviselte a hajsza. Lehet, hogy tévedett. Uram, *bizonyos*, hogy tévedett.

Az Öszvér sóhajtott. Ösztövére nyakán előrebillenő arca gyászos kifejezést öltött.

– Ha csak egy percig élt volna még! Már a nyelve hegyén volt, hogy kibökje, hol van a Második Alapítvány. Mert higgye el, *tudta*, hogy hol van. Nem kellett volna visszavonulnom. Nem kellett volna tétlen várakozással annyi időt elfecsérelnem. Öt esztendő ment el – semmire.

Pritcher hogy is ítéltette volna el uralkodójának ezt az elmerengő gyengeségét: ellenőrzés alatt álló agya ezt nem engedte meg neki. Ehelyett zavarodottság vett erőt rajta, bizonytalan feszengés.

– De hát; Uram – mondta –, mi más magyarázat lehetne? Ötször keltem útra. Önmaga jelölte ki az útvonalamat. És egyetlen, aszteroida sem került el a figyelmemet. Háromszáz éve, hogy a régi Birodalomból való Hari Seldon állítólag két Alapítványt hozott létre, hogy a halódó Birodalom helyére lépő új Birodalom magjaiul szolgáljanak. Száz évvel Seldon után az Első Alapítvány híre – amelyet oly jól ismerünk – az egész Perifériára kiterjedt. Százötven évvel Seldon után – a régi Birodalommal vívott utolsó ütközet idején – már az egész Galaxisra kiterjedt. S most már háromszáz év telt el – és hol van az a titokzatos Második? A Tejút egyetlen zugában sem hallottak felőle.

– Ebling Mis azt mondta, hogy a titokzatosság homályába burkolózott. Gyengesége csak a homályban terebélyesedhet erővé.

– Ez a titokzatosság már a nemlétezés határát is súrolja.

Az Öszvér ráemelte bizalmatlanságtól izzó nagy szemét.

– Nem. Az létezik! – Csontos ujját a tábornok melléneke szegezte. – Kissé változtatni fogunk a taktikán.

Pritcher homloka elborult.

– Önmaga akar útnak indulni? Bátorkodom lebeszélni róla.

– Ugyan, erről szó sem lehet. Magának kell még egyszer – és utoljára – útra kelnie. Csakhogy egy társparancsnokkal.

Szavait hallgatás fogadta, melyet kisvártatva Pritcher érdes hangja szakított meg:

– Kivel, Uram?

– Van itt Kalganon egy fiatalember. Bail Channis.

– Sohasem hallottam róla, Uram.

– Én sem hiszem, hogy hallott volna róla. De fürge észjárású, igyekvő fiatalember – és nincs megtérítve.

Pritcher előreugró álla egy pillanatra megremegett.

– Nem látom be ennek az előnyeit.

– Egy előnye van, Pritcher. Maga leleményes és tapasztalt férfi. Jól szolgált engem. Csakhogy maga meg van térítve. Magát csupán az irántam való művi és tehetetlen hűség mozgatja. Amikor kiemeltem magából a vele született mozgatórugókat, velük együtt valami mást is elvesztett, valamilyen rejtett hajtóerőt, amelyet én aligha pótolhatok.

– Én ezt, Uram, egyáltalán nem éreztem – mondta Pritcher komoran. – Nagyon jól vissza tudom idézni, amikor még az ellensége voltam. Egy cseppet sem érzem magam alábbvalónak.

– Persze hogy nem – rándult mosolyra az Öszvér ajka. – Maga aligha objektív bíró ebben az ügyben. Ez a Channis viszont önmagáért igyekszik. Tökéletesen megbízható – bár csak önmagához lojális. Tisztában van vele, hogy az én hátamon lovagol, és mindent megtesz azért, hogy növelje a hatalmamat, mert így tovább és messzebb törhet dicső célok felé. Ha magával megy, az ő fürkésző tekintetét ösztökélni fogja az a plusz hajtóerő, hogy saját javát is keresi.

– Ez esetben – makacskodott még mindig Pritcher – miért nem veszi le rólam a térítést, ha úgy gondolja, hogy ez javítana rajtam. Nem hinném, hogy valaha is tartania kellene tőlem.

– De igen, Pritcher. Amíg a kezem – vagy a fegyverem – ügyébe esik, addig biztos vagyok a hűségében. Ha viszont most kiengedném a markomból, a következő pillanatban már nem élnék.

A tábornok orrcimpái kitágultak.

– Fáj, hogy ezt gondolja rólam.

– Nem akarom megbántani, de fogalma sem lehet róla, hogy érezne, ha érzéseit természetes ösztönei sarkallnák. Az emberi szellem nem tűri a kötőféket. A közönséges emberi hipnotizőr éppen ezért képtelen arra, hogy az akarata ellenére bárkit is hipnotizáljon. Én képes vagyok rá, mert én nem vagyok hipnotizőr, és higgye el, Pritcher, nem szívesen néznék szembe azzal a

haraggal, amelyet most képtelen kimutatni, sőt amelyről azt sem sejti, hogy magában lakozik.

Pritcher lehajtotta a fejét. Bensőjébe belemart a tehetetlenség érzése, s tompa ürességet hagyott maga után. Nagy nehezen kinyögte:

– De hát hogy bízhat meg ebben az emberben? Mármost fönttartás nélkül, mint ahogyan bennem, a megtértben megbízhat.

– Annyira talán mégsem. Ezért kell magának is vele mennie. Nézze, Pritcher – s az Öszvér beletemetkezett a nagy fotelba, amelyben úgy hatott, mintha egy fogpiszkáló izegne-mozogna szegletesen a puha háttámla előtt –, ha a fickó netán belebotlana a Második Alapítványba, és esetleg eszébe jutna, hogy hasznosabb lenne, ha vele és nem velem szövetkezne... érti. ugye?

Pritcher szemében mély meglepődöttség fénye gyulladt ki.

– Így már jobb, Uram.

– Na látja. De ne feledje, hogy amennyire csak lehet, szabadjára kell engednie a gyeplőt.

– Igenis.

– És még valamit, Pritcher. A fiatalember jóképű, kellemes és fölöttébb elbájoló. Nehogy ez megtévessze magát. Mert különben veszélyes és gátlástalan alak. Kellőképpen vértessze fel magát, ha a közelébe kerül. Végeztem.

Az Öszvér újból magára maradt. Kioltotta a fényt, s a szemközti fal ismét átlátszóvá olvadt. Az ég bíborba öltözött, a város halványan derengett.

Mi végre töri magát? És ha mindennek fölött ő fog uralkodni? Ettől talán a Pritcher-féle alakok nem lesznek többé délcegek és magasak, magabiztosak és erősek? Bail Channis talán megcsúnyul? Vagy ő maga megváltozik?

Átkozott kétségek! Mi hát az a cél, amelyet kerget?

Feje fölött megvillant a jelzőlámpa hideg fénye. Követni tudta az ember útját, aki a palota területére lépett, és szinte akarata ellenére megérezte, amint az érzelmi hullámok lágyan elárasztják az agysejtjeit.

Könnyedén fölismerte az alakot. Channis volt. Nála szó sem volt egyszínűségről: megérezte benne az erős szellem primitív tarkaságát, amelyet kizárólag a világegyetem kusza rendetlensége gyúrt és alakított. Hullámok és szökőárok lebbentek át ezen az agyon. A fölszínén óvatosság folyt szét vékony, csillapító hártvaként, rejtett ráncokban azonban föl-fölsejlettek a cinikus közönségesség nyomai. Beljebb sebesen áramlott az önérdek és az önzés folyója, amelyben itt-ott megcsillan egyfajta durva humor – legbelül pedig mindent kitöltött a becsvágy mély, csendes tava.

Az Öszvér tudta, hogy egyetlen könnyed mozdulattal gátat emelhetne a sodrás útjába, kilötyinthatná és új mederbe terelhetné a tavat; az egyik forrást kiszáríthatná, és újakat fakaszthatna. De mi végre? Ha Channis fűrtös fejét

mélységes hódolatra hajtáná, ettől talán megszűnne az ő torzsága, amely arra készíti őt, hogy a napvilág elől az éjszaka homályába meneküljön, és remeteként éljen abban a birodalomban, amelyben senki sem merte vitatni, hogy ő az úr?

A háta mögött kinyíló ajtó felé fordult. Az átlátszó fal áttetszővé homályosuk, s az alkonyat bíborfénye átadta helyét az atomsugárzás fehéren elomló művilágosságának.

Bail Channis könnyed mozdulattal helyet foglalt.

– Nem ért egészen váratlanul ez a megtiszteltetés, Uram – mondotta.

Az Öszvér mind a négy ujjával megvakarta az ormányát, és hangja némi ingerültségről árulkodott:

– És miért, ha szabad érdeklődnöm?

– Mondjuk, megérzés. Hacsak nem akarom beismerni, hogy helyt adok a híreszteléseknek.

– Híreszteléseknek? Melyeknek a több tucat közül?

– Azoknak, amelyek azt állítják, hogy a Galaktikus Offenzíva megújítását tervezi. Bízom benne, hogy így áll a dolog, és megfelelő részt vállalhatok benne.

– Így hát azt hiszi, hogy létezik Második Alapítvány?

– Miért ne? Annál érdekesebb lenne az ügy.

– Még érdekesnek is találja?

– Mi az hogy! A titokzatosságát! Tudna tán jobb táplálékot a mendemondák számára? Az utóbbi időben egyebet se látni az újságok mellékleteiben, ami nyilván sok mindent elárul. A Kozmosz egyik belső munkatársával olyan világról, íratott egy rémmesét, amelyet tiszta érzéslények népesítenek be – ez lenne a Második Alapítvány –, és ezek a lények olyan nagyságrendű szellemi erőket fejlesztettek volna ki, amelyek a fizikai tudomány számára ismert legnagyobb energiákkal is fölveszik a versenyt. Űrhajókat képesek több fényévnyi távolságból szétmállasztani, bolygókat kizökkenteni a pályájukról.

– Ez mind érdekes, elismerem. De *magának* mi a véleménye? Elhiszi ezt a szellemierő-mesét?

– A Galaxisra, dehogyis! Csak nem gondolja, hogy ilyen lények megmaradnának a saját bolygójukon? Ugyan, kérem! Szerintem a Második Alapítvány azért rejtőzik el, mert gyengébb, mint hinnénk.

– Ebben az esetben nem kell sokat magyaráznom. Mit szólna hozzá, ha egy expedíció élén elindulna a Második Alapítvány föl kutatására?

Egy pillanatra úgy tűnt, hogy az események egy icipicit gyorsabban rohanták meg Channist, mint amire föl volt készülve. Mintha lenyelte volna a nyelvét, hosszú hallgatásba dermedt.

- Nos? – sürgette az Öszvér szárazon. Channis a homlokát ráncolta.
- Készséggel. De merre induljak el? Van valami közelebbi támpontja?
- Pritcher tábornok el fogja kísélni.
- Így hát nem én leszek a vezető?

– Várja ki a végét! Figyeljen ide, maga nem az Alapítványra való. Ha nem tévedek, Kalganon született. Igen. Így hát csak homályos ismeretei lehetnek a Seldon-tervről. Amikor az első Galaktikus Birodalom hanyatlásnak indult, Hari Seldon, aki pszichohistorikus csoportjával a jövő történelmet satnya korunk számára már hozzáférhetetlen matematikai eszközökkel vizsgálta, két Alapítványt hozott létre a Galaxis két végén avégett, hogy a lassan kibontakozó gazdasági és szociológiai erők a Második Birodalom kristályosodási pontjává sűrűsítsék őket. Hari Seldon erre a folyamatra ezer esztendő tervet tervezett be – az Alapítványok nélkül harminc évezredig is eltartott volna. *Velem* azonban nem számolhatott. Velem, a mutánszal a pszichohistoria nem tud mit kezdeni, mivel csak a nagy számok statisztikai átlagával tud dolgozni. Érti? Tökéletesen, Uram. De hogy kerülök én ide?

– Hamarosan az is kiderül. Én a Galaxist már most egyesíteni akarom, és Seldon ezeréves célját háromszáz év alatt el akarom érni. Az egyik Alapítvány – a természettudósok világa – tovább virágzik, alattam! A Szövetség rendje és jóléte olyan atomfegyverek létrehozására ösztönözte, amelyekkel semmi sem szállhat szembe a Galaxisban – kivéve talán a Második Alapítványt. Ezért kell jobban megismernem. Pritcher tábornoknak az a határozott véleménye, hogy egyáltalán nem is létezik. Nekem más a meggyőződése.

– Mire alapozza ezt, Uram? – kérdezte Channis óvatosan.

Az Öszvér szavai átforrósodtak a haragtól:

– Arra, hogy a befolyásom alá vont elmékhez hozzányúltak. Finoman! Óvatosan! De nem eléggé óvatosan ahhoz, hogy észre ne vegyem. És ezek a beavatkozások egyre gyakoribbak, és a legrosszabbkor sújtanak le a kulcsembereimre. Érti most már, miért tartott vissza az óvatosság az utóbbi években attól, hogy továbbmozduljak?

És itt jön a maga értéke. Pritcher tábornok a legjobb emberem, akit még az enyémmnek mondhatok, ennél fogva nincs többé biztonságban. Persze, neki sejtelve sincs erről. Maga viszont megtérítetlen, következőképpen nem rí le magáról az első pillantásra, hogy az Öszvér embere. Ezért a Második Alapítványt hosszabb ideig megtévesztheti, mint az embereim közül bárki, talán éppen a kellő ideig. Érti most már?

– Hát... igen. De bocsássa meg, Uram, ha megkérdem: hogyan mutatkozik meg ez a beavatkozás az emberein, hogy tudjam, ha netán Pritcher tábornokhoz is hozzányúlnak? Visszatérítik őket? Hűtlenek lesznek?

– Nem. Mondtam, hogy alig lehet észrevenni. Annál aggasztóbb a dolog, minél nehezebben lehet fölismerni, és néha azért nem merek cselekedni, mert nem vagyok biztos benne, hogy vajon a kulcsemeremre magától jött rá a bolondóra, vagy pedig babráltak vele. A hűségével semmi baj, csupán a kezdeményezőkézsége és a találékonysága tűnik el. Látszólag teljesen normális az illető, mindössze semmi hasznát sem vehetem. Az elmúlt évek folyamán hat ilyen esetem volt. A legjobb embereim. – A szája sarka keserűen lefittyedt. A kiképző táboraimat bíztam rájuk, és a legőszintébb kívánságom, nehogy döntést sürgető kényszerhelyzetbe kerüljenek.

– És ha... Uram... nem a Második Alapítvány a ludas? Hanem egy Önhöz hasonló valaki – egy másik mutáns?

– Akkor nem volna ilyen alapos, ilyen körültekintő a tervezés. Ha egyvalakinek a keze volna benne, neki sokkal sietősebb volna a dolga. Ó, nem, itt egy egész világról van szó, és maga lesz a fegyverem ellene!

Channis szeme fölcsillant.

– Boldog vagyok, hogy nekem jut ez a megtiszteltetés.

Az Öszvér figyelmét nem kerülte el ez az érzelmi felbuzdulás.

– Igen, maga nyilván azt hiszi, hogy különleges szolgálatáért különleges jutalom jár – talán az örökömbé is léphet. Ez mind igaz. De ne felejtse el, hogy a büntetések is különlegesek. Érzelmi mutatóványaim nem merülnek ki azzal, hogy hűséget gerjesztek az emberekben.

És a keskeny ajkakon baljós kis mosoly jelent meg, amire Channis rémülten talpra ugrott.

Egy pillanatra, egyetlen futó pillanatra Channis úgy érezte, mintha a rémület korbácsa sújtott volna le rá. Örjítő fájdalom villáma hasított bele, és homályosította el az elméjét, s nyomban el is lobbant. Semmi sem maradt utána, csak izzó düh.

– A düh nem segít – szólalt meg az Öszvér –, ne is próbálja eltitkolni. Belelátok magába. Jól véssé az elméjébe: ezt a bizonyos dolgot fokozni lehet, és fönn lehet tartani. Érzelmi sarkantyúmmal már halálra hajsoltam embereket, és mondhatom, ennél kegyetlenebb halált elgondolni is nehéz.

Majd némi szünet után:

– Elmehet.

Az Öszvér újból magára maradt. Kioltotta a fényt, és a szemközti fal ismét átlátszóvá olvadt. Az ég fekete volt, és a fölkelő Galaxis-lencse gyöngyházcsillogása egyre jobban betöltötte az űr bársonyos mélységeit.

Megszámlálhatatlan csillagból állt ez a ködfelhő, fényük egyetlen foltttá olvadt össze.

És mindez az övé lesz.

Még egy utolsó tennivaló maradt, aztán álomra hajthatja a fejét.

Első közzététel

A Második Alapítvány Végrehajtó Tanácsa éppen ülésezett. Számunkra ki-ki csak egy hang. Pillanatnyilag sem az ülés pontos helyének, sem a jelenlevők kilétének nincs jelentősége.

Ha szigorúan vesszük, még arra sem gondolhatunk, hogy az ülés egy-egy részletét pontosan visszaadjuk – hacsak nem akarjuk kockára tenni az érthetőségnek azt a minimumát, amelyet joggal elvárhatnak tőlünk.

Pszichológusokkal van dolgunk – és nem is akármilyen pszichológusokkal. Ha úgy tetszik: pszichológiai beállítottságú tudósokkal. Vagyis olyanokkal, akiknél a tudományos gondolkodás alapkonceptiója minden számunkra ismert orientációtól eltérő irányba mutat. Azoknak a tudósoknak a “pszichológiája”, akik a természettudomány vizsgálati módszereiből elvont axiómák közepette nőttek föl, csak nagyon halványan emlékeztet az igazi PSZICHOLÓGIÁRA.

Ennél tovább nem is mehetek, mert hiába magyaráznám a vaknak, mi a szín, különösen, mivel jómagam sem vagyok kevésbé vak, mint az olvasóim.

Elég az hozzá, hogy az egybegyülekezett szellemek tökéletesen kiismerték magukat egymás működésében, nem csupán az elméleti alapok különös voltából kifolyólag, hanem mert ezt az elméletet hosszú időn keresztül az egyes személyekre konkrétan is alkalmazták. A beszédre, ahogy azt mi ismerjük, nem volt szükségük. Egy mondattöredék szinte már bőbeszédű fecsegésnek tűnt. Egy intés, egy dörmögés, egyetlen fintor, sőt még egy jelentőségteljes közbeiktatott szünet is információs magot hordozott. Így hát vesszük magunknak a bátorságot, és a tanácskozás egy rövid szakaszát lefordítjuk azokra a végsőig körülhatárolt szókombinációkra, amelyek nélkül a gyerekkortól a természettudományos gondolkodásra nevelkedett értelem nem tud megenni – vállalva azt a kockázatot is, hogy a finom részleteket nem tudjuk visszaadni.

Egy “hang” tűnt ki a többi közül, s ez ahhoz a személyhez tartozott, akit nevezzünk egyszerűen Első Szólónak.

Éppen ez beszélt:

– A napnál világosabb most már, mi fékezte meg az Őszvér kezdeti fékevesztett iramát. Nem mondhatnám, mintha ez jó fényt vetne a... hm... a helyzet megszervezésére. Hiszen kis híján a nyomunkra bukkant azáltal, hogy

az Első Alapítvány pszichológusnak nevezett egyik tagjának mesterségesen fölgerjesztette az agyenergiáját. Ezt a pszichológust megölték abban a pillanatban, amikor már-már elárulta fölfedezését az Öszvérnek. A gyilkossághoz vezető események sora a Harmadik Fázisig elvezető számítások ellenére csupa véletlen volt. Talán folytassa.

Hangjának lejtésével jelezte, hogy az Ötödik Szólóé a szó.

– Bizonyos, hogy a helyzet kicsúszott a kezünkől – kezdte az zord hangon. – Persze nagy erő támadása ellen szinte semmit sem tehetünk, különösen, ha olyan szellemi tünemény támad nekünk, mint az Öszvér. Ez röviddel azután – hogy pontos legyek: fél évre rá –, hogy az Első Alapítvány elfoglalásával galaktikus jelentőségre tett szert, már Trantoron ült. Újabb fél év, és itt lett volna; az esélyek nyomasztó módon ellenünk játszottak – hogy pontos legyek: 96,3 plusz-mínusz 0,05 százalék arányban. Nem kis időt szántunk rá, hogy kielemezzük azokat az erőket, amelyek útját szegték. Természetesen azzal eleve tisztában voltunk, mi űzte őt előre. Mindannyiunk számára nyilvánvaló, milyen belső következményei vannak testi idomtalanságának és páratlan szellemi képességeinek. Mégiscsak a Harmadik Fázis feltárása után – és csak utólag – tudtunk rájönni arra az eshetőségre, hogy egy iránta őszinte vonzalmat érző emberi lény jelenlétében rendhagyó cselekedetre ragadtathatja magát.

És mivel egy ilyen rendhagyó cselekedet attól függ, hogy a megfelelő pillanatban jelen legyen az a másik személy, ennyiben az egész dolog a véletlenül múlt. Ügynökeink biztosra veszik, hogy az Öszvér pszichológusát egy lány ölte meg, egy lány, aki iránt az Öszvér érzelmileg megalapozott bizalmat táplált, s akit éppen ezért nem vont szellemi ellenőrzése alá – egyszerűen, mert a lány kedvelte őt.

Az óta az esemény óta, amely alapos leckét adott föl nekünk – s ha valakit érdekelnek a részletek, a Központi Könyvtár számára matematikai levezetés készült a dologról –, az Öszvért olyan szabályellenes módszerekkel tartjuk távol, amelyekkel napról napra kockára tesszük az egész seldoni történelmi Tervet. Ennyit akartam mondani.

Az Első Szóló várt egy percig, hogy a jelenlevők maradéktalanul megemésszék a hallottakat. Aztán így szólt:

– A helyzet tehát fölöttébb ingatag. Seldon eredeti Terve a pattanásig feszült – és hangsúlyoznom kell, hogy az előrelátás megbocsáthatatlan hiánya miatt az egész ügyben csúfos kudarcot vallottunk –, s most félok, hogy az egész Terv megghiúsul. Az idő kicsúszik a kezünkől. Azt hiszem, hogy csak egyetlen megoldás maradt a számunkra, és ez sem kockázatmentes. Hagynunk kell, hogy az öszvér bizonyos értelemben ránk találjon.

Újabb szünetet tartott, hogy összegezze a reakciókat, aztán hozzátette:

– Ismétlem: bizonyos értelemben.

2. KÉT FÉRFI AZ ÖSZVÉR NÉLKÜL

A hajó útra készen várakozott. Minden együtt volt, csak az úticél hiányzott. Az Öszvér Trantort javasolta, ezt a csontvázat, amely az emberi történelem legnagyobb birodalmának fölülmúlhatatlan galaktikus székhelyéből hátramaradt; ezt a holt világot, amely egykor minden csillagoknak fővárosa volt.

Pritchernek nem nagyon fült hozzá a foga. Ez a kitaposott ösvény semmi újjal sem kecsegtetett.

Bail Channisra a hajó navigációs fülkéjében bukkant rá. A fiatalember göndör haja gondosan el volt igazítva a fején, csupán egyetlen tincs – mintegy szándékosan – hullott a homlokába, pontosan illett mosolyra villanó szép fogsorához. A feszes tartású tiszt bizonytalan ellenszenvet érzett a másik iránt. Channisról lerítt az izgatottság.

– Pritcher, ez nem lehet véletlen!

– Nem tudom, miről beszél – vetette oda a tábornok hidegen.

– Hát... Különben húzzon ide egy széket, öregem, és figyeljen. Átnéztem a jegyzeteit. Nagyszerűek!

– Hm... örülök, hogy úgy találja.

– Csakhogy kérdés: vajon maga is arra a következtetésre jutott-e, mint én. Próbálta- valaha is deduktív módon megközelíteni a problémát? Jó, jó, maga találmra átfésüli a csillagokat, és ki tagadná, hogy jókora területet bejárt ez alatt az öt expedíció alatt. Ez mind igaz. De kiszámította-e, mennyi időbe telne, ha ilyen ütemben minden ismert világot be akarna járni?

– Igen. Nem is egyszer. – Pritchernek semmi kedve sem volt hozzá, hogy elébe menjen a fiatalembernek, de nem mulaszthatta el az alkalmat, hogy kifürkésze a másik agyát – ezt a zabolátlan, ennélfogva kiszámíthatatlan szellemet.

– Nos hát, tegyük föl, hogy elemzés útján megpróbáljuk tisztázni, mit is keresünk tulajdonképpen.

– A Második Alapítványt – felelte Pritcher komoran.

– Egy pszichológus alapítványt – helyesbített Channis –, amely ugyanolyan gyöngén van eleresztve a természettudomány dolgában, mint ahogy az Első Alapítvány volt pszichológiában. Maga az Első Alapítványról való, nem úgy, mint én. Nyilván belátja, mire megy ki a játék. Meg kell találnunk egy világot, amely a szellem jogarával kormányoz, holott természettudományos szempontból nagyon is elmaradott.

– Az egyiknek mi köze a másikhoz? – vitatkozott Pritcher higgadtan. – Ez a mi Világszövetségünk a természettudományok fejlettsége szempontjából nem elmaradott, bár uralkodónk ereje szellemi hatalmában gyökerezik.

– De neki rendelkezésére áll, mint kútforrás, az Első Alapítvány – hangzott a kissé türelmetlen válasz –, és a Galaxisban nincs még egy másik gyűjtőhelye a tudásnak. A Második Alapítványt a széthullott Galaktikus Birodalom szikkadt morzsái között kell keresnünk. Szénakazalban a gombostűt.

– Vagyis maga azt állítja, hogy a Második Alapítvány egyfelől megfelelő szellemi erővel rendelkezik ahhoz, hogy a világok egy csoportján uralkodjék, holott másfelől fizikailag gyámoltalan.

– *Viszonylag* gyámoltalan. A satnya szomszédok ellen meg tudja védelmezni magát. Az Öszvér fölserkenő erejével, fejlett atomgazdaságával azonban nem szállhat szembe. Különben mért ez a nagy rejtőzködés már attól fogva, hogy Hari Seldon útjára indította? A maga Első Alapítványa bezzeg nem csinált titkot a létezéséből, és Seldon már akkor sem rejtegette, amikor háromszáz évvel ezelőtt csupán egy védtelen város volt egy magányos bolygón.

Pritcher sima, barna arcára gúnyos mosoly telepedett.

– És most, miután végére ért mélyenszántó elemzésének, lenne szíves végighallgatni azoknak a királyságoknak, köztársaságoknak, bolygóállamoknak és különféle diktatúráknak a névsorát, amelyek ott kint, abban a politikai vadonban megfelelnek az ön leírásának, nem is beszélve még egy sor egyéb tényezőről?

– Ezek szerint mindezt számításba vették? – Channis semmit sem engedett nyegleségéből.

– Természetesen itt hiába keresné, de minden részletre kiterjedő leírással rendelkezünk az Átellenes Periféria politikai rendszeréről. Csak nem tételezte föl tán, hogy az Öszvér vaktában fog neki a dolognak?

– Akkor hát – kérdezte a fiatalember magabiztos hetykeséggel – mi a véleménye Tazenda oligarchiáról? Pritcher a fülét tapogatva elgondolkozott.

– Tazenda? Valami rémlik. Ugye, nem a Periférián van? Ha nem tévedek, jó egyharmadnyira a Galaxis középpontja felé.

– Igen. Mi a véleménye róla?

– A rendelkezésünkre álló adatok szerint a Második Alapítvány a Galaxis másik végén foglal helyet. Jószerivel ez az egyetlen támpontunk. Hogy kerül ide Tazenda? Az Első Alapítványon áthaladó sugárral csak mintegy száztíz-százhusz fokot zár be. Hol van ez a száznolcvanhoz?

– Az adatok mást is tartalmaznak. Hogy a Második Alapítványt a Csillagvégen hozták létre.

– Ilyen körzetről a Galaxisban senki sem tud.

– Mert ezen a néven csak a helybeliek ismerték, s később biztonság okából ezt a nevet megváltoztatták. Esetleg csak Seldon és a csoportja találta ki. Nem gondolja, hogy a Csillagvégnék köze van Tazendához?

– A hasonló hangzása miatt?*

– Járt valaha is arrafelé?

– Nem.

– Pedig a följegyzéseiben említés történik róla.

– Hol? Ja igen, egyszer élelmet és vizet vettünk föl ott. Az a világ semmi különössel nem hívta föl magára a figyelmet.

– A központi bolygón szállt le? Vagyis ahol a kormány székel?

– Nem tudnám megmondani.

Channis elgondolkozott, míg a másik rászögezte hűvös tekintetét. Aztán:

– Nem vetne velem együtt egy pillantást a Lencsére?

– Kérem.

Az-akkori idők csillagjáró hajóin talán a Lencse volt a legfrissebb újdonság. Ez valójában egy bonyolult számítógép, amely a Galaxis bármely adott pontjáról látható éjjeli égboltot a képernyőre varázsolta.

Channis beállította a koordinátákat, és eloltotta a pilótafülke fali világítását. Arcát rőtre festette a Lencse vezérlőpultjának halványvörös derengése. Pritcher elfoglalta helyét a pilótaüléken, hosszú lábát keresztbe rakta, arca beleolvadt a félhomályba.

Ahogy a készülék bemelegedett, az ernyőn egyre több fénypont villant föl. Aztán az egész kép fénylőn fölizzott a Közép-Galaxis sűrű csillagrajaitól.

– Amit most lát – magyarázott Channis –, az a Trantor egy téli éjszakán. Erről a fontos szempontról tudtommal eddigi kutatásai során megfedkezett. Holott minden valamirevaló tájékozódásnak Trantorról kell kiindulnia mint nullapontból. Trantor, volt a Galaktikus Birodalom fővárosa. Tudományos és kulturális, de még inkább politikai szempontból. Ennélfogva tízből kilenc esetben minden helyzet-meghatározó elnevezés feltétlenül Trantorral függ össze. Ezzel kapcsolatban ne feledje azt sem, hogy noha Seldon a Periféria tájékára, Helikonra való volt, csoportja Trantoron működött.

– Mire akar kilyukadni? – hűtötte le Pritcher közönyös hangja a másik növekvő lelkesedését.

– A térkép magáért beszél. Látja ezt a sötét ködfelhőt? – Karjának árnyéka rá vetődött a képernyőn ragyogó Galaxisra. Ujja egy parányi fekete foltra mutatott: piciny lyukra a fényből szőtt csipkehálón. A csillagtérképen Pelot-köd a neve. Jól figyeljen! Most ki fogom nagyítani a képet.

---

* Tazenda az angolban összecseng "Star's End"-del (*A fordító*)

Pritchernek nem volt újdonság a Lencse-kinagyítás, mégis szinte elakadt a lélegzete. Mintha a sűrű Galaxist szédítő sebességgel szelő űrhajó figyelőernyője előtt ülne, mielőtt a hajó lebukna a hipertérbe. A csillagok egyetlen pontból legyezőszerűen röppentek feléjük, elvillantak mellettük, és hanyatt-homlok kiszöktek a képernyő szélein. Ami kezdetben egyetlen pont volt, kettéhasadt, majd gömbbé duzzadt. Fátyolos foltok milliányi ponttá bomlottak szét. És az az érzésük volt, mintha száguldva hatolnának a csillagok közé.

És mindezt Channis szavai kísérték:

– Ha megfigyeli, a Trantort a Pelot-köddel összekötő egyenes mentén haladunk, vagyis a csillagképünk még mindig trantori orientációjú. Lehetséges persze némi eltérés. Nem vagyok elég jó matematikus ahhoz, hogy a fény gravitációs elhajlását kiszámítsam, de azért biztos vagyok benne, hogy ez nem lehet jelentős.

A képernyőt mind jobban elborította a sötétség. Ahogyan csökkent a nagyítás mértéke, a csillagok egyre lomhábban és vonakodva buktak fel az ernyő négy oldalán. Az izzó ködfelhő pereme átmenet nélkül beleolvadt a ragyogó csillagfénybe, jeléül annak, hogy a nátrium- és kalciumrészecskékből álló, sok-sok fényévnnyire elterpeszkedő, örvénylő sötét felhő mögött ott lüktetett a fénylő világegyetem.

– Az itteni lakosok szerint ezt a helyet a “Száj”-nak hívják – mutatott a kép egyik pontjára Channis. – Fontos körülmény ez, ugyanis kizárólag Trantor irányából nézve látszik szájnak. – Ujja a ködfelhő egy beszögellésén állapodott meg, amely a belsejét kitöltő tündöklő csillagfényben valóban olyan volt, mint egy oldalnézetből szemlélt, egyenetlen körvonalú, vigyorgó száj.

– Figyelje ezt a Száját – folytatta Channis. – Figyelje a Száját, amíg a garat felé egyetlen halvány fénycsíkká nem szűkül össze.

Az ernyő megint kiterjedt egy kissé, a ködfelhő már leúszott róla, a Száj is egyre tágabbra nyílt, és már csak egy halvány erecske látszott; Channis ujja némán követte, amíg az meg nem állapodott, aztán tovább, egészen odáig, ahol már csak egy magányos csillag pislákol; itt megpihent az ujja, mivel azon túl már az áthatolhatatlan sötétség tátongott.

– A Csillagvég – jelentette ki a fiatalember. – A ködfolt szövődéke itt már elvékonyul, és ennek a magányos csillagnak a fénye csupán egyetlen irányba hatol át rajta: Trantor felé.

– Azt próbálja bizonyítani, hogy... – Az Öszvér tábornoka gyanakvóan elhallgatott.

– Miért próbálnám? Ez itt Tazenda. A fény kigyulladt. A Lencse ellobbant. Pritcher három öles lépéssel Channis előtt termett.

– Hogy jutott erre a következtetésre?

Channis hátradőlt a széken, s különös, töprengő kifejezés ült az arcára.

– Véletlenül. Szívesen mondanám, hogy gondolati úton, de hát pusztán véletlen volt az egész. Ám bárhogya is történt, minden egybevág. Adataink szerint Tazendán oligarchia uralkodik. Huszonhét lakott bolygó tartozik alája. A tudományok vonatkozásában fejletlen. És ami a legfontosabb: igyekszik meghúzódni az árnyékban, vagyis szigorúan semleges maradt az ottani csillagvidék helyi politikájában, s nem is gondol terjeszkedésre. Szerintem el kell oda mennünk.

– Elmondta ezt az Öszvérnek is?

– Nem én. És nem is fogjuk. Különbén is már az űrben vagyunk, s készülnünk kell az első ugrásra.

Pritcher rémulten a figyelőernyőhöz ugrott. Amikor beigazította, tekintete csak a jeges űrrel találkozott. Mereven az ernyőre bámult, majd megfordult. Keze önkéntelenül megmarkolta oldalfegyverének kemény, marokba simuló fogantyúját.

– Kinek a parancsára?

– Az én parancsomra, tábornok – Channis először nevezte meg a másik rangját –, mialatt szépen eltársalogtunk. Nyilván azért nem érezte a gyorsulást, mert ez akkor következett be, amikor éppen kiterjesztettem a Lencse mezejét, s ön joggal hihette, hogy a csillagok látszólagos mozgása kelti önben a gyorsulás illúzióját.

– De miért? Mi az ördögöt csinál maga?! Mire volt akkor jó az egész tazendai ostobaság?

– Ez nem volt ostobaság. Nagyon is komolyan gondoltam. Mert oda megyünk. Azért keltünk útra ma, mert a terv szerint három nap múlva kellett volna elindulnunk. Ön, tábornok, nem hisz a Második Alapítványban, de én igen. Ön, minden meggyőződés nélkül, csupán az Öszvér parancsát követi, én ellenben tudom, hogy súlyos veszély fenyeget bennünket. A Második Alapítványnak öt éve volt a fölkészülésre. Fogalmam sincs, miben áll ez a fölkészülés, de hátha ügynököket küldött Kalganra? Könnyen rájöhetnek, hogy ismerem a Második Alapítvány hollétének titkát. Akkor egy fabatkát sem érne az életem, ami pedig nagyon is kedves nekem. Bármilyen parányi és távoli is ennek a lehetősége, én jobban szeretek biztosra menni. Ezért hát magán kívül senki sem tud Tazendáról, s ön is csak akkor szerzett tudomást róla, amikor már messze az űrben röptünk. De még így is itt van a legénység. – És Channis elmosolyodott, fölényesen, mint aki tökéletesen ura a helyzetnek.

Pritcher keze lehanyatlott a fegyver fogantyújáról, és egy pillanatra bizonytalan, szorongó érzése támadt. Miért habozott? Mi bénította meg őt, az Első Alapítvány kalmárbirodalmának egykori engedetlen és mellőzött

kapitányát? Hozzá jobban illenének az ilyen gyors és merész tettek, mint ehhez a Channishoz. Igaza volna mégis az Öszvérnek? Irányított agyát annyira megbénítaná az engedelmesség, hogy minden kezdeményezés kiveszett volna belőle? A csüggedés nyálkás hínárként húzta lefelé.

– Helyes – szólalt meg. – De a jövőben, mielőtt ilyen döntésre szánná el magát, engem is kérdezzon meg. Szeme megakadt a jelzőlámpa pislogó fényén.

– A gépterem – mondta Channis mintegy mellékesen. – Öt percük volt rá, hogy bemelegítsenek, s kértem, ha valami baj van, szóljanak. Átveszi a kormányt?

Pritcher némán bólintott, és hirtelen rádöbbsent, milyen szánalmasan magányos. A megfigyelőernyőn alig látszott csillag. Csak az egyik sarkán derengett a Galaxis fő tömege. Mi lenne, ha nem uralkodna fölötte az Öszvér?

Még a pusztá gondolatától is rémülten visszariadt.

Huxlani főgépész barátságtalan pillantást vetett a civil ruhás fiatalemberre, aki egy hajóstiszt magabiztonságával járt-kelt, és lerítt róla a hatalom. Huxlani, aki már akkor a Flottában szolgált, amikor az anyatej még le sem száradt az ajkáról, megszokta, hogy a hatalom bizonyos megkülönböztető jelzésekkel jár együtt.

Ezt az embert azonban az Öszvér nevezte ki, és természetesen az Öszvér szava szentírás. Az egyetlen szó, amely számít. Ezt még tudat alatt sem vonta kétségbe. Az érzelmi irányítás teljesen hatalmában tartotta.

Egyetlen szó nélkül átnyújtotta Channisnak az apró, ovális tárgyat.

Channis a kezében latolgatta, s bizalomgerjesztően elmosolyodott.

– Maga az Alapítványra való, ugye, főnök?

– Igenis, uram. Tizennyolc évet leszolgáltam az Alapítvány hajóhadában, mielőtt az Első Polgár átvett volna.

– Gépészetből van alapítványi képesítése?

– Első osztályú szaktechnikus, Anakreóni Központi Iskola.

– Nem rossz. És ezt a hírközlő áramkörben találta, ahogy én megmondtam, ugye?

– Igenis, uram.

– Oda tartozik?

– Nem, uram.

– Akkor hát mi ez?

– Egy hipernyomkövető, uram.

– Részletesebben. Én nem vagyok az Alapítványra való. Mi ez?

– Egy olyan szerkezet, amely lehetővé teszi, hogy a hí pertéren át is nyomon kövessék a hajót.

- Magyarán: bárhová követhetnek bennünket.
- Igenis, uram.
- Helyes. Ez, ugye, nem régi találmány? Az Első Polgár által alapított egyik kutatóintézet fejlesztette ki, nem igaz?
- Azt hiszem, igen, uram.
- És a működése államtitok. Igaz?
- Azt hiszem, igen, uram.
- És mégis itt van. Különös.

Channis pár percig elgondolkodva egyik tenyeréből a másikba dobálta a hipernyomkövetőt. Aztán hirtelen a gépész felé nyújtotta.

– Akkor hát tessék, tegye vissza pontosan oda, ahol ráakadt, és úgy, ahogy volt, érti? Aztán felejtse el az egészet, mint a sír! *Temesse el*.

A főgépész csaknem gépiesen tisztelt, élesen sarkon fordult és lelépett.

A hajó szagztatott pályán szökelte a csillagok között. A pontokat azok a tíztől hatvan fénymásodpercekre terjedő rövid útszakaszok jelentették, amelyeket a közönséges űrben tett meg, s közöttük száznál is több fényéves útszakaszok tátongtak – vagyis a hipertérben végzett “szökellések”.

Bail Channis a Lencse vezérlőpultjánál ült, s önkéntelenül újból elfogta őt az az áhítathoz közel álló érzés. Nem az Alapítványon nőtt fel, így hát nem válhatott vérvé az erőknek az a játéka, amely egy-egy gomb elcsavarására vagy egy-egy áramkör megszakítására bekövetkezik.

Nem mintha a Lencse egy alapítványi ember számára is érdektelen lett volna. Hihetetlenül összezsúfolt testében elegendő elektronikus áramkör volt ahhoz, hogy vagy százmillió csillagnak pontosan meghatározza egymáshoz viszonyított helyzetét. És mintha még ez sem lett volna elég, arra is képes volt, hogy a Galaxismező bármely szelvényét kivetítse a három tértengely bármelyikére, vagy körbeforgassa egy adott középpont körül.

Ennek volt köszönhető, hogy a Lencse szinte forradalmasította az űrutazást. Az űrhajózás korábbi időszakában a hipertéren át végzett minden egyes ugrás kiszámítása egy napi vagy akár egy egész heti munkát is elrabolt – és ennek a munkának a java része azzal telt el, hogy több-kevesebb pontossággal meghatározzák a hajónak a Galaxis vonatkoztatási rendszeréhez viszonyított helyzetét. Ez lényegében abból állt, hogy pontosan bemértek legalább három távoli csillagot, amelynek ismerték a Galaxis önkényesen megválasztott trigonometriai nullpontjához való helyzetét.

És a dolog nyitja az “ismerni” szobán rejlett. Aki egy bizonyos kiindulási pontból ismeri a csillagmezőt, annak a számára minden csillagnak megvan az egyénisége, akár az embereknek. De ugorjon csak tíz parszeket, és a saját napját sem ismeri föl többé. Még jó, ha látja egyáltalán.

A választ persze a színeképelemzésben lették meg. Évszázadokon keresztül az volt az űrhajózási technika legfőbb feladata, hogy minél több csillagnak minél részletesebben föltérképezze a "fénylenyomatát". Ez, no meg magának az ugrásnak a növekvő precizitása eredményezte aztán, hogy Galaxis-szerte rendszeres járatok indultak, és a csillagközi utazás művészetből egyre inkább tudománnyá vált.

Ennek ellenére még az Alapítvány idején is néha napokba tellett, mire három csillag helyzetét a pilóta számára ismeretlen csillagkörzetben meghatározták, jöllehet tökéletesebb számítógépekkel rendelkeztek, és olyan automatákkal, amelyek egy megadott fénylenyomat után maguktól végigpásztázták a csillagmezőt.

A Lencse mindezt fölöslegessé tette. Először is mindössze egyetlen ismert csillagra volt szüksége. Aztán még egy olyan űrűjonc is kezelni tudta, mint Channis.

Az ugrással kapcsolatos számítások szerint ebben a pillanatban a legközelebbi nagyobb csillag a Vincetori volt, és a megfigyelőernyő közepén most egy fényes csillag ragyogott. Channis remélte, hogy ez a Vincetori lesz.

Channis a megfigyelőernyő közvetlen közelébe irányította a Lencse képemezjét, és ujjával gondosan betáplálta a Vincetori koordinátáit. Bekapcsolt egy relét, mire a csillagmező élesen fölragyogott. Ennek is egy fényes csillag látszott a középpontjában, egyébként azonban látszólag semmi hasonlóságot nem mutatott a megfigyelt képpel. Beigazította a Lencsét a Z tengely mentén, és addig nagyított a mezőn, amíg a fotométer mindkét ernyő központi csillagára egyenlő fényerősséget mutatott.

Channis a megfigyelőernyőn egy másik fényesebb csillagot választott ki, s megkereste ennek megfelelőjét a Lencse mezején. Ezt lassan addig forgatta, amíg a másikkal azonos szögeltérésbe hozta. Száját lebiggyesztette, és egy fintorral jelezte, hogy nincs megelégedve az eredménnyel. Tovább forgatott a mezőn, újabb fényes csillagot célzott be, majd egy harmadikat. Ekkor végre elmosolyodott. Ez az! Lehet, hogy egy helyzetfölismerésben gyakorlott szakember egyből belötte volna a célt, de ő meg volt elégedve a harmadszori eredménnyel is.

Ennyiből állt a beállítás. A végén a két mezőt fedésbe hozták, ami előszörre egy kissé elmosódó képet adott. A legtöbb csillag kettőzve látszott. A finom beállítás azonban most már gyerekjáték volt. A kettőzött csillagok egybeolvadtak, egyetlen mező mutatkozott, s a hajó helyzetét most már közvetlenül le lehetett olvasni a műszerekről. Az egész művelet félóráig sem tartott.

Channis Han Pritcherre a szállásán akadt rá. A tábornok a jelek szerint éppen lefekvéshez készülődött. A belépőre pillantott.

– Újság?
– Semmi különös. Még egy ugrás, és Tazendán vagyunk.
– Tudom.
– Nem akarom háborgatni, látom, alváshoz készülődik, de megnézte azt a filmet, amelyet Cilen szereztünk?

Han Pritcher megvető pillantást vetett a szóban forgó tárgyra, amely fekete dobozában ott hevert az alacsony könyvespolcon, és igenlően bólintott.

– És mi a véleménye.?
– Az, hogy ha egyáltalán volt valaha is olyan tudomány, hogy történelem, ennek híre-hamva sem maradt a Galaxisnak ebben a körzetében.

Channis szélesen elvigyorodott.

– Tudom, mire gondol. Elég sivár, mi?
– Annak nem, aki élvezetet talál az uralkodók egyéni tetteinek fölSOROLÁSÁBAN. Talán inkább megbízhatatlan, hogy úgy mondjam, mindkét irányban. Ha a történelem elsősorban személyekkel foglalkozik, akkor a kép vagy feketére, vagy fehérre sikeredik, az író beállítottságától függően, így is, úgy is teljességgel hasznavehetetlen.

– Csakhogy említés történik Tazendáról. Erre akartam fölHÍVNI a figyelmét, amikor odaadtam a filmet. Ez az egyetlen forrás, amely egyáltalán szóba ejti.

– No igen. Ott is vannak jó uralkodók is meg rosszak is. Elfoglaltak egypár bolygót, megnyertek néhány csatát, néhányat elveszítettek. Semmi különös. Nem sokra megyünk a maga elméletével, Channis.

– Csakhogy néhány dolog elkerülte a figyelmét. Nem vette észre, hogy sohasem léptek szövetségre? Sohasem keveredtek bele a csillagraj helyi politikájába. Azt mondja, elfoglaltak egypár bolygót? De akkor aztán meg is állapodtak, pedig azt sem mondhatnánk, hogy komolyabb vereséget szenvedtek. Mintha csak annyira nyújtották volna ki a karjukat, hogy megvédhessek magukat, de attól már óvakodtak, hogy magukra vonják a figyelmet.

– Rendben van – hallatszott a közönyös válasz.

– Semmi kifogásom a leszállás ellen. Legrosszabb esetben elfecsérelünk némi időt.

– No nem. A legrosszabb esetben – teljes vereség. *Ha* ez a Második Alapítvány. Ne felejtse, hogy ha ez igaz, akkor csak a Mindenség a megmondhatója, hány Öszvérrel lesz dolgunk.

– Mik a tervei?

– Leszállunk egy kisebb hódoltsági bolygón. Próbálunk előbb a lehető legtöbbet megtudni Tazendáról, aztán majd meglátjuk.

– Rendben. Nincs ellenvetésem. De most már valóban szeretném, ha elolthatnám a világítást.

Channis búcsút intett és eltávozott.

És a végtelen, űrben száguldó fémbuborék parányi kamrácskájában Han Pritcher tábornok a sötétbe meredt, és próbálta végiggondolni azokat az eseményeket, amelyek ilyen fantasztikus régiókba ragadták őt.

Ha mindez, amiről fájdalmas töprengés után be kellett látnia, hogy igaz – és a tények kezdenek összeilleszkedni –, akkor Tazenda a Második Alapítvány. Más lehetőség nincs. De hogyan? Hogyan?

Lehetséges volna, hogy Tazenda? Egy szürke kis világ? Minden különös ismertetőjel nélkül? Ez a nyomortelep a Birodalom romjain? Egy cserépdarab a törmelékek között? Eszébe villant, mint valami távoli kép, az Öszvér aszott arca, amikor nyápic hangján az öreg alapítványi pszichológusról, Ebling Misről beszélt, az egyetlen emberről, aki talán meglegelte a Második Alapítvány titkát.

Pritcher még most is érezte az Öszvér szavaiban izzó feszültséget:

“Mintha Mis maga sem tudott volna hova lenni a döbbenettől. Mintha valami a Második Alapítvánnyal kapcsolatban minden várakozásának-ellentmondott volna, és egészen más útra terelte, mint amerre elindult. Bárcsak a gondolataiban olvashattam volna az érzelmei helyett. Noha az érzelmei is ékesen szólottak – és mindenekelőtt ez a döbbs meglegelés!”

A meglepődésen volt a hangsúly. Valami hallatlanul megdöbbsöntő dolgon! És most itt van ez a fiú, ez a vigyorgó suhanc, a maga sületlen lelkendezésével Tazenda meg annak az átlagosnál is szürkébb jelentéktelensége fölött. És igaza van. Igazának *kell* lennie! Különben értelmetlen az egész.

Pritcher elalvás előtti utolsó gondolatában volt valami nyomasztó. Azt a bizonyos hipernyomkövetőt még mindig a helyén találta az étercső mellett. Egy órája, hogy megnézte, amikor Channis nem volt a közelben.

Második köztéték

Minden formaság nélkül találkoztak össze a Tanácssterem előterében, néhány perccel a rendes napi ülés kezdete előtt, és villámgyorsan kicserélték gondolataikat.

– Az Öszvér tehát úton van.

– Ahogy hallom, igen. Kockázatos. Nagyon is kockázatos!

– Nem az, ha az események követik a szereposztást.

– Az Öszvér nem közönséges ember, és nehezen lehet manipulálni az ő választotta eszközeivel anélkül, hogy ne jönne rá. A hatalma alá vont elmékhez nehéz hozzányúlni. Úgy hírlík, hogy néhány esetre már rájött.

– Igen, ez elkerülhetetlen.

– A független elmékkal könnyebb. De ilyen kevés van nála megfelelő pozícióban.

Beléptek a terembe. A Második Alapítvány többi tagja követte őket.

3. KÉT FÉRFI MEG EGY PARASZT

Rossem egyike azoknak a szélső világoknak, amelyekről rendszerint nem vesz tudomást a galaktikus történelem, és szinte sohasem hívják föl magukra a sokmilliónyi szerencsésebb bolygó lakóinak figyelmét.

A Galaktikus Birodalom végnapjaiban néhány politikai fogoly telepedett le ezen a pusztaságon, ezenkívül egy obszervatórium meg egy kis létszámú űrhajós helyőrség gondoskodott róla, nehogy végleg feledésbe merüljön. Később, a viszály sötét éveiben, még Had Seldon előtt, olyan gyenge idegzetű emberek jöttek ide, akik megelégtették a bizonytalanság és veszély egymást követő évtizedeit, torkig voltak a földűlt bolygókkal meg a tisztavirág-életű császárokkal, akik, mint valami lidérces álomban, egymást követték a trónon, hogy néhány gonosz és meddő évet töltsenek el rajta; emiatt ezek az emberek odahagyták a népes centrumokat, és a Galaxis pusztaságai zugaiban kerestek nyugalmat.

Rossem jeges pusztaságain falvak kuporogtak. A bolygó napja, ez a zsugori vörös törpe magának kuporgatta szűkös melegét, míg az év kilenc hónapjában gyér hó púderozta a talajt. Az edzett helyi gabona végigszunnyadta a földben ezeket a havas hónapokat, aztán szinte pánikszerű gyorsasággal szárba szökkenett és beérett, mihelyt a nap kelletlen sugarai tűzfoknyira hevítették a levegőt.

Apró, kecskeszerű állatok legelésztek a mezőkön, parányi, három patában végződő lábacskaikkal félrekaparva a vékony hóréteget.

Rossem lakóinak így megvolt a kenyérük meg a tejük, sőt még húshoz is jutottak, ha nagy ritkán levágtak egy állatot. A baljósán sötét erdőségek, amelyek a bolygó egyenlítői vidékének a felét elborították, kemény, tömör épületfát szolgáltatottak. Ez a faanyag, némi prémmel és ásvánnyal egyetemben, még kivitelre is méltó volt, így hatodoneként a birodalmi hajók is idelátogattak, és cserébe mezőgazdasági gépeket, atomkályhákat, sőt tévékészülékeket is hoztak magukkal. Ez utóbbiakra nagy szükség is volt, mert a hosszú tél remetei tétlenségre ítélte a parasztokat.

A birodalmi történelem elkerülte a rossemi parasztságot. A kerekedőhajók hébe-hóba be-bedobtak egy-egy hírt; nagy néha új menekültek is jöttek – egyszer egy viszonylag nagyobb csoport szállt le, és meg is ragadt –, és ezek is hoztak magukkal galaxisbeli újságokat. Így a rossemiek fülébe is eljutottak

véres csatákról és megtizedelt népekről vagy zsarnok császárokról és lázadó alkirályokról szóló hírek. Ilyenkor aztán nagyokat sóhajtoztak, s a fejüket csóválták, és prêmes gallérjukat szorosabbra húzták szakállas arcuk körül, amint a piactéren a bágyadt nap fényében sütkéreztek, és az emberek gonoszságáról bölcsekedtek.

Azután egy idő múltán a kereskedőhajók is elmaradtak, és az élet még nehezebbé vált. Többé nem jutottak ízesebb külföldi falatokhoz, dohányhoz, gépekhez. A televízión el-elkapott szavak egyre nyugtalanítóbb eseményekké álltak össze. Végül híre kelt, hogy Trantort is földúlták. Az egész Galaxis nagyszerű fővárosát, a császárok ragyogó, mesés, megközelíthetetlen és páratlan otthonát kifosztották, földúlták, és földig rombolták.

Mindez fölfoghatatlan volt, és sok rossemi parasztnak szántás-vetés közben az is megfordulhatott a fejében, hogy elközelgett a Galaxis végőrája.

És aztán egy napon, amely semmiben sem különbözött a többitől, ismét leszállt egy hajó. A falusi öregek bölcsen bólogattak, és vaksi szemükkel hunyorogva azon morfondíroztak, hogy így volt ez valamikor az apáik idejében is – pedig hát nem egészen volt igazuk.

Ez a hajó nem a Birodalomból jött. Orráról hiányzott a Birodalom csillogó űrhajó- és napjelvénye. Zömök testét régi hajóroncsokból eszkábálták össze, s a legénység Tazenda katonáinak mondta magát.

A parasztok zavartan bólogattak. Soha sem hallottak – Tazendáról, ennek ellenére hagyományos vendégszeretettel üdvözölték a katonákat. A jövevények alaposan kifaggatták őket a bolygóról, a lakosság nagyságáról, a városok számáról – némi zavart okozott, hogy a parasztok városon falut értettek –, a gazdálkodás rendjéről és így tovább.

Újabb hajók jöttek, és világszerte kihirdették, hogy mostantól kezdve Tazenda, főnhatósága alá tartoznak, hogy az egyenlítő mentén adószedő hivatalokat állítanak föl – ugyanis ott tömörült a népesség –, és bizonyos meghatározott kulcs szerint évente be fogják hajtani a gabona- és prémadót.

A rossemiak ünnepélyesen bólogattak, nem egészen értve, mit jelent az a szó, hogy “adó”. Amikor eljött az adószedés ideje, sokan maguk bevitték, vagy zavartan toporogtak, miközben az egyenruhás más világiak széles járműveikre rakták a betakarított gabonát meg a prémeket.

Volt, ahol a méltatlankodó parasztok összegyülekeztek, és előkeresték ősrégi vadászfegyvereiket, de aztán a dolog ennyiben is maradt. A tazendaiak közeledtére dörögve szétszéledtek, és lemondóan elkönyvelték magukban, hogy nehéz sorsuk egyre nehezebb lesz.

Az élet azonban ment tovább. A tazendai kormányzó mordul meghúzta magát Gentri faluban, ahová a rossemiak a lábukat sem teheték be. Ő is meg a

hivatalnokai is ködbe vesző más világi lények voltak, akik alig-alig keresztezték a rossemiak útját. Az adószedők – csupa tazendai szolgálatba szegődött rossemi – jöttek csak közéjük rendszeresen, de őket már megszokták, és a paraszt rájött, hogyan rejtse el a gabonáját, vagy hajtsa ki az állatait az erdőbe, és álljon ellen a csábításnak, hogy a kunyhója a hivalkodó jólét látszatát keltse. Aztán ha a vagyonáról vallatták, tompa és értetlen arckifejezéssel körbe mutatott azon, amit. úgyis láttak.

De ez is alábbhagyott, mint ahogy az adók is csökkentek, mintha Tazenda beleunt volna abba, hogy minden fillért úgy kellett kicsikarnia ebből a világból.

Közben föllendült a kereskedelem, s talán Tazenda ennek nagyobb hasznát látta. A rossemiak cserében nem kaptak ugyan csillogó birodalmi holmit, de még a tazendai gépek és a tazendai élelmiszer is jobb volt a helybélieknél. És aztán az asszonyok másféle ruhát is magukra ölthettek, mint a szürke háziszóttas, és ez sem utolsó dolog. Így a Galaxis történelme újból békén hagyta őket, és a parasztok megint a mostoha föld fölé görnyedhettek, hogy életet csiholjanak ki belőle.

Narovi a szakállába lehelt, amint kilépett a házából. A fagyott földekre az első hó szállingózott a komor, rózsaszín felhőkből. Vizsgálódva az égre sandított, és megállapította, hogy nem várható vihar. Nyugodtan útnak indulhat Gentr felé, hogy fölösleges gabonájáért beszerezze téli konzervszükségletét.

Résnyire nyitotta az ajtót, és öblös hangján bekiáltott:

– Föltankoltad a kocsit, fiatalúr?

Bentről kiáltva jött a válasz, és Narovi legidősebb fia, akinek még éppen hogy csak pelyhedzett fiúsán gyér vörös szakáll, csatlakozott az apjához.

– A kocsi föl van tankolva, és lehet vele menni, csak a tengelyekkel van baj – mondta mogorván. – De erről én nem tehetek. Megmondtam, hogy szerelőhöz kellene vinni.

Az öregember hátralépett, összevont szemöldöke alól méregette a fiát, majd előremeresztette szakállas állát.

– Én talán tehetek róla? Nem mondanád meg, hol és miből vegyek szerelőt? Az utóbbi öt esztendő gyatra terméséből? Vagy tán nem hullottak el az állataim? A prémek maguktól az ölembé potyognak?

– Narovi! – A jól ismert hang odabentről a torkára forrasztotta a szót.

– Jól van, no – dörmögte. – Az anyádnak is folyton bele kell ütnie az orrát az apa meg a fia dolgába. Hozd ki a kocsit, és nézd meg, jól hozzá vannak-e erősítve a szállítótargoncák.

Kesztyűs kezét összeveregette, és megint az égre sandított. Komor, rőtes felhők gyülekeztek fölöttük, és a szürke ég, amely kivillant a felhők hasadékan, semmi meleget sem sugárzott. A nap a felhők mögé rejtőzött.

Már-már elfordította a fejét, amikor a szeme megakadt valamin, s miközben a hideggel mit sem törődve kiáltásra nyitotta a száját, az ujjá gépiesen fölfelé lendült.

– Asszony – kiáltott izgatottan –, gyere gyorsan!

Az ablakban megjelent egy méltatlankodó arc. Az asszony tekintete követte az ember ujját. Elkiáltotta magát, és egy kopott vállkendőt meg egy sálát fölkapva, lerohant a lépcsőn. A sálát nagy sietve a fejére kötötte, s a nagykendő szárnyként lebegett két válla mögött.

– Hajó az űrből! – sipította.

Narovi türelmetlenül leintette:

– Mi más lehetne? Vendégeket kapunk, anyjuk, vendégeket!

A hajó lassan leereszkedett a kopár, fagyos földre a Narovi-tanya északi szögletében.

– De hát mit csináljunk? – sápítózott az asszony. – Hogy lássuk vendégül őket? Mit szólnak a kunyhónk földpadlójához vagy a múlt hétről maradt máiéhoz?

– Azt akarod, hogy a szomszédokhoz menjenek? – vörösödött el még jobban Narovi hidegtől amúgy is piros arca, és fénylő prémben burkolt karjával megragadta az asszony telt vállát. – Lelkem feleségem – dorombolta –, szobánkból le fogod hozni szépen a két széket; le fogsz vágni egy kövér gidát, és krumplival beteszed a kemencébe; friss málét fogsz sütni. Én meg megyek, és köszöntöm ezeket az űrön túli előkelő vendégeket, és... és... – Megakadt, félretolta boglyányi kucsmáját, és a fejét vakarta. – Igen, hozok egy kancsó erjesztett gabonát is. Jól fog esni egy kis itóka.

Az asszony szája az egész szónoklat alatt tátva maradt. Egy hang sem jött ki rajta. Amikor végre fölcsupdott, akkor is csupán egy fülsértő nyikorgásra teltt tőle.

Narovi fölemelte az ujját.

– Te asszony, mit mondtak a falu Vénei egy héttel ezelőtt? Mi? Emlékezz csak vissza. A Vének tanyáról tanyára jártak személyesen! Gondold csak el, mit jelent ez! És arra kértek mindenkit, hogy ha valamilyen hajó szállna le az űrből, azonnal jelentsük nekik, *ezt parancsolja maga a kormányzó!*

És most elmulasztanám, hogy a hatalmon levők jóindulatába férközzem. Nézd csak meg ezt a hajót! Láttál már valaha is hozzá hasonlót? Ezek az űrön túli látogatók gazdagok, hatalmasok! Maga a kormányzó parancsolja sürgősen szerte a Véneket, akik a hidegre fittyet hányva, tanyáról tanyára viszik róluk a hírt. Lehet hogy egész Rossetmet bejárta az üzenet, hogy ezeket a látogatókat

maguk a tazendai nagy urak várják sürgősen magukhoz – és az én farmom az, amelyen leszállnak!

Kis híján táncra perdült izgalmában.

– Szíves vendéglátásban részesítjük őket, nevem a kormányzó fülébe jut; mit el nem érhetünk akkor?

Az asszony csak most eszmélt rá, hogy a csípős hideg kezd beléje marni vékony házi öltözékén keresztül. Az ajtóhoz ugrott, és a válla felett kiáltott hátra:

– Mire vársz hát?

De akihez ezeket a szavakat intézte, az már rohant a távolban földre ereszkedő hajó felé.

Han Pritcher tábornokot közömbösen hagyta az itteni hideg meg a vidék sivár üressége. A környék szegénysége, de ez az izzadó paraszt is.

Az izgatta, hogy vajon helyesen cselekedtek-e. Channis meg ő egyedül voltak itt.

A kint az úrben hagyott hajó rendes körülmények között minden baj nélkül megúszhatja, a tábornok mégis aggodalmat érzett. Persze hogy Channis lelkét terheli ez a lépés. A fiatalemberre nézett, aki éppen vidám szemmel intett a szobát elválasztó szőrmefüggöny felé, amely mögül egy pillanatra kivillant egy leselkedő női szempár meg egy tágra nyílt száj.

Channis viszont tökéletesen gondtalannak látszik – könyvelte el magában. Pritcher savanyú elégtétellel. Nem sokáig kell már úgy táncolnia, ahogyan ő fütyül. Ám addig is a csuklójukon levő ultrahullámú adó-vevő volt az egyetlen kapocs köztük és a hajó között.

A paraszt házigazda szélesen elvigyorodott, és sűrű bólogatások közepette, a megtiszteltetéstől nyálkás hangon megszólalt:

– Nemes uraim, engedelmeiket kérem, de a legidősebb fiam – jó és érdemes gyerek, kár, hogy a szegénységemből nem telik eszéhez méltó iskolázásra – most jött a hírről, hogy a Vének hamarosan itt lesznek. Remélem, hogy jól érezték magukat nálam, már amennyire szegényes otthonomban a kedvükre lehettem, mert igaz ugyan, hogy szegény vagyok, de dolgozós, becsületes és szerény szántóvető, akárki megmondhatja.

– A Vének? – jegyezte meg Channis könnyedén.

– Az itteni kerület vezetői?

– Úgy bizony, nemes uraim, és becsületes, méltó ember valamennyi, mert a falunkról Rossem-szerzte az a hír járja, hogy igaz és tisztességes hely, pedig nehéz a sorunk, a föld meg az erdő keveset fizet. Ha szót ejtenének róla a Vének előtt, nemes uraim, hogy milyen tisztességben és megbecsülésben részesítem az utasokat, talán akkor a régi rogyant alkotmány helyébe új

motoros járművet utaltatnak ki a gazdaságomnak, merthogy ez tart el bennünket.

Alázatosan mohó tekintetét látva, Han Pritcher azzal a kellően elzárkózó leereszkedéssel biccentett, amelyet frissen szerzett "nemes úr" szerepüktől méltán elvárhattak.

– Vendégszereteted híre el fog jutni a Vének fülébe.

Pritcher kihasználta az első alkalmat, amikor magukra maradtak, és a félálomban szendergő Channishoz fordult.

– Nem nagyon tetszik nekem ez a Vénekkel való találkozás – mondta. – Van valami véleménye a dologról?

– Nincs. Mitől tart? – ocsúdott föl Channis.

– Szerintem okosabban is cselekedhetnénk, mint hogy itt fölhívjuk magunkra a figyelmet.

Channis suttogó, monoton hangon sietve válaszolt:

– Szerintem vállalnunk kell a reflektorfény kockázatát. Mert, Pritcher, a sötétben hiába várjuk, hogy ami embereink majd csak belebotlanak vaktában kinyújtott kezünkbe. Azok, akik a szellem gyeplőjével uralkodnak, nem föltétlenül birtokosai egyúttal a látható hatalomnak is. Először is a Második Alapítvány pszichológusai valószínűleg csak egy maroknyi csoport a lakosság összlétszámához képest, mint ahogy a maga Első Alapítványán is kisebbségben voltak a technikusok meg a tudósok. A közönséges emberekről nincs mit mondani. Az is lehet, hogy a pszichológusok annyira meghúzódnak a háttérben, hogy a hatalom birtokosai őszintén meg vannak győződve róla, ők az igazi urak. Lehet, hogy itt, ezen a fagyott földdarabon találjuk meg a dolgok nyitját.

– Nem látom be, miért lenne így.

– Pedig hát kézenfekvő. Tazenda bizonyára több milliós vagy több százmilliós óriás világ. Hogyan bukkanhatnánk rá ott a pszichológusokra, és jelenthetnénk tiszta szívvel az Őszvérnek, hogy megtaláltuk a Második Alapítványt? Itt viszont, ezen a morzsányi, meghódított paraszt bolygón – a házigazdánk közlése szerint – a tazendai urak egytől egyig a Genti nevű főfaluban laknak. Talán csak pár százan vannak, és lehetetlen, Pritcher, hogy ezek között ne volna egy-két ember a Második Alapítványból. Majd oda is elmegyünk, de először lássuk csak ezeket a Véneket, tartsuk csak be a logikai sorrendet.

Fekete szakállas házigazdájuk látható izgalommal megint közékük toppant, mire könnyedén szétrebbentek.

– Nemes uraim, a Vének mindjárt itt lesznek. Még egyszer alázatosan esedezem, hogy tán mondanának egy szót az érdekemben. – És szinte hétrét görnyedt az alázattól.

– Nem feledkezünk meg róla – mondta Channis. – Ezek a Vének?
Láthatóan azok voltak. Összesen hárman.
Egyikük előrelépett. Tisztelettudó méltósággal meghajolt és megszólalt:
– Nagy megtiszteltetés számunkra. A jármű előállt, és boldogok lennénk,
ha nagybecsű uraságaitokat Gyűléstermünkben üdvözölhetnénk.

Harmadik közzjáték

Az Első Szóló elmélázva az éjszakai égre bámult. A derengő csillagfényben nyeszlett felhők száguldoztak. Az úr ellenségesen meredt vissza rá. Amúgy is hideg volt és félelmetes, de most még az a különös teremtmény, az Öszvér is ott lakozott, és ettől még jobban megtelt sűrű, baljós fenyegetéssel.

A gyűlésnek vége. Nem tartott sokáig. Kiszámítani egy bizonytalan fölépítésű szellemi mutáns szándékait – nem megy kételyek nélkül, mindent, még a legváratlanabb permutációkat is figyelembe kellett venni.

De mi az, amiben biztosak lehetnek? Az űrnek valahol ebben a körzetében – a Galaxis. viszonylatában csupán egy karnyújtásnyira – van az Öszvér. Vajon mire fogja elszánni magát?

Az embereivel nem volt nehéz dolguk. Eddig is, most is a terv szerint reagáltak.

De mit kezdenek magával az Öszvérrel?

4. KÉT FÉRFI MEG A VÉNEK

Rosseznak ezen a tájékán a Vének nem voltak éppen olyanok, amilyeneknek elvárta volna őket az ember. Vagyis hogy ugyanazok a parasztok, csak idősebbek, tekintélyesebbek és mordabbak.

Egyáltalán nem.

A méltóság, amely a velük való találkozáskor nyomban szembeötlőit, növekedni látszott, mígnem teljesen eluralkodott rajtuk.

Úgy ülték körül a hosszúkás asztalt, mint megannyi zord, nehézkes gondolkodó. A legtöbben túljártak életük delén, szakállt azonban csak kevesen hordtak, azoké is rövidre volt nyírva, és ápolt benyomást tett. Többen is voltak, akik láthatóan a negyvenet sem érték el, amiből kiviláglott, hogy a Vének cím nem a kornak szólt, hanem a tekintélynek.

A két külvilági vendég az asztalfőn foglalt helyet, és arra használta föl a meglehetősen szerény és inkább szertartásos, mint tápláló étkezés ünnepélyes csendjét, hogy teleszívja magát ezzel a szokatlan új légkörrrel.

Az ebéd végén és miután a szemmel láthatóan legnagyobb megbecsülésnek örvendő Vének egy-két tiszteletteljes szót ejtettek – amelyek túl egyszerűek és rövidek voltak ahhoz, hogysem beszédnek lehetett volna nevezni –, az összegyűlték levetették magukról az ünnepélyesség álarcát.

A külhoni személyiségeknek kijáró ünnepélyes fogadtatás végre átengedte helyét a nyájas kíváncsiságnak és a vidékies szívélyességnek.

A házigazdák gyűrűbe fogták a két idegent, és elárasztották őket kérdéseikkel.

Olyan kérdésekkel, hogy nehéz-e úrhajót kormányozni ; hány emberből áll a legénysége; lehetne-e jobb hajtóművel ellátni gépkocsijaikat; igaz-e, hogy más világokon ritkaságszámba megy a hó, mint ahogy Tazendáról is ezt mondják: hányan lakják a világukat: van-e akkora, mint Tazenda; milyen messze van, hogy csinálják a ruhájukat, és mitől van olyan fémes csillogásuk; miért nem hordanak prémeket, mindennap borotválkoznak-e; miféle kő van Pritcher gyűrűjében – a végtelenségig lehetne folytatni.

És a kérdéseket szinte kizárólag Pritcherhez intézték, mintha annak idősebb kora eleve nagyobb tekintéllyel ruházná föl őt. Pritcher azon vette észre magát, hogy egyre kimerítőbb válaszokat ad. Mintha egy sereg gyerek között találta volna magát. Kérdéseiből ugyanaz a lefegyverző, mélységes kíváncsiság sugárzott. Tudásszomjuk minden gátat elsodort, és egyszerűen nem lehetett kielégítetlenül hagyni.

Pritcher kifejtette, hogy az úrhajók kormányzása nem valami ördögös mesterség, és a legénységük, nagyságuktól függően egy vagy akár sok emberből is állhat, és hogy gépkocsijaik hajtóművét részletesen nem ismeri, de annyi bizonyos, hogy lehet rajta javítani; hogy ahány világ, annyiféle éghajlat lehetséges; hogy sok százmillió ember lakja a világukat, egyébként sokkal kisebb és jelentőségben össze sem lehet hasonlítani a nagy tazendai birodalommal: hogy ruháikat szilícium műanyagból szőtték, és fémes csillogásukat a felületi molekulák megfelelő elrendezésének köszönhetik ; és hogy azért nincs szükségük prémekre, mert a ruhájukat fűteni tudják; hogy naponta borotválkoznak, és gyűrűjében a kő ametiszt. És így a végtelenségig. Azon kapta rajta magát, hogy akarata ellenére fölenged ezekkel a naiv vidékiekkel szemben.

És minden válaszát sebes terefare követte, mintha a Vének megháynák-vetnék maguk között a kapott információt. Nehéz volt figyelemmel kísérni ezt a vitát, mivel ilyenkor az egyetemes galaktikus nyelv itt használatos tájszólására tértek át, amely az élőnyelvtől való hosszú elkülönülés folytán régies színezetet nyert.

Azt is lehetne mondani, hogy az egymásnak odavetett rövid megjegyzések az érthetőség határát súrolták, de mindannyiszor sikerült kisiklaniok a megértés feljük nyúló indáiból.

Végül is Channis szakította félbe a kérdésáradatot:

– Jó urak, most már önökön lenne a válaszadás sora, mert idegenek lévén itt, szeretnénk mi is minél többet megtudni Tazendáról.

Erre az történt, hogy síri csönd telepedett rájuk, és az ez idáig oly bőbeszédű Véneknek mintha kivágták volna a nyelvét. Kezüik, amely oly fürge és finom mozdulatokkal kísérte szavaikat, mintha mélyebb értelmet! és árnyaltabb jelentést kívántak volna adni nekik, hirtelen megbénult. Lopva egymásra sandítottak, mintha mindegyik azt várta volna, hogy a másik szólaljon meg.

Pritcher gyorsan közbevágott:

– Útitársam nyelvét baráti szándék mozgatja, ugyanis Tazenda hírneve betölti az egész Galaxist, és mi természetesen hírül fogjuk vinni a kormányzónak a rossemi Vének hűségét és szeretetét.

Szavait nem fogadta megkönnyebbült sóhaj, csupán az arcok derültek föl. Az egyik Vén hüvelyk- és mutatóujjával simogatni kezdte a szakállát, gondosan kiegyengetve a kissé fölünkörödő szőrszálakat, s így szólt:

– Hűségesen szolgáljuk Tazenda urait.

Pritchernek a Channis hübelebalázs kérdése fölötti bosszúsága kezdett elpárologni. Megengedi, hogy az utóbbi időben egyre jobban érzi a kor terhét, ám azt a képességét azért még nem veszítette el, hogy a mások baklövéseit helyrehozza.

– A világegyetem távoli vidékein – folytatta – nem sokat tudunk Tazenda urainak múltbeli cselekedeteiről. Föltételezzük, hogy üdvös kormányzásuk már jó ideje fönáll.

Az előbbi Vén válaszolt. Mintha összebeszéltek volna, észrevétlenül ő vállalta magára a szószóló szerepét:

– A legidősebbek nagyapái sem emlékeznek olyan időre, amikor ne ők uralkodtak volna – mondotta.

– És uralmukat béke kísérte?

– Uralmukat béke kísérte! – Majd némi habozás után: – A kormányzó erős és hatalmas úr, aki egy percig sem habozna, hogy lesújtson az árulókra. Nem mintha közöttünk akadna áruló.

– Gondolom, a múltban ellátta a baját- egynéhánynak, akik erre rászolgáltak. Újabb habozás.

– Itt soha senki közülünk nem vált árulóvá, sem az apáink, sem az apáink apái közül. A többi világon azonban akadt ilyen, de a gyors halált egy sem

kerülte el. Nekünk eszünkbe sem jutna ilyesmi, mi szegény parasztok vagyunk, és a politikába nem üjtük bele az orrunkat.

Hangjából kisütött az aggodalom, mint ahogy a többiek arcáról is lerítt a nyugtalanság.

– Meg tudnák mondani – kérdezte Pritcher behízeglő hangon –, hogyan nyerhetnénk kihallgatást a kormányzójuknál?

A Vének nem tudták eltitkolni hirtelen megrökönyödésüket.

A szószóló csak hosszú percek múlva szólalt meg:

– Hát nem tudták? A kormányzó holnap ideérkezik. Már várta önöket. Számunkra nagy megtiszteltetés. Hm... bízunk benne, hogy nem fogják elhallgatni előtte a hozzá való hűségünket.

Pritcher ajka fanyar mosolyra ferdült.

– Várt bennünket?

A szószóló csodálkozva nézett egyikről a másikra.

– Miért? Már egy hete várunk önökre.

Szállásuk a bolygó viszonyaihoz képest luxusnak számított. Pritcher ennél rosszabb körülmények között is lakott már. Channis pedig megőrizte teljes közömbösségét a külsőségek iránt.

A közöttük eddig is meglevő feszültséghez azonban most egy újabb is járult. Pritcher érezte, hogy közeleg a döntő pillanat, ugyanakkor azzal is tisztában volt, hogy tanácsos még várni. Ha kivárják a kormányzót, akkor veszélyes mértékig növelik a játszma kockázatát, másfelől viszont, ha ezt a játszmát megnyerik, akkor sokszoros nyereséget söpörnek be. Bosszúsán látta, hogy Channis szemöldöke között alig észrevehető gondterhelt ránc jelenik meg, és felső fogaival bizonytalanul harapdálja alsó ajkát. Gyűlölte az értelmetlen színészkedést, és szerette volna minél előbb dűlőre vinni a dolgot.

– Úgy látszik, számítottak ránk – szólalt meg.

– Igen – mondta Channis közönyösen.

– Ezt csak úgy mondja? Semmi nyomósabb szava nincsen? Idejövünk, és kiderül, hogy a kormányzó már várt bennünket. A kormányzótól talán azt is megtudjuk, hogy maga Tazenda is vár bennünket. Mit ér akkor az egész küldetésünk?

Channis fölpillantott, és nem is próbálta kiszűrni hangjából a bosszús türelmetlenséget:

– Egy dolog, hogy várnak bennünket, más dolog, hogy tisztában vannak-e vele, kik vagyunk, és mit akarunk.

– Csak nem gondolja, hogy a Második Alapítvány emberei előtt ezt véka alá rejtheti?

– Hátha. Miért ne? Maga már kész volna föladni a játszmát? A hajónkat könnyen fölfedezhették az úrben. Mi abban a különös, ha egy ország határőrséget tart fönn? Még ha közönséges idegenek volnánk, akkor is fölkelhetnénk az érdeklődésüket.

– Olyannyira, hogy maga a kormányzó jöjjön elének, ahelyett hogy megfordítva történne a dolog? Channis vállat vont.

– Ezen még ráérünk gondolkodni. Lássuk előbb, miféle ember ez a kormányzó.

Pritcher bosszúsan kivillantotta a fogsorát. A helyzet kezd nevetségessé válni.

Channis egyre jobban belelovalta magát:

– Egy dologgal legalább tisztában vagyunk. Tazenda a Második Alapítvány, hacsak millió meg egy bizonyíték egytől egyig nem hazudik. Mivel magyarázza, hogy ezek a bennszülöttek láthatóan rettegnek Tazendától? Holott semmi jele sincs politikai elnyomásnak. A Vének testületei, úgy látszik, szabadon összeülhetnek, anélkül hogy bárki is beavatkozna a dolgukba. Az adók, amelyekről beszélnek, nem látszanak valami súlyosnak, vagy hogy szigorúan behajtanák őket. A bennszülöttek folyton a szegénységük miatt siránkoznak, ezzel szemben életerősek, és jól tápláltaknak tűnnek. Igaz, hogy a házaik otrombák, és a falvaik kezdetlegesek, a céljaiknak azonban, úgy látszik, megfelelnek.

Mondok valamit: engem egyenesen lenyűgöz a világuk. Életemben nem láttam ennél kietlenebbet, ennek ellenére meg vagyok győződve róla, hogy a lakosság között nem fog szenvedést találni, és egyszerű életük telve van kiegyensúlyozott boldogsággal, ami korántsem mondható el a fejlett központok kifinomult életéről.

– Ön tehát a bukolikus erények bámulója?

– Isten ments! – Channis ennek még a gondolatát is nevetségesnek találta.

– Csak arra szeretném fölhívni a figyelmét, hogy ez az egész miről tanúskodik. Úgy látszik, Tazenda eredményesen kormányoz: eredményességét egészen más mértékkel kell persze mérni, mint a régi Birodalom vagy az Első Alapítvány vagy akár a mi Szövetségünk esetében. Ezek technikai civilizációt hoztak alattvalóik számára kevésbé kézzelfogható értékek fejében. Tazenda boldogságot és megelégedettséget nyújt. Nem veszi észre, hogy uralma egészen más alapokon nyugszik? Lélektani és nem fizikai alapon.

– Valóban? – Pritcher megengedett magának egy kis iróniát. – És azért emlegették a Vének olyan borzadályal, hogyan bánnak el ezek a kegyes szívű pszichológus kormányzók az árulókkal: Ezt hogyan magyarázza meg?

– Ők voltak tán a büntetés szenvedő alanyai? Csak mások büntetésével példálóztak. Hátha a büntetés tudatát olyan mélyen elültették bennük, hogy

magára a büntetésre soha sincs szükség. A megfelelő szellemi magatartás annyira beléjük ivódott, hogy meg vagyok győződve róla, egyetlen tazendai katonát sem fog találni a bolygón. Maga ezt nem látja be?

– Talán be fogom látni – felelte Pritcher hűvösen –, ha majd találkozom a kormányzóval. Különben mi van akkor, ha a mi agyunkat is irányításuk alá vonták?

Channis kíméletlen megvetéssel vágta oda:

– Maga ehhez már igazán hozzászokhatott!

Pritcher láthatóan elfehéredett, és erőfeszítésébe telt, hogy elforduljon. Aznap nem szóltak többé egymáshoz.

A fagyos éjszaka rebbenéstelen némaságában Pritcher alvótársa mocorgására fülelve, hangtalanul beállította a csuklóján levő leadót arra az ultrahullám-tartományra, amely Channis készülékéről hiányzott, és körmei nesztelen érintésével kapcsolatot teremtett a hajóval.

A válasz rövid, halk lüktetések formájában érkezett vissza, amelyek alig lépték túl az érzékküszöböt.

Pritcher kétszer is megkérdezte:

– Még eddig semmi üzenet? Kétszer jött a válasz is:

– Semmi. Állandóan készenlétben vagyunk.

Kikászálódott az ágyból. A szobában hideg volt, ezért magára csavarta a prémtakarót, és a székre ült, onnan bámulta a sűrű csillagokat, amelyek fényességükkel és alakzataikkal olyannyira elütöttek az otthoni Periféria éjszakai egét uraló Galaxis-lencse egyenletes derengésétől.

Valahol ott, a csillagok között rejlik a válasz nyomasztó kérdéseire, és minden porcikájával sóvárogta a döntést, amely meghozná a feleletet.

Egy pillanatra ismét belenyilallt a kétség, hátha mégis az Öszvérnek van igaza, és áttérésével magabiztosságának éles fegyverét is elveszítette. Vagy csak a kora húzza, és az utóbbi évek megpróbáltatásai ültek a vállára?

De valójában nem is nagyon izgatta a dolog.

Fáradtnak érezte magát.

Rossem kormányzója különösebb feltűnés nélkül vonult be. A gépkocsi egyenruhás sofőrje volt az egyetlen kísérője.

Maga a gépkocsi, jóllehet díszes kivitelű volt, Pritcherre mégsem tett valami nagy benyomást. Nehézkesen vette a kanyart, és többször lefulladt, mintha túl hirtelen váltottak volna sebességet. Fölépítése azonnal elárulta, hogy kémiai és nem atomerő hajtja.

A tazendai kormányzó puhán a vékony hóra lépett, és elvonult a Vének tisztelgő sorai között. Anélkül hogy rájuk pillantott volna, sietve belépett az ajtón. A Vének követték.

Az Öszvér-féle Szövetségről való két férfi a számukra kijelölt lakosztály ablakából figyelte a jelenetet. A kormányzó zömök volt, eléggé vaskos, alacsony, jelentéktelen külsejű.

De hát ez még semmit sem jelent.

Pritcher átkozta magát, hogy nem tud az idegein uralkodni. Igaz, az arca fagyosan kifejezéstelen maradt. Channis előtt nem árulta el magát, ám érezte, hogy a vérnyomása fölszökött, és a torka kiszáradt.

Nem mintha félt volna. Nem tartozott ugyan azok közé a tompa, érzéketlen és képzelőerő nélküli fatuskók közé, akik túlságosan ostobák ahhoz, hogysem a félelmet ismerjék – a fizikai félelemmel számolni tudott, s ennélfogva le is tudott számolni vele.

Ez azonban más volt. Másfajta félelem.

Gyors pillantást vetett Channisra. A fiatalember elmerült a körmei szemlélésében, és hanyagul piszkálgatott egy apró dudort.

Pritcherben fölforrta a méltatlankodás. Mi félnivalója van Channisnak a szellemi kezeléstől?

Pritcher visszafojtotta az indulatát, és megpróbálta fölidézni a múltat. Saját magát, mielőtt még az Öszvér megtérítette volna. Nehezen tudta elképzelni magát annak a megátalkodott demokratának, amilyen valaha volt. Képtelen volt szellemileg elhelyezni magát. Képtelen volt eltépni azokat a kötelékeket, amelyek érzelmileg az Öszvérhez láncolták. Az értelmével föl tudta ugyan idézni magában, hogy egyszer megpróbálta eltenni láb alól az Öszvért, de ha megfeszült, sem tudott visszaemlékezni akkori érzelmeire. Talán szellemi önvédelemből, mert már pusztán attól a gondolattól vagy inkább ráérzéstől – mert a részleteit nem, csupán a fő sodrását volt képes kikövetkeztetni akkori érzéseinek –, már ettől fölfordult a gyomra.

És ha a kormányzó kezelésbe vette az agyát?

Ha egy második alapítványista láthatatlan szellemi csápjai behatoltak agyának érzelmi repedéseibe, és mindent fölforgattak...

Első alkalommal sem érzett semmit. Sem fájdalmat, még egy moccanást sem a lelkében – de még csak azt sem, hogy valami megszakadt volna benne. Úgy érezte, hogy mindig is szerette az Öszvért. Ha valamikor régen – rövid öt esztendővel ezelőtt azt gondolhatta, hogy nem szereti, hogy gyűlöli őt, az csak szörnyű képzelődés volt. Lidércnyomásos álom.

Fájdalmat azonban semmit nem érzett.

Vajon ugyanez ismétlődne meg a kormányzóval való találkozáskor? Vajon mindaz, ami eddig volt, az Öszvér szolgálata, egész életcélja, el fog merülni abban a ködös, valószínűtlen álomban, amelyet a demokrácia szó idéz föl benne? És az Öszvér is csak álom, és csak Tazenda, a hozzá való hűség...

Elszántan sarkon fordult.

Erős hányinger fogta el.

Ekkor Channis hangja hasított a fülébe:

– Azt hiszem, tábornok, helyben vagyunk.

Pritcher megfordult. A Vének egyike zajtalanul föltárta az ajtót, és méltóságteljes, néma tisztelettel megállt a küszöbön.

– Ökegyelmessége Rossem kormányzója Tazenda urainak nevében kihallgatáson kegyeskedik fogadni önöket, és kéri, hogy a színe előtt jelenjenek meg – szavalta.

– Helyes – vetette oda Channis, és összébb rántotta magán az övét, s megigazította fején a rossemi kucsmát.

Pritcher állá megfeszült. Elérkezett hát az igaz játszma.

A rossemi kormányzó külsőleg nem hatott valami lenyűgözően. Először is hajadonfótt volt, és ritkuló, világosbarna, dérütötte haja jámbor benyomást keltett. Csontos szemöldöktaréja alatt, a ráncok finom pókhálói közepette számító szemek ültek, frissen borotvált álla azonban lágy volt és kicsi, és annak az áltudománynak a hívei, akik az arccsontokból vélik kiolvasni a jellemet, egyöntetűen azt mondták volna rá, hogy “gyenge”.

Pritcher igyekezett elkerülni a kormányzó szemét, és az állára szögezte a tekintetét. Talán ez segít – ha egyáltalán segít valami.

A kormányzó magas fejhangon, közönyösen megszólalt:

– Isten hozta önöket Tazendán! Járjanak békével. Éhesek?

Hosszú ujjú, ércsomók lepte kezével csaknem királyi mozdulattal az U alakú asztal felé intett.

A vendégek meghajoltak, és helyet foglaltak. A kormányzó az U alsó kanyarulatának külső felén telepedett le, ők vele szemben, míg az U betű két szárát a hallgatag vének kettős sora vette birtokba.

A kormányzó rövid, szaggatott mondatokat vetett feléjük, dicsérve a Tazendáról importált ételek minőségét – amely valóban más volt, ha nem is sokkal jobb, mint a Vének egyszerű tápláléka –, szidta a rossemi időjárást, sőt mintegy mellékesen még az úrhajózás rejtelméről is szót ejtett.

Channis alig szólalt meg. Pritcher hallgatásba burkolózott.

Aztán ennek is vége lett. Elfogyasztották az apró gyümölcsökből főzött kompótot, megtörölték a szájukat, és félretették a szalvétákat, a kormányzó hátradőlt székén.

Apró szeme csillogott.

– Érdeklődtem a hajójuk után. Azt szeretném, ha illő és gondos karbantartásban részesülne. De nem tudták megmondani, hol van.

– Nem csodálom – felelte Channis könnyedén. – Az űrben hagytuk. A hajó túl nagy, arra készült, hogy hosszú utat megtegyünk vele, néha ellenséges vidékeken át is, és úgy éreztük, hogy ha idehozzuk, esetleg kétség támadhatott

volna békés szándékainkat illetően. Jobbnak láttuk, ha egyedül, fegyvertelenül szállunk földre.

– Baráti gesztus – vélekedett a kormányzó meggyőződés nélkül. – Azt mondja, nagy hajó?

– De nem hadihajó, kegyelmes uram.

– Hmmm... Honnan is jönnek?

– Egy kicsiny világról, a Santanni szektorban, kegyelmes uram. Talán nem is méltóztatott hallani róla, hiszen nincs mivel jeleskednie. Utunk célja kereskedelmi kapcsolatok létesítése.

– Úgy, szóval kereskedelem. És mit kínálnak?

– Mindenféle gépet, kegyelmes uram. Cserébe élelemért, fáért, ércért...

– Hmmm... – A kormányzó arca hitetlenséget árult el. – Nem sokat értek ezekhez a dolgokhoz. Lehetséges, hogy mindkét félnek hasznos lenne. Talán azt tanácsolnám, hogy miután alaposan megvizsgálom a megbízóleveleiket – mert megértik, ugye, kormányom sok mindent tisztán akar látni, mielőtt tettekre szánná magát –, és miután megszemléltem a hajójukat, Tazendára mennének.

Hallgatás volt a válasz, és a kormányzó szemmel láthatólag fagyosabbra vált.

– A hajójukat pedig látnom kell. Channis köntörfalazni kezdett:

– Sajnos, a hajót jelen pillanatban javítják. Ha kegyelmességed hajlandó volna negyvennyolc órát adni nekünk, a hajó a rendelkezésére állna.

– Nem szokásom a várakozás.

Pritcher szeme először találkozott a másik tekintetéből áradó ragyogással, és elakadt a lélegzete. Egy pillanatra úgy érezte, hogy nyomban megfullad, és eltépte tekintetét a másiktól.

Channisnak a szeme se rebkent.

– Kegyelmes uram, a hajó negyvennyolc óránál korábban nem képes leszállni. Mi meg itt vagyunk fegyvertelenül. Csak nem vonja kétségbe tisztességes szándékainkat?

Hosszú hallgatás után a kormányzó mogorván odavetette:

– Meséljenek a világukról!

Ennyi volt az egész. Ennyivel megúszták. Több kellemetlen pillanatuk nem volt. Mintha a kormányzót, miután teljesítette hivatalos kötelezettségét, többé semmi sem érdekelt volna, és a kihallgatás közönybe fulladt.

Amikor mindenen túlestek, és Pritcher visszatért a lakosztályába, alapos leltárt készített magáról.

Lélegzetét visszafojtva “letapogatta” az érzéseit. Semmi különbséget nem észlelt magában, de hát érezhetne-e vajon különbséget? Talán másnak érezte

magát, amikor az Öszvér megtérítette? Vajon nem tűnt neki minden természetesnek? Magától értetődőnek?

Próbára tette magát.

Hideg céltudatossággal beleordította agyának néma üregeibe: "A Második Alapítványt meg kell találni, és meg kell semmisíteni!"

És a kiáltás tiszta gyűlöletet csiholt ki belőle. Szikrányi ingadozást sem fedezett föl magában.

Aztán gondolatban a Második Alapítványt behelyettesítette az Öszvérrel, és abban a pillanatban kínzó fuldoklás ragadta torkon.

Eddig minden rendben.

De hátha másképpen, ravaszabban vették kezelésbe? Ha parányi változtatásokat vittek végbe benne? Változtatásokat, amelyeket képtelen érzékelni, mivel a jelenlétük már magát az ítélőképeséget így idomította.

Ki tudná ezt megmondani!

Az a fontos, hogy még mindig fönn tartás nélkül hűsége érez az Öszvér iránt! Ha ez nem változott, mit számít a többi!

Újból fölébredt benne a tettvágy. Channis a szoba másik sarkában a saját dolgaival foglalatosskodott. Pritcher hüvelykujjának körme megállapodott a csuklóján levő híradókészüléken.

És ekkor a válasz hallatán viharos megkönnyebbülés hullámszórt végig rajta, hogy szinte minden porcikája megbénult.

Arcizmai meg sem rezzentek, noha a bensőjében féktelen örömujjongás tombolt, és amikor Channis feléje fordult, tudta, hogy a cirkusz a végéhez közeleg.

Negyedik közzjáték

A két Szóló összehatalálkozott az úton, és az egyik így szólt a másikhoz:

- Hírem van az Első Szólótól. A másik szeme értően megvillant.
- Metszőpont?
- Igen! Adja az ég, hogy megéljük a hajnalt!

5. EGY FÉRFI MEG AZ ÖSZVÉR

Channis semmivel sem árulta el, hogy a legkisebb változást is észlelte volna Pritcher magatartásában és a kettőjük viszonyában. Hátravetette magát a falócán, és szélesre tárt lábát maga elé nyújtotta.

- Mi a véleménye a kormányzóról? Pritcher vállat vont.

– Semmi különös. Semmi esetre sem rí le róla a lángész. Nagyon is gyarló képviselője a Második Alapítványnak, ha egyáltalán ezt kell hinnünk róla.

– Szerintem nem az. Én nem is tudom, hányadán vagyok vele. Tegyük föl, hogy maga második alapítványista – folytatta Channis elgondolkodva. – Maga mit tenne? Mondjuk, ha tudja, miért vagyunk itt. Hogyan fogadna akkor bennünket?

– Természetesen megtéríteném.

– Akár az Öszvér? – Channis fölszegte a fejét. – De vajon észrevennénk-e, ha megtérítettek bennünket? Hátha csak egyszerű, de ravasz pszichológusokkal van dolgunk?

– Ez esetben inkább a gyors halál.

– És a hajónk? Ugyan! Channis fölemelte mutatóujját. – Pritcher, öreg fiú, mi egy blöffjátszmának a részesei vagyunk. Mert csakis blöff lehet. Még ha tartogatnak is a talonban érzelmi befolyásolást, mi – maga meg én-csak balekok vagyunk. Az Öszvér az igazi ellenfelük, és velünk ugyanolyan csínján bánnak, mint mi övelük. Én meg vagyok győződve róla, hogy tisztában vannak kilétünkkel.

– Mit akar tenni? – kérdezte Pritcher hűvösen.

– Várni! – csattant föl Channis. – Amíg ők jönnek hozzánk. Lehet, hogy a hajó is, de inkább az Öszvér aggasztja őket. A kormányzóval blöffre mentek. De nem sikerült. Nem vettük a lapot. Legközelebb egy második alapítványistát küldenek hozzánk, aki valamilyen formában föl fogja ajánlani az alkut. És aztán?

– És aztán mi belemegyünk az alkuba.

– Aligha hinném.

– Miért, azt hiszi tán, hogy kijátsszuk az Öszvért? Szó sincs róla!

– Dehogysis, amiatt én nem aggódok, hogy az Öszvért kijátszhatnánk, akármit sütné is ki. De mégse hinném.

– Vagy talán azt hiszi, hogy-nem tudjuk kijátszani az alapítványiakat?

– Talán. De nem ez az oka.

Channis tekintete lesiklott a másik öklére, az öklében levő tárgyra, és bőszen kifakadt:

– Vagy úgy! Ezt nevezi oknak?

Pritcher megmarkolta a fegyverét.

– Úgy van! Letartóztatom.

– Miért?

– A Szövetség Első Polgárának elárulásáért.

Channis összeszorította az ajkát.

– Mi akar ez lenni?

– Árulás! Megmondtam. De én jóváteszem a dolgot.

– És a bizonyíték? Vagy a látszat, föltevés, lázálom! Elment az esze?!

– Korántsem. És magának? Vagy talán azt hiszi, hogy az Öszvér ok nélkül választ ki csecsszopó tacsókákat röhögni való hetvenkedő kalandokra? Már akkor is szöget ütött a fejembe. De egy csomó időt elfecséreltem a kétségeimmel. Miért éppen *magát* küldte? A mosolyáért vagy a piperkőcséért? A huszonnyolc évéért?

– Talán mert megbízhat bennem. Vagy magát a logikus okok nem érdeklik?

Vagy talán mert nem bízhat meg magában. Ami elég logikus, ha jól körülnézünk.

– Azért vagyunk itt, hogy képtelenségeket vágjunk egymás fejéhez, vagy abban versenyezzünk, hogy ki tud több szóval kevesebbet mondani?

A kézifegyver előrenyomult. Pritcher utána. Oszlopként megmeredt a fiatalember előtt.

– Álljon föl!

Channis minden sietség nélkül szót fogadott, és a gyomra egy csöppet sem rándult görcsbe, amikor megérezte, hogy a fegyver csöve az övét érinti.

– Az Öszvér a Második Alapítvány nyomára akart bukkanni – mondta Pritcher. – De neki sem sikerült, és nekem sem sikerült, és az a titok, amely mindkettőnk előtt rejtve marad, az jól el van rejtve, így hát csak egyetlen lehetőség maradt: olyan kopót találni, aki már ismeri a rejtekhelyet.

– Ez lennék én?

– Úgy látszik, igen. Akkor még persze ezt nem tudtam, de ha nehezebben forog is az agyam, a helyes irányra azért rátalál. Milyen könnyen meglettük Csillagvéget! Millió lehetőség közül milyen csodálatosan rábukkant a Lencse megfelelő mezejére! És ezután milyen szépen megtaláljuk a helyes nézőpontot! Ostoba fajankó! Annyira alábecsült engem, hogy azt hitte, nincs a lehetetlen véletleneknek az a találkozása, amit be ne adhatna nekem?

– Azt akarja mondani, hogy túl szerencsés voltam?

– A fele is sok lenne, hogy a hűségében kétséget ébresszen.

– Olyan alacsonyra emelte volna számomra a siker mércéjét?

A fegyver a hasának feszült, jóllehet Channis a rámeredő arcon csak a szemek jeges csillogásából következtetett a másik fölfortyanó dühére.

– Maga a Második Alapítvány bérence.

– Bérence? – Végtelen megvetéssel: – Hol a bizonyítéka?

– Vagy szellemi ellenőrzése alatt áll.

– Az Öszvér tudomása nélkül? Nevetséges!

– Az Öszvér tudomásával. Pontosan ide akarok kilyukadni, maga kis tökfej. Az Öszvér tudomásával! Csak nem gondolja, hogy különben hagyták

volna egy hajóval játszodozni? Maga szép illedelmesen rávezetett bennünket a Második Alapítvány nyomára.

– Hadd lássam, van-e mag ebben a nagy halom pelyvában! Szabad kérdezni, miért kellene nekem mindezt elkövetnem? Ha áruló vagyok, akkor miért kellene magukat a Második Alapítvány nyomára vezetnem? Nem az lenne inkább logikus, hogy vidáman csapongók a Galaxis egyik végéről a másikra, nem több eredménnyel, mint maga tette?

– A hajó miatt. No meg azért, mert a Második Alapítvány védelme nagyon is rászorul az atomfegyverekre.

– Ennél jobbat találjon ki. Egyetlen hajóval semmire se mennek, s ha azt hiszik, hogy elleshetik a titkát, és egy év múlva atomerőműveket építhetnek, akkor elég balgák, hiába második alapítványisták. Hogy őszinte legyek, akárcsak maga.

– Majd magyarázza meg ezt az Öszvérnek.

– Visszamegyünk Kalganra?

– Ellenkezőleg. Itt maradunk. Az Öszvér maga csatlakozik hozzánk, ha nem tévedek, úgy tizenöt percen belül. Azt hiszi, maga éles eszű, agyafúrt, fölfuvalkodott hólyag, hogy nem követett bennünket? A csalétek szerepét jól eljátszotta, megfordítva persze. Ha nem is csalta lépre áldozatainkat, minket elvezetett az áldozatainkhoz.

– Megengedi, hogy leüljek – mondta Channis –, s rajzban megmagyarázzak magának valamit? Kérem!

– Állva marad.

– Akkor hát állva is elmondhatom. Maga szerint az Öszvérnek a hírközlési áramkörre kapcsolt hipernyomkövető mutatta az utat?

A fegyver mintha megrezzent volna. Vagy csak Channisnak tűnt úgy a dolog.

– Nem látszik meglepettnék – folytatta. – Egy pillanatra sem kétlem azonban, hogy belül meglepődött. Igen, tudomásom volt róla. És most, miután bemutattam magának, hogy olyasmiről tudtam, amiről magának fogalma sem volt. hogy tudom, elmondok magának olyasmit, amiről én viszont tudom, hogy magának sejtelve sincs róla.

– De nagy feneket kerít neki, Channis! Azt hittem, olajozottadban működik a fantáziája.

– Pedig ehhez kell fantázia. Természetesen voltak árulók, vagy ha jobban tetszik, ellenséges ügynökök. Az Öszvér azonban különös módon, de tudomást szerzett erről. Hogy is mondjam csak: a megtérítettek közül egyesekhez hozzányúltak.

Ezúttal valóban megrezzent a fegyver. Semmi kétség sem fért hozzá.

– És a kutya itt van eltemetve, Pritcher. Ezért volt rám szükség. Egy meg nem terített. Vagy talán nem hangsúlyozta maga előtt, hogy egy meg nem terített valaki kell neki? Más kérdés persze, hogy az okát is elárulta-e.

– Találjon ki valami mást. Channis. Én csak tudnám, ha az Öszvér ellen volnék. – Pritcher magában gyorsan próbára tette az agyát. Ugyanazt érezte. Ugyanazt. Nyilvánvaló, hogy ez az ember hazudik.

– Vagyis azt akarja mondani, hogy hűséget érez az Öszvér iránt. Meglehet. A hűséghez nem nyúltak hozzá. Az Öszvér szerint ezt nagyon is könnyen föl lehetne fedezni. De mit érez az értelme mélyén? Tunyaságot? Amióta elindultunk, mindig normálisan érezte magát? Vagy néha volt olyan fura érzése, mintha idegen lenne saját magának? No mi az, csak nem akar lyukat döfni a hasamba?

Pritcher egy centiméterrel hátrébb húzta a fegyvert.

– Mit akar ezzel mondani?

– Csak azt, hogy magához hozzányúltak. Kezelésbe vették. Nem látta, hogy az Öszvér beépítette volna a hipernyomkövetőt. Vagy bárki más. Egyszerűen ott találta, és rögtön arra gondolt, hogy csakis ő lehetett, és azóta abban a hitben él, hogy az Öszvér a nyomunkban van. No persze, a csuklóján levő adóval kapcsolatot teremthet a hajóval azon a hullámhosszon, amelyre az én készülékem nincs behangolva. Azt hiszi, nem tudtam erről?

Sebesen és dühösen köpködté a szót. A közöny álarcát ledobta, és fölszínre bukkant alóla a kegyetlenség.

– Ám nem az Öszvér az, aki ott kint követ bennünket. Nem az Öszvér.

– Hát ki, ha nem ő?

– Nos, mit gondol, kicsoda? Én már az indulás napján ráakadtam arra a hipernyomkövetőre. Szerintem azonban nem az Öszvér tette oda. Neki aztán nem volt szüksége kerülő útra. Hát nem látja, micsoda ostobaságot állít? Ha áruló lennék, és ő erre rájönne, ugyanolyan könnyen megtéríthetne, mint magát, és az én fejemből kiolvasná a Második Alapítvány hollétének a titkát anélkül, hogy a fél Galaxist bejáratná velem. Vagy maga talán képes valamit is eltitkolni az Öszvér elől? De ha én nem tudtam, hogy hol van, akkor nem is vezethettem el őt oda. Akár így, akár úgy, mi értelme lett volna annak, hogy engem küldjön ki?

Nyilvánvaló, hogy azt a hipernyomkövetőt egy második alapítványi ügynök rakta oda. És ő az, aki a nyomunkban van. És vajon átejtethik magát, ha nem veszik kezelésbe azt a drágalátos agy velejét? Még maga meri normálisnak nevezni magát, aki bölcsességnak tartja az égbekiáltó ostobaságot? Még hogy én a Második Alapítvány kezére játszom a hajót? Mit kezdenének egy hajóval.

Maga az, Pritcher, akire szükségük van. Maga többet tud a Szövetségről, mint az Öszvéren kívül bárki, csak hogy magától nem kell tartaniok, nem úgy, mint az Öszvértől. Ez a magyarázata, hogy beleültették a fejembe a megfelelő irányt. Igaza van. Ha vaktában kezdem pásztázni a Lencsét, sohasem lelem meg Tazendát. Ezzel én is tisztában voltam. De azzal is, hogy a Második Alapítvány a nyomunkban van, és ők sütötték ki az egészet. És én mért ne venném a lapjukat? Belementem a blöffháborúba. Nekik miránk volt szükségük, nekem meg az ő rejtekhelyük titkára – lássuk hát, ki jár túl a másik eszén!

De ha továbbra is nekem szögezi azt a mordályt, akkor végképp mi húzzuk a rövidebbet. És ez nyilvánvalóan nem is a maga ötlete. Az övéké. Adja csak ide azt a fegyvert, Pritcher. Tudom, hogy nem ad igazat nekem, de magából most a Második Alapítvány beszél. Adja ide azt a fegyvert, Pritcher, és próbáljunk együtt szembenézni a jövővel!

Pritcher riadtan érezte, hogy minden összezavarodik benne. Hátha igaz? Lehetséges volna, hogy ekkorát tévedne? Miért ez az örökös kételkedés önmagában? Hova tűnt a magabiztossága? Channishnak lenne igaza?

Igazság!

Vagy saját megkínzott elméje küzd az idegen elme benyomulása ellen?

Kétéhasadt volna?

Mint egy ködön át látta maga előtt Channist, amint kinyújtott kézzel áll – és hirtelen tudta, hogy át fogja adni neki a fegyvert.

És amikor a karizma már éppen azon a ponton volt, hogy végrehajtsa agyának utasítását, lassan kinyílt a háta mögött az ajtó – és ő megfordult.

Bizonyára akadnak olyanok a Galaxisban, akiket pihent agyú emberek is összetéveszthetnek egymással. Hasonlóképp az is elképzelhető, hogy bizonyos lelkiállapotban egymástól homlokegyenest elütő két embert is összezacserélhetünk. Az Öszvérré azonban egyik lehetőség sem állt. Pritcher elméjének minden gyötrődése sem akadályozta meg, hogy agyát nyomban el ne árássa valami hideg energia.

Az Öszvér külső megjelenése sem most, sem máskor nem tett lenyűgöző hatást.

Elég komikus jelenség volt több réteges vastag öltözkéiben, amely abnormálisán kövérnek mutatta, noha a normális testalkatot még így sem érte el. Arca be volt bugyolálva, s ami kilátszott belőle, azon minden mást elnyomott fagytól kivörösödött, hatalmas ormánya.

Ennél képtelenebb mentőangyalt talán el sem lehetne képzelni.

– Tartsa meg a fegyverét, Pritcher – mondta. Aztán Channishoz fordult, aki meglepetésében egy székre huppant.

– Úgy látom, az érzelmek eléggé megbolydultak, és egymás ellen ágaskodnak. Hogy is van az, hogy valaki más és nem én követtem magukat?

Pritcher élesen közbevágott:

– Ön volt az, Uram, aki elhelyeztette a hipernyomkövetőt a hajónkon?

Az Öszvér hűvösen végigmérte.

– Természetesen. Vagy. tán elképzelhető, hogy a Világok Szövetségén kívül van még olyan szervezet a Galaxisban, amely rendelkezne vele?

– Ez itt azt mondta...

– Neki is van szája, tábornok. Semmi szükség, hogy idézzem. Mondott valamit, Channis?

– Igen. De úgy látszik tévedtem. Uram. Abban a hitben éltem, hogy a nyomkövetőt olyasvalaki helyezte el, aki a Második Alapítványnak dolgozik, és ők voltak azok, akik valamilyen célból ide irányítottak bennünket, és én készültem rá, hogy áthúzzam a számításaikat. Továbbá az volt a benyomásom, hogy a tábornok többé-kevésbé az ő kezükben van.

– Ezt úgy mondja, mintha megváltozott volna a véleménye.

– Attól tartok, hogy igen. Különben nem ön állna itt az ajtóban.

– Nos, hát nézzük csak, hogy is állunk! – Az Öszvér lehántotta magáról öltözkéének villamos fűtésű, bélelt külső rétegeit. – Nincs ellenére, hogy én is leüljek? Itt tökéletes biztonságban vagyunk mindenféle behatástól. Nincs az a bennszülött ezen a jégdarabon, akinek kedve kerekednék idetenni a lábát. Erről biztosíthatom önöket – tette hozzá, és volt valami baljós eltökéltség a hangjában, amikor a hatalmára, fölhívta a figyelmet.

Channis nem tudta elfojtani az ellenszenvét.

– Minek ez a titokzatosság? Talán teázni fogunk, és táncosnőkkel szórakozni?

– Aligha. Hogy is van csak az a maga elmélete, fiatalember? Egy Második Alapítványhoz tartozó valaki követte magukat egy szerkezet nyomában, amilyennel csak én rendelkezem; hogy is mondta, hogy bukkant rá erre a helyre?

– Úgy, hogy... izé... ha az ismert tényeket elsoroljuk, kiviláglik, hogy bizonyos gondolatokat elültettek a fejembe...

– Ugyanazok a második alapítványisták?

– Csakis ők lehettek.

– És arra nem gondolt, hogy ha egy második alapítványista rá tudja kényszeríteni vagy venni vagy csábítani magát arra, hogy az ő céljainak megfelelően megkeresse a Második Alapítványt – és nyilván azt hitte, hogy olyasféle módszereket alkalmazott, mint én, ámbar ne feledje, hogy én csak érzelmeket tudok elültetni és nem eszméket –, szóval nem gondolt arra, hogy

ha minderre képes, akkor nem sok értelme volt, hogy hipernyomkövetőt is ráépítsen magára?

Channis döbbenten fölkapta a fejét, és tekintete találkozott uralkodója méla szemével. Pritcher hümmögve és nyilvánvaló megkönnyebbüléssel elengedte magát.

– Nem – préselte ki magából Channis –, erre nem gondoltam.

– Vagy arra, hogy ha egyszer olyasmire fanyalodtak, hogy ráálljanak a nyomára, akkor nyilván nem tartották képesnek magukat, hogy irányítsák magát, és ebben az esetben elenyésző esélye volt rá, hogy idetaláljon, pedig hát idetalált, ugye? *Erre* sem gondolt?

– Erre sem.

– És miért nem? Ilyen valószínűtlenül mélyre sülyedt volna az értelmi szintje?

– Csak kérdéssel válaszolhatok, Uram. Ön is azzal vádol, mint Pritcher tábornok, hogy áruló vagyok?

– Mit hoz föl a védelmére, ha úgy lenne?

– Csak azt, amit a tábornoknak is fölhoztam. Ha áruló volnék, és ismerném a Második Alapítvány rejtékhelyét, akkor ön megtéríthetne engem, és közvetlen úton birtokába jutna az ismeretemnek. Ha ön szükségét érezte annak, hogy nyomon kövessen, akkor bizonyára nem voltam birtokában ennek az ismeretnek, és nem voltam áruló, így az ön képtelenségével egy másikat állítok szembe.

– Tehát mi a következtetése?

– Hogy nem vagyok áruló.

– Amivel egyet kell értenem, mert az érvelése megcáfolhatatlan.

– Akkor hát szabad kérdezni, miért követett titokban?

– Mert ha minden ténymint számba veszünk, akkor harmadik magyarázat is lehetséges. Maga is meg Pritcher is a maguk módján rátapintottak egy-két tényre, de korántsem mindegyikre. Én, ha adnak egy kis időt, mindegyikre rávilágítok. Nem kell sok, nehogy unalmas legyek. Üljön le, Pritcher, és adja ide a fegyverét. Többé nem kell támadástól tartanunk. Sem itt bent, sem ott kint. Sőt, ami azt illeti, a Második Alapítvány részéről sem. És ezt magának köszönhetem, Channis.

A szobát rossemi módra elektromos izzószál világította meg. A mennyezetről alálógó egyetlen égő halványsárgás fényében külön-külön kirajzolódott a három férfi árnyéka.

Az Öszvér folytatta:

– Nyilvánvaló, hogy ha egyszer szükségét láttam annak, hogy kövessem Channist, akkor ebből valami hasznót akartam húzni. És mivel meglepő

gyorsan és ingadozás nélkül a Második Alapítvány felé vette az irányt jogos az a föltételezésük, hogy ezt is vártam tőle. És mivel közvetlenül nem tudtam kimerni belőle az ismeretét, valami meg kellett hogy akadályozzon ebben. Ezek a tények. Channis természetesen ismeri a választ. Mint ahogy én is. És ön, Pritcher?

– Én nem, Uram – mondta Pritcher mogorván.

– Akkor megmagyarázom. Csak egyféle ember képes arra, hogy ismerje a Második Alapítvány helyét, és ugyanakkor megakadályozzon engem abban, hogy én is birtokába jussak ennek az ismeretnek. Attól tartok, Channis, hogy maga is a Második Alapítvány embere.

Channis a-térdére könyökölve előrehajolt, és merev ajkai közül dühösen sziszegte:

– Van rá közvetlen bizonyítéka? Ma már kétszer is csődöt mondott a dedukció.

– Van közvetlen bizonyítékom is, Channis. Nem volt nehéz megszerezni. Említettem magának, Channis, hogy az embereimet kezelésbe vették. Aki ezt tette, az csakis olyasvalaki lehetett, aki *a)* maga nincs megtérítve, és *b)* eléggé bennfentes a dolgokban. A térség, ahol keresnem kellett, elég nagy volt, de azért nem végtelen. Magának, Channis, túlságosan sikerült minden. Az emberek nagyon is kedvelték. Föltűnően jól haladt előre. Mindez szöveget ütött a fejembe.

Akkor én magamhoz rendeltem, és magára bízam ezt az expedíciót, és egy csöppet sem hozta zavarba. Figyeltem az érzéseit. Meg se moccant magában semmi. Maga akkor, Channis, túlságosan is megjátszotta az önbizalmat. Nincs az a valóban rátermett ember, akin legalább egy parányi kétség ne villanna át, ha ilyen föladatot bízna rá. És annak, hogy a maga elméjében ilyesminek nyomát sem leltem, csakis egy oka lehetett: vagy ostoba, vagy ellenőrzés alatt áll.

Nem volt nehéz rájönni, hogy melyik eset áll fenn. Amikor egy percre elengedte magát, én megragadtam az agyát, és egy futó pillanatra fájdalmat döftem belé, s nyomban ki is vontam belőle. Erre maga olyan mesteri művészettel megjátszotta a dühöst, hogy esküdni mertem volna rá, hogy természetes reakciót látok, ha előtte nem tapasztalok valamit. Ugyanis amikor csavarintottam egyet az érzelmein, egyetlen pillanatra, egy röpke másodpercre, mielőtt még rajtakapta volna magát, az elméje ellenállt. És nekem ez éppen elég volt.

Senki sem lett volna képes rá, hogy ellenálljon nekem, még egy röpke pillanatra sem, hacsak nem rendelkezik az enyémhez hasonló hatalommal.

Channis fojtott hangon sziszegte:

– És aztán? Most mi lesz?

– Magára, mint a Második Alapítvány emberére halál vár. Ez elkerülhetetlen, remélem, maga is belátja.

És Channisnak megint fegyvercsővel kellett farkasszemet néznie. Fegyvercsővel, de azt ezúttal nem egy Pritcheréhez hasonló elme irányította, amely úgy fordult, ahogyan a szél fúj, hanem az övéhez hasonló, érett, törhetetlen elme.

És csak egy röpké pillanat állott rendelkezésére, hogy igazítson az események menetén.

Ami ezután következett, nehéz olyasvalakinek elmondani, aki normális érzékekkel rendelkezik, és képtelen az érzelmek szabályozására.

Röviden összefoglalva, Channis a következőket állapította meg az alatt a röpké idő alatt, amennyire az Öszvér hüvelykujjának az elsütőgomb lenyomásához szüksége volt.

Az Öszvér érzelmi alkata pillanatnyilag sziklaszilárd elszánássá kövült, amelynek csillogó felszínét a legkisebb habozás sem homályosította el. Ha Channis később megfelelő érdeklődést szentel neki, könnyen kiszámíthatta volna, hogy a lövés elhatározása és a romboló energia célba találása között körülbelül egyötöd másodpercnyi ideje volt a kitérésre.

Ha ezt időnek lehet nevezni.

Az Öszvér ugyanez alatt a parányi időköz alatt, azt állapította meg, hogy Channis agyának érzelmi potenciálja hirtelen fölszökött, anélkül hogy az ő elméjére ennek a legkisebb kihatása is lett volna, és ezzel egyidőben abból az irányból, ahonnan nem számított rá. vér-. fagyasztó, tiszta gyűlölethullám öntötte el.

Ez a váratlan érzelmi hullám volt az, amely hüvelykujját ellökte az érintkezőről.

Semmi más nem lett volna képes erre, és szinte azon nyomban, hogy az ujjá megcsalta, mint villámfényben, fölismerte az új helyzetet.

Ez a szín sokkal rövidebb ideig tartott annál, mint amennyi a drámában játszott szerepe szerint megillette volna. Látjuk az Öszvért, amint hüvelykujját a fegyvertől eltartva, meredten bámul Channisra. Aztán Channist, feszesen, lélegzetét még mindig visszatartva. És látjuk Pritchert, görcsbe rándulva a széken; minden izma pattanásig feszül; minden ina remeg az ugrásra kész erőfeszítéstől: fegyelmezett faarca a szörnyűséges gyűlölet fölismérhetetlen halotti maszkiájává torzul: és csak a szeme, a szeme függ vadul és mindent feledve az Öszvéren.

Alig egy-két szó cikázott át Channis és az Öszvér között, egy-két szó meg az érzelmi tudatosságnak az a velőig ható sugara, amely az idők végeztéig igazi postása lesz a megértésnek a hozzájuk hasonlók között. Számolva a

magunk korlátaival, kénytelenek vagyunk szavakba önteni, ami akkor és a későbbiekben lezajlott közöttük.

Channis szólalt meg fojtott hangon:

– Két tűz közé került, Első Polgár. Egyszerre két agyat nem képes igába fogni, ha ezek közül az egyik az enyém, így hát választhat. Pritcher kiszabadult az ön markából. Elvágтам a köteleit. Ismét a régi Pritcher; ugyanaz, aki egykor meg akarta önt ölni; aki meg van győződve – róla, hogy ön ellensége mindennek, ami szabad, igaz és szent; és aki ezenkívül azzal is tisztában van, hogy ön őt hosszú esztendőkön át a tehetetlen imádó rangjára alacsonyította le. Én most megzaboláztam az akaratát, és visszafogom őt, de ha ön engem megölne, a zabla lehull, és mielőtt ön fölemelné a fegyverét, vagy akár csak gondolna is rá, halál fia.

Az Öszvér nagyon is tisztában volt ezzel. Nem mozdult hát.

Channis folytatta:

– Ha pedig azt választja, hogy ismét a hatalmába próbálja vonni őt, vagy megölni vagy akármit is tenni vele, annyi ideje már nem marad, hogy nekem lefogja a kezem.

Az Öszvér továbbra is mozdulatlan maradt. Csupán halk sóhajtás jelezte, hogy ezzel is tisztában van.

– Így hát legjobb – folytatta Channis –, ha elteszi szépen a fegyverét, és kiegyenlítjük az esélyeinket, és én akkor visszaadom magának Pritchert.

– Hibáztam – szólalt meg végre az Öszvér. – Nem lett volna szabad megengednem, hogy más is jelen legyen, amikor összemérjük az erőinket. Ezzel a kelleténél eggyel több változó lépett be. Ezért a hibáért bizonyára fizetnem kell.

Hanyagul ledobta a fegyvert, és a szoba másik sarkába rúgta. Egyidejűleg Pritcher mély álomba merült. Mire felébred, megint rendbe jön vetette oda az Öszvér közömbösen.

Az egész összecsapás, attól kezdve, hogy az Öszvér hüvelykujja elkezdte nyomni a fegyver elsütő érintkezőjét, egészen addig, hogy elhajította a fegyvert, valamivel kevesebb ideig tartott, mint másfél másodperc.

Channis figyelmét azonban nem kerülte el, hogy az Öszvér agyában alig valamivel a tudat határa alatt és az észlelési küszöb fölött egy röpké érzelemsugár villant át. És ebből továbbra is a biztos diadal önbizalma süttött feléje.

6. EGY FÉRFI, AZ ÖSZVÉR – ÉS EGY HARMADIK

Két férfi, testalkatra szöges ellentéte egymásnak, látszólag nyugodtak és tökéletesen fesztelenek – csak az idegszálaik, mint megannyi érzélemérzékelő csáp, remegtek izgatottan.

Az Öszvér, hosszú évek óta először, nem volt egészen biztos önmagában. Channis tudta, hogy jóllehet pillanatnyilag védett, a védekezés óriási erőfeszítésébe került, nem úgy, mint ellenfelének a támadás. Tudta, hogy a kitartásban alulmarad.

Erre gondolni azonban életveszélyes volt. Elárulni érzelmi gyöngességét az Öszvérnek annyi, mint fegyvert adni a kezébe. Amúgy is ott volt már az a villanás, az a diadalittas valami az Öszvér agyában.

Időt nyerni!

Hol maradnak a többiek? Ez volna az Öszvér önbizalmának a forrása? Mi az, amiről az ellenfele tud, és ő nem? A másik agyából semmit sem bírt kiolvasni. Ha tudna olvasni a gondolatokban! És mégis...

Channis elszántan félbeszakította örvénylő gondolatait. Csak egy a fontos: időt nyerni!

Beszélni kezdett:

– Minthogy ön azt állítja – amit én nem is tagadtam a Pritcherért vívott kis párbajunk után –, hogy én második alapítványista vagyok, megmondaná talán, hogy minek jöttem Tazendára?

– No nem – nevetett az Öszvér az önhittek fejhangú nevetésével –, én nem vagyok Pritcher. Én nem tartozom önnek semmiféle magyarázattal. Önnek megvoltak az indokai, legalábbis ön azt hitte. Engem ez nem érdekel; amit tett, az a kezemre játszott, s ennyi nekem elég is.

– Mégsem hinném, hogy a történet minden részletét tisztán látná. Vajon Tazenda lenne a Második Alapítvány, amelyet ön keresett? Pritcher sokat emlegette az ön korábbi kísérleteit, hogy a nyomára akadjon, meg az ön pszichológus médiumát. Ebling Mist. Időnként meg-megeredt a nyelve, miután én... hmmm... noszogattam egy kicsit. Gondoljon csak vissza, Első Polgár, Ebling Misre.

– Minek gondolnék? Csak magabiztosság!

Channis érezte, hogy a magabiztosság szinte kitolul a másiktól, mintha az Öszvér minden kétsége egyre jobban a semmibe tűnne.

A kétségbeesés hullámát biztos kézzel visszatartva, így folytatta:

– Tehát nem kíváncsi? Pritcher említette, hogy *valami* rettentően meglepte Mist. És az a szörnyű sietség, amellyel figyelmeztetni akarta a Második Alapítványt? Miért? Miért? Ebling Mis halott. A Második Alapítványt senki sem figyelmeztette. És mégis, a Második Alapítvány létezik.

Az Öszvér nevetésén látszott, hogy élvezi a dolgot, majd váratlan kegyetlenséggel, amelynek Channis megérezte a fölcsapását és hirtelen visszahúzódását, így szólt:

– Úgy látszik azonban, hogy a Második Alapítványt mégiscsak figyelmeztették. Különben hogyan és miért jött volna egy Bail Channis nevű illető Kalganra, hogy kezelésbe vegye az embereimet, és magára vállalja azt a meglehetősen hálátlan föladatot, hogy túljárjon az eszemen? Vagyis a figyelmeztetés túl későn érkezett, ennyi az egész.

– Ezek szerint – és Channis engedte, hogy a sajnálkozás hulláma kiáradjon belőle – Ön azt sem tudja, hogy mi is az a Második Alapítvány, vagy hogy egyáltalán mire is megy ki a játék.

Időt nyerni!

Az Öszvér fölfogta a másik sajnálatát, és szemét hirtelen támadt gyűlölettel húzta össze. Orrát négy ujjának jól ismert mozdulatával megdörzsölte és kifakadt:

– Akkor hát ki vele? Mi van azzal a Második Alapítvánnyal?

Channis minden szót külön hangsúlyozott, s igyekezett megfosztani minden érzelmi tartalmától:

– Abból, amit én hallottam, az derül ki, hogy Misnek a Második Alapítványt övező titokzatosság ütött leginkább szöget a fejébe. Hari Seldon két gyermeke egy csöppet sem hasonlít egymásra. Az Első Alapítvány üstökös volt, amely két évszázadon keresztül a fél Galaxist bevilágította. A Második viszont sötét és feneketlen mélység. Önnek mindez érthetetlen marad, hacsak nem fogja beleélni magát a haldokló Birodalom szellemi légkörébe. A végletek, a megfellebbezhetetlen általánosságok ideje volt az, legalábbis a gondolkodásban. Nem kell bizonygatni, mennyire a kultúra rothadásáról tanúskodott, hogy lépten-nyomon gátat emeltek az eszmék fejlődése elé. Seldont éppen az tette híressé, hogy fölkelt ezek ellen a gátak ellen. Őbenne öltött testet a fiatalos alkotószellemnek az az utolsó szikrája, amely alkonyati derengésbe vont a Birodalmat, és egyben a Második Birodalom fölkelő napjának is a hajnalsugara volt.

– Roppant megkapó. És aztán?

– És aztán a pszichohistória törvényei szerint megalkotta az alapítványait, de senki sem tudta nálánál jobban, hogy ezek a törvények is viszonylagosak. Ő aztán sohasem alkotott véglegeset. A végleges alkotások a dekadens szellemben fogannak meg. Ő fejlődő organizmust teremtett, s a Második Alapítványt tette meg e fejlődés rugójává. Tudja meg, Első Polgára a Világok Ideiglenes Szövetségének, *mi* vagyunk és csakis mi a Seldon-terv letéteményesei. Egyedül mi!

– Saját magát akarja bátorságba lovalni kérdezte az Öszvér megvetően –, vagy engem akar lehengerelni? Mert hiába jön nekem itt a Második Alapítvánnyal, a Seldon-tervvel, a Második Birodalommal, egy cseppet sem fog meghatni velük, még kevésbé fog együttérzést, rokonszenvet, felelősségtudatot fakasztani bennem, vagy bármilyen más érzelmi csapdába berángatni. És egyébként is, maga szerencsétlen, a Második Alapítványt csak múlt időben emlegetse, mivel a Második Alapítvány elpusztult.

Channis érezte, hogy az agyát ostromló érzelmi erő hirtelen megsokszorozódik, amint az Öszvér fölállt, és megindult feléje. Elszántan próbált védekezni, de valami kíméletlenül eláradt benne, és űzte-szorította vissza az agyát.

Háta nekifeszült a falnak, s előtte ott állt az Öszvér, csípőre tett vézna karokkal, hatalmas ormánya alatt kegyetlen mosollyal.

– A maga játszmájának vége. Channis – mondta. – A. maguk játszmájának, akik valaha a Második Alapítványnak nevezték magukat. Valaha! *Valaha!*

Mi végre ült itt tétlenül, és töltötte az időt locsogással, ahelyett hogy elbánt volna Pritcherrel, és kezébe kaparintotta volna a fegyverét, amit a legkisebb fizikai erőfeszítés nélkül megtehetett volna? Rám várt, ugye. méghozzá olyan körülmények között, ami nem ébresztette volna föl a gyanúmat?!

Nem volt szerencséje. Mert én tudtam, hogy maga kicsoda. Nagyon jól tudtam, hogy kicsoda. Channis a Második Alapítványról.

De mire vár még mindig? Egyre csak vagdossa a fejemhez kétségbeesetten a szavakat, mintha azt remélné, hogy a pusztá hangjával odafagyaszt a székemhez? És miközben beszél, az agyában valami egyre csak vár, csak vár és vár. De senki sem jön. Senki, akire számít, senki a társai közül. Maga is egyedül maradt, Channis, és egyedül is fog maradni. Akarja tudni, hogy miért?

Azért, mert a Második Alapítvány végzetesen elszámította magát velem kapcsolatban. Én hamar tudomást szereztem a terveikről. Ők arra számítottak, hogy én a maga. nyomába eredek, és szépen besétálok a fazekukba. Mert maga csak csalétek volt, csalétek a szegény, ostoba, pipogya mutáns számára, aki olyan buzgalommal csörtet a Birodalom nyomában, hogy a nyilvánvaló csapdát sem veszi észre. Ám a foglyuk vagyok-é?!

Az nem jutott eszükbe, hogy aligha teszem ide a lábam a hajóim nélkül, amelyek közül egy is elég ahhoz, hogy ágyúival ripityára löje őket? Arra sem gondoltak, hogy aligha fecsérelem az időt vitákkal, vagy várok tétlenül, hogy elébem jöjjenek az események?

Hajóim tizenkét órával ezelőtt megindultak Tazenda ellen, és azóta régen végeztek a föladatukkal. Tazenda romokban hever, és a városok nincsenek

többé. Semmiféle ellenállásba nem ütköztünk. A Második Alapítványnak befellegzett, Channis, és én, a fura, csúf nyomorék, a Galaxis ura vagyok!

Channis nem tehetett mást, csak a fejét rázta erőtlen tiltakozással:

– Nem... nem.

– Igen... igen! utánozta őt az Öszvér csúfondárosan. – És ha maga az utolsó, aki életben maradt, ami könnyen meglehet, akkor nem sokáig örülhet neki.

Rövid, feszült csönd következett, aztán Channis kis híján fölüvöltött a hirtelen fájdalomtól, amely késként hasított bele agya legbenső szelvényeibe.

De az Öszvér azon nyomban vissza is vonult.

– Még korai – dörmögte. – Úgysem állja ki a próbát. A kétségbeesés csak mímelés. A félelme korántsem az a fékevesztett pánik, amelyet csakis az eszmény lerombolása kelthet, hanem mindössze egy nyavalyás kis indázó szorongás, az egyén halálának előszele.

És az Öszvér nyápic marka bágyadtán megragadta Channis torkát, aki azonban mégsem tudott kiszabadulni a szorításából.

– Maga az én biztosítékom, Channis. Maga lesz a záloga és a garanciája annak, nehogy alábecsüljem az ellenséget. – Az Öszvér belemélyesztette a tekintetét. Ellentmondást nem tűrő követelő tekintetét. – Nos, Channis, helyesen számoltam? Túljártam a Második Alapítvány eszén? Tazendának vége. Channis. kő kövön nem maradt, miért tetteti hát a kétségbeesést? Mi a valóság? Tudnom kell a valóságot és az igazságot! Beszéljen, Channis, beszéljen! Nem hatoltam volna elég mélyre? Továbbra is fennáll a veszély? *Beszéljen, Channis!* Hol követtem el hibát?

Channis hallotta, hogy a szájából szavak préselődnek ki. Mintha nem is az ő szájából jöttek volna. Összeszorította a fogait. Beharapta a nyelvét. Torka minden izomszálát megfeszítette, hogy elzárja az útjukat.

És mégis kilöködtek belőle, öklendezve, mintha valaki erővel cibálná ki belőle, s velük együtt tépné-szagatná a torkát, a nyelvét, a fogait.

– Az igazság – nyögte –, az igazság...

– Igen, az igazság. Mit kell még tennem?

– Seldon itt hozta létre a Második Alapítványt. Mint ahogy már elmondtam. Mért hazudtam volna? A pszichológusok idejöttek, és uralmuk alá vonták a bennszülött lakosságot.

– Tazendán? – Az Öszvér alábukott a másik kibírhatatlan gyötrelemtől túláradó érzelmörvényébe, és brutálisan marcangolni kezdte. – Én Tazendát megsemmisítettem. Tudja, hogy mire vagyok kíváncsi. Ki vele!

– *Nem* Tazenda. *Megmondtam*, hogy a második alapítványiak nem föltétlenül azok, akik látszólag a hatalmat birtokolják; Tazenda csak kirakat – a szavak alig felismerhetők voltak, mintha a második alapítványista

akarateréjének minden atomja próbálta volna útjukat állni –, Rossem. Rossem... *Rossem az a világ...*

Az Öszvér lazított a szorításán, és Channis kínokban fetrengve, zsákként összerogyott.

– És maga akart túljárni az eszemen! – mondta az Öszvér lenézően.

– Túljártam az eszén – pattant ki Channisból az ellenállás utolsó, elhaló szikrája.

– De nem addig, ameddig számítottak rá. Összekötöttesben állok a hajóhadammal. És Tazenda után jöhet Rossem. Előbb azonban.

Channis érezte, hogy kínzó sötétség árasztja el, hiába kapta megkínzott szeme elé gépiesen a kezét. A sötétség torkon ragadta, és tépett, vérző elméje egyre csak siklott hátrafelé, az örök sötétségbe, utoljára még eljutott a tudatáig a diadalittas Öszvér képe, a nevetéstől rázkódó húsos orr.

A hang elenyészett. Channist gyöngéden befogadta a sötétség.

Éles csattanásra eszmélt, mintha cikázó villám hasította volna ketté a homályt, tudata lassan visszatért a földre, és könnyben úszó szemébe fájdalmasan belehasított a szoba elmosódott képe.

Pokolian fáj a feje, és kínszenvedés volt számára, hogy kezét a homlokához emelje.

Úgy látszik, életben maradt. A gondolatai lassan, akár a pihék az elvonult forgószelel után, leülepedtek, és a helyükre zökkentek. Érezte, hogy kívülről nyugalom önti el. Lassan, kínlódva megfordította a fejét – és hirtelen megkönnyebbült.

A nyitott ajtóban, a küszöbön belül az Első Szólót pillantotta meg. Szólni próbált, kiáltani, figyelmeztetni, a nyelve azonban béna volt, és érezte, hogy az Öszvér irtózatosságméjének egy csápja még mindig a szorításában tartja, és belefojtja a szót.

Elfordította a fejét. Az Öszvér még mindig itt volt a szobában. A tekintetében düh parázslott. Már nem nevetett, csak a fogait vicsorította bőszi húzvigyorral.

Channis érezte, hogy az Első Szóló agya gyöngéd, gyógyító simogatással megérinti az övét, aztán egyszerre dermesztő zsibbadás fogta el, amint az nekiütközött az Öszvér védelmének, és rövid összerugaszkodás után visszavonult.

Az Öszvér fogcsikorgatva, nyápic alakjához képest groteszkül ható indulattal kifakadt:

– Még egy, aki az üdvözlésemre siet! – Fürge agya kinyújtotta csápjait, ki a szobán kívülre, aztán Egyedül van – mondotta.

– Tökéletesen egyedül – hagyta jóvá az Első Szóló. – Így kell lennie, mivel én voltam az, aki öt évvel ez előtt elszámítottam az ön jövőjét. Némi

elégtelemül szolgálna, ha saját erőmből helyreigazítanám azt a dolgot. Sajnos, nem vettem számításba az érzelmi taszítómező erősségét, amellyel ezt a helyet körülvette. Sok időmbe telt, mire át tudtam hatolni rajta. Gratulálok, ügyesen megalkotta!

– Szóra sem érdemes – vakkantott a másik dühösen. – Nyugodtan mellőzheti az udvariasságot. Azért jött, hogy megtámogassa országának repedt oszlopát?

Az Első Szóló elmosolyodott.

– Miért, ez az ember, akit ön Bail Channisnek nevez, jól ellátta föladatát, holott elméje messze elmaradt a magáé mögött. Természetesen nem kerüli el a figyelmemet, hogy ön elbánt vele, bár lehetséges, hogy teljesen rendbe tudjuk hozni. Meg kell hagyni, bátor ember. Maga jelentkezett erre a föladra, holott matematikailag ki tudtuk mutatni, milyen nagy a veszélye annak, hogy az agya megsérül – amihez képest a testi nyomorékság. kismiska.

Channis agya görcsös erőfeszítéstől vonaglott, de mindhiába: képtelen volt odakiáltani a figyelmeztetést. Egyedül a felelem folytonos hullámát tudta árasztani magából.

Az Öszvér nyugodt volt.

– Ön persze tud Tazenda elpusztításáról.

– Tudok. Flottája támadását előre láttuk.

– Igen, én is azt hiszem – mondta ádázul. – Mégsem akadályozták meg, mi?

– Nem, nem akadályoztuk meg. – Az Első Szóló érzelmi képlete egyszerű volt: önmagától való iszonyodás, mélységes önutálat! – És hitte volna öt évvel ezelőtt, hogy önnek ilyen hatalma van?! Kezdetől fogva gyanítottuk ugyan attól kezdve, hogy Kalgant elfoglalta –, hogy rendelkezik az érzelmek befolyásolásának a képességével. Ebben, Első Polgár, még semmi különleges sincsen, mint rögtön megmagyarázom.

Az olyasféle érzelmi kapcsolat, mint amilyenre ön meg én képesek vagyunk, nemcsak mostanában fejlődött ki. Valójában az emberi agy sajátja. A legtöbb ember, ha primitív fokon is, de tud olvasni az érzelmekben úgy, hogy tapasztalati úton azonosítja őket bizonyos arckifejezésekkel, hangszínezettel és így tovább. Számos állatfajnak fejlettebb ez az adottsága; ők jócskán építenek a szaglószerükre is, igaz viszont, hogy náluk az érzelmek jóval egyszerűbbek.

Valójában az ember is többre képes, csak hogy a közvetlen érzelmi kapcsolat készsége fokozatosan elcsőkevényesedett, miután egymillió évvel ezelőtt kialakult a beszéd. Második Alapítványunk nagy vívmánya, hogy ezt a feledésbe merült érzéket, ha nem is teljesen, de sikerült helyreállítanunk.

Ez a képesség azonban nem születik velünk. Egymillió év sorvadása jókora akadályt jelent, és fejlesztenünk, gyakorolnunk kell ezt az érzékszervünket, mint ahogyan az izmainkat is tornáztatjuk. És itt van a nagy különbség. Ön ezzel a képességgel született.

Ennyire mi is rájöttünk. Azt is ki tudtuk számítani, hogy milyen hatással lehet egy ilyen érzék birtoklása olyasvalakire, aki e képességet nélkülöző emberek között él. Vakok között látónak lenni – szóval kiszámítottuk, milyen fókig hatalmasodhat el magán a nagyzási hóbort, és azt hittük, hogy erre föl vagyunk készülve. Azonban két tényező is közrejátszott abban, hogy elszámítottuk magunkat.

Az egyik az ön képességének a mértéke. Mi csak látótávolságon belül tudunk érzelmi kapcsolatot teremtem, ezért vagyunk aztán jobban, mint gondolná, kiszolgáltatva a fizikai fegyvereknek. A látásnak óriási szerepe van. Nem úgy, mint önnél. Bizonyított tény, hogy ön akkor is ellenőrzése alá vett embereket, sőt, mi több: bensőséges érzelmi kapcsolatot tartott fenn velük, amikor nem láthatta és nem hallhatta őket. Erre mi túl későn jöttünk rá...

A másik, hogy nem tudtunk az ön testi fogyatékosságairól, különösen arról, amely önnek olyannyira lényegesnek tűnt, hogy fölvette az Öszvér nevet. Nem láttuk előre, hogy ön nem csupán mutáns, hanem meddő mutáns, és így elkerülte a figyelmünket az a pótlólagos lelki torzulás, amelyet alsóbbrendűségi komplexusának köszönhet. Mi csak megalomániával számoltunk, és megfélemlítettünk a mélységesen pszichopátikus paranoiáról.

Engem terhel a felelősség azért, hogy mindez elkerülte a figyelmünket, ugyanis én voltam a Második Alapítvány vezetője, amikor ön Kalgant elfoglalta. Csak akkor jöttünk rá, túl későn, amikor elpusztította az Első Alapítványt, és mulasztásunkért milliók fizettek életükkel Tazendán.

– És most helyre akarja hozni a dolgot? – biggyesztette le keskeny ajkát az Öszvér, miközben az agya lüktetett a gyűlölettel. – Mit kíván velem tenni? Fölfújni? Izomkolosszust csinálni belőlem? Kitorölni belőlem ellenséges környezetben eltöltött hosszú gyermekkoromat? Az én szenvedéseim fájnak magának? Az én nyomorúságom? Én nem érzek sajnálatot azért, amit meg kellett tennem. Védje meg magát a Galaxis, ha tudja, amely a kisujját sem mozdította, hogy engem megvédjen, amikor nekem szükségem volt rá.

– Az ön érzelmeit természetesen a körülményei szülték – folytatta az Első Szóló –, így hát nem elítélni, megváltoztatni kell őket. Tazenda pusztulása elkerülhetetlen volt. Választani lehetett e között vagy egy, az egész Galaxisra kiterjedő és évszázadokra elhúzódó nagyobb pusztulás között. Mi megtettünk mindent, ami korlátozott lehetőségeinkből tellett. Amennyi embert csak tudtunk, kitelepítettünk Tazendáról. A világ többi részét széttelepítettük.

Sajnos, mindez szükségképpen nagyon is távol volt az elégségestől. Sok millió ember pusztulásra volt kárhoztatva. Ezért sem érez sajnálatot?

Egyáltalán nem, semmivel sem többet, mint azért a százezerért, akinek alig hat óra múlva Rossemen meg kell halnia.

– Rossemen? – kapta föl a fejét az Első Szóló.

Channis felé fordult, aki félig ülő helyzetbe kényszerítette magát, és agya megfeszült. Channis érezte magán a két agy birkózását, s mihelyt egy pillanatra meglazultak a kötelékei, eleredt belőle a szó:

– Uram, én tökéletesen kudarcot vallottam. Alig tíz perccel az érkezése előtt az Öszvér mindent kiszedett belőlem. Képtelen voltam neki ellenállni, és semmit sem hozhatok föl mentségemre. Tudja, hogy Tazenda nem a Második Alapítvány. Tudja, hogy Rossem az.

És a kötelékek újból megfeszültek.

Az Első Szóló a homlokát ráncolta.

– Vagy úgy. Mit szándékozik tenni?

– Komolyan kérdezi? Valóban olyan nehezére esnék, hogy fölismerje a kézenfekvőt? Amíg ön itt nekem az érzelmi kontaktusról prédikált, és olyan szavakat vagdosott a fejemhez, hogy megalománia meg paranoia, azalatt én sem tétlenkedtem. Kapcsolatba léptem a hajóhadammal, és kiadtam a parancsot. Hat óra múlva, hacsak valami oknál fogva nem változtatnám meg a parancsot, egész Rossem tűz alatt lesz, kivéve ezt az egy falut és vagy száz négyzetmérföldnyi környékét. A jól végzett munka után pedig leszállnak a hajóim.

Hat órája van, és hat óra kevés arra, hogy fölébe kerekedjék az elmémnek, és megmentse Rossemot.

Az Öszvér nevetve széttárta a karját, mialatt az Első Szólónak láthatóan nehezére esett, hogy megeméssze az eseményeknek ezt a fordulatát.

– És mi az alternatíva? – kérdezte.

– Ugyan miért lenne alternatíva? Több hasznom lenne talán bármilyen alternatívából? Talán a rossemi életeket kellene kímélnem? Esetleg ha a hajóim akadálytalanul leszállhatnak, és mindenki, a Második Alapítvány minden tagja alávetné magát a céljaimnak megfelelő szellemi kontrollnak, talán visszavonnám a tűzparancsot. Esetleg megérné, ha ennyi nagy képességű embert az ellenőrzésem alá vonnék. De lehet, hogy a dolog nem érné meg a ráfordított munkát, így hát nem is nagyon erőltetem a beleegyezését. Mit szól hozzá, második alapítványista barátom? Mit tud szembeállítani az én elmémmel, amely legalább olyan erős, mint a magáé, és a hajóimmal, amelyekhez foghatóról még csak nem is álmodhatott?

– Hogy mit tudnék? – visszhangozta az Első Szóló elgondolkodva. – Semmit, legfeljebb egy mákszemnyi kis tudást, amely bármilyen mákszemnyi is, önnek még sincs a birtokában.

– Csak ki vele – nevetett az Öszvér –, lássuk, mit sütött ki! Akármilyen kigyó, ebből a kelepcéből nem fog kisiklani.

Szerencsétlen mutáns sajnálkozott az Első Szóló –, nekem nincs szükségem rá, hogy bárhonnan is kicsússzak. Tegye csak föl magának a kérdést: miért küldtük Bail Channist Kalganra csalétekül, Bail Channist, aki fiatal ugyan meg bátor, de szellemi erőben nem sokkal nagyobb versenytársa önnek, mint ez az elszenderült tiszt itten, ez a Han Pritcher? Mért nem én mentem oda, vagy valaki más a vezetők közül, akik jobban fölvehettük volna önnel a versenyt?

– Talán hangzott a fölényesen magabiztos válasz – maguknak több eszük volt ennél, mert tudják, hogy egyikük sem veheti föl velem a versenyt.

– Az igazi ok ennél logikusabb. Önnek nem volt nehéz rájönnie, hogy Channis a Második Alapítványhoz tartozik. Hiányzott belőle a képesség, hogy ezt a tényt véka alá rejtse. És ön azzal is tisztában volt, hogy fölülmúlja őt, ezért nem félt belemenni a játékba, és nyugodtan a nyomába eredt, biztos lévén benne, hogy úgymint túl fog járni az eszén. Ha én mentem volna Kalganra, ön megöl, mivel bennem valódi veszélyt látott volna; ha pedig nem árulom el a kilétemet, s megmenekülök, nem értem volna célt, hogy önt kicsaljam magam után az ürbe. Ön csak a magánál kisebb halra harapott. Ha viszont ön Kalganon marad, a Második Alapítvány minden ereje is kevés lett volna ahhoz, hogy emberei, gépei meg szellemi hatalma bátyája mögött elbánjunk önnel.

– Csűrje csak, csavarja, a szellemi erőm még mindig velem van – fölényeskedett az Öszvér –, és az embereim meg a gépeim sincsenek olyan messze innen.

– Meglehet, csak hogy ön nincs Kalganon. Hanem itt. Tazenda királyságban, amelyet logikusan – nagyon is logikusan – Második Alapítványként táltak föl önnek. Vigyáznunk kellett a logikára, mert ön okos ember, Első Polgár, aki csakis az eszére hallgat.

– Elismerem, de ezzel csak pillanatnyi előnyre tettek szert, nekem azonban még elég időm maradt, hogy kifacsarjam az igazságot az emberükből, Channisból. és elég bölcsességem, hogy ne kételkedjem annak létezésében.

– Mégsem volt elég bölcs ahhoz, hogy fölismerje: mi sem kételkedtünk, hogy ezt a lépést megteheti, és Bail Channist ennek megfelelően föl is készítettük.

Kötve hiszem, mert az agyát megkopasztottam. akár a csirkét. Csupaszon és pőrén lüktetett előttem, és amikor Channis azt mondta, hogy Rossem a

Második Alapítvány, akkor a végső igazságot árulta el, mert ahogy én kifacsartam az agyát, a legkisebb ámítás sem maradhatott rejtve a legparányibb redőjében sem.

– Elhiszem. Ez még inkább igazolja az előrelátásunkat. Mondtam, ugye, hogy Bail Channis önként jelentkezett? Eláruljam magának, hogy mire? Mielőtt Alapítványunkról útra kelt volna Kalgan meg ön felé. drasztikus érzelmi operációnak vetette alá magát. De ugye tudja, hogy ezzel önt nem lehetett volna becsapni? Azt is tudja, hogy Bail Channis érintetlen aggyal nem tudta volna félrevezetni önt? Nincs igazam? Ezért magát Bail Channist is félre kellett vezetnünk, s ennek ő önszántából alávetette magát. Bail Channis a lelke legmélyéig meg van győződve róla, hogy Rossem a Második Alapítvány.

És mi, vagyis a Második Alapítvány, már harmadik éve erre a látszatra rendezkedtünk be itt, Tazenda királyságában, és vártunk önre. És jól számítottunk. nem igaz? Ön eljutott Tazendáig. azután Rossemig – de ennél túl aztán nem.

Az Öszvér talpra ugrott.

– Maga azt merészeli állítani, hogy Rossem nem a Második Alapítvány?

A padlóra roskadt Channis érezte, hogy az Első Szóló agyából kisugárzó energia végképp leoldozza kötelékeit, és elnyújtott, hitetlenkedő kiáltással föltápaszkodott:

– Azt akarja mondani, hogy Rossem nem a Második Alapítvány?!

Emlék- és ismeretfoszlányok kavartak benne kusza összevisszaságban.

Az Első Szóló elmosolyodott.

– Látja, Első Polgár, Channist ugyanúgy meglepi a dolog, mint önt. Természetesen Rossem nem a Második Alapítvány. Csak nem vagyunk örültek, hogy önt, legnagyobb, leghatalmasabb, legveszélyesebb ellenségünket a saját világunkra engedjük? Ó, nem!

Csak lövesse Rossemot, Első Polgár, ha ez a szándéka! Romboljon le mindent, amit csak tud. Mert a legjobb esetben is csak engem meg Channist ölheti meg, és ezzel egy szikrányival sem kerül közelebb a céljához.

Ugyanis a Második Alapítvány rossemi expedíciója – amely az elmúlt három évben időlegesen vert tanyát ebben a faluban, a Vének álarcát öltve magára – tegnap útra kerekedett, vissza Kalganra. Az ön hajóhadát persze messze elkerüli, és legalább egy nappal ön előtt Kalganon lesz, ez az oka, hogy nem játszom zsákbamacskát önnel. Hacsak másként nem rendelkezem, mire ön hazatér, egy lázongó birodalmat és szétesett államot fog találni, és csupán azoknak a hűségében bízhat, akik itt vannak önnel, a hajóin. Ám mit tehetnek a nyomasztó túlerő ellen? Ezenkívül a Második Alapítvány emberei el fognak vegyülni az ön hazai flottájában, és tenni fognak róla, hogy ön senkit se, téríthessen vissza. A birodalmának, mutáns, befellegzett!

Az Öszvér csendesen lehajtotta a fejét, és az agyát előntötte a düh és a kétségbeesés.

– Igen. Késő... Késő... Most már látom.

– Most már látja – ismételte az Első Szóló – . ezt mondja a vak is.

Amikor pedig a kétségbeesés szélesre tárta az Öszvér agyát, az Első Szóló – aki fölkészülve várta ezt a pillanatot – nyomban megragadta az alkalmat. A változást a másodperc törtrésze alatt sikerült végbevinnie.

Az Öszvér ráemelte tekintetét.

– Tehát megyek vissza Kalganra?

– Úgy van. Hogy érzi magát?

– Nagyszerűen! – Homlokát ráncolva: – Kicsoda ön?

– Fontos az?

– Persze hogy nem – legyintett amaz, és Pritcher vállára tette a kezét. – Ébredjen, Pritcher, megyünk haza!

Két óra múlva Bail Channis ereje visszatért annyira, hogy a lábára tudott állni.

– Sohasem fog rá emlékezni? – kérdezte.

– Soha. Szellemi hatalmát meg a birodalmát megtartja, indítékai azonban gyökeresen megváltoztak. A Második Alapítványról mintha sohasem hallott volna, és békés szándékok fogják vezérelni. És az a pár éve, amelyet satnya szervezete engedélyez neki, sokkal boldogabb is lesz. Utána pedig, ha meghal, a Seldon-terv majd csak utat talál magának.

– És igaz – kérdezte mohón Channis –, igaz, hogy Rossem nem a Második Alapítvány? Meg mernék esküdni rá; *tudom*, hogy az. Hiszen nem vagyok örült.

– Maga nem örült, Channis. mindössze, ahogy mondtam, megváltozott. Rossem *nem* a Második Alapítvány. Jöjjön! Mi is hazamegyünk.

Utolsó közzjáték

Bail Channis a fehér csempés kis szobában ült, és szabadjára engedte gondolatait. Megelégedettség ömlött el rajta. A falak, az ablak, a fű odakint. Nem volt nevük. Csupán tárgyak voltak. Az ágy, a szék meg a könyvek, amelyek ráéروسen testet öltöttek az ágy végében levő ernyőn. Az ápolónő, aki az ebédjét behozta.

Eleinte próbálta összerakni azokat a szófoszlányokat, amelyek megütötték a fülét. Amelyeket az a két férfi váltott egymással.

Az egyik azt mondta:

– “Teljes afázia. Sikerült tisztára mosni, azt hiszem, minden károsodás nélkül. Most már csak arra van szükség, hogy visszatápláljuk belé az eredeti agyhullámalkatáról készült fölvételt.”

A hangok gépiesen visszhangoztak benne, különös hangok voltak, mintha jelentettek volna valamit. De teljesen hidegen hagyták.

Inkább figyeli a színeknek azt a kedves játékát azon a képernyőn, annak a valaminek a végében, amelyen feküdt.

Ekkor valaki belépett, és valamit csinált vele, és utána sokáig aludt.

És amikor fölébredt, az ágy tüstént ággyá változott, és tudta, hogy kórházban van, és az emlékezetéből fölbukkanó szavak értelmet nyertek.

– Mi történt? – ült föl az ágyán. Az Első Szóló állt mellette.

– A Második Alapítványon van, és visszanyerte az értelmét: az eredeti értelmét.

– Igen! Igen! – Channis hirtelen ráébredt önmaga tudatára, és ez végtelen diadallal és örömmel töltötte el.

– És most mondja meg nekem – szólott az Első Szóló –, tudja-e most, hol van a Második Alapítvány?

És az igazság egyetlen hatalmas hullámként tódult le rá, s Channis néma maradt. Akárcsak korábban Ebling Mist, őt is megbénította a mélységes ámulat.

Végre magához tért és bólintott.

– A Galaxis csillagaira, most már tudom!

Második rész

AZ ALAPÍTVÁNY KERESI
A MÁSODIK ALAPÍTVÁNYT

7. ARCADIA

DARELL, ARKADY – Regényíró, született A. K. 362. 5. 11-én, megh. A. K. 443. 7. 1-én. Bár elsősorban regényíróként működött, Arkady Darell nevét nagyanyjáról, Bayta Darellről írott életrajza tette közzismertté. Ez a mű, amely első kézből merítette anyagát, évszázadokon keresztül elsőrendű forrásmunkául szolgált az Öszvér és kora tanulmányozásához... Akár a *Csapongó emlékek*, az *Idő sodrában* című regénye is eleven képet rajzol a korai Interregnum csillogó kalgani társadalmáról, és állítólag fiatalkori kalgani utazásából meríti élményanyagát...

Enciklopédia Galactica

Arcadia Darell szónokiasan diktálta a leírókészülék mikrofonjába:

“A. Darell: A Seldon-terv jövője” – Aztán elkomorodva arra gondolt, hogy ha egykor nagy író lesz belőle, mesterműveit Arkady néven fogja kiadni. Csak így: Arkady. Minden vezetéknév nélkül.

“A. Darell” – micsoda ízetlenség! Így kellett aláírnia minden dolgozatát a Fogalmazás és Szónoklat osztályban. Osztálytársaitól ugyanúgy megkövetelték ezt, kivéve Olynthus Damet, mert az egész osztály röhögött, amikor első ízben így írta alá a nevét. Arcadia pedig olyan kislányos név, és csak azért kapta, mert a dédnagyanyját is így hívták; a szüleinek semmi fantáziája nem volt.

De most, hogy már két napja betöltötte a tizennégyet, illenék elismerni az Arkady névvel azt az egyszerű tényt, hogy felnőtt. Ajkát lebiggyesztette, amikor arra gondolt, hogy az apja éppen csak fölpillantana a könyvolvasó készülékéről, s azt mondaná: “Ha most tizenkilenc évesnek adod ki magad. Arcadia, mit fogsz csinálni, ha huszonöt leszel, és a fiúk harmincnek gondolnak?”

Hanyagul keresztbe feküdt kedvenc foteljének a kartámláján, s az öblös mélyedésből nézegette magát az öltözőasztalkán levő tükörben. A lába zavarta egy kicsit a kilátásban, mivel házipapucsja játékosan pörgött a nagy lábujja körül, ezért a lábát maga alá húzva hirtelen fölegyenesedett, mint aki karót nyelt, s úgy érezte, mintha a nyaka legalább öt centiméterrel megnyúlt volna.

Figyelmesen vizsgálta az arcát. Túl pufóknak találta. Zárt ajkai mögött egyujjnyira szétnyitotta az állkapcsát, és egyszerre idomtalanul keszegnek tűntek a vonásai. Nyelvének gyors mozdulatával megnedvesítette az ajkát, és nedves-puha, durcás fintort vágott. Aztán a szempilláit ernyedte világfájdalommal leeresztette – nagy ég, csak az arca ne volna olyan vacak rózsaszínű!

Két ujjával kissé fölpöckölte a külső szemzugait, hogy a belső csillagrendszerek nőinek egzotikusán sejtelmes kifejezését kölcsönözze tekintetének, a kezétől azonban nem látta jól az arcát.

Aztán fölszegte az állat, félig elfordította a fejét, és nyakizmait megfeszítve, a szeme sarkából visszanézett a képmására, és hangját egy oktávnyival leeresztve mondta:

– Ugyan, apa, ha azt hiszed, hogy egy morzsányit is érdekel, mit gondol magában egynémely vén fiú, akkor igazán... – Ekkor eszébe jutott, hogy a leírókészülék adóját még mindig a kezében tartja. – Húha! – fakadt ki, és elzárta a masinát.

A halványlila, bal oldalán őszibarackszínű margóval ellátott papíron ez állt:

A SELDON-TERV JÖVŐJE

Ugyan, apa, ha azt hiszed, hogy egy morzsányit is érdekel, mit. gondol magában egynémely vén fiú, akkor igazán... Húha!"

Mérgesen kirántotta a papírlapot a gépből, és nyomban másik ugrott a helyébe.

Arcáról azonban leolvadt a bosszúság, és keskeny ajka önelégült mosolyra húzódott. Kényeskedve az orrához emelte a papírlapot. Klassz! Pont a kellő mértékű elegancia és báj. A külalacról nem is beszélve.

A gépet két nappal ezelőtt hozták meg, első felnőtt születésnapján. Előzőleg azzal állt elő, hogy "de apa, az osztályban mindenkinek, kivétel nélkül mindenkinek van ilyen, aki egyáltalán ad magára valamit. Csak a vén csoroszlyák használnak kézi gépet."

A kereskedő váltig erősködött:

– Nincs még egy gyártmány, amelyik kicsinysége mellett ennyire sokoldalú lenne, mint ez. A mondat értelmét követve, nyelvtanilag helyesen adja vissza a szöveget. Mondanom sem kell, milyen segítséget jelent az oktatásban/azáltal, hogy használóját gondos artikulálásra és légzéstechnikára készíteti, ha a szavakat helyesen leírva akarja látni, nem is beszélve arról, hogy mennyire fontos az elegánsan tagolt beszéd a helyes központosáshoz.

Az apja még ekkor is megpróbálta a nyomtató írógépre rábeszélni, mintha valami szikkadt vénlány tanítónő volna a lánya.

A végén mégis azt kapta meg, amelyiket kérte – még ha talán több sírás-rívást és nyafogást kellett is bevetnie, mint amennyi tizennégy éves felnőtt korához illik –, olyat, amely bájos, tisztára nőies kézírást produkált, és ilyen légiesen kecses kezdőbetűket még senki sem látott!

Még a "húha" szó is valamiféle búbját árasztott magából a gép írásában.

De hát így mégsem hagyhatta, ezért fölegyenesedett a széken, nagy komolyan maga elé helyezte első piszkozatát, és kimért, határozott hangon újramezlte. Hasát behúzta, mellét kifeszítette, lélegzetét gondosan ellenőrizte. Színpadias hangon szavalta:

“A Seldon-terv jövője.

Biztosra veszem, hogy az Alapítvány múltját jól ismeri mindenki, akit a szerencsége bolygónk kitűnő iskoláiba, nagyszerű tanáraink keze alá vezérelt.

(Ez az! Ez meg fogja nyerni Eriking tanárnőnek, ennek az utálatos, vén boszorkának a tetszését.)

Ez a múlt javarészt a nagy Hari Seldon-terv története. A kettő egy és ugyanaz. A legtöbb ember azonban manapság fölteszi magában a kérdést, hogy vajon folytatódni fog-e ez a terv az ő nagy bölcsességében, avagy gonoszul leromboltatik, vagy tán már le is rombolták.

Hogy ezt megértsük, vessünk egy futó pillantást a Terv kiemelkedő mozzanataira, ahogyan azok már föltáruultak az emberiség előtt.

(Ez a rész nem volt nehéz, mert az előző félévben fölvette a modern történelmet.)

Csaknem négy évszázaddal ezelőtt, amikor az Első Galaktikus Birodalom a haláltusáját vívta, egyvalaki, a nagy Hari Seldon ismerte föl a közelgő véget. A pszichohistoria segítségével – amelynek komplikált matematikáját már rég elfelejtették...

(Ennél a helynél némi kételye támadt. Biztos volt benne, hogy a komplikált szó kiejtésében a p hangot m-szerű orrhang előzte meg, a fenti helyesírás mégsem tetszett neki. De hát a gép csak nem téved!)

... ő is meg a munkatársai is képesek voltak előre látni a Galaxist végigsöprő nagy társadalmi és gazdasági folyamatok irányát. Könnyen fölismerhették, hogy ha magára hagyják, a Birodalom összeomlik, és legalább harmincezer évnnyi zűrzavarba telik, amíg az új birodalom létrejön.

Arról már lekéstek, hogy a nagy bukást megakadályozzák, de legalább annyit még megtehetnek, hogy a rákövetkező káoszt lerövidítsék. Kidolgozták hát a Tervet, amely szerint mindössze egyetlen évezred választja el a Második Birodalmat az Elsőtől. Ebből az évezredből már a negyedik század is a végére jár, és a Terv sok-sok emberöltőn keresztül kérlelhetetlenül utat tört magának.

Hari Seldon két alapítványt hozott létre a Galaxis két átellenes végében, úgy és olyan körülmények között, hogy biztosítva lássa pszichohistoriai problémájának legjobb matematikai megoldását. Az egyiken, a mi Alapítványunkon, amely itt, Terminuson kelt életre, összpontosult a Galaxis természettudománya, és erre támaszkodva az Alapítvány el tudta hárítani a Birodalom széléről leszakadt és függetlenné vált barbár királyságok rohamait.

Sőt, mi több, az Alapítvány meg is hódította ezeket a kérészéletű királyságokat, hála az olyan bölcs és hősies vezéreknek, mint Salvor Hardin vagy Hober Mallow, akik képesek voltak alkotó módon értelmezni a Tervet, és átvezetni hazánkat annak minden...

(Itt megint megakadt a komplikált szónál, és jobbnak látta, ha másodszor nem kockáztatja.)

...vizsontagságán. Évszázadok múltak el, és minden bolygón hódolnak az emléküknél.

Végül is az Alapítvány létrehozott egy kereskedőrendszert, amely a Galaxis siwennai és anakreóni szektorának nagy részét ellenőrzése alá vonta, sőt a régi Birodalom maradványával és utolsó nagy tábornokával, Bel Rioséval is elbánt. Úgy tűnt, hogy semmi sem állhat többé a Seldon-terv diadalának útjába. Minden egyes Seldon megtervezte válság pontosan bekövetkezett és megoldódott, és minden leküzdött válság hatalmas lépéssel előrelendítette az Alapítványt a Második Birodalom és a béke felé.

És ekkor...

(Itt a lélegzete is elfulladt, és a szavak sziszegve sisteregtek elő a fogai közül, a leírógép azonban szenvtelenül és kecsesen rózta a sorokat.)

...minekután az Első Birodalom hullája végképp szétfoslott, és csak a kimúlt kolosszus foszlányain uralkodott néhány satnya hadvezér...

(Ez a mondat a múlt héten ragadt meg benne az egyik tévékrimiből, az öreglány, mármint Eriking tanárnő azonban úgysem hallgat szimfóniákon és előadásokon kívül semmit, így nem fog rájönni.)

...akkor jött az Őszvér.

Ennek a fura lénynek nem volt helye a Tervben. Mutáns volt, akinek nem lehetett előre látni a születését. Megvolt az a különös és titokzatos képessége, hogy ellenőrizte és irányította az emberek érzelmeit, és ezáltal mindenkit az akarata alá tudott törni. Bámulatos gyorsasággal hódítóvá és birodalomalapítóvá nőtte ki magát, míg végül magát az Alapítványt is legyűrte.

Mégsem sikerült az egész világot meghódítania, mert már első nagy nekirugaszkodásában útját szegte egy nagy asszony bölcsessége és merészsége...

(És itt belebotlott megint a régi problémába. Az apja erősködött, hogy nem kell azzal hivatkozni, miszerint ő Bayta Darell unokája. Pedig ez senki előtt nem titok, és Bayta a leghíresebb asszony volt. aki valaha is létezett, és ő volt az, aki pusztá kézzel megfékezte az Őszvért.)

...aminek az igazi történetét minden részletében csak nagyon kevesen ismerik.

(Klassz! Ha föl kellene olvasnia az osztályban a dolgozatát, az utolsó mondatot sejtelmes hangon suttogná el, és valaki minden bizonnyal érdeklődne az igaz történet felől, és akkor ő – hogy is tagadhatná meg, hogy elmesélje az igaz történetet, nem igaz? Gondolatban. már ott állt apja dühös, számonkérő tekintete előtt, és dacos bőbeszédűséggel próbált kimagyarázkodni.)

Ötési részleges uralom után újabb változás következett be, aminek az okát nem ismerjük, és ettől fogva az Öszvér fölhagyott minden hódítási tervvel. Utolsó öt évét felvilágosult zsarnokként élte le.

Egyesek azt állítják, hogy az Öszvér színeváltozásában a Második Alapítvány kezét kell keresnünk. Eddig azonban senki sem akadt rá ennek a Második Alapítványnak a pontos helyére, sőt a rendeltetését sem ismerjük, így hát ez az elmélet még bizonyításra vár.

Az Öszvér halála óta egy egész emberöltő telt el. Hogy fog alakulni a jövő az ő föllépte és letűnte után? A Seldon-tervet ugyan megszakította, és már-már úgy tűnt, hogy teljesen szétcibálta, mégis, alighogy meghalt, az Alapítvány nyomban föléledt, mint valami nova egy haldokló csillag halotti porából.

(Ezt ő maga gondolta ki!)

Terminus bolygó ismét a központja egy kalmárszövetségnek, amely nagyságban és gazdagságban alig marad alatta a hódítás előttinek, sőt annál békeszeretőbb és demokratikusabb.

Ez volna a Terv? Él még vajon Seldon nagy álma, és hatszáz év múlva létre fog-e jönni a Második Galaktikus Birodalom? Én a magam részéről hiszek ebben, mert...

(Helyben vagyunk! Eriking tanárnő undok piros ceruzájával mindig alá szokta firkáim, valahogy így: “De ez csak leírás. Mi a saját véleményed? Gondolkozz! Fejezd ki magad! Áss le a lelked mélyére!” Még hogy áss le a lelked mélyére! Ő aztán sokat tud a lélekről a citromarcával, amelyen életében egy mosoly sem jelent meg.)

...soha még ilyen kedvező nem volt a politikai helyzet. A régi Birodalomból hírmondó sem maradt, az Öszvér pedig elsöpörte az öt megelőző katonai rezsimek időszakát. A Galaxis szomszédos vidékein jobbra béke és rend honol.

Ráadásul az Alapítvány belső helyzete is egészségesebb, mint bármikor. A hódítás előtti idők örökletes polgármesteri zsarnoksága helyébe visszatértek a kezdeti korszak demokratikus választásai. Nincsenek többé disszidens független kereskedővilágok; megszűntek azok az igazságtalanságok és egyenlőtlenségek, amelyek a nagy vagyonoknak kevesek kezében való fölhalmozódását kísérték.

Ennélfogva nincs okunk rá, hogy féljünk a balsikertől, hacsak maga a Második Alapítvány nem jelent veszélyt számunkra. Vannak, akik ezt csupán ködös aggályokkal és balsejtelmekkel tudják megtámogatni. Úgy vélem, hogy magunkba, népünkbe és Hari Seldon nagy tervébe vetett bizodalmunknak el kell üznie szívünkől-lelkünkől mindenféle bizonytalanságot és...

(Hmmm. Ez marhául banálisan hangzik, de hát valami ilyesfélét várnak el a végén.)

...szerintem...

Eddig jutott el pillanatnyilag "A Seldon-terv jövője", mert az ablak halkan mekkocant, és amikor Arcadia fölült a fotel egyik karfájára, az üvegen keresztül egy mosolygó arcot pillantott meg, amelynek szabályos szimmetriáját érdekesen hangsúlyozta az ajkak elé helyezett ujj rövid, függőleges vonala.

Arcadia várt egy kis ideig, csak addig, amíg a meglepődés pózát magára ölthette, aztán lehuppant a székről, a széles ablak előtt levő heverőhöz ment, rátérdelt, és kíváncsi arccal kibámult a jelenésre.

A férfi arcáról tüstént leolvadt a mosoly. Egyik kezével az ablakpárkányba kapaszkodott, a másikkal türelmetlenül intett. Arcadia szó nélkül engedelmeskedett, és helyére nyomta a kallantyút, mire az ablak alsó egyharmada zajtalanul becsúszott a falba, és a meleg tavaszi levegő beszökött a szoba hűtött légterébe.

– Nem tud bejönni – mondta jóleső magabiztossággal. – Az ablakok biztosítva vannak, és csak azok nyithatják ki őket, akik itt laknak. Próbáljon csak meg behatolni, rögvest megszólalnak a riasztócsengők. – Szünetet tartott, majd hozzátette: – Elég hülyén néz ki ott az ablak alatti párkányon egyensúlyozva. Még le talál esni, és kitöri a nyakát, nem is beszélve egy csomó értékes virágról.

– Akkor mért nem kapcsolja ki a biztosítóberendezéseket, és miért nem enged be? – kérdezte az ember az ablakban, akinek ugyanez járt az eszében, ha egy kissé más jelzőket használt is magában.

– Eszem ágában sincs! Maga rossz házhoz tévedt, ha azt hiszi, hogy én olyan lány vagyok, aki éjnek évadján idegen férfiakat beenged a hálósobájába – mondta, és félig leeresztette szemhéját, hasztalanul próbálva buja kifejezést adni tekintetének.

Az idegen fiatalember arcáról a humor utolsó szikrája is lelobbant.

– Vagy tán nem ez doktor Darell háza? – dünnyögte.

– Miért árulnám el magának?

– A Galaxisát... ég önnel!

– Ha leugrik, fiatalember, akkor én magam szólaltatom meg a riasztócsengőt. – Szavait finom és rafinált gúnynak szánta, ugyanis Arcadia

tapasztalt szeme fölfedezte az idegenben az érett férfit. Legalább harmincéves, vagyis vén pók.

Hosszú szünet. Aztán a férfi dühösen kifakadt:

– Ide figyeljen, kislány, ha azt sem akarja, hogy maradjak, és azt sem, hogy elmenjek, akkor mi az ördögöt akar tőlem?!

– Felőlem akár be is jöhet. Dr. Darell ugyanis itt lakik. Kikapcsolom a védőernyőt.

A fiatalember óvatosan körülnézett, aztán először a kezét nyújtotta be, majd maga is behuppant az ablakon. Dühösen levergette a térdét, és elvörösödve a lányra nézett.

– Egészen biztos benne, hogy nem árt a hírnevének, ha engem itt találnak?

– Hacsak a magáénak nem! Mert ha lépéseket hallok, torkomszakadtából sikítani fogok, és azt állítom, hogy erőszakkal tört be hozzám.

– Igen? – kérdezte a férfi gúnyos udvariassággal. – És hogy fogja megmagyarázni a kikapcsolt védőernyőt?

– Puff neki! Ez aztán nem lesz nehéz. Nem is volt semmiféle ernyő.

A férfi bosszúsan rámeredt.

– Blöffölt? Hány éves maga. kislány?

– Ha nem tudná, fiatalember, ez fölöttébb szemtelen kérdés volt. És engem nem szoktak "kislánynak" szólítani.

– Nem is csodálom. Mert maga bizonyára a valóságban az Öszvér nagymamája. Megengedi, hogy lelépjek, mielőtt még megrendezne itt egy lincselést az én főszereplésemmel?

– Inkább maradjon, ugyanis az apám várja.

A férfi arca ismét gyanakvó kifejezést öltött. Az egyik szemöldöke a magasba rándult.

– Igazán? Van valaki az apjánál?

– Nincs.

– Mostanában járt nála valaki?

– Csak házalók meg maga.

– Valami szokatlan dolog történt?

– Csak maga.

– Engem hagyjon ki. Vagy dehogyis. Mondja, honnan tudja, hogy az apja vár rám?

– Nem volt nehéz kitalálnom. Ha nem tudná, a múlt héten személyre szóló, csak őáltala fölnyitható kapszulát kapott, magától eléggő üzenettel. A kapszulát a hulladékégetőbe dobta, tegnap pedig Polinak, a cselédlányunknak egyhónapi szabadságot adott, hogy a Terminus Cityn lakó nővérét meglátogathassa, ma délután pedig megágyazott a vendégszobában. Ebből rájöttem, hogy

olyasvalakit vár, akiről nekem semmit sem szabad tudnom. Mert egyébként mindent el szokott nekem mondani.

– Igazán? Csodálkozom, hogy erre szüksége van. Azt hihetne az ember, hogy maga előbb megtud mindent, még előbb, mint elmondanák magának.

– Rendszerint így van – nevetett. Egyre fesztelenebbül érezte magát. A látogató öregecske volt ugyan, de göndör, barna hajával és világoskék szemével nagyon is kellemes benyomást tett rá. Talán ha maga is idősebb lesz, szívesen találkozna egy ehhez hasonló férfival.

– És honnan gondolta, hogy pont én vagyok az, akire vár?

– Ki más lehetett volna? Ha ilyen titokzatos körülmények között vár valakit – érti, ugye, mire gondolok? –, aztán jön maga, és ahelyett hogy jóraivaló ember módjára az ajtón kopogtatna, idétlenül az ablakon próbál besurranni. – Eszébe jutott a kedvenc mondása, és nem is maradt adós vele: – A férfiak olyan ostobák!

– Nem is beképzelt a kislány, akarom mondani, a kisasszony. És ha nincs igaza? Mit szólna hozzá, ha azt mondanám, hogy fogalmam sincs róla, miről beszél, és szerintem az apja nem is rám, hanem valaki másra vár.

– Nem hinném. Addig be se engedtem magát, amíg észre nem vettem, hogy leejtette a táskáját.

– Micsodámat?

– A táskáját, fiatalember. Nem vagyok vak. Egyáltalán nem véletlenül ejtette le, mert előbb lenézett, hogy jó helyre pottyan-e. És bizonyára úgy látta, hogy a bokrok alatt fog kikötni, ahol senki sem látja, mire megnyugodva leejtette, anélkül hogy még egyszer lepillantott volna. Az pedig, hogy először az ablakhoz és nem az ajtóhoz jött, nyilván azt jelenti, hogy nem merte addig bedugni a képét a házba, amíg előbb körül nem néz benne. És miután velem nem boldogult könnyen, jónak látta előbb a táskájáról és csak azután magáról gondoskodni, amiből az következik, hogy bármi legyen is a táskájában, azt fontosabbnak tartja a saját bőrénél is, és ez azt jelenti, hogy amíg maga itt bent van, a táskája pedig ott kint, és mi tudjuk, hogy ott kint van, addig maga alaposan ki van szolgáltatva.

Elhallgatott, éppen jókor, hogy visszanyerje a lélegzetét, mire a férfi érdesen közbevágott:

– Hacsak én most magába nem fojtom a szuszt, csak annyira, hogy a táskámmal együtt kereket oldhassak.

– Csakhogy, fiatalember, az ágyam alatt van egy métaütő, amelyet ültő helyemből két másodperc alatt elérek, és lány létemre erős vagyok ám.

Zsákutca. Végül a “fiatalember” mesterkéltn udvariassággal így szólt:

– Miután ilyen jól összepajtaszkodtunk, hadd mutakozzam be. A nevem Pelleas Anthor. Magát hogy tisztelhetem?

– Arca... Arkady Darell. Örvendek.

– És most, Arkady, legyen jó kislány, és szóljon az apjának. Arcadia fölhúzta az orrát.

– Nem vagyok kislány. Maga nagyon nyers ahhoz képest, hogy szívességet. kér. Pelleas Anthor fölsóhajtott.

– Jól van. Lenne olyan jó. kedves, kegyes kis levendulaszagú öreganyóka, és szólna az édesapjának?

– Nem éppen ezt vártam, de hát szólok neki. Csakhogy nem fogom levenni magáról a szemem, fiatalember – mondta, és lábával dobantott a padlón.

A folyosóról futó lépések zaja hallatszott, és az ajtó fölvágódott.

– Arcadia... – kezdte volna dr. Darell, de meglepetésében elakadt a hangja.
– Kicsoda ön, uram?

Pelleas szemmel láthatóan megkönnyebbüléssel talpra ugrott.

– Dr. Torán Darell? Pelleas Anthor vagyok. Gondolom, értesítették felőlem. Legalábbis a lánya azt állítja.

– A lányom állítja? – vetett szemrehányó pillantást a lányára, de a vád ártalmatlanul lepattant a nyíltszívű ártatlanság áthatolhatatlan hálóján.

– Vártam magát – fordult a férfihoz dr. Darell.

– Lenne szíves követni? – Ekkor a szeme megakadt valamin, és a lánya tüstént követte a tekintetét.

A lány a leírógép felé ugrott, de mi haszna: az apja közvetlenül ott állt mellette.

– Egész idő alatt be volt kapcsolva, ugye, Arcadia? – kérdezte nyájasan.

– Apa! – sikoltott a lány kétségbeesetten. – Nem úriemberhez méltó dolog elolvasni mások magánleveleit, különösen ha hangos leveléről van szó.

– Úgy – mondta az apja szigorúan – . szép kis hangos levelezés egy idegen férfival a hálószobádban! Mint apádnak, Arcadia, kötelességem óvni a rossztól!

– Ó, istenkém, de hát semmi *olyasféle* nem volt!

Pelleas hirtelen elnevette magát.

– De bizony volt, dr. Darell. A kisasszony mindenféle dolgot a szememre hányt, és követelem, hogy olvassa el, ezt kívánja a becsületem.

– Ó... – Arcadia alig tudta visszatartani a könnyeit. A saját apja sem hisz neki. És az a vacak leíró. Ez a hülye pacák az oka, aki ideszemtelenkedett az ablakára, és miatta elfelejtette kikapcsolni. És most számíthat rá, hogy az apja véget nem érő nyájas prédikációkat fog neki tartani arról, hogy mit nem illik fiatal hölgyeknek csinálni. Úgy látszik, semmit azonkívül, hogy bemondják az unalmast.

– Arcadia – kezdte az apja nyájasan – . szerintem egy fiatal hölgynek...

Tudta! Tudta!

–... nem illik szemtelenül viselkedni egy nálánál idősebb férfival szemben.

– Ki kérte őt rá, hogy az ablakomon ólálkodjék? Egy fiatal hölgynek joga van a magánélethez; és most az egész vacak fogalmazást kezddhetem újra!

– Nem a te dolgod megítélni, hogy illik-e vagy sem. ha az ablakon jön. Egyszerűen nem kellett volna beengedned. Rögtön szólnod kellett volna nekem, különösen ha sejtetted, hogy várom.

– Jobb lenne, ha szoba sem állna vele – mondta a lány durcásan –, mekkora ökörség! Egyből elárulja magát, ha az ajtó helyett az ablakon kezd bemászkalni.

– Arcadia, senki sem kíváncsi a véleményedre olyan dolgokról, amelyekről sejtetted sincs.

– És ha van? A Második Alapítványról van szó, nemdebár?

Síri csend fogadta szavait. Még Arcadia gyomra is idegesen megrendült.

– Ki mondta ezt neked? – kérdezte dr. Darell fojtottan.

– Senki, de hát mi lehet ezenkívül olyan fenemód titkolni való? Ne tessék félteni, nem fog eljárni a szám!

– Anthor úr – fordult a vendég felé dr. Darell – elnézését kérem ezért az egész dologért.

– Ó, szóra sem érdemes! – vágta rá Anthor eléggé hamisan csengő hangom

– Nem az ön hibája, ha a kislány eladta magát a sötétség erőinek. De megengedi, hogy mielőtt elmennék, föltegyek neki egy kérdést? Arcadia kisasszony...

– Mit óhajt?

– Miért gondolja, hogy ostoba dolog az ablakon bemászni az ajtó helyett?

– Mert nagydobra veri azt, amit el akar rejteni, maga örült! Ha titkom van, nem ragasztom be a számat, hogy mindenki rögtön lássa, hogy titkom van. Ellenkezőleg, ugyanannyit beszélek; mint máskor, csak másról. Sohasem olvasott semmit Salvor Mardin mondásai közül? Ha nem tudná, ő volt az első polgármesterünk.

– Tudom.

– Nos. ő szokta volt mondani, hogy csak az a hazugság válik be, amely nem szégyelli önmagát. Azt is ő mondta, hogy nem az a fontos, hogy minden igaz legyen: az a fontos, hogy minden igaznak hangozzék. Lám, ha maga az ablakon mászik be, ez olyan hazugság, amely szégyelli magát, és nem bír az igazság látszatával.

– Maga mit tett volna?

– Ha én szigorúan titkos ügyben akartam volna találkozni az apámmal, nyilvánosan kerestem volna az ismeretségét, és, kizárólag legális ügyekben kerestem volna föl. És amikor már mindenki mindent tudott volna magukról, és természetesnek vette volna a kapcsolatukat, annyi titokról beszélhettek

volna, amennyiről csak jólesik, és senkiben sem ébredt volna föl a gyanú árnyéka sem.

Anthor furcsa pillantást vetett a lányra, aztán az apjára.

– Gyerünk – mondta. – A kertből föl kell hoznom a táskámat. Várjon! Még egy utolsó kérdés. Arcadia. Ugye, nincs is métaütő az ágya alatt?

– Nincs.

– És én elhittem.

Dr. Darell megtorpant az ajtónál.

– Arcadia – fordult a lány felé –, ha újraírod a dolgozatodat a Seldon-tervről, nem kell titokzatoskodnod a nagyanyáddal. Egyszerűen hagyd ki az egészet.

Pelleasszal együtt némán leereszkedtek a lépcsőn. A jövevényből kitört a kíváncsiság:

– Megenged egy kérdést, uram? Hány éves a lánya?

– Tegnapelőtt töltötte be a tizennégyet.

– *Tizennégyet?* A Galaxisát! Mondja, nem emlegette még, hogy férjhez akar menni?

– Nem. Legalábbis nekem nem.

– Nos, ha ilyen szándéka támadna, löje le. Mármint a vőlegényt. – Őszinte komolysággal az öregember szemébe mélyedt. – Nem tréfálok. Nincs szörnyűbb dolog annál, mint olyasvalakivel élni együtt, amilyen ő lesz húszéves korára. Ne vegye sértésnek, amit mondtam.

– Nem veszem. Azt hiszem, értem, mire céloz.

Gyöngéd bírálatunk tárgya pedig ezalatt odafönt méla undorral kezébe fogta a leírómasinát, és ledarálta: “Aseldontervjövője.” A leírógép ezt végtelen hidegvérrel áttette elegáns, cirkalmas nagybetűibe, így:

A SELDON-TERV JÖVŐJE

8. A SELDON-TERV

MATEMATIKA – Az n változós differenciálszámítás és az n dimenziós geometria szintézise volt az alapja annak, amit valaha Seldon “az emberiség algebrájának” nevezett.

Enciklopédia Galactica

Egy szobában, vagyunk.

Hogy hol található ez a szoba, pillanatnyilag nem érdekes. Elég annyi, hogy ha valahol, hát ebben a szobában létezett a Második Alapítvány.

Noha évszázadokon keresztül a tiszta tudománynak szolgált otthonául, híre sem volt benne azoknak a szerkentyűknek, amelyekkel évezredes megszokás alapján a tudományt azonosítani szokták. Ez a tudomány kizárólag matematikai tételekkel operált, hasonlóképpen ahhoz, ahogyan réges-régen, a technikai civilizációt megelőző primitív, történelem előtti korban, amikor az emberiség még nem terjeszkedett egyetlen, azóta rég elfelejtett világán túl, mint a spekulatív tudományok művelői tették.

Először is, ebben a szobában őrizték – olyan szellemi hatalom védelme alatt, amellyel a Galaxis többi részének egyesített fizikai hatalma sem volt képes megbirkózni – az Ősrádiánst, amelynek belseje rejtette a teljes Seldon-tervet.

Másrészt pedig ez a szoba otthonául szolgált egy embernek is: az Első Szólónak.

A mostani már a tizenkettedik volt a Terv őrzőinek a sorában, a címe pedig semmivel sem jelentett többet, mint amire utalt, vagyis hogy a Második Alapítvány vezetőségi ülésein övé volt az első szólás joga.

Elődje leszámolt az Őszvérrel, de annak a gigászi ütközetnek a roncsai még mindig ott heverték a Terv útjában. Már huszonöt éve próbálja ő és a kormánya visszaterelni erre az útra a makacs és ostoba emberi lények lakta Galaxist. Hallatlan munka volt ez.

Az Első Szóló a nyíló ajtó felé fordította fejét. Jóllehet szobája magányában gondolatai az elmúlt negyedszázad munkáját mérlegelték, amelyre lassan, de elkerülhetetlenül föl kell tennie a pontot, ezenközben elméje barátságos várakozással figyelte a vendéget. Egy fiatalembert, egy diákot, egyikét azoknak, akik egykor az örökébe léphetnek.

Az ifjú habozva megállt az ajtó előtt, úgyhogy az Első Szólónak kellett eléje sietnie, és barátilag a vállára helyezve a kezét, bevezetnie.

A diák félszeg mosolyát látva, az Első Szóló sietett megjegyezni:

– Mindenekelőtt elárulom, miért hívtam.

Ekkor már egymással szemben álltak, az íróasztal két oldalán. Egyikük sem beszélt olyan módon, hogy azt bárki a Galaxisban, aki nem tagja a Második Alapítványnak, beszédnek ismerte volna el.

A beszédnek eredetileg az volt a rendeltetése, hogy a segítségével az ember, ha tökéletlenül is, de megtanulta közölni gondolatait és érzelmeit. Azáltal, hogy bizonyos szellemi állapotok kifejezésére önkényesen egyes hangokat és hangcsoportokat választott ki, az ember kifejelesztett magának egy kommunikációs módszert, amely azonban esetlenségével és durva elnagyoltságával a finom szellemi folyamatokat fölületes torokjelekké züllesztette le.

Mégpedig egyre mélyebbre; az eredményt nem nehéz nyomon követni. Az emberiség minden szenvedését vissza lehet vezetni arra az egy tényre, hogy a Galaxis történetében Hari Seldont megelőzően senki és utána is csak kevesen értették meg igazán egymást. Az egyén fojtogató, áthatolhatatlan ködfalak közé húzódott vissza, ahol rajta kívül senkit sem túrt meg. Időnként el-elhangzott egy-egy elmosódó jeladás a szomszédos barlang mélyéről, amelyben egy másik emberi lény rejtőzött, s tapogatózni kezdtek egymás felé: De mert nem ismerték egymást, és nem voltak képesek megérteni egymást, és nem mertek megbízni egymásban, és gyermekkoruktól kezdve érezték annak a teljes elszigeteltségnek minden borzalmát és kiszolgáltatottságát – ezért aztán minden egyes ember üzött vadként rettegett a másiktól, és kegyetlen ragadozóként üldözte a másikat.

Évtízezreken át taposta az ember lába a ragacsos ingoványt, amely magához alacsonyította a szellemét – holott ez arra termett, hogy a csillagoknak legyen társa.

Az ember ösztönösen tapogatózva kereste a kiutat a közönséges beszéd börtönéből. A szemantika, a szimbolikus logika, a pszichoanalízis – mindmegannyi eszköz arra, hogy a beszédet tökéletesítse vagy megkerülje.

A pszichohistória – a lélektan továbbfejlesztése, helyesebben annak teljes matematizálása mutatta meg végül a kiutat. A pszichológia valódi fejlődése csak azután következhetett be, miután kialakultak az idegrendszer fiziológiájának és elektrokémiájának azok a matematikai vizsgálati módszerei, amelyeket vissza lehetett – *kellett!* – vezetni a nukleáris erőkre. És miután az egyes emberről nyert pszichológiai ismereteket általánosították a csoportra, a szociológiát is matematikai alapokra sikerült helyezni.

A nagyobb csoportok: a bolygókat benépesítő milliárdok, a szektorokat benépesítő billiók, a Galaxist benépesítő trilliók többé nem egyszerű emberi lények, hanem statisztikailag megközelíthető gigászi erők voltak, minélfogva Hari Seldon számára a jövő áttekinthető lett és szükségszerű, és a Terv megszülethetett.

A lélektannak ugyanez a fejlődése, amely a Seldon-tervet megszülte, tette szükségtelemmé azt is, hogy az Első Szóló szavak közvetítésével szóljon a diákhöz.

Az ingerre való mégoly parányi reakció tökéletesen elárulta a másik fél agyában végbemenő szikrányi változásokat, rebbenő áramokat. Az Első Szóló – az Öszvérrel ellentétben, aki mutáns volt, s olyan erőnek volt a birtokában, amelynek teljes megértése nemhogy az egyszerű ember, de még egy második alapítványista képességeit is meghaladja – nem ösztönösen fogta föl a diák érzelmeit, hanem inkább hosszú gyakorlásban kifinomult értelmével következtetett rájuk.

Mivel azonban eleve reménytelen dolog, hogy azok, akik a beszédre alapuló társadalomban nőttek föl, megértsék a Második Alapítvány tagjainak egymás közötti érintkezését, ezért az egész dolgot mellőzzük. és az Első Szólót úgy mutatjuk be, mintha a megszokott módon társalogna, és ha netán a fordítás nem is lenne mindig élethű, bizonyos, hogy a körülményekhez képest a legjobb lesz.

Úgy teszünk tehát, mintha az Első Szóló valójában mondta volna:

– Mindenekelőtt elárulom, miért hívtam – és nem a mosolyával és ujjának fölemelésével jelezte volna pontosan ugyanazt.

Az Első Szóló folytatta:

– Ön élete java részében keményen és eredményesen tanulmányozta a lélektant. Magába szívta mindazt, amit csak a tanítói adni tudtak magának. Eljött az ideje, hogy ön és még néhányan megkezdjék a fölkészülést a szólóságra.

Az asztal másik oldaláról izgatottság vibrált feléje.

– Nem. nem. őrizze meg a nyugalmát. Ne is tagadja: bízott benne, hogy meg fog felelni. És félt. hogy kudarcot vall. Ami azt illeti, a bizalom is meg a félelem is a gyengeség jele. *Ön tudta*, hogy meg fog felelni, de nem meri bevallani ezt aényt, mivel attól tart. hogy ezzel önhitté. következésképp alkalmatlanná bélyegzi magát. Dőreség! A legreménytelenebbül ostoba az. aki nincs tisztában azzal, hogy bölcs. Többek között azért is felelt meg. mert *tudta*, hogy meg fog felelni.

Az asztal másik oldalán elült az izgatottság.

– Helyes! Most könnyebben érzi magát, és az ébersége sincs fölajzva. így jobban tud koncentrálni, és könnyebben megért engem. Ne feledje, hogy a sikerhez nem föltétlenül szükséges, hogy szoros kötőféken tartsa az agyát, ami egy okos szondázó számára legalább annyit elárul, mint a meztelen agy. Ellenkezőleg, ki kell fejlesztenie egy ártatlan magabiztosságot, egyfajta fesztelen kitárulkozást, ami mögött semmi sem rejtezhet el. Az én elmémbe szabadon betekinhet. Szeretném, ha ez kölcsönös lenne.

Nem könnyű dolog a szólóság – folytatta. – Pszichohistorikusnak lenni sem könnyű dolog, és a legjobb pszichohistorikus sem föltétlenül felel meg a szólóságra. Van egy nagy különbség a kettő között. Egy szólónak nem elég tisztában lennie a Seldon-terv matematikai bonyodalmaival; szimpatizálnia is kell vele és a céljaival. *Szeretnie* kell a Tervet; neki a Terv az élete és mindene. Sőt még ennél is több: olyan, mint egy élő barát.

Tudja, hogy mi ez?

Az Első Szóló gyöngéden az asztal közepén fénylő fekete kocka fölé tartotta a kezét. A kockán semmi részletet nem lehetett kivenni.

– Nem, Szóló, nem tudom.

– Hallott az Ősradiánsról?

– Ez? – Megdöbbsent.

– Magasztosabbra és lenyűgözőbbre számított, ugye? Ez csak természetes. Még a Birodalom napjaiban alkották meg, Seldon idejében. Kis híján négyszáz éven keresztül tökéletesen megfelelt a céljának, anélkül hogy a legkisebb javítást vagy igazítást is megkívánta volna. Szerencsére, mert nincs a Második Alapítványban senki, aki értene a műszaki oldalához. – Finoman elmosolyodott. – Az Első Alapítványra valók meg tudnák csinálni a párját, de hát nekik természetesen nem szabad tudniuk róla.

Lenyomott maga előtt az asztalon egy kart, és a szoba sötétbe borult. De csak egy pillanatra, mivel a szoba két hosszabbik fala fokozatosan erősödő ragyogással életre kelt. Először gyöngyházzsínű derengés árasztotta el, aztán itt-ott halvány árnyak kezdtek vibrálni, végül akkurátus fekete egyenletekké rendeződtek, s csupán itt-ott cikázott végig egy-egy vörös hajszálvonal a jelek között, mint egy sűrű erdőben kanyargó ér.

– Jöjjön, fiam, álljon ide a fal elé. Ne féljen, nem fogja beárnyékolni. Ez a fény nem a megszokott módon sugárzik ki a Radiánsból. Az igazat megvallva, fogalmam sincs róla, hogyan történik az egész, de nem fog árnyékot vetni. Ebben biztos vagyok.

Egymás mellett állottak a fényben. Az egyes falak tíz méter hosszúak voltak, és három méter magasak. Az apró betűs írás minden körömnnyi helyet elfoglalt.

– Ez nem az egész Terv – szólalt meg az Első Szóló. – Ha a két falon el akarnánk helyezni, az egyes egyenleteket mikroszkopikus kicsinységűre kellene zsugorítanunk, de erre nincs is szükség. Amit lát, az fővonalaiban a Terv eddig megvalósult részét képviseli. Foglalkozott vele a tanulmányai során, igaz?

– Igen, Szóló, foglalkoztam.

– Fölismer valamilyen részletet?

A diák fölemelte az ujját, s az egyenletsor vándorolni kezdett a falon lefelé, amíg az az egyetlen egyenletcsoport, amelyre gondolt – mert ujjának az a gyors és határozatlan mozdulata aligha volt elég pontos –, szemmagasságba nem került.

Az Első Szóló barátságosan elmosolyodott.

– No lám, az Ősradiáns máris az elméjéhez hangolódott. Ez a kis szerszám még egyéb meglepetésekkel is szolgálni fog. Mit is akart mondani a kiválasztott egyenletről?

– Ez – hebegte a diák – egy Rigell-féle integrál, amely egy, a bolygón, esetleg egy egész szektorban két fő társadalmi osztály jelenlétére valló torzítás területi eloszlását használja, plusz egy ingatag érzelmi állapotot.

– És mit fejez ki?

– A feszültség határértékét, ugyanis itt – mutatta az. ujjával, mire az egyenletek mozgásba jöttek – egy konvergens sorozatot látunk.

– Helyes – bólintott az Első Szóló. – És mondja, mi a véleménye erről az egészlől? Tökéletes művészi munka, nem igaz?

– Semmi kétség.

– Téved! Egyáltalán nem az – vágta rá élesen. – Ez az első lecke, amelyet el kell felejtene. A Seldon-terv se nem teljes, se nem hibátlan. Hanem az adott körülmények között az elérhető legjobb. Több mint egy tucat emberöltő bújtta ezeket az egyenleteket, dolgozott rajtuk, lebontotta őket az utolsó tizedespontra, és újból fölépítette. Sőt, még ennél is többet tettek. Kis híján négyszáz éven keresztül figyelték az eseményeket, és a valóságot az előrejelzésekkel meg az egyenletekkel szembesítve tanultak.

Többet megtanultak, mint amennyit Seldon valaha tudott, és ha a századokon keresztül fölhalmozott tudás birtokában megismételhetnék Seldon művét, ma jobb munkát végeznének. Világos, amit mondom?

A diák döbbenet hallgatott.

– Mielőtt szólóvá avatnák – folytatta az Első Szóló –, magának is hozzá kell járulnia valamilyen önálló eredménnyel a Tervhez. Ebben semmi szentségtörés nincsen. Ami piros jelet csak lát a falon, az mind olyanok hozzájárulása, akik Seldon óta éltek. Lássuk csak... – A szemével kutató a falon. – Ott ni!

Az egész fal mozgásba lendült.

– Ezt – mondta – én csináltam.

Egy hajszálvékony piros vonal két elágazó nyilat zárt körül, mindkettő mentén fél négyzetméternyi levezetéssel. Közöttük egy sorozat pirossal írt egyenlet.

– Nem látszik valami nagy ügynek – mondta a Szóló. – A Tervnek annál a pontjánál van, amely messzebb van tőlünk a jövőben, mint amennyi idő a kezdete óta eltelt. Az egyesülésnek abban az időszakában, amikor a kialakuló Második Birodalom egymással vetélkedő személyek szorításában vergődik, akik szétdarabolással fenyegetik, ha a küzdelem erői túlságosan egyenlőek, vagy mozdulatlanra dermesztik, ha túlságosan egyenlőtlenek. Itt mindkét lehetőséget számításba veszem, végigkövetem, és megmutatom az utat is, hogyan lehet elkerülni őket.

Ezek azonban még mindig csak valószínűségek, és egy harmadik út is nyitva áll. Igaz, hogy kicsi a valószínűsége – hogy pontos legyen: tizenkettő egész hatvannégy század százalék –, de már előfordultak nagyobb véletlenek is, holott a Terv még csak negyven százalékre valósult meg. Ez a harmadik lehetőség abból áll, hogy a számításba vett ellenfelek közül ketten vagy

többen kompromisszumra jutnak. Kimutattam, hogy ez először selejtes öntvénné dermedzen a Második Birodalmat, és a végén polgárháborúk sorával több kárt okozna, mint ha egyáltalán nem jött volna létre kompromisszum. Szerencsére ennek is elejét lehet venni. És ezt én adtam hozzá a Tervhez.

– Engedelmeivel, mi a tervmódosítás útja-módja?

– A Radiáns-irodán keresztül történik. Majd tapasztalni fogja, hogy a számításait például öt különböző bizottság fogja töviről-hegyire ellenőrizni; és magának az a dolga, hogy megvédje őket az egységes és kérlelhetetlen bírálattal szemben. Ezután két év fog eltelni, amikor is újból előveszik a maga anyagát. Nemegyszer előfordult, hogy egy látszatra tökéletes alkotás hibái csak hónapok vagy évek elemző munkája során kerültek napvilágra. Vagy úgy, hogy maga a szerző jön rá a hiányosságra.

És ha két év elteltével az újabb, az előzőnél nem kevésbé alapos vizsgán is átmegy, vagy ami még jobb, ha a fiatal tudós időközben újabb részletekkel vagy kiegészítő bizonyítékokkal áll elő, kutatási eredményét a Terv részévé teszik. Az én életemre ez tette föl a koronát ; ez lesz a maga életének is a koronája.

Az Ősradiánst a maga agyához hangolják, és közvetlen szellemi kapcsolat révén végre lehet hajtani az összes módosítást és kiegészítést. Semmiből sem fog aztán kiderülni, hogy a módosítás vagy kiegészítés a maga műve. A Terv története mindig is személytelen történet volt. Mindannyiunk közös alkotása. Megértette?

– Igen, Szóló!

– Akkor hát elég is ennyi. – Egy lépés az Ősradiáns felé, és a falak újból elsötétültek, kivéve a szoba megvilágítását szolgáló felső párkányokat. – Üljön ide az asztal mellé, és figyeljen rám. Egy pszichohistorikus, mint olyan, elboldogul a biostatisztikával meg a neurokémiai elektromatematikával. Vannak, akik ennél többre nem is viszik, és csupán statisztikus-technikusoknak jók. Egy Szólónak azonban értenie kell hozzá, hogy a Tervet a matematika segédlete nélkül is megértse. Ha nem is a Tervet magát; de legalább az alapelveit meg a céljait.

Először is, mi a Terv célja? Kérem, fejtse ki nekem a saját szavaival, és mellőzze a fellengzősséget. Biztosíthatom magát, hogy nem a simaszájú mézesmázosság alapján fogjuk megítélni.

Ez volt az első lehetőség a diák számára, hogy fél szónál többet is szóljon, és most megtorpan a szeme elé táruló pályá előtt.

– Ahogy tanultam – kezdte bátorítalanul –, szerintem a Tervnek az a rendeltetése, hogy olyan alapelvekre épülő emberi civilizációt teremtsen,

amilyen még sohasem létezett elvre, amely a pszichohistória tanítása szerint, *önmagától* sohasem valósulhat meg...

– Állj! – szakította félbe az Első Szóló határozottan.

– Nem szabad azt mondania, hogy soha. Ez nem más, mint a tények fölötti hanyag elsiklás. A pszichohistória csak valószínűségekkel dolgozik. Egy bizonyos eseménynek lehet végtelenül kicsi a valószínűsége, ez a valószínűség azonban mindig nagyobb a nullánál.

– Igenis, Szóló. Ez az elv, hogy helyesen fejezzem ki magam, tudomásunk szerint nem rendelkezik a spontán megvalósulás számottevő valószínűségével.

– Így már jobb. És mi ez az elv?

– A lélektanra épülő civilizáció. Az emberiség egész ismert történelme folyamán főleg a fizikai technológia fejlődött, vagyis az embert körülvevő élettelen világ fölötti uralom képessége: Az ember a saját maga és a társadalom fölötti uralmat a véletlenre bízta, vagy az ihletből és érzelemből táplálkozó ösztönös etikai rendszerek megsejtéseire. Ennek aztán az volt a következménye, hogy mintegy ötvenöt százaléknál nagyobb stabilitással rendelkező társadalom sohasem jött létre, és azok is csak súlyos emberi szenvedések árán.

– És a szóban forgó alapelv miért nem érvényesül spontánul?

– Mert az embereknek elég jelentős kisebbsége képes rá szellemileg, hogy részt vállaljon a természettudományok fejlesztésében, aminek aztán mindenki élvezi durva és kézzelfogható előnyeit. De csak egy jelentéktelen kisebbség rendelkezik azzal a vele született képességgel, hogy a lélektan nagyobb odaadást kívánó fegyverét forgassa, s ennek jóllehet tartósabbak, ám rejtettebbek és kevésbé kézzelfoghatóak az eredményei. Továbbá, mivel ez az elv a szellemi elit – tulajdonképpen egy felsőbbrendű emberfajta – jóindulatú diktatúrájára vezetne, erős ellenállást ébresztene, és csak úgy tehetne szert tartósságra, ha az emberiség nagy részét erőszakkal állati szintre süllyesztenék. Egy ilyesfajta fejlődés lehetősége számunkra visszataszító és elkerülendő.

– Mi hát a megoldás?

– A megoldás a Seldon-terv. Vagyis a körülmények olyan elrendezése és irányítása, hogy ezer év alatt – mostantól számítva hatszáz év múlva – egy Második Galaktikus Birodalom kovácsolódjék össze, amelyben az emberiség kész lesz elfogadni a lélek tudományának vezetését. Ugyanez alatt az idő alatt a Második Alapítvány a maga részéről kifejleszt egy olyan pszichológuscsoportot, amely kész lesz a vezetés átvételére. Vagy ahogy gyakran megfogalmaztam magamban, az Első Alapítvány szolgáltatja az osztatlan politikai egység fizikai kereteit, míg a Második Alapítvány az uralkodásra kész osztály szellemi kádereit adja.

– Értem. Eléggé találó. Namármost, mit gondol: *akármilyen* második birodalom beteljesíti Seldon tervét, ha az általa megszabott határidőre jön is létre?

– Nem, Szóló, ezt én nem gondolom. Több lehetséges Második Birodalommal számolhatunk, méghozzá a Terv megfogadásától számított kilencszáz és ezerhét száz év közé eső időszakban, ezek közül azonban csak egy lehet a Második Birodalom.

– És mindezt figyelembe véve, mért van az, hogy a Második Alapítványnak rejtve kell maradnia, mindenekfölött az Első Alapítvány előtt?

A diák hasztalanul próbált valamilyen rejtett értelmet fölfedezni a kérdésben. Zavartan válaszolt hát:

– Ugyanazon okból, amiért a Terv egészét is titokban kell tartani az emberiség elől. A pszichohistória törvényei statisztikai természetű törvények, és nyomban érvényüket veszítik, ha az egyes emberek cselekedetei megszűnnek véletlenszerűek lenni. Ha egy számottevő embercsoport birtokába jutna a Terv kulcsfontosságú részleteinek, ettől fogva tevékenységét a Terv ismerete kormányozná, és a pszichohistória axiómái értelmében többé nem lenne véletlenszerű. Más szóval: cselekedetei nem lennének többé tökéletesen kiszámíthatók. Engedelmével, Szóló, de úgy érzem, a válasz elég gyarlóra sikerült.

– Az jó, ha úgy érzi. A válasz távolról sem teljes. Maga a Második Alapítvány az, amelyet el kell rejteni, és nem egyszerűen a Terv. Még messze vagyunk a Második Birodalomtól. Egyelőre még olyan társadalomban élünk, amely nem túrná maga fölött egy pszichológusosztály uralkodását, félne tőle, és harcolna ellene. Érti, mit akarok mondani?

– Igen, Szóló, értem. Ezt sohasem hangsúlyozták...

– Ne szerénykedjek. Meg sem említették az iskolában ; ámbár magától is rá kellett volna jönnie. Ezt és még sok mindent meg fogunk beszélni most és a közeljövőben, tanulóideje alatt. Egy hét múlva újra találkozunk. Addigra szeretném, ha véleményt mondana egy bizonyos problémáról, amelyet mindjárt föladok magának. Nincs szükség kimerítő és alapos matematikai fejtegetésre. Ez egy szakértőtől is elvenne egy évet, magának pedig csak egy hete van hozzá. Megkívánom viszont, hogy mutasson rá a tendenciákra és az irányokra.

Amint látja, ezen a helyen – körülbelül fél évszázaddal ezelőtt – a Terv elágazik. A szükséges részleteket majd megtalálja. Meg fogja látni, hogy a feltételezett valóság útja az összes előrejelzéstől eltér, méghozzá egy százalék alatti valószínűséggel. Föl fogja becsülni, hogy mennyi ideig folytatódhat ez a diszkrepancia, mielőtt helyrehozhatatlanná nem fajulna. Ugyancsak mérje föl,

mi lenne a vége, ha nem avatkoznánk be, és mi lenne a beavatkozás ésszerű módszere.

A diák taláломra kattintott a megfigyelőkészülékén, és fagyos ábrázattal szemlélte a beépített parányi képernyőn folsorakozó képleteket.

– Mért éppen ezt a problémát adta föl. Szóló? Nyilvánvaló, hogy nemcsak tudományos érdekessége van – mondta.

– Köszönöm, fiam. A fölfogása valóban olyan gyors, mint vártam. A probléma nem kitalált. Csaknem fél évszázada, hogy az Öszvér berobbant a Galaxis történetébe, és tíz éven keresztül minden mást elhomályosított a világegyetemben. Senki sem látta őt előre; senki sem számolt vele. Ha nem is végzetesen, de jócskán eltorzította a Tervet.

Aktívan be kellett azonban avatkoznunk ellene, hogy útját szegjük, mielőtt még jóvátehetetlen kárt tett volna. Föllebbentettük magunkról a fátylat, és ami összehasonlíthatatlanul rosszabb ennél is: hatalmunkba is bepillantást engedtünk. Az Első Alapítvány értesült rólunk, és azóta ez a tény befolyásolja a tevékenységét. Figyelje csak meg a feladványban. Itt. Most itt.

Magától értetődik, hogy erről senki előre sem tesz említést.

Feszült csend telepedett közéjük, amint a diák lassan rádöbrent a valóságra.

– Akkor hát a Seldon-tervnek befellegzett! – mondta.

– Még nem. Csak lehetséges, hogy igen. A sikeres kimenetel valószínűsége még mindig huszonegy egész négytized százalék a legutolsó fölmérések tanúsága szerint.

9. AZ ÖSSZEESKÜVŐK

Dr. Darell és Pelleas Anthor számára az esték szívélyes társalgással teltek, a nappalok pedig kellemes semmittevéssel. Minden úgy festett, mintha szokásos vendégeskedésről lenne szó. Dr. Darell úgy mutatta be a fiatalembert, mint úrbéli unokaöccsét, és ez a sablon egyből elaltatott minden kíváncsiságot.

Esténként azonban a habkönnyű csevegés fölszínére, föl-fölbukkant egy-egy név. Hallatára dr. Darell egy kissé elgondolkozott, aztán vagy igenlőleg bólintott, vagy tagadólag rázta fejét. Egy hívás a nyilvános távbeszélő hullámon s egy szíves meghívás: “Nem kíván találkozni az unokaöccsémmel?”

És Arcadia is végezte a maga előkészületeit. Ha úgy vesszük, tán még az ő ténykedését lehetett a legkevésbé egyenes vonalúnak fölfogni.

Példának okáért az iskolában Olynthus Damtól olyan fifikával csalt ki egy saját készítésű hordozható rádiókészüléket, ami kétséget kizáróan elárulta,

micsoda veszélyt jelent majd egykor minden hímnemű egyénre, akivel csak összehozza a sorsa. Hogy csak a lényegét említsük, akkora érdeklődést kezdett elárulni Olynthus dicsekvési tárgya: egy saját barkácműhely iránt, s ezt az érdeklődést olyan ügyesen átvitte Olynthus dundi alakjára, hogy az a szerencsétlen ifjú azon kapta magát, hogy: 1. lelkesen és elmélyülten magyarázza a hiperhullámú motor rejtelseit; 2. szédülve ráeszmél, hogy egy tágra nyílt, figyelő szempár lesi elmélyülten a szavait; 3. legbüszkébb alkotását, a főt említett vevőkészüléket egyszerre csak belenyomja az egyáltalán nem tiltakozó kezekbe.

Ettől kezdve Arcadia csak addig mutatott egyre csökkenő érdeklődést Olynthus iránt, amíg minden gyanúja el nem múlt annak, hogy barátságuk okát a hangvevő készülékben kell keresni. Olynthus még hónapokig érezte az idegeiben vibrálni ennek a rövid időszaknak az emlékét, amíg ez újabb táplálék híján, végleg el nem enyészett.

Amikor pedig elérkezett a hetedik este, és Darell nappalijában öt férfi szívta vacsora utáni szivarját, a fejük fölött Arcadia asztalán már ott lapult Olynthus leleményességének fölismerhetetlen terméke.

Tehát öt férfi. Természetesen dr. Darell, aki öszülő hajával és pedáns öltözkéivel kissé idősebbnek látszott negyvenkét événél. Pelleas Anthor, fiatal arca komolyságot, ide-oda repeső tekintete bizonytalanságot árult el. És a három új jövevény: Jole Turbor tévériporter, köpcös és telt ajkú; dr. Elvett Semic nyugalmazott fizikaprofesszor az egyetemen, cingár, aszott alakja csak félig töltötte ki a ruháját; Homir Munn, a hórihorgas könyvtáros, akit szörnyen feszélyez a társaság.

Dr. Darell könnyed, hétköznapi, célratörő tónusban beszélt:

– Uraim, mostani összejövételünket nem csupán társasági eseménynek szántam. Erre talán önök is rájöttek. És mivel múltjuk alapján nem véletlenül esett önökre a választásom, nyilván a veszéllyel is tisztában vannak. Eszem ágában sincs ezt kisebbiteni, de fölhívom rá a figyelmüket, hogy így vagy úgy, mindenképpen halálra vagyunk ítélve.

Észrevehettek, hogy meghívásukat egyáltalán nem rejtettem véka alá. Egyiküktől sem kértem, hogy titokban osonjanak ide. Az ablakokat nem kapcsoltam át látszatlanra. A szobát semmiféle ernyő sem védi. Egyedül a megdöntendő ellenség figyelmétől kell tartanunk, ezt a figyelmet viszont semmivel sem vonhatnánk magunkra jobban, mint valamilyen hamis és színpadias titkolózással.

(Aha! – gondolta Arcadia, a kis dobozból némileg recsegve előtörő hangokra füelve.)

– Érthető, amit mondok?

Elvett Semic lebiggyesztette az alsó ajkát, és torz, vicsorító fintorral, amellyel minden szavát bevezette, odavetette:

– Hagyja, kérem! Beszéljen a fiatalemberről.

– Pelleas Anthornak hívják – felelte dr. Darell. – Régi kollégámnak, Kleisének volt a tanítványa. Kleise tavaly, a halála előtt elküldte nekem az agyképletét, le egészen az ötödik szintig, és most ezt a képletet egybevetettük az önök előtt álló ember agyképletével. Azzal, ugye, tisztában vannak, hogy egy agyképletet még a pszichológiai tudomány művelői sem képesek egyelőre leutánozni? Vagy pedig fogadják el az én szavaimat készpénznek.

Turbor az ajkát csücsörítette.

– Térjünk a tárgyra, jó? Elhisszük, ha maga mondja, különösen ha azt vesszük, hogy Kleise halála óta ön az egész Galaxis legnagyobb elektroneurológusa. Legalábbis így festettem le önt legutóbbi tévériportomban, és még magam is hajlandó vagyok ezt elhinni. Hány éves maga, Anthor?

– Huszonkilenc, Turbor úr.

– Hm. És szintén elektroneurológus? Még hozzá híres?

– Még csak tanulom a tudományt. De keményen dolgozom, és Kleise keze alatt jó indítást kaptam.

Munn vágott közbe. Ha izgatott volt, enyhe dadogás tört ki rajta.

– Ke-kezdjük már el. Elég a fe-fecsegésből.

Dr. Darell helyeslőleg bólintott.

– Igaza van, Homir. Kezdje el, Pelleas.

– Csak lassan a testtel! – mondta Pelleas Anthor megfontoltan. – Bármennyire is együtt érzek Munn úrral, mielőtt továbbmennénk, kérem kell az agyhullámadatokat.

Darell a homlokát ráncolta.

– Hát ez meg micsoda, Anthor? Miféle agyhullámadatokról beszél?

– Valamennyiük agyképletéről. Ön, dr. Darell, fölvette az enyémet. Nekem viszont föl kell vennem az önét meg a többiekét. Még hozzá magamnak kell elvégezni a mérést.

– Nincs oka rá a fiatalembernek, dr. Darell – szólalt meg Turbor –, hogy megbízzék bennünk. Jogosan jár el.

– Köszönöm – bólintott Anthor. – Ha lenne szíves, dr. Darell, és bevezetne bennünket a laboratóriumába. Reggel vettem magamnak a bátorságot, és ellenőriztem a műszereit.

Az elektroencefalográfia egyszerre volt új és régi tudomány. Régi volt abban az értelemben, hogy az élő szervezetek idegsejtjei által gerjesztett mikroáramok ismerete az emberi tudásnak ahhoz a hatalmas birodalmához

tartozott, amelynek a kezdetei régen feledésbe merültek. Olyan ismeret volt ez, amely az emberiség történetének legkorábbi időszakáig nyúlik vissza.

Ugyanakkor azonban új is volt. A Galaktikus Birodalom sok tízezer éves fönnállása alatt úgy tekintettek a mikroáramok létezésére, mint valami élő és furcsa, ám semmire sem használható ismeretre. Egyesek megpróbálták, hogy a hullámokat különböző – ébrenléti és alvási, nyugalmi és izgalmi, egészséges és beteg – kategóriákba sorolják, de még a legnagyobb vonalú osztályozás érvényeit is keresztülhúzta a számtalan kivétel.

Mások megkísérelték, hogy a jól ismert vércsoportok mintájára különböző agyhullámcsoportokat mutassanak ki, s bizonyítsák, hogy ezeket létrejöttében a külső körülmények játszották a meghatározó szerepet. Ezek a fajokban gondolkodó tudósok azt tartották, hogy az ember is fajtákra osztható. Az efféle gondolkodás azonban nem tudott érvényesülni az egyetemesség általános irányzatával szemben, amelynek eleven megnyilvánulása a Galaktikus Birodalom volt. vagyis az a tény, hogy ez a Birodalom Trantor központi világától kezdve amely ma már nagyszerűségében is csak elmosódó emléket őrizte a dicső múltnak – a Periféria legmagányosabb aszteroidájáig, húszmillió csillagrendszer fogva át, az egész emberiséget egyetlen politikai rendszerben egyesítette.

És aztán egy olyan társadalomban, mint az Első Birodalom, amelynek mindene volt a természettudomány és a lélektelen technika, érvényesült egy meg nem fogalmazott, de annál erősebb vonakodás az agy tanulmányozásától. Amiből nem lehetett közvetlen hasznot húzni – annak nem volt becsülete, s mivel a lélektant haszontalannak tartották, anyagilag sem támogatták eléggé.

Az Első Birodalom széthullása után viszont a szervezett tudomány is fölbomlott, és rohamosan visszaesett – vissza egészen az elemi atomtudományt megelőző, a szén és olaj kémiai energiáját hasznosító kor szintjére. Természetesen ez alól az Első Alapítvány jelentette az egyetlen kivételt, ahol a tudomány szikráját megőrizték, életre keltették, és lángra lobbantották. De itt is a fizikai tudományok uralkodtak, az agyvelővel pedig legfeljebb a sebészek foglalkoztak.

Hari Seldon fogalmazta meg először azt, ami később bevett igazsággá vált.

“Az idegi mikroáramok – mondta valahol magukban hordozzák a különféle ingerek és válaszok szikráját, legyenek azok tudatosak vagy öntudatlanok. A sűrű kockás papíron reszkető csúcsokban és völgyekben élénk rajzolódó agyhullámok valójában sejtek milliárdjainak egyesített gondolatlökéseit tükrözik. Elméletileg a vizsgálati alany legkisebb gondolatát és érzését is egytől egyig ki lehet elemezni belőlük. Nemcsak azokat a különbségeket lehet kimutatni, amelyek szembeütő – öröklött vagy szerzett – testi fogyatékoságokból származnak, hanem olyanokat is, amelyeket a, változó

érzelmei, a bővülő tudás és tapasztalat, sőt olyan megfoghatatlan valami, mint az alany életfelfogásában bekövetkező változások idéznek elő."

De még Seldon sem jutott tovább a puszta spekulációnál.

Ötven éve azonban az első alapítványiak is elszántan ostromolják az új ismeretek hallatlanul nagy és szövevényes tárházát. Természetesen új technika bevezetésére is sor került, például nemrég dolgozták ki azt a módszert, hogy a koponyavarratokra helyezett elektródák útján közvetlen kontaktust tudnak teremteni a szürkeállomány sejtjeivel anélkül, hogy akár egyetlen hajszálát is el kellene távolítani. Aztán olyan jelrögzítő készülékeket fejlesztettek ki, amely egyszerre írta föl automatikusan és külön-külön az agyhullámokat, mint hat független változó önálló függvényét és mint ezek eredőjét.

A legfontosabb talán az volt, hogy az encefalográfia és az encefalográfus egyre nagyobb megbecsülésnek örvendett. Közülük a legnagyobb, Kleise, a fizikusokkal egyenrangú félként jelent meg a tudományos tanácskozásokon. Dr. Darell, jóllehet már félrevonult a tudományos tevékenységtől, legalább olyan jól ismerték az encefalográfia elemzés területén elért ragyogó eredményei miatt, mint azért, mert Bayta Darellnak az előző generáció nagyszerű hősnőjének volt a fia.

Nos, ez a bizonyos dr. Darell most itt ült a saját vizsgálószékében, és a pehelykönnyű elektródák alig észrevehető érintéssel a koponyájára simultak, s a légüres térbe zárt mutatók ritmikus táncot jártak. A fölvevőkészülék a háta mögött állott: ugyanis köztudomású, hogy ha a páciens látja a mozgó görbéket, maga is ösztönszerűen befolyásolni próbálja – nem minden eredmény nélkül – azok lefutását. Darell azonban jól tudta, hogy a középső tű a határozott ritmusú és alig változó Szigma-görbét rajzolja föl, erős és fegyelmezett elméjének hú tükreként. Ezt a kisagyi hullámot rögzítő alárendelt tű tovább erősíti és egyszerűsíti. Szinte látta a homloklebenyből származó éles, szökellő lökéseket meg a felszín alatti régiók szűk rezgéstartományait tükröző tompa remegéseket.

Legalább olyan jól ismerte saját agyhullámképét, mint ahogy egy festő ismerheti saját szemének a színét.

Pelleas Anthor nem szólt semmit, amikor Darell fölkelt a fekvőszékből. A fiatalember kézbe vette a hét fölvételt, és azoknak az embereknek gyors és mindent átfogó tekintetével végignézte őket, akik pontosan tudják, mi az a parányi dolog, amit keresniök kell.

– Dr. Semic, ha megengedi.

Semic vénségtől megsárgult arca komoly volt. Az elektroencefalográfia tudománya öregkorában kezdett kifejlődni, s így nem sokat értett hozzá, sőt némi ellenérzéssel is viseltetett iránta. Azzal tisztában volt, hogy a hullámkép elárulja a korát. Ráncos arca. csoszogó járása, reszkető keze is elárulta az

aggastyánt – de csak testileg. Az agyhullámkép azt is kiadhatja, hogy az elméje is megöregedett. Az ember utolsó mentsvára, saját agya nincs többé védve a kínos és illetéktelen betolakodástól.

Az elektródák a helyükre kerültek. Az egész procedúra természetesen végig fájdalommentes volt. Csak tompa, alig kivehető bizsergést érzett az ember.

Aztán Turborra került a sor. aki csendben és higgadtan ülte végig a tizenöt perces vizsgálatot, majd Munnra, aki az elektródák első érintésére összerezett, aztán egész idő alatt a szemét forgatta, mintha egy rést keresett volna, amelyen keresztül meglesheti, mi megy végbe a tarkója mögött.

– És most? – fordult kérdőleg a fiatalember felé Darell. amikor mindenkire sor került.

– És most – felelte Anthor mentegetőzve – . valaki még van a házban.

– A lányomra gondol? – vonta össze a szemöldökét Darell.

– Igen. Ha emlékszik rá, arra kértem őt, hogy maradjon itthon ma este.

– Encefalográfia vizsgálatra? De hát mi az ördögnek van erre szükség?

– Enélkül nem folytathatom.

Darell vállat vont, és fölkapaszkodott a lépcsőn. Arcadiának elég ideje maradt, hogy addigra kikapcsolja a hangfölvét, és engedelmesen követte az apját. Életében először kerültek föl rá az elektródák, hacsak azt nem számítják, hogy csecsemő korában – természetesen személyazonossági és nyilvántartási célokból – fölvették az alapagyképletét.

– Megnézhetem? – nyújtotta a kezét, amikor a vizsgálatnak vége volt.

– Úgysem ismernéd ki magad rajta – intette le az apja. – Nem kellene még lefeküdnöd?

– Igenis, apukám – mondta a lány illedelmesen. – Jó éjszakát kívánok!

Fölszokellt a lépcsőn, és egykettőre az ágyban termett. Az Olynthus-féle vevőkészülékkel a párnája mellett úgy érezte magát, mint aki egy könyvfilmről ugrott elő, és mint valami kémtörténet hősnője, izgatottan szorította a melléhez a szerkezetet.

Elsőnek Anthor szavai ütötték meg a fülét:

– Uraim, a vizsgálati eredmények mind kielégítőek. Beleszámítva a gyermeket is.

“Gyermek” – gondolta sértődötten, és a sötétben kiöltötte a nyelvét Anthor felé.

Ekkor Anthor kinyitotta a táskáját, és több tucat agyhullámfölvételt vett elő belőle. Egyik sem volt eredeti. A táska zárja sem volt közönséges zár. Ha a gazdáján kívül bárki is megpróbálta volna kinyitni, a táska tartalma zajtalanul abban a szempillantásban olvashatatlan hamuvá lobbant volna. Félórán belül akkor is ez a sors várt rá, ha a táskából kivették.

Ezt a rövid időt azonban Anthor gyors szavai töltötték ki:

– Ezek itt kisebb anakreóni állami tisztviselők fölvételeit tartalmazzák. Ez például a Locris Egyetem pszichológusa ; ez egy siwennai gyárosé. A többieket fölismerhetik.

A társaság szorosan köréje gyülekezett. Darellen kívül mindenki csupa ákombákomot látott a pauszpapíron. Darell számára millió nyelven kiabált ez a papír.

Anthor ujja könnyedén megpihent egy helyen.

– Fölhívom a figyelmét, dr. Darell, a homloklebeny másodlagos Tau-hullámai közötti lapos területekre, amelyeket minden egyes fölvételen megfigyelhet. Volna szíves, uram, ez elemzőléccel ellenőrizni?

Az elemzőléc úgy is fölfogható, mint távoli rokona – akár a felhőkarcoló a kunyhónak – a logarléc néven ismert gyerekjátéknak. Dr. Darell a hosszú gyakorlat könnyedségével kezelte. Az eredményről szabadkézi rajzot készített, és Anthornak igaza volt: a homloklebenynek azokon a vidékein, ahol határozott kiszögellésekre kellene számítani, jellegtelen lapályok mutatkoztak.

– Hogy magyarázná ön, dr. Darell, ezt a jelenséget? – tette föl a kérdést Anthor.

– Nem vagyok biztos benne. Hamarjában nem tudnám megmondani, hogyan lehetséges ez. Még az amnéziás esetekben is csak elfojtás, de semmi esetre sem hiány tapasztalható. Talán drasztikus agyműtét?

– Igen, valamit eltávolítottak! – kiáltotta Anthor türelmetlenül. – Csakhogy nem fizikai értelemben. Megmondom: az Öszvér is ugyanezt tehetné. Ő – képes volt arra, hogy egy bizonyos érzelm vagy szellemi beállítottság képességét teljesen elfojtsa, és a helyében ugyanilyen lapályt hagyjon. Avagy...

– Avagy a Második Alapítvány műve lehet. Nemde? – kérdezte Turbor halvány mosollyal.

Senki sem érezte szükségét, hogy megválaszolja ezt a tisztán szónoki kérdést.

– Mi kelthette föl a gyanúját, Anthor úr? – kérdezte Munn.

– Nem az enyémet, hanem dr. Kleiséét. Ő volt az, aki agyhullámképeket gyűjtött, akárcsak a bolygórendőrség, csak más elgondolásból. Elsősorban értelmiségiekre, állami tisztviselőkre és az üzleti élet vezetőire összpontosította a figyelmet. Mert, ugye, világos, hogy ha a Második Alapítvány irányítja a Galaxis sorsát – a mienket –, akkor ezt ügyesen és a lehető legkisebb föltűnést keltve kell végeznie? Ha az agyak útján dolgozik, mint ahogy csakis így dolgozhat, akkor a kulturális, gazdasági vagy politikai élet befolyásos elméit veszi elő. És dr. Kleise pontosan ezeket az embereket vizsgálta.

– No igen – ellenkezett Munn –, de mit bizonyít ez? Hogy viselkednek ezek az emberek, mármint azok, akiknél lapály tapasztalható? Háttha egészen normális jelenségről van szó? – Gyerekesen kék szemével bátorítást várva tekintett a többiekre, de sehonnan sem süttött "feléje biztatás.

– Ezt én rábírom dr. Darellra – válaszolt Anthor. – Kérdezze meg tőle, vizsgálódásai során hányszor találkozott ezzel a jelenséggel, vagy rábukkant-e vajon hasonlóra a letűnt emberöltő irodalomban megörökített esetei között. Aztán azt is kérdezze meg tőle, mik az esélyei annak, hogy a dr. Kleise által tanulmányozott kategóriák sorában csaknem minden ezredik ember ezt a jelenséget mutatja föl.

– Szerintem semmi kétség sem fér hozzá – szólalt meg dr. Darell elgondolkodva –, hogy mesterséges elmeállapotokkal van dolgunk. Vagyis megmásították őket. Bizonyos mértékig gyanítottam is ezt...

– Tudom, dr. Darell – mondta Anthor. – Azt is tudom, hogy valaha dr. Kleisével dolgozott együtt. Szeretném tudni, mért szakított vele.

Semmi ellenségeség nem volt ebben a kérdésben. Talán csak óvatosság; mindenesetre elég ahhoz, hogy hosszú hallgatás fogadja. Darell egyik vendégéről a másikkra tekingetett, aztán nyersen kifakadt:

– Mert semmi értelmét sem láttam Kleise harcának! Hozzá képest túlságosan erős ellenféllel kezdett ki. Kapisgálni kezdte, amit mindketten sejtettünk, hogy nem vagyunk a magunk urai. És én ezt nem akartam tudomásul venni! Van némi önérzetem. Szerettem volna hinni, hogy a mi Alapítványunk úr a saját portáján; hogy ősapáink nemhiába küzdöttek és áldozták életüket. Úgy gondoltam, a legegyszerűbb, ha elfordítom az arcomat, mielőtt teljes bizonyosságot szereznek. Az állásra nem volt szükségem, mivel az édesanyám családját örök időkre megillető állami nyugdíjból fedezni tudtam szerény szükségleteimet. Házi laboratóriumom számúzi az unalmat, egyszer pedig az élet is véget ér... Aztán Kleise meghalt...

Semic kivicsorította a fogait.

– Ez a Kleise, ez a Kleise, sose-hallottam róla! Hogyan halt meg?

Anthor közbevágott:

– Meghalt és kész! Tudta, hogy meg fog halni. Nekem már fél évvel előtte elárulta, hogy érzi a vég közeledtét.

– És most mi is k-közel vagyunk a sírhoz? – szólalt meg Munn nagyot nyelve.

– Igen – jelentette ki Anthor –, de mi amúgy is közel voltunk hozzá. Ezért esett magukra a választás. Én Kleise tanítványa vagyok. Dr. Darell a kollégája volt. Jole Turbor addig mennydörgött az éteren keresztül a Második Alapítvány megváltó kezébe vetett vakhitünk ellen, amíg a kormány be nem fogta a száját; egyébként egy nagy hatalmú pénzember kezével, akinek az

agyában – Kleise kifejezését használva – ott látjuk azt a bizonyos halántéklapályt. Homir Munn birtokában van az elérhető legteljesebb “Öszvériána” – ha szabad így neveznem az Öszvére vonatkozó adatok gyűjteményét –, és közreadott néhány, a Második Alapítvány természetére és szerepére vonatkozó elmélkedést. Dr. Semic nem kevéssel járult hozzá az encefalográfiai elemzés matematikájához, jóllehet ő maga szerintem nem is sejtette, hogy matematikai eredményeit ilyesmire is alkalmazni lehet.

Semic tágra meresztette a szemét, és ziháló nevetés rázta meg.

– Téved, fiatalember! Én az atommagon belüli mozgásokat vizsgáltam, vagyis az n -test problémáját. Az encefalográfiához semmit sem konyítok. Így hát tudjuk, hányadán állunk. A kormány persze nem tehet semmit. Nem tudom, hogy a polgármester vagy az adminisztráció valamelyik tagja tisztában van-e a helyzet súlyosságával. Egyet azonban tudok: mi ötén semmit sem veszíthetünk, de sokat nyerhetünk. Minél többet tudunk, annál többen és nagyobb biztonságban leszünk. Mi csak a kezdet vagyunk, értik, ugye?

– Milyen mérvű – szólalt meg Turbor – a Második Alapítvány behatolása?

– Nem tudom. Egyet megmondhatok. Ami behatolásnak mi a nyomára bukkantunk, az mind az ország külső nyúlványain történt. A központi bolygó még talán érintetlen, de ez sem biztos, különben nem vizsgáltam volna meg magukat. Különösen maga volt gyanús, dr. Darell, amiért szakított Kleise kutatásaival. Ha nem tudná, Kleise sohasem bocsátotta ezt meg magának. Én azt hittem, hogy a Második Alapítvány keze van a dologban, Kleise azonban egyre erősködött, hogy maga egyszerűen gyáva volt. Megbocsát, ugye, dr. Darell, ha kitálatom, ami bennem van, én nem akarok zsákbamacskát árulni. Én személyesen, azt hiszem, meg tudom érteni magát, s a gyávaságát is meg lehet bocsátani.

Darell mélyen lélegzett.

– Megfutamodtam! Nevezze a dolgot, aminek akarja. A barátságunkat azonban ápolni akartam, de ő se nem írt, se nem hívott föl egészen addig, amíg a maga agyhullámadatait meg nem küldte, s ez alig egy héttel a halála "előtt" történt.

– Megbocsássanak – szakította félbe Homir Munn ideges bőbeszédűséggel –, de hát t-tisztában vannak v-vele, mi-mit csinálnak? Megette a fene a mi összeesküvésünket, ha cs-csak beszélünk itt nyakra-főre. De nem is tudom, mi egyebet tehetnénk. Az egész olyan gyegyerekes. Agyhullámok meg mifene. Mondják meg végre: m-mit akarnak *cselekedni*?

Pelleas Anthor szeme fölcsillant.

– Megmondom. Több információra van szükségünk a Második Alapítványról. Ez a legfontosabb. Az Öszvér uralkodása első öt évét arra áldozta, hogy minél több információt hajszoljon föl, de kudarcot vallott – vagy

legalábbis ezt hitték el velünk. Aztán egyszerre csak abbahagyta az egészet. Miért? Mert kudarcot vallott? Vagy mert elérte a célját?

– M-megint csak beszélünk – mondta Munn elkeseredetten. – Honnan tudhatnánk?

– Folytathatom? Az Öszvér fővárosa Kalganon volt. Kalgan az Öszvér előtt sem volt és ma sem része az Alapítvány kereskedelmi érdekszférájának. Kalgan élén pillanatnyilag egy bizonyos Stettin áll, hacsak azóta meg nem döntötte egy újabb palotaforradalom. Stettin Első Polgárnak hivatja magát, és az Öszvér örököseként lép fel. Ha egyáltalán lehet hagyományról beszélni azon a világon, akkor az Öszvér emberfölöttiségének és nagyságának szinte már-már babonás kultusza érvényesül. Ennélfogva az Öszvér egykori palotáját templomként tisztelik. Senki illetéktelen be nem teheti oda a lábát, és mindent eredeti érintetlenségében őriztek meg.

– No és?

– No és mivel magyarázzák ezt? A mai időkben semmi sem történik ok nélkül. Hátha nemcsak a babona védi az Öszvér palotájának érintetlenségét? Hátha a Második Alapítvány intézte így a dolgot? Egy szó, mint száz: hátha az Öszvér öt éves kutatásának az eredményeit őrzik ott...

– Ugyan, b-badarság!

– Miért lenne az? – heveskedett Anthor. – A Második Alapítvány egész főnnállása alatt a háttérbe húzódott, és alig avatkozott be a Galaxis ügyeibe. Tudom, hogy számunkra az tűnne logikusnak, ha lerombolnák a palotát, vagy legalábbis eltüntetnék az adatokat. Vegyük azonban tekintetbe ezeknek a mesteri pszichológusoknak a pszichológiáját. Ezek Seldonok meg Öszvérek egy személyben, és közvetlen úton, az elméken keresztül dolgoznak. Sohasem rombolnak, és nem tüntetnek el semmit, ha a céljuk a lelkiállapot befolyásolásával is elérhető. Nincs igazam?

Senki sem válaszolt, s Anthor folytatta:

– És ön, Munn, pontosan az az ember, aki megszerezheti a számunkra szükséges információt.

– Én?! – kiáltott föl ez döbbenten, és egyik jelenlévőről a másikra pillantott. – Erre én képtelen vagyok! Én nem vagyok a tettek embere, valamiféle tévéhős. Könyvtáros vagyok, s ha ebben a minőségben a segítségükre lehetek, tessék, szívesen kockára teszem a Második Alapítványt, de ne várják tőlem, hogy hajóra üljek, vagy hasonló esztelen d-dolgot cselekedjek.

– Figyeljen ide – próbálta Anthor csillapítani –, dr. Darell is meg én is egyetértettünk abban, hogy maga a mi emberünk. Csak magával tudunk minden föltűnést elkerülni. Azt mondja, könyvtáros. Nagyszerű! Mire specializálta magát? Az Öszvériánára! Senkinek sincs a Galaxisban olyan

gazdag gyűjteménye az Öszvérről, mint magának. Az csak természetes, ha gazdagítani akarja; senki sem tehetné meg ezt kevésbé föltűnően. Maga minden további nélkül kérhet bebocsátást a Kalgani Palotába anélkül, hogy bárki rejtett szándékokra gyanakodna. Könnyen lehet, hogy elutasítják, gyanút azonban nem fog ébreszteni. Sőt, mi több, van egy egyszemélyes hajója. Nem titok, hogy évi szabadságát idegen bolygókon szokta tölteni. Sőt járt Kalganon is. Értse meg, semmi mást nem kell csinálnia, mint amit eddig is csinált.

– Csakhogy én nem tudok csak úgy előállni azzal, hogy “Kedves Első Polgár, lenne olyan szíves, és beengedne a szentek szentjébe”!

– És miért nem?

– Azért, a mindenségit, mert nem engedne be!

– Rendben van. Nem engedi be. Akkor visszajön, és kisütünk valami mást.

Munn kétségbeesett tiltakozással pislogott körbe. Érezte, hogy olyasmire akarják rábeszélni, amit szívből utál. Senki sem nyújtott azonban mentő kötelet feléje.

A végén így hát két határozat is született dr. Darell házában. Az egyik az volt, hogy Munnt nagy nehezen rávették: ha kiveszi a nyári szabadságát, útnak ered az űrben.

A másik egyáltalán nem volt hivatalos jellegű, és a gyülekezet nem hivatalos résztvevője hozta, amikor kikapcsolta a lehallgatókészüléket, és késői álomra hajtotta a fejét. Ezt a második határozatot ezúttal még figyelmen kívül hagyjuk.

10. A KÖZELGŐ VÁLSÁG

A Második Alapítványon közben egy hét telt el. és az Első Szóló mosolygó arca előtt újból megjelent a diák.

– Bizonyára érdekes eredményről akar beszámolni, különben nem forrna úgy magában a düh.

A diák a magával hozott számításokra helyezte a kezét, és kifakadt:

– Bizonyos benne, hogy valós problémát adott föl?

– A premissák helyesek. Semmit sem változtattam meg.

– Akkor hát el *kell* fogadnom az eredményt, holott minden porcikám tiltakozik ellene.

– Természetesen. De mi köze ehhez az ön tiltakozásának? Mondja el, mi nyugtalanítja. Hagyja csak, a levezetést tegye félre. Majd később megvizsgálom. Beszéljen. Hadd lássam, mire jutott.

– Nos hát, Szóló... Nyilvánvaló, hogy az Első Alapítvány legfőbb lelki beállítottságában nagyfokú változás következett be. Addig, amíg tudtak ugyan

a Seldon-terv létezéséről, de a részleteket nem ismerték, bizakodók voltak, de bizonytalanok. Vagyis tudták, hogy eredményre jutnak, de hogy mikor és hogyan, azt már nem. Ennek folytán állandó feszültségben és zaklatottságban éltek – pontosan úgy, ahogy Seldon kívánta. Más szóval, számítani lehetett rá, hogy az Első Alapítvány teljesítőképessége maximumát nyújtja.

– A kép nem a legsikerültebb, de értem, mit akar mondani – mondta az Első Szóló.

– Ezúttal azonban már tudomásuk van a Második Alapítványról, méghozzá eléggé részletekbe menő azokhoz a homályos utalásokhoz képest, amelyeket valaha Seldon tett róla. Sejtik, hogy a Terv őrzése a főadata. Tudnak egy szervezet létezéséről, amely minden lépésüket figyeli, és visszatartja őket a szakadéktól. Ezért aztán ahelyett, hogy továbbra is céltudatosan menetelnének előre, gyaloghinton vitetik magukat. Elnézést az újabb szóképért.

– Csak folytassa!

– És az erőfeszítésről való lemondás, a növekvő tehetetlenség, az elpuhulás és a dekadens élvezeti kultúra elharapódzása a Terv vesztét jelenti. Holott elengedhetetlen, hogy ők maguk húzzák a szekerüket.

– Ez minden?

– Korántsem. Amit elmondtam, ez a többség magatartása. De erős a valószínűsége egy kisebbségi reakciónak is. Gondviselésünk és ellenőrzésünk tudata egyesekben nem önelégültséget, hanem ellenérzést ébreszt. A Korillov-tételből következik...

– Igen, igen, ismerem a tételt.

– Elnézést kérek. Nehéz kiiktatni a matematikát. Egyszerűen a végeredmény az, hogy amikor az Alapítvány erőfeszítései általában ellanyhulnak, egy részük ellenünk fordul, ellenünk aktivizálódik.

– És más nincs?

– Marad még egy tényező, amelynek eléggé alacsony a valószínűsége...

– Helyes. Mi légyen az?

– Addig, amíg az Első Alapítvány energiáit lekötötte a Birodalom, amíg kizárólag a múlt romjaiból előásott rozoga bárkákkal kellett megbirkózniuk, magától értetődő, hogy csak a természettudomány érdekelte őket. De amikor mi kerülünk egyre növekvő mértékben a látószögükbe, könnyen megváltoztathatják a szemléletüket. Vagyis maguk is megpróbálkozhatnak a pszichológiával.

– Ez a változás – jegyezte meg az Első Szóló hidegen – máris bekövetkezett. A diák ajka verteién vonallá keskenyült.

– Akkor hát mindennek vége. Pontosán ez az, amit semmiképpen nem enged meg a Terv. Mondja, akkor is rájöttem volna erre, ha – kívül maradok?

Az Első Szóló komolyra fordította a szót:

– Most megalázva érzi magát, fiatalember, mivel azt hitte magáról, hogy sok mindent megértett, s most egyszerre rájön, hogy egy csomó nyilvánvaló dologról nem volt tudomása. Abban a hitben ringatta magát, hogy a Galaxis urai közé tartozik, s váratlanul szakadék tárul föl a szeme előtt. Nem csoda, ha föl fog lázadni az elefántcsonttorony ellen, amelyben élt; a zárda ellen, amelyben nevelkedett; az egész gondolati rendszer ellen, amelyet az agyába plántáltak.

Egykor magam is átestem ezen. Ebben semmi különös nincsen. Mégis az volt a helyes, hogy a Galaxistól elzárva nőjön föl, *itt*, ahol megszűrve kapott minden ismeretet, és gondosan csiszolták az elméjét. Előbb is fölhívhattuk volna a figyelmét erre... a Terv részleges kudarcára, és megkímélhattük volna a mostani megrázkódtatástól, csak hogy nem biztos, hogy akkor is olyan helyesen értelmezte volna, mint most. Ezek szerint semmi megoldást nem lát a problémára?

– Semmit – rázta meg a diák a fejét csüggedten.

– Ez nem is meglepő. Figyeljen ide, fiatalember. Kidolgoztunk egy cselekvési tervet, és már több mint egy évtizede érvényesítjük. A terv szokatlan, és nem a saját jószántunkból adtuk rá a fejünket. Tele van korlátozott valószínűséggel és veszélyes föltételezéssel – sőt időnként még arra is rákényszerültünk, hogy egyes emberek reakcióival számoljunk, mivel ez volt az egyetlen lehetséges út, holott jól tudja, hogy a pszichostatisztika, mint olyan, értelmét veszti, mihelyt bolygóknál kisebb egységekkel operál.

– És kedvező az eredmény? – kérdezte a diák visszafojtott lélegzettel.

– Ma még lehetetlen megállapítani. Ez idáig sikerült stabilizálnunk a helyzetet, azonban a Terv történetében először áll fönn annak a lehetősége, hogy egyetlen személy váratlan akciói lerombolhatják. A legszükségesebb számú kívülállónak a kívánt állapotra hangoltuk az elméjét; megvannak az ügynökeink – ezek mind a kijelölt úton járnak. Eszükbe sem jut a rögtönzés. De hát nem kell magyaráznom. És nem titkolhatom el a legrosszabbat sem: ha fölfedeznek bennünket itt, ezen a világon, akkor nemcsak a Tervet fogják megsemmisíteni, hanem bennünket, pusztá életünket is. Láthatja hát, hogy a megoldás nem éppen biztató.

– De hát az a kevés, amit elmondott, inkább hasonlít vaktában való tapogatódzásra, mint megoldásra.

– Mondjuk inkább: ésszerű föltételezésre.

– Mikorra várható a válság? Mikor fogjuk megtudni, hogy sikerült-e átvészelnünk vagy sem?

– Az biztos, hogy egy évnél jóval korábban. A diák elgondolkodott, aztán bólintott. Kezét nyújtotta a Szólónak.

– Mindenesetre jó, ha tudja az ember.

Ezzel sarkon fordult és eltávozott.

A Szóló szótlanul kibámult a lassan újból átlátszóvá olvadó ablakon. Túl a gigászi építményeken, a sűrű csillagos égre.

Egy év gyorsan elrepül. Vajon megéri-e közlünk, Seldon örökösei közül valaki is a végét?

11. A POTYAUTAS

Valamivel több mint egy hónap volt még hátra addig az időig, amikor azt lehet mondani, hogy a nyár végképp beköszöntött. Vagyis amikor Homir Munn végleg lezárja az év pénzügyi mérlegét, gondoskodik róla, hogy a kormány által helyettesítésére küldött könyvtáros mindenben elsajátítsa a munka csínját-bínját – nem úgy, mint a tavalyi, akivel egyáltalán nem volt megelégedve –, és amikor az *Unimara*, ez a húsz évvel ezelőtti titkos, gáláns kaland emlékére elkeresztelt kis jacht is végleg kikerül a téli pókháló közül.

Nyomott hangulatban hagyta el a Terminust. Senki sem kísérté ki az úrrállomásra. Ez volt a természetes, mert a múltban sem kísérté ki soha senki. Jól tudta, mennyire fontos az, hogy ez az útja semmiben se különbözzék a korábbiaktól, a lelke mélyén mégis enyhe megbántottságot érzett. Ő, Homir Munn, a nyakát kockáztatja egy ilyen értelmetlen, hübelebalázs hősködés miatt, aztán a kutya se néz feléje.

Legalábbis ő azt hitte.

De tévedett, és ebből aztán alapos kalamajka keveredett mindjárt másnap az *Unimarán* is meg dr. Darell külvárosi otthonában is.

Időben először dr. Darell házában csapott bele a mennykő. Poli, a cselédlány közreműködésével, aki már réges-régen visszatért egyhónapos szabadságáról. Földúltan és hebegve viharzott le a lépcsőn.

A jó doktor eléje sietett, s a lány, hiába próbálván szavakba önteni a lelkében dülő vihart, a doktor kezébe nyomott egy papírlapot meg egy kocka alakú tárgyat.

Ez értetlenül forgatta őket a kezében, s megszólalt:

– Mi baj van, Poli?

– Elment, doktor!

– Ki ment el?

– Arcadia!

– Hogyan elment? Hová? Miről beszélsz?

A lány dobbantott a lábával.

– Mit tudom én! Elment, egy bőrönddel meg néhány ruhával, és itthagya ezt a levelet. Olvassa el, ahelyett hogy áll itt. akár egy kőbálvány. Ó. ezek a férfiak!

Dr. Darell vállat vont. és föltépte a borítékot. A levél nem volt hosszú, és a szögletes *Arkady* aláíráson kívül Arcadia leírómasinájának díszesen folyó kézirásos betűivel volt papírra vetve:

Apa!

Nem tudtam volna megállni elérzékenyülés nélkül, ha személyesen veszek búcsút tőled. Meglehet, hogy elsírtam volna magam, mint egy csecsemő vagy csitri, és neked szégyenkezned kellett volna miattam. Ezért levélben biztosítalak, mennyire fogsz hiányozni, hiába fogok Homir bácsival tölteni egy feledhetetlen nyári szabadságot. Vigyázni fogok magamra, és hamarosan újra itthon leszek. Addig is hagyok magam helyett neked valamit, ami egészen az enyém. Legyen a tiéd.

Szerető lányod, *Arkady*

A doktor többször is végigolvasta a levelet, s az arca egyre bambább kifejezést öltött.

– Olvastad ezt, Poli? – nyögte ki végül. Poli menten védekező állásba vonult vissza.

– Igazán nem az én hibám, doktor. A boríték nekem volt címezve, honnan tudhattam volna, hogy magának szól a levél benne? Én nem szoktam beleütni az orromat semmibe, és az itt töltött évek...

Darell békítően fölemelte a kezét.

– Jól van, Poli. Sose bánd. Csak azt akartam tudni, hogy érted-e, mi történt?

Gyorsan átgondolta a helyzetet. Annak semmi értelme sem volna, ha azt mondaná, hogy “felejtsd el az egészet”! Az ellenség nem fog csak úgy egyszerűen felejtetni; s ha ő ilyen tanáccsal állna elő. még nagyobb nyomatékot adna az ügynek, és épp az ellenkező hatást érné el.

Ehelyett azt mondta:

– Hisz ismered, milyen furcsa egy teremtés a lányom. Milyen romantikus. Alig fér a bőrébe, amióta elintéztük, hogy a nyáron úrutazásra megy.

– És nekem mért nem lehetett ezt elárulni?

– Azalatt intéztük, amíg oda voltál, aztán megfélekedtünk róla. Semmi suskus nincs a dologban.

Mindaz, ami eddig Poli szívét nyomta, egyetlen nagy méltatlankodásban robbant ki:

– Semmi, azt mondja? A szerencsétlen kölyök elmegy egyetlen bőrönddel, egy szál ruhában, és a tetejében egyedül. És ki tudja, meddig marad oda.

– Igazán kár emiatt aggódnod, Poli. A hajó tele van ruhával. Minden el van intézve. Lennél szíves megmondani Anthornak, hogy beszélni szeretnék vele? Várj, ez az a tárgy, amelyet Arcadia nekem hagyott? – forgatta meg a kezében a kis kockát.

Poli fölszegte a fejét.

– Honnan tudjam? Elég az hozzá, hogy a levél tetején volt, és kész. Még hogy elfelejtett szólni! Ha élne az anyja...

Darell intett, hogy menjen.

– Légy szíves szólni Anthornak.

Anthornak gyökeresen más volt a hozzáállása a dologhoz, mint Arcadia apjának. Eleinte az öklét rázta, és a haját tépte, hogy nagyobb nyomatékot adjon a szavainak, majd mély elkeseredés vett erőt rajta.

– A mindenségit, mire vár?! Mire várunk egyáltalán? fakadt ki. – Hívja föl az úrkikötőt, és teremtsen összeköttetést az *Unimarával*.

– Nyugalom. Pelleas, az *én* lányomról van szó.

– De nem a maga Galaxisa forog kockán.

– Ne olyan hevesen. Értelmes lány. és gondosan kifundálta a dolgot. Jobban tesszük, ha végigkövetjük a gondolatait, amíg friss a dolog. Tudja, mi ez itt a kezemben?

– Nem én. Mért kellene tudnom?

– Mert ez egy hangfölvéző készülék.

– Ez a micsoda?

– Barkácmunka, de működik. Kipróbáltam. Nem érti? Ezzel akarja tudtunkra adni, hogy részese volt a tervezetésünknek. Tisztában van vele, hová megy Homir Munn és mi végett. Úgy gondolta, hogy izgalmas lenne, ha ő is vele tartana.

– Ó, végtelen mindenség! – nyögte a fiatalember. – Eggyel több agy a Második Alapítvány fürkésző csápjai közé!

– Csakhogy a Második Alapítványnak semmi oka sincs rá, hogy *a priori* veszélyesnek véljen egy tizennégy éves kislányt, *hacsak* mi nem hívjuk föl rá a figyelmét, például azzal, hogy abból az egyetlen okból kifolyólag visszarendeljük az úrból a hajót, hogy őt leszállítsuk róla. Elfelejtí, hogy kikkel van dolgunk? Hogy milyen kévésen múlik, hogy fölfedjenek bennünket? És hogy akkor semmi sem segít rajtunk?

– De hát nem tehetünk kockára mindent egy ostoba csitri miatt?!

– Egyáltalán nem ostoba, s különben sincs más választásunk. Megtehetette volna, hogy nem ír levelet, de írt, és ezzel elejét vette, hogy a rendőrséggel

keressük, mint elveszett gyermeket. A levele jó ürügy arra, hogy úgy állítsuk be a dolgot, mintha Munn a régi barátság jogán rövid kirándulásra hívta volna meg a barátja lányát. Mi van ebben? Hisz majdnem húszéves barátság fűz össze bennünket. Hároméves kora óta ismeri a kislányomat, azóta, hogy Trantorról visszahoztam. Semmi föltűnő nincs a dologban, sőt éppenséggel elaltatja a gyanút. Melyik kém viszi magával a tizennégy éves unokahúgát?

– Jó. De mit fog csinálni Munn, ha fölfedezi őt?

Dr. Darell szemöldöke megrándult.

– Nem tudom. De föltételezem, hogy a kislány föltalálja magát.

Éjjel azonban valahogy elhagyatottnak tűnt a ház, és dr. Darell arra döbrent rá, hogy egyszerre milyen hidegen hagyja őt a Galaxis sorsa, amíg a lány buta kis élete veszélyben forog.

Az *Unimarán*, bár kevesebb szereplőt érintett, mégis jóval kevesebb volt az izgalom.

Arcadiának, aki a csomagtérben bújott meg, amilyen mértékben hasznára volt a tapasztalat, ugyanolyan mértékben ártott a tapasztalat hiánya. Így föl sem vette a kezdeti gyorsulást, és sztoikus nyugalommal viselte el a hipertéren keresztül végrehajtott első ugrás gyomrot fölkavaró mély kábulatát. Egyik sem volt újdonság a számára: korábbi úgrásai során hozzájuk edződhetett. Azzal is tisztában volt, hogy a csomagtér hozzá van csatlakoztatva a hajó szellőzőrendszeréhez, sőt fali fénnel el is lehet árasztani. Ezt a lehetőséget azonban kizárta, mint túlságosan is prózai megoldást. Mint ahogy egy összeesküvőhöz illik, megbújt hát a sötétben, s lélegzetét visszafojtva fűlt a Homir Munnt körülvevő parányi neszekre.

Csupa közönséges nesz jutott a füléhez, olyan, amelyet egy magányos férfi kelt. Cipőcsoszogás. a ruha súrlódása a fémen, a test súlya alatt megnyikorduló kárpitozott karosszék, egy kapcsoló éles kattánása vagy egy tenyér puha ütése a fotoelektromos cellán.

A végén mégis a tapasztalat hiánya volt az, ami kiszolgáltatta Arcadiát. A könyvfilmekben meg a tévén a potyautas mindig képes volt a végtelenségig rejtve maradni. Természetesen mindig fönnállt annak a veszélye, hogy valamit lever, s az nagyot csattan, vagy hogy eltüsszenti magát – a tévében elmaradhatatlan volt a tüsszentés, mint a legkézenfekvőbb galiba. Mindezzel tisztában volt, s ügyelt magára. Azt is tudta, hogy előbb-utóbb megéhezik és megszomjazik. Ezért bőségesen ellátta magát konzervekkel az éléskamrából. Volt azonban olyasmi, amiről a filmek sohasem tettek említést, és Arcadia döbenten ébredt rá, hogy a világ legjobb szándéka mellett sem képes bizonyos időnél tovább rejtve maradni a fölkében.

Aztán meg egy ilyen egyszemélyes sporthajón, mint az *Unimara*, a lakótér lényegében egyetlen kajútból állott? Így hát még arra sem spekulálhatott, hogy azalatt surran ki a fülkéből, amíg Munn máshol van elfoglalva.

Türelmetlenül várta hát, hogy a férfi álomba merüljön. Csak tudná, horkol-e? Azzal legalább tisztában volt, hol van a priccs, és nyomban fölismerte recsegő tiltakozását a férfi súlya ellen. Aztán egy mély sóhajtást meg egy ásítást hallott. Belehallgatott a beálló csöndbe, amelyet csak a priccs halk nyöszörgése szakított meg, valahányszor a férfi teste vagy a lába új helyzetet vett föl.

A csomagtér ajtaja készségesen engedett ujjá nyomásának, s már a nyakát nyújtotta...

Amikor élesen fölcsattant egy határozottan emberi hang.

Arcadia kövé dermedt. Csend. Semmi nesz!

Próbált kikukucskálni az ajtónyíláson anélkül, hogy a fejét megmozdítaná, de hasztalan. A feje követte a tekintetét.

Homir Munn természetesen ébren volt – olvasott az ágyban, s az éjjelilámpa puha fénynyalábjából tágra meredt szemmel bámult a sötétbe, egyik kezét lopva a párnája alá dugva.

Arcadia riadtan visszarántotta a fejét. Ekkor kialudt a fény, és Munn reszkető, érdes hangon elkiáltotta magát:

– Fegyver van nálam, és a mindenségre mondom, löni fogok!

Mire Arcadia fölsikoltott:

– Ne lőjön! Csak én vagyok!

Csodálatos, milyen törekeny virág a romantika. Egy idegesen remegő kézben levő fegyver képes elhervasztani.

Az egész hajó ismét fénybe borult, s megvilágította az ágyán ülő Munnt. Vézna mellének ősülő szőrzete és ritkás, egynapos szakálla megtévesztően hasonlóvá tette egy latorhoz.

Arcadia előlépett, s fémes szövésű kabátkáját ráncigálta, amelynek a garancia szerint gyűrődésmentesnek kellene lennie.

Munn kis híján kiugrott az ágyából, aztán, hogy fölismerte a lányt, ijedten a nyakáig rántotta a lepedőt, s artikulátlan hangon makogta:

– M... m... mi ez...

Mintha teljesen elfelejtett volna beszélni.

Arcadia szendén megszólalt:

– Megbocsát egy percre? Kezet szeretnék mosni. – Ismerte a hajó belső elrendezését, és gyorsan kisurrant. Mire föléledő bátorsággal visszasompolygott, Homir Munn már talpon volt, s fürdőköpenyének fakósága még jobban kihangsúlyozta a bensőjében izzó indulatot.

– Az úr sötét szakadékaira, m-mit keresel itt a hajón? H-hogy kerülsz ide? M-mi az ördögöt csináljak veled? Mi akar ez lenni?

Folytathatta volna a kérdezősködést a végtelenségig. Arcadia azonban negédesen félbeszakította:

– Csak magával akartam jönni, Homir bácsi.

– Hogyhogy? Hisz én nem megyek sehova sem.

– Kalganra megy, hogy információt szerezzen a Második Alapítványról.

Mire Munn bőszen fölüvöltött és teljesen összeomlott. Arcadia rémülten várta, hogy végképp elveszti a fejét, és nekirent a falnak. A fegyvert még mindig a kezében szorongatta, s a lány jéghidegre váló gyomorral szögezte rá a pillantását.

– Vigyázzon... óvatosan... – csak ennyit tudott kinyögni.

A férfi azonban nagy nehezen uralkodott magán, és olyan erővel vágta a pisztolyt a priccsre, hogy akár el is sültetett volna, és lyukat üthetett volna a hajó falába.

– Hogy jutottál föl? – préselte ki magából lassan, mintha előbb minden egyes szót a fogai közt szorongatott volna, hogy elejét vegye a remegésüknek.

– Egyszerűen. Besétáltam a hangárba a bőrdömmel, és csak annyit mondtam, hogy “Munn úr csomagja”, mire az ügyeletes intett a hüvelykujjával, anélkül, hogy egy pillantást is vetett volna rám.

– Azt tudod, ugye, hogy vissza kell vigyelek? mondta Homir, és hirtelen vad örömujjongás csapott belé. A mindenségit, őt aztán nem érheti semmi vád!

– Lehetetlen – felelte Arcadia higgadtan – fölhívná magára a figyelmet.

– Micsoda?

– De hisz tudja. Azért megy maga Kalganra, mert maga föltűnés nélkül engedélyt kérhet, hogy beletekintsen az Öszvérre vonatkozó anyagokba. És minél természetesebben kell viselkednie, nehogy magára vonja a figyelmet. De ha egy potyautas lánnyal fordul vissza, még a tévéhírekbe is bekerülhet.

– Honnan vetted ezt a K... Kalgant? Ezt a... hm... gyerekes... Elakadt, mert érezte, hogy a szavai Arcadiánál kevésbé bennfentes valakit sem győznének meg.

A lány nem tudta visszafojtani a dicsekvését:

– Hallottam egy lehallgatókészülék segítségével. Mindent tudok, így hát *kénytelen* magával vinni.

– És mit szól az apád? – Gyorsan kivágta az adut: – Azt fogja hinni, hogy elraboltak... megöltek.

– Hagytam egy levelet – hűtötte le a lány – . és valószínűleg eszébe fog jutni, hogy nem szabad lármát csapnia. Nyilván fog tőle kapni egy úrtáviratot.

Munn csakis boszorkányságra gondolhatott, mert alighogy a lány; befejezte, két másodpercre rá megszólalt a távíró.

– Fogadjunk, hogy az apám – mondta a lány. és nem tévedett.

Az üzenet rövid volt, és Arcadiának szólt: “Köszönöm a kedves meglepetést, s biztos vagyok benne, hogy hasznodra fogod fordítani. Kellemes utat!” Ennyi volt az egész.

– No látja – fordult a férfi felé –, most már tudhatja, mihez tartsa magát.

Homir megszokta a lányt. Egy idő múlva örült a jelenlétének. A végén már el sem tudta képzelni az útját önélküle. A csacsogása nélkül. A lelkesedése nélkül. Főleg pedig tökéletes közömbössége nélkül. A lány tisztában volt vele, hogy a Második Alapítvány az ellenség, de ez egyáltalán nem izgatta. Tudta, hogy Kalganon neki fognak ütközni egy ellenséges hivatalnoki falnak, mégis alig várta, hogy ott legyenek.

Talán mindez a tizennégy évéből fakadt.

Mindenesetre az egyhetes út meditálás helyett beszélgetéssel telt el. Igaz. hogy ez nem volt valami emelkedett társalgás, ugyanis főként abból állott, hogy a lány próbálta elképzelni, hogyan fognak majd tárgyalni Kalgan urával. Mulatságos és csacska fantáziáit magabiztos nyomatékkal adta elő.

Homir meglepetve kapta magát rajta, hogy mosolyogva figyeli a lány szavait, és azon tűnődött, vajon az melyik történelmi remekműből szerezte a nagy világmindenségről ezt a feje tetejére állított fogalmat.

Eljött az utolsó ugrás előtti este. Kalgan fényes pontként izzott a Galaxis peremvidékének helyel-közzel fölszikkázó ürességében. A hajó távcsöve mákszemnyi szikkázó foltta varázsolta.

Arcadia keresztbe vetett lábakkal pihent a jobbik székben. Hosszúnadrág és Homir nem éppen bő inge volt rajta. Saját, nőiesebb ruhadarabjai kimosottan és vasaltan várták a leszállást.

– Tudja, én történelmi regényeket fogok írni – csevegett a lány. Módfelett örült, hogy részt vehet a kiránduláson. Homir bácsi szívesen meghallgatta, és menyinyivel kellemesebb volt egy ilyen értelmes emberrel társalogni, akinek eszébe se jut, hogy megmosolyogja a szavait. – Rengeteg könyvet elolvastam az Alapítvány minden nagy történelmi személyiségéről – folytatta.

Olyanokról, mint Seldon, Mardin, Mallow, Devers meg a többiek. Sőt a legtöbbjét elolvastam annak is, amit maga írt az Öszvérről, pedig nem nagy élvezet az Alapítvány vereségeiről olvasni. Vagy maga nem szívesebben olvasna olyan történelmet, ahol a hülye, tragikus részeket kihagynák?

– De igen – bólintott Munn komolyan. – Csakhogy az nem volna igaz történelem, ugye. Arkady? Nem veszik az embert tudósszámba, ha egyes részletek fölött elsziklik.

– Piha! Ki törődik azzal, hogy tudósnak tartják-e vagy sem? – Rendes fej ez a bácsika. Napok óta Arkadynak szólítja. – Az én regényeim érdekesek lesznek, és népszerűek meg híresek. Mi értelme van olyan könyveket írni, amelyek a kutyának se kellene, és nem hoznak hírnevet az embernek? Én nem akarom, hogy csak néhány öreg professzor ismerje a nevemet. Mindenki vagy senki.

Tekintete fátyolos lett a gondolatra, és a lány cicaként befészkelte magát az öblös karosszékbe.

– Aztán meg mihelyt el tudok kéredzkedni az apámtól, Trantorra megyek, és anyagot gyűjtök az Első Birodalomról. Maga tudta, hogy én Trantoron születtem?

A férfi tudta, de azért megkérdezte:

– Igazán? S igyekezett csodálkozó hangsúlyt adni a szavának. Jutalmul a lány kedvesen rámosolygott.

– Uhum! A nagyanyám, tudja. Bayta Darell... Hallott róla, ugye? Egyszer a nagyapámmal együtt járt Trantoron., Sőt ott törték le az Őszvér szarvát, amikor ennek az egész Galaxis a lábai előtt hevert; aztán a szüleim is oda mentek, amikor összeházasodtak. Én ott születtem. Ott is éltem, amíg meg nem halt az anyám, hároméves voltam akkor, és nem sokra emlékszem vissza. Homir bácsi, maga járt már Trantoron?

– Nem mondhatnám. – Hátát nekidöntötte a hideg válaszfalnak, és csak félfüllel figyelt a lányra. Egészen közel jártak Kalganhoz, és újra erőt vett rajta a nyugtalanság.

Micsoda *romantikus* világ lehet, nem igaz? Az apám azt mondja, hogy V. Stannel alatt több ember lakta, mint manapság tíz világot. Azt mondja, hogy egyetlen fémország volt, egyetlen nagy város – az egész Galaxis fővárosa. Megmutatta nekem trantori fölvételeit. Csupa rom az egész, de még így is *fantasztikus*. Alig várom, hogy viszontlássam. Ami azt illeti... Homir!

– Tessék.

– Mért ne mehetnénk oda, ha Kalganon végeztünk? A férfi arcára riadtság ült ki.

– Hogy? Légy szíves, hagyd ezt! Ne felejtse el, hogy ez hivatalos út, és nem kirándulás.

– De hát ez is az üggyhez tartozik! – erősködött a lány. – Hihetetlen mennyiségű információt szerezhetnénk Trantoron. Nem igaz?

– Nem hinném. – Munn föltápáskodott. – Engedj oda a komputerhez. Még egy utolsó ugrást kell tennünk, aztán feküdj le. – Egy dolog miatt legalább jó lesz, ha leszálnak: kezdte már megelégni a fémpadlóra terített nagykabátból való alvási kísérleteket.

A számítások nem voltak ördögösek. Az *Úrutazás kézikönyve* részletesen megadta az Alapítvány és Kalgan közötti útvonal adatait. Érezték a hipertéren át való időtlen utazás pillanatnyi rándulását, és az utolsó fényév is mögöttük maradt.

Kalgan napja végre naphoz hasonlított: hatalmas, sárgásfehéren ragyogó naphoz; a napsütötte oldal automatikusan bezáródó hajóablakai elzárták a tekintetük elől.

Egy éjszakai alvás választotta el őket Kalgantól.

12. A LORD

Kétségtelen, hogy az egész Galaxisban Kalgannak volt a legkülönösebb története. Terminus csillaga például szinte megszakítás nélkül emelkedett. Trantoré, a Galaxis egykori fővárosáé viszont szinte megszakítás nélkül leáldozóban volt. De Kalgan.

Kalgan Hari Seldon születése előtt két évszázaddal tett szert hírnévre mint a Galaxis örömvilága. Örömvilág olyan értelemben, hogy hallatlanul jól jövedelmező szórakoztató ipart fejlesztett ki.

És ez az ipar-szilárdan megállt a lábán. Szilárdabban, mint a Galaxis bármely más iparága. Míg a Galaxis civilizációja apránként a semmibe enyészett, Kalgant még a legendyhebb szellője sem csapta meg az egyetemes katasztrófának. Akármilyen változáson esett is át a szomszédos Galaxis-szektorok gazdasága és társadalma, kiváltságos réteg mindig volt, és ezt a réteget éppen az különböztette meg, hogy legfőbb kiváltságaként bőven rendelkezett szabad idővel.

Következésképpen Kalgan sorra – és sikerrel – szolgálatára állott a császári udvar kiélt és kikent-kifent ficsúrainak meg ragyogó és érzéki hölgyeinek; a durva és faragatlan hadvezéreknek, akik vasmarokkal uralkodtak vérrel szerzett világaikon, meg zabolátlan és buja Szajnáiknak; az Alapítvány pocakos, fényűző üzletembereinek meg mindenre kész, ócska ringyóiknak.

Senkit sem utasított el, akinek tele volt a bugyellárisa. És minthogy Kalgan válogatás nélkül mindenkit kiszolgált, s szolgáltatásai iránt sohasem csökkent a kereslet, és volt annyi esze, hogy távol tartsa magát a világpolitikától, és senki jussára ne tartson igényt, ennélfogva az általános hanyatlás közepette is virágzott és hízott, amikor mindenki másnak fölkapott az álla.

Azazhogy amíg meg nem jelent az Öszvér. Ekkor ő sem kerülhette el a többiek sorsát, és egy hódító martalékaul esett, aki közömbös volt a gyönyörök iránt, s csak a hódítás hozta lázba. Számára egyik bolygó olyan volt, mint a másik, Kalgant is beleszámítva.

Ilyenformán Kalgan egy évtizeden keresztül a Galaktikus Birodalom romjain szárba szökkenett legnagyobb birodalom úrnőjeként a galaktikus székhely különös szerepében tetszelgett.

Aztán amikor az Öszvér meghalt, egy szempillantás alatt minden a semmibe foszlott. Az Alapítvány elszakadt. Vele és nyomában az Öszvér legtöbb birtoka. Ötven évvel később e röpke hatalomnak, mint valami ópiumos kábulatnak, csak lidérces emléke élt tovább. Kalgan sohasem tért egészen magához. Sohasem tudott visszazökkenni előbbi, gondtalan örömvilág állapotába, mert a hatalom igézete sohasem múlik el nyomtalanul. Olyan uralkodók követték egymást, akiket az Alapítvány Kalgan lordjainak titulált, ők maguk azonban – az Öszvér példáját követve – a Galaxis Első Polgárainak hívták és azzal áltatták magukat, hogy a címével a hódításait is magukénak vallhatják.

Kalgan jelenlegi lordja öt hónapja töltötte be ezt a pozíciót. Elnyeréséhez nagyban hozzásegítette az a körülmény, hogy ő volt a kalgani hadiflotta feje. és az előző uralkodó sajnálatos módon megfeledezett az óvatosságról. Senki sem volt azonban olyan bolond Kalganon, hogy meg merte volna kérdőjelezni a jogfolytonosságot. A dolog megtörtént, és a legokosabb tudomásul venni.

Időnként azonban az is megesett, hogy a legéletrevalóbbnak ez a vérrel és gonoszsággal megtámogatott túlélése a rátermettségnek is teret adott. Lord Stettin eléggé hozzáértőnek bizonyult, és nehezen kezelhetőnek.

Legalábbis az Első Miniszter öméltósága számára, aki dicséretes pártatlanságot tanúsítva, egyaránt szolgálta előző és mostani urát, és hasonló becsülettel szolgálná, ha megérné, a következőt is.

Vagy Lady Callia számára, aki több volt, mint Stettin barátnője, de kevesebb, mint a felesége.

Ezen az estén mindhármukat együtt találjuk Lord Stettin magánlakosztályában. A kedvenc tengernagyi egyenruhájában feszítő, testes Első Polgár mogorva ábrázattal ült kárpitozatlan székén, ugyanolyan mereven, mint az a műanyag, amelyből a széket készítették. Lev Meirus, az Első Miniszter hangsúlyozott közömbösséggel állott előtte, nyurga, ideges ujjaival gépiesen simogatva sovány, beesett arcán a horgas orrtól csaknem az összes szakállal fedett áll csúcsáig futó mély ráncot. Lady Callia kecsesen elnyújtózott puha prémmel borított habszivacs heverőjén, és telt ajkai durcásan megremegtek a mellőzöttségtől.

– Uram – fordult Meirus az urához azzal a megszólítással, amely a csupán Első Polgárnak titulált nagyurat megillette –, önből hiányzik a történelem folyamatosságának a szemlélete. Sajat viharos életét kivetíti a civilizáció

sorsára, és azt hiszi, hogy az is hasonlóképpen ki van szolgáltatva a hirtelen fordulatoknak. Pedig hát koránt sincs így.

– Az Öszvér példája nem ezt bizonyítja.

– De hát ki is érhetne az ő nyomába? Ne feledje, hogy ő több volt közönséges embernél. És még így sem valósította meg minden célját.

– Kutyuskám! – nyafogott Lady Callia durcásan, de nyomban meg is hunyászkodott az Első Polgár dühös legyintésére.

– Ne avatkozz bele, Callia! – förmedt rá érdesen. – Meirus, kezd elegendő lenni a tétlenségből. Az elődöm annak szentelte az életét, hogy a hajóhadból olyan éles fegyvert kovácsolt, amelynek nem volt párja a Galaxisban. És meghalt anélkül, hogy ezt a ragyogó gépezetet egyszer is bevetette volna. Azt akarják, hogy én is így tegyek? Én, a haditengerészet tengernagya? Hagyjam, hogy ezt a gépezetet megegye a rozsda? Most csak költünk rá anélkül, hogy egy fityinget is hozna. A tisztikar hódításra, a legénység zsákmányra éhes. Egész Kalgan a Birodalom és a dicsőség visszatértére áhítozik. Meg tudja ezt érteni?

– Nagy szavak, de én mögéjük látok. Hódítás, zsákmány, dicsőség – csupa kellemes dolog, ha a birtokunkban van, de mennyi kockázat és tengernyi kellemetlenség kövezi a hozzájuk vezető utat. Meddig futja a kezdeti virtusból? A történelem tanúsága szerint sohasem volt bölcs dolog megtámadni az Alapítványt. Még az Öszvér is okosabban tette volna, ha tartózkodik tőle...

Lady Callia kifejezéstelen kék szeme könnyben úszott. Kutyuskája mostanában egészen elhanyagolja, és most is, miután neki ígérte az estéjét, ez az undok, szürke piszkafa, aki mindig keresztülnéz rajta, mintha levegő lenne, betört ide. És Kutyuska hagyta! De nem mert megszólalni, sőt még a kitörni készülő sírást is riadtan visszafojtotta.

Stettin hangja azonban fölvette azt a kemény és türelmetlen árnyalatot, amelyet annyira gyűlött.

– Maga nem képes szabadulni a régmúlttól! – harsogta. – Az Alapítvány területre és népességre is nagyobb, hiányzik azonban belőle az összetartó erő. és az első csapásra szétmállik. Ma már csak a pusztá tehetetlenség tartja egybe, és nekem megvan hozzá az erőm, hogy elbánjak vele. Maga még mindig azoknak a régi időknek a bűvöletében él, amikor csak az Alapítvány rendelkezett atomerővel, s ügyesen kivédte a haldokló. Birodalom utolsó rúgásait, és a bekövetkező zűrzavarban egyedül a korlátozott hadvezérek fenyegették. Az Alapítvány atomhajóival azonban ezek is csak özönvíz előtti bárkákat tudtak szembeállítani.

Az Öszvér azonban, kedves Meirusom, véget vetett ennek. Mindazt a tudományt, amelyet az Alapítvány összehordott magának, a fél Galaxis

közkincsévé tette,)s a tudomány monopóliumának örökre befellegzett, most már mi is fölvehetjük vele a versenyt.

– No és a Második Alapítvány? – kérdezte hűvösen Meirus.

– No és a Második Alapítvány? – ismételte Stettin ugyanolyan hűvösen. – Tudja egyáltalán, hogy mi a szándéka? Tíz évbe tellett, mire az Öszvér megfékezte, íá egyáltalán az ő műve volt ez, amit egyesek kétségbe is vonnak. Nem hallott róla talán, hogy az Alapítvány pszichológusai és társadalomtudósai közül sokan azon a véleményen vannak, hogy az Öszvér óta teljesen szétbomlott a Seldon-terv? Ha a Tervnek vége, mért ne tölthetném be én az utána megmaradt űrt?

– Nem látunk bele eléggé a lapokba, hogy megkockáztathatnánk a játszmát.

– Lehet, hogy mi nem, de van itt egy alapítványi vendég, nem hallott róla? Egy bizonyos Homir Munn, aki tudomásom szerint tanulmányokat írt az Öszvérről, és pontosan annak a véleményének adott hangot, hogy a Seldon-terv többé nem létezik.

Az Első Miniszter bólintott.

– Hallottam róla vagy legalábbis az írásairól. Mit keres itt?

– Kéri, hogy bemehessen az Öszvér palotájába.

– Valóban? Nem volna okos megengedni. Sohasem tanácsos megbolygatni azokat a babonákat, amelyek egy bolygót összetartanak.

– Majd gondolkodom a dolgon, s újból kéretni fogom.

Meirus meghajolt és eltávozott.

Callia asszony könnyekkel a hangjában megszólalt:

– Haragszik rám, Kutyuskám?

Stettin böszön ráförmedt:

– Hányszor megmondtam már, hogy mások jelenlétében ne szólíts azon a nevetséges néven!

– Azelőtt szerette, ha így szólítottam.

– Az azelőtt volt. és elő ne forduljon többet!

Sötéten méregette a nőt. Rejtély volt a számára hogy bírta el mostanában a társaságát. Puha, üresfejű de kellemes és kényelmes tárgynak tartotta, amely rugalmas gyöngédségével némi színt vitt zord napjaiba De újabban ez a gyöngédség is kezdett terhessé válni a számára. Az asszony a házasságról, a nagyasszonyszerepről ábrándozott.

Nevetséges!

Nagyon jól megfelelt neki addig, amíg csak tengernagy volt. de most mint Első Polgár és jövőendő hódító többre vágyott. Örökösökre, akik együtt fogják tartani jó hódításait: olyasmire, ami az Öszvért nem adaton meg. s emiatt a Birodalom nem élte túl furcsa, nem emberi lényét. Neki. Stettinnek, az

Alapítvány nagy történelmi családjaiknak egyikébe kell beházasodnia, ha dinasztiát akar alapítani.

Mogorván azon morfondírozott magában, hogy mert ne szabadulna meg most Calliától. Könnyen megtehetné. Egy kicsit szűkölné... De aztán elvetette a gondolatot. Néha azért jó, ha mellette van.

Callia kezdett fölvidulni. Szürke szakáll hatása elmúlt, és Kutyuskája gránitarca is meglágyult. Az asszony puhán fölült, és elomló mozdulattal a férjhez hajolt.

– Ugye, nem fog többet szidni?

– Nem – veregette meg ez szórakozottan. – Most maradj egy kicsit csendben, jó? Szeretnék gondolkodni.

– Az alapítványi vendégről?

– Igen.

– Kutyuskám? – Várakozó csend.

– Mi az?

– Kutyuskám, azt mondta, hogy ezzel az emberrel egy kislány is. Ugye. emlékszik rá? Beszélhetnék vele. amikor itt lesznek? Én soha...

– És honnan veszed, hogy én azt a porontyot is ide hívom? Mi az én fogadószobám, óvoda? Elég az ostobaságaidból, Callia!

– De hát én a gondjaimba venném, Kutyuskám. Magának nem kellene törődnie vele. Alig van alkalmam gyerekekkel összejönni, pedig tudja, hogy mennyire imádom őket.

A férfi szemében gúny csillant. Mindig ide lyukadnak ki. Imádja a gyerekeket, vagyis az ő, Stettin gyerekeit; az őtőle való törvényes gyerekeket, vagyis a házasságot. Elnevelte magát.

– Ez a szóban forgó kis csemete – mondta – egy tizennégy vagy tizenöt éves nagylány. Van olyan magas, mint te.

Callia nem tudta eltitkolni megütközését.

– Mégis, nem lehetne? Mesélhetne nekem az Alapítványról. Tudhatja, hogy mindig vágytam oda eljutni. A nagyapám az Alapítványra valósi volt. Ugye, elvisz egyszer oda, Kutyuskám?

Stettin elmosolyodott. Talán mint hódító. E gondolat szülte nagylelkűség mondatta vele:

– El, el. És beszélhetsz a lánnyal, és kialakítványozhatjátok magatokat kedvetekre. Csak ne az én jelenlétemben, jó?

– Becsszóra nem fogom háborgatni magát. A saját lakosztályomba viszem. A boldogság visszaköltözött belé. Az utóbbi időben nem sokszor fordult elő, hogy az ő kívánsága érvényesüljön. Karját a férfi nyaka köré fonta, s érezte, hogy némi tartózkodás után a nyak inai elernyednek, s a busa fej gyöngéden a vállára omlik.

13. A LADY

Arcadia ujjongott a diadaltól. Hogy megváltozott minden azóta, hogy Pelleas Anthor ostoba képét az ablaka alá dugta! És mindezt minek köszönheti? Annak, hogy megvolt benne az előrelátás és a bátorság, hogy azt tegye, amit tennie kellett.

Itt van Kalganon. Volt a nagy Központi Színházban – a Galaxis legnagyobb színházában –, és élőben látta azokat az énekes sztárokat, akik még a távoli Alapítványon is híresek voltak. Járt és egyedül vásárolt a Virágos Ösvény üzleteiben – az úr legkedélyesebb világának divatközpontjában; És maga választotta ki az árukat, mert hát mit is ért ehhez Homir? Az elárusítónő semmi kifogást nem emelt azok ellen a hosszú, fényes ruhák ellen, amelyek függőleges piéjükkel olyan nyúlánkká tették az alakját – és mi mindent meg nem lehetett vásárolni az alapítványi pénzen! Homir egy tíztalléros bankjegyet adott neki, s ezért egy egész halom kalgani “kalganid”-ot számoltak le eléje.

Még a haját is megcsináltatta – hátul félig hosszúra hagyatta, a két halántékán egy-egy fényes loknival. És hogy kiemelték a szőkeségét: istenien ragyogott a haja.

De ez: ez volt mindennek a teteje! Meg kell hagyni, Lord Stettin palotája távolról sem volt olyan nagy és fényes, mint a színházak, vagy olyan titokzatos és patinás, mint az Öszvér régi palotája – amelyből egyelőre csak a magányos tornyokra vethettek egy futó pillantást a bolygó fölött elrepülve –, de képzeljék csak el: egy igazi lord! El volt bűvölve a dicsőségtől.

De ez még mind semmi. Szemtől szembe találkozott a Szeretőjével. Arcadia gondolatban nagybetűvel írta le ezt a szót, mert tudta, milyen szerepet játszottak az efféle nőszemélyek a történelemben; ismerte a dicsfényüket és a hatalmukat. Ami azt illeti, maga is gyakran szeretett volna egy ilyen nagy hatalmú és csillogó teremtes lenni, csak hogy akkoriban az Alapítványon nem voltak divatban a szeretők, no meg, ha erre kerülne a sor, bizonyára az apja sem egyezne bele.

Lady Callia persze csalódást is okozott neki. Először is jócskán molett, és egyáltalán nem látszik gonosznak és veszélyesnek. Inkább hervadtnak és rövidlátónak. A hangja is éles volt és nem dörömbölő, és...

Callia félbeszakította a gondolatait:

– Kérsz még teát, gyermekem?

– Köszönöm szépen, kérek még egy csészével, kegyelmes asszonyom. (Vagy fenséges lett volna a megfelelő cím?) – Arcadia a hozzáértők

közvetlenségével a hangjában folytatta: – Édesek azok a gyöngyök, asszonyom. (Még az asszonyom látszott a legjobb megoldásnak.)

– Igazán? Úgy gondolod? – Callia arca halvány meglepődöttséget árult el. Lekapcsolta a gyöngyöket, és kényeskedve meglóbálta.

– Szeretnéd? Neked adom, ha akarod.

– Ó. igazán... Komolyan gondolja? – A gyöngyöt a kezében érezte, de aztán szomorúan visszaadta. – Az apám nem örülne neki.

– Nem örülne a gyöngyöknek? De hiszen nagyon szépek.

– Azt akarom mondani, hogy nem örülne neki, ha elfogadnám. Azt mondja, hogy nem illik másoktól drága ajándékot elfogadni.

– Nem illik? De hát ezt én Ku... akarom mondani az Első Polgártól kaptam. Azt mondod, hogy nem illett volna?

Arcadia elpirult.

– Nem úgy értettem...

Calliát azonban nem érdekelte többé a téma. A padlóra ejtette a gyöngyöt, és másra fordította a szót.

– Azt ígérted, hogy mesélni fogsz nekem az Alapítványról. Kérlek!

És Arcadia hirtelen nem tudta, mit is mondjon. Mert mit mesélhet az ember egy sírnivalóan unalmas világról. Számára az Alapítvány a külvárost, egy kényelmes házat, a terhes, de elkerülhetetlen iskolát, a nyugodt élet unalmas egyhangúságát jelentette. Bizonytalanul annyit mondott hát:

– Nem hiszem, hogy többet tudnék mondani, mint amit a könyvfilmeken láthat.

– Szoktál könyvfilmeket nézni? Nekem megfájdul tőlük a fejem. Hanem tudod, imádom a kalmártörténeteket, azokról a nagy, szilaj férfiakról. Olyan izgalmasak! Munn úr, a barátod is közéjük való? Nem mondhatnám, hogy valami vadnak látszik. A legtöbb kalmár szakállt visel, és öblös, mély hangon beszél, és buknak rá a nők, nem gondolod?

Arcadia leereszkedően elmosolyodott.

– Asszonyom, ez csak egy része a történetünknek. Vagyis amikor az Alapítvány még fiatal volt, a kalmárok voltak az úttörők, akik kiterjesztették a határainkat, és elvitték a civilizációt a Galaxis több részére, így tanultuk az iskolában. Azok az idők azonban elmúltak. Nincsenek többé kalmáraink, csak cégeink meg hasonlók.

– Igazán? Kár. Akkor Munn úr mivel foglalkozik? Vagyis ha nem kalmár?

– Homir bácsi könyvtáros.

Callia kuncogva az ajkára tette az ujját.

– Vagyis a könyvfilmeket gondolja. Piha! Ne haragudj, de felnőtt ember létére ilyen buta dolgokkal foglalkozik!

– A bácsikám kiváló könyvtáros, asszonyom. Ezt a foglalkozást igen nagyra becsülik az Alapítványon – mondta, és az apró, gyöngyházfényű teáscsészét a tejfehér fémasztalkára helyezte.

A háziasszony zavartan mentegetőzött:

– No de gyermekem! Eszembe sem jutott, hogy megbántsalak. Bizonyára nagyon is intelligens ember. Rögtön láttam a szeméből. Olyan... intelligencia sugárzott belőle. És nyilván bátor is, ha az Öszvér – palotájába kívánczik.

“Bátor?” Arcadia szíve nagyot dobbant. Ez az, amire várt. Cselszövés! Intrika! Tekintetét a lábujjára szegezte, s a legteljesebb közönyt színlelve megkérdezte:

– Miért kell bátorság ahhoz, ha valaki az Öszvér palotáját akarja látni?

– Hát nem tudod? – mondta az asszony tágra nyílt szemmel és suttozó hangon. – Átok van rajta. Az Öszvér halála előtt úgy rendelkezett, hogy soha senki nem teheti be oda a lábát, amíg a Galaktikus Birodalom létre nem jön. Kalganon aligha akadna valaki, aki akár csak a kertbe is bemerészkednék.

– De hisz ez babona – jegyezte meg Arcadia némi gondolkodás után.

– Ne mondd ezt – tiltakozott Callia nyugtalanul. – Kutyuska is mindig ezzel áll elő. Azt mondja, hogy ha nem is igaz, de hasznos ezt terjeszteni, hogy könnyebben a markában tarthassa a népet. De észrevettem, hogy ő maga sem merészkedik be oda soha. Mint ahogy Thallos sem, aki Kutyuska előtt volt Első Polgár. – Eszébe jutott valami, és újra égő kíváncsiság ült ki az arcára. – De miért szeretne Munn úr bejutni a palotába?

Elérkezett a nagy pillanat, amikor Arcadia útjára bocsáthatja gondosan fölépített tervét. Olvasmányaiból jól tudta, hogy a trón mögött mindig az uralkodó szeretője tartja kezében a gyeplőt, s elsősorban az ő befolyása érvényesül. Ennélfogva ha Homir bácsi kudarcot vall Lord Stettinnél, – amiben biztos volt –, akkor neki kell Lady Calliánál kiköszörölnie a csorbát. Bár az igazat megvallva, nem nagyon ismerte ki magát ezzel a Callia asszonnyal. Egyáltalán nem tűnt valami eszesnek. De hát az egész történelem azt tanúsítja...

– Megvan rá az oka, asszonyom, de nem fogja elárulni?

– Becsszóra! – mondta Callia, és hullámozó fehér keblére tette a kezét.

Arcadia gondolatai egy fejhosszal a szavai előtt száguldottak.

– Homir bácsi, ha nem tudná, nagy tekintély Öszvér-ügyben. Rengeteg könyvet írt róla, és azt vallja, hogy az Öszvér az Alapítvány elfoglalásával a Galaxis egész történelmét új mederbe terelte.

– Ne mondd!

– Azt gondolja, hogy a Seldon-terv...

Callia összecsapta a tenyerét.

– Tudom, mi az a Seldon-terv. A kalmárfilmek egyébről sem szólnak, mint a Seldon-tervről. Ez az a valami, ami úgy intézi, hogy mindig az Alapítványnak kell győznie. Valamilyen tudományos magyarázata is van neki, de hogy mi, azt én soha nem tudtam megérteni. Mindig elfog az idegesség, ha elkezdenek magyarázni. De te csak folytasd, kedvesem. Ha te magyarázol, az egészen más. Téged egyből megértelek.

Arcadia folytatta:

– Akkor hát belátja, hogy amikor az Öszvér legyőzte az Alapítványt, a Seldon-terv csődöt mondott, és azóta sem érvényesül. Ennélfogva ki fogja létrehozni a Második Birodalmat?

– A Második Birodalmat?

– Igen, azt, amelynek előbb-utóbb létre kell jönnie, de hogyan? Itt van a kutya elásva. És itt jön a Második Alapítvány.

– A Második Alapítvány? – Az asszony egészen tanácstalan volt.

– Igen, vagyis akik Seldon nyomában járva megtervezik a történelmet. Az Öszvérnek útját állták, mert túl korán jött, de most már talán Kalgan mögé állnak.

– Miért?

– Azért, mert most már talán Kalgan lehet az új Birodalom magja.

Lady Callia nagy nehezen felfogta a szavak értelmét:

– Azt akarod mondani, hogy Kutyuska egy új Birodalmat fog csinálni?

– Biztosat senki sem mondhat. Homir bácsinak ez a véleménye, de hogy megbizonyosodjék róla, ahhoz át kell böngésznie az Öszvér anyagát.

– Ez olyan bonyolult – jegyezte meg Callia asszony kétkedve.

Arcadia letette a fegyvert. Ő megtett mindent, ami tőle tellett.

Lord Stettin gyilkos kedvében volt. Ezzel a tökfey alapítványi vendéggel semmire sem jutott. Sőt az egész találkozó kínosan végződött számára, aki huszonhét világ abszolút uralkodója, kezében van a Galaxis legerősebb hadigépezete, és a világegyetem legnagyobb ambícióit melengeti, és hülyeségekről kell vitatkoznia egy antikváriussal!

Átok és pokol!

Még hogy megsértse a kalgani szokásokat! Megengedje, hogy az Öszvér palotáját földüljék csak azért, hogy egy tökfilkó még egy könyvet összeüssön. A tudomány ügye! A tudás szentsége! Te nagy ég! Volt képe ezekkel a jelszavakkal dobálózni előtte. Aztán meg – és végigborsósdzott a háta – itt van az a dolog az átokkal. Nem mintha elhinné; okos ember nem is hiheti el. De ha már dacolni kell vele, akkor jobb úgy érdekében teszi, mint amilyenl ez a hülye előállt.

– Mit akarsz? – förmedt rá Callia asszonyra, aki láthatóan összerezett az ajtóban.

– El van foglalva?

– Igen. El vagyok foglalva.

– De hiszen senki sincs itt, Kutyuska. Már egy szót sem szólhatok magához?

– Ó, te nagy Galaxis! Mit akarsz? Ki vele!

– A kislány azt mondta – hadarta el az asszony egy szuszra –, hogy az Öszvér palotájába akarnak menni. Gondoltam, mi is velük mehetnénk. Isteni lehet ott bent.

– Ezt mondta, mi? Hát nem fognak bemenni, és mi sem megyünk. Most menj, és töröldj a magad dolgával. Kezdek torkig lenni veled.

– De Kutyuskám, miért nem? Miért nem engedi meg neki? A kislány azt mondta, hogy maga Birodalmat fog alapítani.

– Törődök is vele, mit mondott... Hogy mondtad? – Calliához rohant, és szorosan megragadta a könyöke fölött a karját, hogy az ujjai mélyen benyomódtak a puha húsba. – Mit mondott a lány?

– Jaj, fáj! Nem tudom elmondani, ha ilyen szemeket mereszt rám.

A férfi elengedte a karját, s az asszony némán dörzsölgette a piros foltokat.

– A kislány megígértette velem, hogy senkinek sem árulom el! – nyafogta nyűgösen.

– Kár. Ki vele! Egykettő!

– Azt mondta, hogy a Seldon-terv megváltozott, és valahol létezik egy másik Alapítvány, amelyik azon dolgozik, hogy maga birodalmat alapítson. Ennyi az egész. Azt is mondta, hogy Munn nagyon híres tudós, és az Öszvér palotájában találhat rá mindezeknek a bizonyítékára. Mindent elmondtam. Haragszik?

Stettin azonban nem válaszolt. Egy óra sem telt bele, és az Első Polgár hivatalos pecsétje alatt két parancs hagyta el a palotát. Az egyik arról rendelkezett, hogy ötszáz sorhajó nyomban induljon ki az úrbé, mint a parancs megjegyezte: "hadgyakorlatra". A másik pedig egészen felkavarta egy férfi kedélyét.

Homir Munn nyomban abbahagyta elutazásával kapcsolatos előkészületeit, amikor ez a második parancs eljutott hozzá. Felesleges mondani, hogy hivatalos engedély érkezett, hogy beléphet az Öszvér palotájába. Többször is elolvasta, de mindent érzett, csak örömet nem.

Csak Arcadia ujjongott. Ő tudta, mire magyarázza a dolgot.

Vagy legalábbis azt hitte, hogy tudja.

14. AGGODALOM

Poli föltálalta a reggelit, fél szemmel az asztali híradót figyelve, amely szenvtelenül ontotta magából a napi eseményeket. Egyik szemét minden baj nélkül távol tarthatta a munkától. Mivel az egyes ételek csiramentesen be voltak csomagolva olyan dobozokba, amelyek egyúttal eldobható főzőedényül is szolgáltak, Polinak nem volt a reggelivel egyéb dolga, mint hogy összeállítsa a menüt, az asztalra rakja az ételeket, és eltakarítsa a maradékot.

Az egyik közleményre csettintett a nyelvével, és még sokáig morfondírozott magában.

– Milyen gonoszok az emberek – sopánkodott, mire Darell csak hümmögött.

A lány hangja fölvette azt a magas, sipító árnyalatot, amellyel a világ gonoszságát szokta ostromozni.

– Mért nem férhetnek meg a bőrükben azok a szörnyű kalgániak – sipítózott, hosszan elnyújtva és erősen hangsúlyozva a “kalgani” szó második szótagját. Ahelyett hogy békében ülnének a fenekükön, örökösen a bajkeverésen jár az eszük.

Oda nézzen csak: “Tömegzavargások az alapítványi konzulátus előtt.” Majd adnék én nekik zavargásokat! Az a baj, hogy az embereknek rövid az emlékezetük. Egyszerűen elfelejtenek mindent, dr. Darell. Gondoljon csak az utolsó háborúra, mindjárt az Öszvér halála után, persze én még kislány voltam akkor, de azért emlékszem rá, micsoda kalamajka volt az. Saját nagybátyám is elesett, még a harmincat sem töltötte be, kétéves házasság volt, s egy karon ülő kislányt hagyott maga után. Mintha most is látnám a szőke haját meg a gödröcskét az állán. Valahol van egy trimenziós kockám is róla... És most mára kislányának szolgál egy fia a haditengerésznél, és ne adj' isten, ha valami történik...

Aztán a légvédelmi készenlét, az idős férfiak sztratoszféraőrsége, képzelem, mire mentek volna velük, ha idáig jönnek a kalgániak. Az anyám sokat mesélt nekünk, gyerekeknek az élelmiszerjegyekről, az árakról meg az adókról. Meg hogy milyen nehezen jöttek ki...

Azt hinné az ember, hogy a népeknek megjött az eszük, és soha nem kezdik újra. hogy elégük van az egészségből. De szerintem nem is a népek kezdik; szerintem a kalgániak is szívesebben ülnének otthon a családjukkal, mint hogy az úrban kószáljanak, és halomra gyilkoltassák magukat. Az a rettenetes ember, az a Stettin csinálja az egészséget. Csodálkozom, hogy ilyen embereket megtűr a világ. Elteszi a láb alól azt az öreget – hogy is hívják csak? –, azt a Thallóst, aztán most eszi a fene, hogy ő legyen az úr mindenütt.

Csak tudnám, mit akar tőlünk?! Hisz megtanulhatta volna, hogy úgyis mindig ők húzzák a rövidebbet. Lehet, hogy ez mind benne van a Tervben, habár néha azt hiszem, hogy micsoda gonosz egy terv lehet az, ha ennyi háborút meg öldöklést eltűr, nem mintha nekem bármi kifogásom is lenne Hari Seldon ellen, aki bizonyára sokkal többet tud ezekről a dolgokról, mint én, és butaság is részemről, ha kritizálom. De a *másik* Alapítvány is megéri a pénzét. Hisz mibe kerülne neki, hogy már most megállítsa Kalgant, és minden rendbe jöjjön. A végén persze meg fogják állítani, de hát miért nem addig, amíg nem csinál bajt?

Dr. Darell fölrezzent:

– Mondtál valamit, Poli?

Poli tágra nyitotta a szemét, aztán dühösen összehunyorította.

– Semmit, doktor, semmit. Mit is mondtam volna? Az ember meggebedhet ebben a házban, de hogy egy szót szóljon? Csak ide szaladj, meg oda ugorj, de próbálj egy szót kiejteni – és szipogva kiment a szobából.

Távozása ugyanúgy elkerülte dr. Darell figyelmét, mint a szónoklata.

Még hogy Kalgan! Ostobaságé Közönséges fizikai ellenség. Az ilyenekkel mindig elbántak.

Még nem tudta olyan könnyedén túltenni magát a mostani hülye válságon. Egy hete, hogy a polgármester fölkerlte, legyen a fejlesztési és kutatási osztály vezetője. Mára ígérte a választ.

Ami azt illeti...

Nyugtalanul megrázkódott. Miért éppen őt! De hát visszautasíthatja-e? Furcsa lenne, ha ezt tenné, és éppen hogy furcsának nem szabad lennie. Utóvégre is mit törődik ő Kalgannal? Számára csak egyetlen ellenség létezik. Mindig is csak az létezett.

Amíg a felesége élt, szívesen kibújt a föladatak alól és visszahúzódott. Azok a hosszú, csendes trantori napok a múlt romjai közepette! Egy elpusztult világ némasága és mindent feledtető csendje!

De hát már nem él. Öt éve sincs, hogy eltemette; és attól fogva tudta, hogy csak egyetlen dolog éltetheti: ha fölveszi a harcot az ellen a megfoghatatlan és félelmetes ellenség ellen, aki – sorsának irányításával megfosztotta őt emberségétől; aki életét az előre megtervezett vég elleni nyomorult küzdelemre kárhoztatta; aki az egész világegyetemet gyűlöletes és végzetes sakkjátszmává züllesztette.

Legyen ez szublimálás – ő mindenesetre annak nevezte –, de ez a harc értelmet adott az életének.

Először a Santanni Egyetem, dr. Kleise mellett. Ez az öt év megérte a fáradságot.

Pedig Kleise egyebet sem tett, csak összehordta az anyagot. Az igazi föl adattal képtelen volt megbirkózni, s amikor Darell megbizonyosodott erről, tudta, hogy eljött az ideje a távozásának.

Bármilyen titokban végezte is Kleise a munkáját, szüksége volt másokra, akik neki és mellette dolgoznak. Emberekre, akiknek az agyát vizsgálja. Az egyetemre, amely mögötte áll. Csupa gyenge pont.

Kleise képtelen volt ezt fölfogni; ő pedig, Darell, nem nyithatta föl a szemét. Ellenséggént váltak el. De így volt jó; ennek így kellett történnie. Vesztésként kellett távoznia, mert hátha rajta tartották a szemüket.

Ha Kleise táblázatokkal dolgozott; Darell az agyába zárt matematikai képletekkel. Kleise sok emberrel foglalkozott; Darell senkivel. Kleise műhelye az egyetemen volt; Darellé egy külvárosi ház csendjében.

És majdnem célhoz ért.

A Második Alapítvány tagja nem közönséges ember, ami az agy velejét illeti. A legbölcsebb fiziológus, a legaprólékosabb neurokémikus sem fedhet föl semmit, légis kell lenni különbségnek. És mivel a különbségek az elmében kell lennie, ott is kell a nyomára bukkannia.

Vég egy Öszvérhez hasonló embert – és azíránt semmi kétség sem volt, hogy a Második Alapítvány tagjai, akár örökölték, akár megszerezték, de rendelkeznek az Öszvér képességeivel, vagyis az emberi érzelmek fölismerésével és irányításával –, vezesd el róla a megfelelő elektromos áramkört, és elemezd ki a legapróbb részletig az encefalogramot, és ez akarva-akaratlanul elárul mindent.

És most Kleise megint visszatér az életébe, buzgó fiatal tanítványa, Anthor személyében.

Ostobaság! Döreség! Ezek a táblázatok meg grafikonok olyan emberekről, akikhez hozzányúltak. Ő már évekkal ezelőtt rájött, hogyan ismerje föl ezeket, de hát mi haszna belőle? Neki a kéz kellett, nem az eszköz. Mégsem utasíthatta vissza, hogy csatlakozzék Anthorhoz, mert ez volt a simább út.

Mint ahogy most a kutatás és fejlesztés irányítója esz. Mert ez a simább út. Újabb összeesküvés az összeesküvésen belül.

Egy pillanatra eszébe jutott Arcadia, de aztán elhessegette magától a gondolatot. Ha magára hagyják, ez soha nem történik meg. Ha magára hagyják, rajta kívül senkinek az élete nem forog kockán. Ha magára hagyják...

Elöntötte a düh a halott Kleise, az élő Anthor meg a többi jó szándékú ostoba ellen.

De hát tud ő vigyázni magára. Elvégre is nagylány már az ő kis Arcadiája.

Tud ő vigyázni magára!

Valami egyre csak ezt hajtogatta a lelke mélyén.

De tud-e valóban?

Abban az időben, amikor dr. Darell csüggedten ezt hajtogatta magában, a lány a Galaxis Első Polgárának az irodája előtti rideg előszobában várakozott. Másfélórája, hogy itt ül és tétlenül bámulja a négy falat. Amikor Homir Munn-nal belépett az ajtón, két fegyveres őr ácsorgott ott. Korábban nyomát sem látták őrségnek.

Most magában üldögél, és érzi, hogy még a bútorokból is ellenséges levegő csap feléje. Ezt is először érezte így.

De hát miért?

Homir bent van Stettin lordnál. Mi ebben a rossz?

Toporzékolni szeretett volna. A könyvfilmekben meg a tévében a hős hasonló helyzetekben előre megérezte, mi fog történni, és fölkészült rá. Ő meg csak ül itten. Bármilyen megtörténhet! *Bármilyen!* És ő csak ül itten.

Nézzük, hogy is volt? Gondoljuk csak végig. Hát ha eszébe ötlik valami.

Homir két héten keresztül szinte ki sem mozdult az öszvér palotájából. Stettin engedélyével egyszer őt is magával vitte. A hatalmas, komor tennék visszahőköltek az élet érintésétől, és tovább álmodták mozgalmas álmaikat, csak a léptek zaja kongott üresen csattogott böszön visszhangos ölükből. A háta is beleborsódzott.

Jobban szerette a főváros széles útjainak színes forgatagát; a színházakat és egyéb látványosságokat (ez a világ, noha jóval szegényebb volt, mint az Alapítvány annál többet költött a kirakatára).

Homir esténként nem tudott hová lenni az álmélkodástól. "Valóságos álmvilág! A legszívesebben komi kőre. alumíniumszivacs rétegről alumíniumszivacs rétegre szétszedném a palotát. Aztán Terminusra vinném. Micsoda múzeum lenne belőle!"

Mintha a semmibe tűnt volna kezdeti vonakodása. Mohó türelmetlenség izzott benne. Arcadia csalhatatlan jelből következtetett erre.: nagybátyja egészen megfélekedett a dadogásról.

Egyszer azzal jött haza:

– Megtaláltam a Pritcher tábornokra vonatkozó anyag kivonatát.

– Ismerem. Az a bizonyos alapítványi személy, aki átfésülte az egész Galaxist a Második Alapítvány után.

– Túlzás volna őt renegátnak nevezni, Arcadia: az Öszvér megtérítette.

– Egy kutya.

– Micsoda reménytelen dolog volt az az átfésülés, amit említettél! A Seldon-konvenció – amely ötszáz évvel ezelőtt mindkét Alapítványt létrehozta – eredeti anyagában csupán egyetlen utalás található a Második Alapítványra. Éspedig az, hogy "Csillagvégen, a Galaxis túlsó végén" található. Ez volt az egyetlen támpont, amelyből az Öszvér és Pritcher elindulhatott. De még ha

rábukkannak is a Második Alapítványra, akkor sem lettek volna képesek fölismerni: semmiféle módszerük nem volt hozzá. Micsoda örület!

Vannak följegyzéseik – dűnnyögte Munn maga elé, Arcadia azonban kíváncsian hegyezte a fülét – vagy ezernyi világról, holott legalább egymillióra rúg azoknak a világoknak a száma, amelyek szóba jöhettek. De mivel vagyunk mi jobb helyzetben?

– Pszt! – intette óvatosságra Arcadia aggodalmasan. Homir kövé meredt, aztán lassan magára eszmélt.

– Jobb, ha csendben vagyunk – dörmögte.

És most Homir Lord Stettinnél van, míg Arcadia kívül várakozik, és maga sem tudja, miért, de jeges kéz szorítja össze a szívét. A legfélelmetesebb az volt benne, hogy semmi okát sem tudta adni.

Az ajtó másik oldalán Homir is úgy érezte magát, mintha egy kocsonyatengerben úszkálna. Dühös erőfeszítéssel próbálta leküzdeni dadogását, aminek persze az lett a vége, hogy két szót sem tudott egymás után tisztán kimondani.

Lord Stettin, kétméteres termetével, széles állával, kemény szájával, teljes katonai díszben pompázott. Szavainak fenyegető ökölrázással adott ütemes nyomatékot.

– Két hete volt rá, és itt áll üres kézzel. Rajta, uram, mondja meg a legrosszabbat. Ripityára verik a hajóhadamat? A Második Alapítvány kísérleteivel is birokra kell kelnem, nemcsak az Első Alapítvány katonáival?

– I-ismétlem, u-ram, én n-nem vagyok jós. T-teljesen t-tanácsstalan vagyok.

– Vagy talán arra spekulál, hogy hazatérve figyelmezteti a honfitársait? Az ördögbe az alakoskodással! Mondja meg nekem az igazat, vagy kiverem magából, a beleivel együtt.

– Én cs-csakis az i-igazat m-mondom, és ne feledje, u-uram, hogy én az Alapítvány p-polgára v-vagyok. Ha hozzám nyúl, v-vihart fog aratni.

Kalgan ura harsogva nevetett.

– Dajkamese! Gyerekek és idióták megfélemlítésére! Ugyan, Munn úr, a türelmemnek vége. Húsz percen át untatott a hülyeségeivel, vajon hány álmatlan éjszakájába telt, amíg kikotyvasztotta? Hiába erőlködött. Tudom, nemcsak azért jött ide, hogy átszítálja az Öszvér hamvait, hátha talál néhány eleven parazsat, amelyek fölött megmelengesse a kezét – maga nem rakta ki minden kártyáját. Nem így van?

Homir Munn hasztalan próbálta visszatartani a lélegzetét, hátha ezzel a szemében támadt rémületet is sikerül visszafojtani. Stettin látta ezt, és nagyot csapott az alapítványi vendég vállára, hogy nemcsak ő, de a szék is, amelyen ült, meglódult alatta.

– Helyes. Nincs értelme a kertelésnek. Maga a Seldon-tervet vizsgálja. Tudhatja, hogy nincs többé érvényben. Azt is tudhatja, hogy most *én* leszek a szükségszerű győztes; én meg az örököseim. Mit számít az, hogy ki veti meg a Második Birodalom alapjait, az a fontos, hogy létrejöjjön. A történelemnek nincsenek kedvencei, nem igaz? Fél megvallani az igazat? Hisz láthatja, hogy átlátok a szitán.

– M-mit óhajt t-tőlem? – nyögte ki Munn nagy nehezen.

– A jelenlétét. Nem szeretném, ha a Terv az elbizakodottság miatt dőlné dugába. Maga jobban kiismeri magát ezekben a dolgokban, mint én; észrevehet olyan apró hézagokat is, amelyek az én figyelmemet elkerülhetnék. A végén nem fogja megbánni; a zsákmányból meg fogja kapni a tisztos részét. Mi az, amit az Alapítványnál, remélhet? Megakadályozni a talán elkerülhetetlen vereséget? Elhúzni a háborút? Vagy hazafiúi buzgalomból meghalni a hazájáért?

– Én... én... – A dadogása némaságba fulladt. Egyetlen szót sem bírt kinyögni.

– Itt fog maradni – mondta Kalgan ura határozottan. – Nincs más választása. Várjon – tette hozzá, mintha most jutott volna az eszébe. – Úgy értesültem, hogy az unokahúga Bayta Darell leszármazottja.

Homir meglepetten igent mondott. Képtelennek tartotta, hogy a jelen pillanatban a tiszta igazságon kívül bármi is elhagyja a száját.

– Ez, ugyebár, egy tekintélyes család az Alapítványon.

Homir bólintott.

– És bizonyos, hogy nem t-túrnék el a rajta esett sérelmet.

– Sérelmet, ugyan! Ne beszéljen bolondságot. Épp az ellenkezőjét fontolgatom. Mennyi idős a lány?

– Tizennégy éves.

– Úgy! Nos, még a Második Alapítvány, de maga Hari Seldon sem képes rá, hogy megállítsa az időt, és megakadályozza, hogy a lány asszonnyá érjen.

Ezzel sarkon fordult, egy párnázott ajtóhoz sietett, és hevesen fölrántotta.

– Mi a fészkes fenének vonszoltad ide lötytyedt tetemedet! – mennydörögte.

Callia asszony riadtan pislogott, és megszeppenve mentegőzött:

– Nem tudtam, hogy nincs egyedül.

– Hát most már tudod. Később még lesz hozzád szavam, de most hátra arc, de gyorsan!

Az asszony léptei egykettőre belevesztek a folyosó távolába.

– Túl sokáig hordom a nyakamon ezt a ballasztot – mondta Stettin visszatérve. – De hamarosan véget vetek neki. Azt mondja, tizennégy?

Homir friss keletű rémülettel a szemében meredt rá.

Arcadia arra riadt föl, hogy az ajtó hangtalanul. megnyílik – ijedten fölugrott, amikor a szeme sarkából észrevette az ajtó óvatos-halk moccanását. Hosszú percekig megkövültén meredt a kétségbeesetten hívogató ujja, aztán, mintha a reszkető fehér ujjról őrá is átragadt volna az óvatosság, lábujjhegyen az ajtó felé tipegett.

Lépteik feszült suttogásként haltak el a folyosón. Természetesen Callia asszony volt az, aki most olyan erővel szorította a kezét, hogy szinte fájt, és akit maga sem tudta, miért, de engedelmesen követett. Callia asszonytól legalább nem kellett tartania.

A jó ég tudja, miért.

Az asszony budoárjában voltak, csupa rózsaszín hab és vattacukor. Lady Callia hátát az ajtónak vetette.

– A titkos úton jöttünk, amely hozzám... a szobámba vezet az irodájából. Az övétől – suttogta, s hüvelykujjával a háta mögé mutatott, mintha a férfi nevétől is jéggé dermesztené a szívét a félelem. – Szerencsénk volt, micsoda szerencsénk – folytatta tágra nyílt szemekkel, hogy kékségük szinte feketére változott a kitágult szembogaraktól.

– Megmondaná, hogy... – próbált szóhoz jutni Arcadia félénken.

– Nem, gyermekem, nem – intette le Callia lázasan.

– Nincs időnk. Vetközz le. Kérlek. Kérlek! Öltözz át, föl ne ismerjenek.

És sietve mindenféle haszontalan csecsebecsét hajigált a padlóra, lázasan keresve olyan ruhadarabok után, amelyeket egy fiatal lány nyugodtan fölvehet anélkül, hogy magára vonná a gavallérok figyelmét.

– Ez talán megfelel. Jobbat nem találok. Pénzed van? Tessék, vedd ezt meg ezeket, ni – és átnyújtotta a gyűrűit meg a fülbevalóit. – Csak tűnj el, menj haza az Alapítványodra.

– De hát Homir... a bácsikám – hallatszott a tiltakozás tompán a fején keresztül ráerőszakolt illatos, drága fémszövethabon át.

– Ő nem mehet. Kutyuska itt fogja őt tartani örök időkre, de te nem maradhatsz itt. Istenem, hát nem érted?

– Nem – fogta le Arcadia az öltöztető kezeket.

– Nem értem.

Lady Callia szorosan megragadta a kezét.

– Haza kell menned, és figyelmeztetned a népedet a háborúra. Világos? – A rettegés mintha megélesítette volna az agyát, és tőle szokatlan világosságot kölcsönzött a szavainak. – Jöjj!

Újabb folyosók. Hivatalnokok seregével találkoztak, akik a szemüket meresztgették utánuk, de senki sem merte útját állni olyasvalakinek, akit csak Kalgan lordja állíthat meg büntetlenül. Az örök összecsapták a bokájukat, és tisztelegve nyitottak utat nekik a kapuknál.

Arcadia csak elvétve mert lélegzetet venni a végtelennek tetsző út alatt, holott mindössze huszonöt perc telt el attól kezdve, hogy a fehér ujj integetését meglátta, addig, amíg a külső kapun kiléptek, és az embereket, a zajt, a forgalmat messze maguk mögött hagyták.

A kislány megtorpant, és riadt kétségbeeséssel visszatekintett.

– Én... én... nem tudom, miért teszi ezt, asszonyom, de hálásan köszönöm. Mi fog történni Homir bácsival?

– Nem tudom – mondta a másik sírós hangon.

– Mért nem mégy már? Fuss egyenesen az úrkikötőbe. Ne tétovázz! Lehet, hogy azóta már kerestet.

Arcadia még mindig habozott. Homir itt marad; és most, hogy megcsapta a szabadság levegője, egyszerre föltámadt benne a gyanakvás.

– És ha kerestet?

Callia asszony az ajkába harapott.

– Nem mondhatom meg egy ilyen kislánynak – hebegte. – Illetlenség volna. Bár maholnap nagylány leszel... és szóval, én tizenhat voltam, amikor Kutyskával találkoztam. Hát nem érted, hogy nem hagyhatlak a közelében? – mondta félig szégyellős, félig gyűlölködő tekintettel.

A szavak rejtett értelmétől Arcadia jéggé dermedt.

– Mit fog tenni magával, ha rájön? – suttopta.

– Nem tudom – felelte ez pityergősen, két kezét a halántékára szorítva, majd félig futva megiramodott a széles úton vissza, Kalgan urának a palotája felé.

De Arcadia egy végtelen másodpercig még mindig tétovázott, mivel az utolsó pillanatban, mielőtt Callia eltávozott volna, meglátott valamit. Azokban a riadt, lázas szemekben egy villanásnyi időre hideg derű csillant meg.

Határtalan, emberfölötti derű.

Nem sokat olvashat ki az ember egy szemvillanásból, Arcadiának azonban semmi kétsége sem volt az iránt, amit látott.

És hanyatt-homlok futásnak eredt, eszeveszetten keresve egy szabad fülkét, ahonnan gombnyomással járművet hívhat magának.

Nem Lord Stettintől futott; nem tőle és nem a kopóitól, akiket a nyomába küldhet; nem a huszonhét világától, még ha egyetlen rémes vérebként csaholna is a nyomában.

Egyetlen törékeny asszonytól futott, aki segített a szökésében. Egy teremtéstől, aki pénzzel és ékszerrel halmozta el; aki kockára tette a saját életét, hogy az övét megmentse. Egyvalakitől, akiről végérvényesen megbizonyosodott, hogy a Második Alapítvány asszonya.

Lágy kattanással légitaxi surrant a talpazatra. Szele meglegyintette Arcadia arcát, és meglebbentette a haját a Calliától kapott pelyhes prémsapka alatt.

– Hová parancsolja, asszonyom? Az “asszonyom” kétségbeesetten próbálta elmélyíteni gyerekes vékony hangját:

– Hány úrkikötő van a városban?

– Kettő. Melyikre óhajtja?

– Melyik van legközelebb?

A taxis rámeresztette a szemét.

– A Kalgan Központi, asszonyom.

– Akkor a másikra kérem. Megvan rá a pénzem. – Fölmutatott egy húszkalganides bankjegyet. A címlet neki nem sokat mondott, annál elismerőbben vigyorgott a taxis.

– Ahová óhajtja, asszonyom. A Horizont taxi bárhová elviszi.

A lány a kissé dohos szagú ülésheztratra nyomta forró arcát. A város fényei lomhán vonultak el alatta.

Mitévő legyen? *Mitévő legyen?*

Rájött, hogy az apjától távol ő tulajdonképpen egy buta, *buta*, megszeppent kislány. Szemét elöntötte a könny, és a torkát fojtogatta a bensőjét összeszorító néma zokogás.

Attól nem tartott, hogy Stettin elkapja. Erről gondoskodni fog Lady Callia. Lady Callia! Aki öreg, hájas, ostoba liba léteére mégis hogy megül a nyeregben a lord mellett. Habár most már érti. Most már *mindent* ért.

Az a tea Calliánál, ahol ő úgy jeleskedett. A ravasz kis Arcadia! Szerette volna fölpofozni saját magát. Az a tea szándékosan volt megrendezve, és nyilván Stettin lordot is úgy kormányozták, hogy Homir mégiscsak bejuthasson a palotába. Ő, az az ostoba Callia rendezte meg az egészet, és az orránál fogva vezette a ravasz kis Arcadiát, aki maga szolgáltatott csalhatatlan ürügyet, olyat, amely nem kelti föl az áldozatok gyanúját, ugyanakkor az asszony részéről a lehető legkisebb beavatkozást kívánta meg.

De akkor mért van ő szabadon? Homir természetesen fogoly...

Hacsak...

Hacsak őt nem szánták csalétkül, hogy az Alapítványon másokat is lépre csaljon... a kezükre játsszon – nekik. így hát arról szó sem lehet, hogy az Alapítványra térjen vissza.

– Az úrkikötő, asszonyom. – A légitaxi közben leszállt. Furcsa. Észre sem vette. Olyan volt, mint egy alvajáró.

– Köszönöm – nyújtotta a bankjegyet a taxisnak anélkül, hogy feléje nézett volna, aztán kibotorkált az ajtón, majd rohanvást rohant a ruganyos burkolaton.

Fények. Közömbös férfiak, nők. Nagyméretű, villódzó hirdetőtáblák, rajtuk a le- és fölszálló úrhajók mozgó ábráival.

Hová menjen? Olyan mindegy. Csak abban volt biztos, hogy az Alapítványra nem! Akárhová, csak oda nem.

Ó, Seldonnak hála azért az utolsó könnyelmű pillanatért, azért a röpke másodpercért, amikor Callia belefáradt az alakoskodásba, és azt gondolván, hogy csak egy gyerekkel van dolga, utat engedett a benne fészkelő derűnek.

Aztán valami más is eszébe jutott Arcadiának, valami, ami az út kezdete óta ott mocorgott és ficánkolt az agya legmélyén, valami, ami örökre eltemette benne a tizennégy éves kislányt.

És tudta, hogy mindenáron meg kell menekülnie.

Ez mindennél fontosabb. Akadjanak bár a nyomára az Alapítvány minden összeesküvőjének; fogják bár el a saját édesapját; nem teheti, nem szabad, hogy megkockáztassa a figyelmeztetésüket. Az egész Terminusért nem teheti kockára egyetlen haja szálát sem. Az egész Galaxison ő a legfontosabb személy. Ő az egyetlen fontos személy a Galaxisban.

Ez járt a fejében akkor is, amikor a jegyautomata előtt tűnődött, merre vegye az útját.

Mert az egész Galaxisban ő az egyetlen és egyedüli ember, azokon kívül persze, akik tudják, hol található a Második Alapítvány.

15. A RÁCSON BELÜL

TRANTOR – Az Interregnum közepe felé Trantor csak árnyéka volt önmagának. A gigászi romok közepette egy kis farmerközösség tengette életét...

Enciklopédia Galactica

A kerek világon soha semmi sem volt fogható egy népes bolygó fővárosának a szélén elterülő forgalmas úrkikötőhöz. Gigászi gépek nyugosznak állványaikon. Ha az ember jól választja meg az időpontot, elgyönyörködhet a leszálló óriások lenyűgöző látványában, vagy hátborzongva követheti tekintetével a magasba emelkedő acélbuborékok gyorsuló távozását. Ezenközben szinte nesz sem hallatszik. A hajtóerőt az összesűrűsödő nukleonok néma nyüzsgése szolgáltatja.

Amiről eddig szó volt, az elfoglalja a kikötő kilencvenöt százalékát. Négyzetkilométereken egyebet sem találni, mint gépeket, a gépeket kiszolgáló embereket meg a mindkettőjüket kiszolgáló számítógépeket.

Mindössze ötszázaléknyi terület jut a kikötőből annak az emberáradatnak, amely ezen a kapun keresztül a Galaxis minden csillaga felé szétrajzik. Ebből a névtelen sokadalomból aligha akad néhány, aki elgondolkodik rajta, hogyan

is szövődik az égi utak pókhálója. Egyesek talán megborzonganak, ha eszükbe jut, hány ezer tonna acélból van az a leereszkedő valami, amely olyan parányinak látszik a távolban. Mi lenne", ha valamelyik óriás szivar elvétené a leszállító sugárnyalábot, és egy kilométerrel odébb lezuhanna – esetleg a roppant várócsarnok átlátszó buráján át? Ritka szerves gőzön és foszfátporon kívül semmi sem jelezné, hogy az imént még ezernyi ember nyüzsgött itt.

Ez azonban soha nem történhet meg; erről gondoskodnak a biztonsági berendezések, és csak a gyenge idegzetűek fejében fordulhatott meg egyáltalán ilyesféle gondolat.

Mi járhatott hát ezeknek az embereknek az eszében? Mert ezt a tömeget valamilyen cél mozgatja. Cél, amely ott lebeg a sokaság feje fölött, és sűrűvé teszi a levegőt. Sorbaállás, gyermekeiket terelgető szülők, ide-oda vándorló szabályos csomaghegyek – mindez arról tanúskodik, hogy ezek az emberek *valahová* mennek.

És most gondoljuk meg, milyen magányosnak érezheti magát ebben a rettentően célirányos tömegben egyvalaki, akinek fogalma sincs róla, hová menjen; ugyanakkor bárkinél erőteljesebben űzi az a tudat, hogy muszáj mennie valahová – akárhová! Vagy majdnem akárhová!

Még telepátia vagy az agyak közötti közvetlen érintkezés más módja sem kellett hozzá, hogy megéreze a levegőben, az emberek hangulatában azt a feszültséget, amely elegendő volt ahhoz, hogy kétségbe ejtse.

Mit elegendő! Hogy elárassza, elsodorja, és örvényként a mélybe ragadja!

Arcadia Darell, aki itt állt kölcsönzött ruhában egy kölcsönzött bolygón és kölcsönzött helyzetben, sőt, úgy érezte, hogy még az életét is kölcsönkapta – a lelke mélyén szeretett volna visszakerülni az anyaméh biztonságába. Ez a vágy persze nem fogalmazódott meg ilyen tisztán benne. Csak azt tudta, hogy a nagyvilág védtelensége nagy-nagy veszélyt hordoz számára. Szeretett volna elbújni valahol, valahol messze, egy kuckóban, a világegyetemnek valamelyik ismeretlen zugában, ahová soha senki sem teszi be a lábát.

Itt állott hát, tizennégy évével; egy nyolcvanéves aggastyán elcsigázottságával, egy ötéves kisgyermek riadtságával.

Vajon a sok száz idegen közül, aki hozzá súrlódott – a szó szoros értelmében súrolta őt –, ki tartozott a Második Alapítványhoz? Ki lehet az a sok idegen közül, aki bármelyik pillanatban az életére törhet bűnös tudásáért, egyedülvaló tudásáért, azért, mert tudja, hol rejtőzik a Második Alapítvány?

Villámként sújtott le rá egy hang, és a torkára fagyasztotta a kitörni készülő sikoltást.

– Ejnye, kislány – mondta a hang ingerülten –, jegyet akar venni, vagy csak ácsorogni akar itt?

Csak most döbrent rá, hogy a jegyautomata előtt áll. Az ember belehelyez egy nagy címletű bankjegyet a serpenyőbe, és az eltűnik vele. Megnyom egy gombot az úticélt megnevező tábla alatt, mire kijön a jegy a pontosan visszajáró pénzzel együtt, amit egy tévedhetetlen elektronikus szerkezet számol ki. Ilyen egyszerű az egész, így hát semmi szükség rá, hogy valaki öt percig ácsorogjon a masina előtt.

Arcadia belehelyezett egy kétszáz talléros bankjegyet a serpenyőbe, amikor hirtelen a szemébe ötlött a "Trantor" jelű gomb. Trantor, a halott Birodalom halott fővárosa, a bolygó, ahol született. Mintegy álomban megnyomta a gombot. Erre semmi sem történt, csupán piros számjegyek kezdtek villódzni: 172, 18. 172, 18, 172, 18...

Ennyi hiányzott még az összegből. Újabb kétszáz talléros bankjegy. A gép feléje lökte a jegyet. Érintésére a jegy a kezében maradt, s utána kihullott a visszajáró pénz is.

Fölmarkolta, és futásnak eredt. Még érezte, hogy a mögötte álló férfi közelebb nyomult, hogy maga is szerencsét próbáljon a gépnél, a lány azonban kipördült előle, és többé hátra sem nézett.

De hát hová is rohan? Hiszen csupa ellenség veszi körül.

Félig öntudatlanul, kábulatban meredt a levegőben fénylő-villódzó öles betűkre: *Steffani, Anakreón, Fermus*, sőt egyszer még *Terminus* is fölröppent, sóvárogva nézte egy pillanatilag, de gyorsan elhessegette a gondolatot.

Filléreikért bérelhetett volna egy jelzőkészüléket, amelyet ha beállít a kívánt úticélra, és beteszi a táskájába, indulás előtt tizenöt perccel csak az ő számára hallhatóan figyelmezteti őt. Ilyen szerkezetek azonban csak olyanoknak valók, akik többé-kevésbé biztonságban érzik magukat, és van idejük ilyesmivel is törődni.

Ekkor ide-oda bámultában egyszer csak egy puha hasba ütközött. Valaki meglepetten szusszantott és felnyögött, s egy kéz megragadta a karját. Elszántan próbált szabadulni, de az ereje hamar cserbenhagyta, és csak annyi telt ki tőle, hogy a torka mélyen nyílfanó hangot hallatott.

Foglyul ejtője erősen markolta a karját, és várt. A lány lassan fölcúsódott, és ráemelte tekintetét. Alacsony, kövér férfira esett a pillantása. Sűrű, fehér üstökét kefeszerűen hátrafésülte, ami sehogyan sem illett paraszti eredetét nyomban eláruló kerek, vörös arcához.

– Mi baj van? – szólalt meg végül fölcsillanó érdeklődéssel. – Ijédnek látszol.

– Sajnálom – nyögte ki Arcadia kábultan. – Mennem kell. Bocsásson meg. A férfi azonban úgy tett, mintha nem hallotta volna.

– Vigyázz, kislány, még el találod veszíteni a jegyedet – mondta, ezzel kivette a semmi ellenállást nem tanúsító fehér ujjak közül, és nem titkolt meglepődéssel nézegette. – Gondolhattam volna – tette hozzá, és bika hangon elbődült: – Anyjuk!

Egy szempillantás alatt mellette termett egy asszony, még nálánál is alacsonyabb, terebélyesebb és pirosposzsgásabb. Ujjával divatjamúlt kalapja alá igazított egy rakoncátlan szürke fűtöt.

– Apjuk – fordult a férfihoz szemrehányóan –, mit üvöltöztöl itt az emberek füle hallatára? Úgy néznek rád, mint aki esztétikát veszítette. Azt hiszed, hogy a tanyán vagy? – Nyájasan rámosolygott az érzéketlen Arcadiára, és hozzátette: – Akár egy medvének, olyan a modora. – Aztán élesen: – Apjuk, engedd el a kislányt! Mit akarsz tőle?

Az apjuk azonban a szeme elé nyomta a jegyet.

– Ide nézz! – mondta. Trantorra készül. Az anyjuk arca csupa mosoly volt.

– Trantorra valósi vagy? Engedd el már a karját, apjuk! – A kezében cipelt tömött bőröndöt az oldalára állította, és gyengéd, de ellentmondást nem tűrő erőszakkal lenyomta rá Arcadiát. – Ül le – mondta –, hadd pihenjenek a lábcskáid. Egy óránál korábban nem indul hajó, a padokat pedig elfoglalták az alvó csavargók. Trantorra való vagy?

– Ott születtem rebegte fátyolos hangon. Az anyóka vidáman összecsapta a tenyerét.

– Egy hónapja, hogy itt vagyunk, és azóta sem találkoztunk otthoniakkal. Micsoda szerencse! A szüleid? – nézett körül kérdően.

– Nem a szüleimmel vagyok – mondta Arcadia óvatosan.

– Egy szál magadban? Ilyen kislány létedre? – Az asszony hangjában méltatlankodás keveredett együttérzéssel. – Hát ez hogy lehetséges?

– Figyelj ide, anyjuk – érintette meg a férfi az asszony kabátujját. – Valami itt nincs rendjén. Látszik, hogy meg van ijedve. – Suttogásnak szánt hangját Arcadia is jól kivette. – Figyeltem, ahogy rohant, azt sem tudva, hová. Félre se tudtam állni az útjából, egyenesen belém botlott. Megmondjam, miért? Mert szerintem bajban van.

– Jobb volna, ha befognád a szád, apjuk. Beléd mindenki beléd botlik. – Ezzel lehuppant Arcadia mellé a bőröndre, amely keservesen fölnyögött a súlyától, és a kislány reszkető válla köré fonta a karját. – Valaki elől futsz, szívem? Nekem nyugodtan elmondhatod. Hátha tudok rajtad segíteni.

Arcadia tekintete találkozott az asszony nyájas szürke szemével, s nem tudott erőt venni ajka reszketésén. Egy hang azt súgta neki, hogy ragadja meg az alkalmat, és csatlakozzon ezekhez a trantoriakhoz, akiknél meghúzhatja magát mindaddig, amíg kisüti, mit tegyen, vagy hová menjen. Egy másik hang azonban sokkal hangosabban azt harsogta összefüggéstelen hangon, hogy nem

is emlékszik az édesanyjára, hogy az egész világ ellene van, és halálosan belefáradt a küzdelembe, és szeretne összekuporodni és apró gombócként meghúzódni egy erős és gyöngéd kar ölelésében, és ha az anyja élne, akkor... akkor...

És végre erőt vett rajta a sírás; megkönnyebbülten zokogott, akár egy kisgyerek, görcsösen belekapaszkodott a divatjamúlt ruhába, amely egykettőre csuromvizes lett a könnyeitől, miközben erős kezek vonták magukhoz, és gyöngéden simogatták a fürtjeit.

Az öreg tanácstalanul pislogott a két nőre, és ügyetlenül kotorászott zsebkendő után, amelyet nyomban kiragadtak a kezéből, mihelyt végre nagy nehezen előteremtette. Az anyó a tekintetével némán csendre intette. A járókelők áradata céltalanul ödöngő tömeg módjára közönyösen húzott el a kis csoport mellett. Akárha pusztaság vette volna körül őket.

Arcadia végre abbahagyta a sírást, kivörösödött szemét szárítgatni kezdte a kölcsönvett zsebkendővel, és bágyadtán elmosolyodott.

– Húha – suttopta –, én...

– Pszt! Ne szólj egy szót sem! – csitította a néni anyáskodva. – Ülj és pihenj, amíg magadhoz nem térsz. Aztán majd elmeséled, hogy mi a baj, és meglátod, mindent rendbe hozunk.

Arcadia összeszedte maradék eszét. Az igazat nem árulhatja el. Senkinek sem mondhatja el az igazságot – ahhoz viszont semmi ereje sem maradt, hogy elfogadható hazugságot eszeljen ki.

– Most már jobban vagyok – suttopta.

– Jól van – mondta a néni. – Akkor hát ki vele, mi a baj! Rossz fát tettél a tűzre? Bármit csináltál is, majd mi rendbe hozzuk, csak mondd meg, mi bánt.

– A földinkért mindent megteszünk, igaz, anyjuk? – tette hozzá az apó nagylelkűen.

– Fogd be a szád, apjuk – dörrent rá az anyjuk minden harag nélkül.

Arcadia kutatni kezdett a táskájában. Ezt legalább még sikerült megtartania, a Callia asszony lakosztályán sietve végrehajtott ruhacsere ellenére. Végre megtalálta, amit keresett, és a néni felé nyújtotta.

– Itt vannak az irataim – mondta bátortalanul. Fényes műpergamen könyvecskét tartott a kezében, amelyet ideérkezése napján az alapítványi nagykövet adott ki neki, s a megfelelő kalgani hivatalnok is ellátott aláírásával. A néni tanácstalanul nézegette a jókora, cikornyás, tekintélyes írományt, és a bácsi kezébe nyomta, aki fontoskodó ajakcsücsörítéssel végigolvasta.

– Az Alapítványról vagy? – nézett végre a lányra.

– Igen. De Trantoron születtem. Tessék, itt áll, hogy...

– Uhum. Rendben levőnek látszik. Arcadiának hívnak, mi? Valódi trantori név. De hol van a nagybátyád? Itt az van, hogy Homir Munn nevezetű nagybátyáddal érkezted ide.

– Őt letartóztatták mondta a lány kétségbeesetten.

– Letartóztatták?! – tört ki egyszerre a férfiből meg az asszonyból. – De miért? – sápítozott a néni. – Mit követett el?

– Nem tudom – rázta, meg a fejét Arcadia. – Látogatóba jöttünk ide. Homir bácsinak Lord Stettinnel volt valami dolga, de... – És nem volt szüksége színészkedésre. A reszketése valódi volt.

A név megtette a hatását a bácsira.

– Lord Stettinnél! Nagy ember lehet a bácsikád.

– Fogalmam sincs, miről volt szó köztük, Stettin lord azonban engem itt akart tartani – és földidézte magában Callia asszony utolsó szavait, amelyeket az ő használatára fundált ki. Mivel most már tudta, hogy Callia ebben szakembernek számít, biztosra vette, hogy a történet ezúttal is beválik. Elhallgatott, és a néni érdeklődéssel kérdezte:

– És miért téged?

– Nem tudnám biztosan megmondani. Velem akart.... izé... vacsorázni kettesben, én azonban visszautasítottam, és azt mondtam-, hogy Homir bácsi nélkül nem vagyok hajlandó. Erre furcsa szemet meresztett rám, és el nem engedte volna a vállamat.

Apjuk nyitva felejtette a száját, a néni pedig elvörösödött a méltatlankodástól.

– Hány éves vagy te, Arcadia?

– Kis híján tizennégy és fél.

A néni mélyet lélegzett és kifakadt:

– Hogy tűrhet meg a föld ilyen embereket a hátán?! A kóbor kutyák is előbbrevalók az efféléknél. És most őtöle futsz, ugye, kedves?

Arcadia bólintott.

– Apjuk – fordult a néni az öreghez –, rohanj rögtön a tudakozóba, és érdeklődd meg, mikor köt ki pontosan a trantori hajó. Siess!

Az apjuk azonban alig tett egy lépést, megtorpant. A fejük fölött felbömbölt egy hang, és ötezer szempár meglepetten meredt a magasba.

“Férfiak és nők – harsogta a hang fenyegetően –, egy veszedelmes szökevényt keresünk, és a repülőtér körül van véve. Senki sem léphet be, és senki sem hagyhatja el a területet. A razziával azonban gyorsan végzünk, ezalatt egyetlen hajó sem száll le vagy föl, és így senki sem kési le a járatát. Ismétlem: a járatát senki sem kési le. A rácsot lebocsátjuk, és amíg föl nem vonjuk, senki sem hagyhatja el a négyszögét, különben kénytelenek leszünk használni idegkórbaátszereket.”

Az alatt az alig egypercnnyi idő alatt, amíg a hang betöltötte az úrkikötő hatalmas várócsarnokát, Arcadia akkor sem tudott volna megmoccanni, ha a Galaxis minden ördöge egyetlen gombolyaggá gyűlt volna össze, és röpült volna feléje.

Csakis őt kereshetik – egyből ez villant át rajta, még mielőtt a gondolat megfogalmazódott volna benne. De hát hogyan...

Callia szervezte meg a menekülését. És Callia a Második Alapítvány embere. Akkor miért ez a hajsza? Callia kudarcot vallott volna? Kudarcot vallhatott egyáltalán? Vagy ez is a tervhez tartozik, s csak ő nem képes átlátni a szövevényen?

Egy szédült pillanatában már-már felugrott, és elkiáltotta magát, hogy ő az, akit keresnek, és kész velük menni, hogy... hogy...

A néni azonban megragadta a csuklóját.

– Gyorsan! Gyorsan! Bemegyünk a női mosdóba, mielőtt még elkezdenék.

Arcadia tudatáig nem jutottak el a szavak. Csak ment vakon, amerre vonszolták. Átcikáztak a kisebb csoportokba fagyott tömegben, nyomukban az utolsó szavakat harsogó hanggal.

Közben már ereszkedett lefelé a rács, és az öreg tátott szájjal figyelte. Hallomásból meg az olvasmányáiból ismerte, mi az, de a valóságban még soha nem találkozott vele. A rács ott fénylett a levegőben, egymást keresztező keskeny sugárnyalábok formájában, amelyek ártatlanul villódzó hálót égettek a levegőben.

Az egész úgy volt megszerkesztve, hogy lassan ereszkedett le a magasból, s aki alája került, az a szörnyű érzése támadt, mintha felülről rázuhanó háló ejtené foglyul.

Már derékmagasságig süllyedt, s egy-egy fénylő vonalat mintegy három méter választott el egymástól. Az apó egyedül maradt a maga tíz négyzetméteres kockájában, a szomszédos mezők azonban zsúfolva voltak. Feszélyezte ez a föltűnő elkülönültség, de tudta, hogy ha be akarna olvadni egy nagyobb, névtelenséget nyújtó csoportba, kereszteznie kellene az egyik fénylő vonalat, mire megszólalna a riadó, és megtapasztalná az idegkorbács suhogását.

Nem mozdult hát.

A kísérteties némaságban várakozó tömeg feje fölött a távolban meglátta a mozgolódást, amely a fénykockáról fénykockára előrenyomuló rendőrkordon nyomában támadt.

Hosszú időbe telt, mire egy egyenruhás alak az ő négyszögébe is belépett, és gondosan bejegyezte hivatalos füzetébe annak koordinátáit.

– Az iratait!

Az apó átnyújtotta őket, és a gyakorlott ujjak gyorsan átlapozták.

– Ön Preem Palver, trantori születésű, egy hónapja van Kalganon, és most vissza akar térni Trantorra. Feleljen igennel vagy nemmel.

– Igen, igen.

– Milyen ügyben járt Kalganon?

Mezőgazdasági szövetkezetünk kereskedelmi képviselője vagyok. A kalgani Földművelésügyi Minisztériummal tárgyaltam.

– Hm! A felesége is magával jött? Ő hol van? Az irataiban ő is szerepel.

– Kérem, a feleségem a női... – És az ujjával mutatta, hol van.

– Hanto! – üvöltötte el magát a rendőr. Mire egy újabb egyenruha csatlakozott hozzá. – Még egy nőszemély a budiban, a mindenségit neki! – morfondírozott az első bosszúsan. – Valósággal hemzseghetnek odabent, írd föl a nevét – mutatott a rovatra, ahol a neve szerepelt.

– Van még valaki magával?

– Az unokahúgom.

– Őróla nincs szó az iratokban.

– Külön érkezett.

– És hol van? Különben hol is lehetne másutt? Írd csak föl, Hanto, az unokahúg nevét is. Hogy hívják? Írd: Arcadia Palver. Maga, Palver, itt marad. Majd a végén elővesszük a nőket is.

Az apó végtelennek tűnő ideig várt. Végre-valahára előkerült a néni is Arcadiával együtt, akit kezénél fogva vonszolt magával, és két rendőr kísérté őket.

Az apó négyszögébe lépve az egyik ráförmedt:

– Ez a nagyszájú öregasszony a maga felesége?

– Igen, uram – mondotta az öreg csitítóan.

– Láthatnám az iratait?

Az asszony mereven a férje szemébe nézett, és alig észrevehetően, de határozottan nemet intett a fejével. Kis szünet után az apó félénken elmosolyodott.

– Aligha hinném, hogy ez lehetséges volna.

– Mi az, hogy nem lehetséges? – A rendőr követelőően előrenyújtotta a tenyerét. – Ide vele!

– Diplomáciai sérthetetlenség – mondta az apó szelíden.

– Hogy érti ezt?

– Mondtam, hogy a szövetkezetem kereskedelmi képviselője vagyok. Hivatalos külképviseleti joggal a kalgani kormány mellé vagyok akkreditálva, mint ahogy az irataimból mindez kiderül. Egyszer már megmutattam, és kérem, többé ne zavarjanak.

A rendőr egy percig nem jutott szóhoz. Aztán:

– Látnom kell az iratait. Ez a parancs.

– Tűnjön el! – avatkozott be az anyó. – Ha szükségünk lesz magára, majd hívjuk, maga... maga... nyavalyás!

A rendőr összeszorította a száját.

– Tartsd rajtuk a szemed, Hanto. Megyek, és előkerítem a hadnagyot.

– Hogy törnéd ki a lábad! – kiáltott utána az anyó. Valaki elnevette magát, de nyomban el is hallgatott.

A razzia a vége felé közeledett. A tömeg nyugtalansága veszélyes méreteket öltött. Háromnegyed óra telt el azóta, hogy a rács ereszkedni kezdett, épp elég idő ahhoz, hogy a hatás elenyésszen. Dirige hadnagy ezért meggyorsította a lépteit, amikor a tömeg sűrűjébe ért.

– Ez az a lány? – kérdezte unottan. Mindjárt látta, hogy ráillik a személy leírás. Ekkora hühö egy gyerek miatt! – Kérem az iratait – mondta.

– Már egyszer megmagyaráztam – kezdte volna az apó.

– Tudok róla, hogy mit mondott – vágott közbe a hadnagy –, de sajnálom, nekem a parancshoz kell tartanom magam. Ha később tiltakozni óhajt, tessék. De addig, ha kell, erőszakot is igénybe kell vennem.

Szavait hallgatás fogadta, és a hadnagy türelmesen várakozott.

Akkor az apó fojtottan megszólalt:

– Add ide az irataidat, Arcadia. Arcadia rémülten tiltakozni próbált, de az öreg megnyugtatta:

– Ne félj. Add csak ide.

A lány tehetetlenül hagyta, hogy kivegyék kezéből az igazolványát. Az apó fölnyitotta, és gondosan végignézte, majd továbbadta. A hadnagy a maga részéről szintén alaposan áttanulmányozta. Tekintete hosszasan megpihent Arcadián, aztán hangos csattanással összecsukta a könyvecskét.

– Minden rendben van – mondotta. – Gyerünk, emberek!

Ezzel odébbállt, és két perc sem telt bele, a rács eltűnt, fönt pedig a hang a riadó végét harsogta. A tömeg magasba csapó lármával jelezte a feszültség föloldódását.

– Hogyan... hogyan?... – álmélkodott Arcadia.

– Pszt! Egy szót se! – mondta az öreg. – Gyerünk a hajóhoz. Hamarosan ki kell kötnie.

Repült velük a hajó. Külön lakosztályt kaptak és külön asztalt az ebédlőben. Már két fényév választotta el őket Kalgantól, amikor Arcadia végre szóba merte hozni a témát:

– De hiszen engem kerestek, Palver úr. és biztosan kezükben volt a személyleírásom meg minden. Akkor mért engedett ki a rendőr a markából?

Az öreg szélesen elmosolyodott a marhasültje fölött.

– Hát, kislányom, ami azt illeti, semmi ördögösség sincs benne. Egynéhány trükkre rájön az ember, ha ügynökökkel, fölvásárlókkal meg konkurens szövetkezetekkel van dolga. Több mint húsz éve járom ezt az iskolát. Nézd, gyermekem, amikor a hadnagy kinyitotta az igazolványodat, apróra összehajtogatva ötszáz talléros bankót látott meg benne. Egyszerű, nem igaz?

– Megfizetem. Becsszóra, rengeteg pénzem van.

– Ugyan hessegette el az ajánlatot az öreg zavart mosollyal széles arcán –, vidéki nő létedre... Arcadia nem erőltette tovább a dolgot.

– De mi lett volna, ha elveszi a pénzt, aztán letartóztat? És vesztegetésért vádat emel ellenem?

– És lemondjon ötszáz tallerről? Én jobban ismerem ezeket a népeket, mint te, kislányom.

Arcadia azonban tudta, hogy nem ismeri jobban az embereket. Nem *ezeket* az embereket. Éjjel az ágyában alaposan végiggondolt mindent, és *tudta*, hogy semmiféle megvesztegetés sem téríthette volna el a rendőr hadnagyot attól a szándékától, hogy őt letartóztassa, hacsak eleve nem így tervezték. Egyszerűen *nem akarták* elfogni őt, hiába csaptak akkora hűhót, hogy azt a látszatot keltsék.

De miért? Hogy mindenképpen távozásra bírják? Méghozzá Trantorra? Ez a jószívű és együgyű házaspár is ugyanolyan magatehetetlen eszköz lenne csupán a Második Alapítvány kezében, mint ő maga?

Hogy is lehetne másképp?

Vagy mégse?

Mi haszna törnie magát? Hogyan is vehetné föl velük a harcot? Bármit tegyen is, csak azt teheti, amit azok a mindenható szörnyetegek akarnak.

És mégis túl kell járnia az eszközön. Muszáj! Muszáj! Muszáj!

16. A HÁBORÚ KEZDETE

Valamilyen oknál – vagy okoknál – fogva, aminek a szóban forgó kor emberei nem tudnák magyarázatát adni, a Galaxis-időszámítás alapegységéül a másodperc szolgált, vagyis egy olyan időmennyiség, amely alatt a fény 299 776 kilométer utat tesz meg. 86 400 másodperc önkényesen egy intergalaktikus alapnapot tett ki, míg 365 nap egy intergalaktikus alapévet.

De miért 299 776? Vagy 86 400? Vagy éppen 365?

A történész, ha nekiszögezik a kérdést, a hagyományokra hivatkozik. A misztikusok, az okkult tudományok művelői, a számmágia, a metafizika hívei valamiféle rejtett és titokzatos számbeli összefüggésről suttnak. Nagyon

kevés azoknak a száma, akik azt állítják, hogy az emberiség kiinduló bolygójának bizonyos természetadta forgási és keringési ideje szolgált alapjául ezeknek a számbeli összefüggéseknek.

Bizonyosat senki sem tudott.

Mindenesetre ez a nap, amelyen a *Hober Mallow* nevű alapítványi cirkáló összetalálkozott a *Vitéz* vezette kalgani hajóhaddal, és miután visszautasította ennek azt a követelését, hogy átkutathassa a hajót, s ezért porfelhővé lőtték szét – szóval ez a nap a naptárban így szerepelt, hogy G. K. 11 692-185. Vagyis a Galaktikus Kor 11692. esztendejének 185. napján történt az eset – a Galaktikus Kor pedig attól a naptól számítozott, amikor a hagyomány szerint a Kamble-dinasztia első császára a trónra lépett. Vagy egy másféle számítás szerint S. K. 419-185, ha Seldon születését vesszük kiinduláspontnak; 348-185, amennyiben az Alapítvány létrehozása az időszámítás alapja. Kalganon ez a nap az E. P. 56. évére esett, vagyis 56 év telt el azóta, hogy az Öszvér mint Első Polgár uralomra került. A könnyebbség kedvéért megállapodtak abban, hogy az év mindenütt egy és ugyanazon a napon kezdődött, függetlenül attól, hogy milyen napra esett az időszámítás alapjául szolgáló esemény.

Ezenkívül a Galaxis milliányi világának mindnek megvolt a maga helyi időszámítása, amely a legközelebbi égitestek mozgására épült.

De bármelyik dátumot választjuk is – legyen az a 11 692., a 419., a 348. vagy az 56. esztendő 185. napja –, ez volt az a nap, amelyet később a történészek úgy emlegettek, mint a Stettin-féle háború kezdetét.

Dr. Darell számára ellenben egész mást jelentett ez a nap. Ma volt pontosan harminckettedik napja annak, hogy Arcadia megszökött Terminusról.

Nem mindenki vette észre, milyen erőfeszítésébe került Darellnak, hogy ez alatt az idő alatt megőrizze lelki egyensúlyát.

Csak Elvett Semic sejtett valamit. Felette már eljárt az idő, és az volt a szavajárása, hogy elmeszesedett idegdúcain csak lomhán csetlenek-botlanak végig a gondolatai. Szívesen gúnyolódott hanyatló szellemi képességein, és ezzel szinte kiprovokálta és majdhogynem örömmel vette, ha mások alábecsülik azokat. Fakó szemei azonban még nagyon is jól láttak, az elméje pedig, ha veszített is fürgeségéből, megőrizte. életbölcsségét.

Ráncos ajkát elfintorította, és csak ennyit mondott:

– Nemhogy tenne valamit!

Darell, mintha korbácsütés érte volna, összerándult a hangra.

– Hogy? Hol is tartottunk? – kérdezte ingerülten. Semic komor tekintettel méregette.

– Tehetne valamit a lány ügyében. – Ritkás sárga fogai kilátszottak a várakozástól tátva maradt szájából. Darell azonban hidegen elutasította:

– Azt kérdeztem, hogy tudna-e szerezni egy megfelelő hatósugarú Symes-Molff-féle rezonátort.

– Mondtam, hogy tudnék, de maga oda se figyelt.

– Bocsásson meg, Elvett. Sokkal többről van szó, mint Arcadia biztonságáról. Az egész Galaxis sorsa forog kockán. Amaz csak Arcadiát meg engem érint, de én hajlandó vagyok ezt a többség érdekében alárendelni. Milyen nagy egy ilyen rezonátor?

– Nem tudnám megmondani – felelte Semic bizonytalanul. – A katalógusokban megtalálhatja.

– De mégis mekkora? Egy tonna? Egy kiló? Vagy olyan nagy, mint egy háztömb?

– Azt hittem, a pontos méretekre kíváncsi. Egy gyűszűnyi lehet. Körülbelül ekkora – mutatta a hüvelykujja első ízét.

– Nagyszerű! Tudna valami ilyesmit csinálni? – Sebesen rajzolni kezdett az ölében tartott füzetben, aztán átnyújtotta az öreg fizikusnak, aki gyanakvó tekintettel méregette a vázlatot, s elmosolyodott.

– Tudja, ebben a korban már elmeszesedik az ember agya. Mi akar ez lenni?

Darell habozott. Mit nem adott volna érte, ha egy pillanatra birtokába juthatna a másik agyában rejtőző fizikai ismereteknek, hogy ne keltjén szavakba öntenie a gondolatait. De hiába, nem kerülhette el a magyarázatot.

Semic a fejét csóválta.

– Hiperrelékre lenne szüksége. Még hozzá nem is kevésre. Csak ezekkel érheti el a kellő gyorsaságot.

– De meg lehet csinálni?

– Hát persze.

– Meg tud szerezni minden alkatrészt? Mármint föltűnés nélkül? Vagyis a megszokott munkáján belül? Semic fölhúzta a felső ajkát.

– Ötven hiperrellét? Egész életemben nem használnék föl ennyit.

– Bizonyos honvédelmi munkákhoz kellene. Nem tudna kitalálni valamilyen ártatlan dolgot, amihez megkaphatná őket? Megvan rá a pénzünk.

– Hmmm... Talán ki tudok fundálni valamit.

– Milyen kicsiben tudná megcsinálni az egész szerkezetet?

– Hiperrelék vannak mikrométerben is... huzalozás... csövek... A teringettét, jó pár száz áramkörrel kell számolnunk.

– Tudom. Mégis mekkora lenne? Semic mutatta a kezével.

– Túl nagy – mondta Darell. – Akkora legyen, hogy az övemre akaszthassam.

A vázlatot gondosan gombóccá gyúrta össze. A kemény, sárga golyócskát a hamutartóba dobta, ahol parányi fehér lángocskával molekuláira bomlott szét.

– Ki van az ajtó előtt? – kérdezte. Semic az asztal fölé hajolt, és az ajtócsengő fölötti tenyérnyi fehér képernyőre pillantott.

– Az a fiatalember, az az Anthor. Valaki van vele. Darell a szék támláját kapargatta.

– Egyelőre egy szót sem erről a többiek előtt, Semic. A fejünkkel játszunk, ha *azok* megtudják, és elég, ha csak két ember életét kockáztatjuk.

Pelleas Anthor nyüzsgő elevenséget hozott Semic irodájába, amely furcsa mód maga is osztozni látszott gazdája vénségében. A csendes szoba tempós nyugalmaiban Anthor tunikájának nyáriasan lenge ujjai úgy hatottak, mintha maguk a friss mezők szelei törtek volna be a szobába.

– Dr. Darell, dr. Semic, Orum Dirige – mutatta be a vendéget.

Ez utóbbi szálas férfi volt. Hosszú, egyenes orra mord kifejezést kölcsönzött az arcának. Dr. Darell a kezét nyújtotta.

Anthor halványan elmosolyodott.

– Dirige rendőr hadnagy – mondta nyomatékosan. – Kalganról – tette hozzá jelentőségteljesen.

Darell a fiatalember felé fordult, vad szemet meresztve rá.

– Dirige rendőr hadnagy Kalganról – ismételte tagoltan. – És maga idehozza. Miért?

– Mert ő volt az, aki Kalganon utoljára látta a maga lányát. Csillapodjék, kérem!

Anthor arcán a diadal kifejezése hirtelen átadta helyét az aggodalomnak, és a két férfi közé vetette magát. Nagy nehezen és egyáltalán nem gyöngéden végre sikerült visszanyomnia Darellt a székébe.

– Mi van magával? – lihegett Anthor, s homlokából hátrasimítva egy barna hajtincset, félig fölült az asztalra, és tanácstalanul lóbálta a lábát. – Azt hittem, hogy jó hírrel lepem meg.

Darell a rendőrhöz fordult.

– Mit akar ez itt azzal mondani, hogy ön volt, aki utoljára látta a lányomat? Csak nem halott? Kérem, mondja meg minden kertelés nélkül. – Sápadt arcáról lerítt, hogy el van készülve a legrosszabbra.

Dirige hadnagy kifejezéstelen hangon válaszolt:

– Nem utoljára, hanem Kalganon utoljára. Azóta már nincs Kalganon. Ennél többet nem tudok mondani.

– Kérem – vágott közbe Anthor –, hadd magyarázzam meg. Sajnálom, doktor, ha egy kissé túlfeszítettem a húrt. Azt hittem, hogy a közönye alatt

semmi érzelem sem rejtőzik. Először is, Dirige kapitány hozzánk tartozik. Kalganon született ugyan, de az apja az Alapítványról származik: az Öszvér szolgálatára rendelték oda. Kezeskedem a hadnagynak az Alapítvány iránti hűségéért.

Egy napra rá, hogy Munntól megszűntek a napi jelentések, kapcsolatba léptem vele...

– Hogyhogy? – szakította félbe Darell ingerülten. – Azt hiszem, világosan leszögeztük, hogy nem teszünk semmilyen lépést az ügyben. Maga kockára tette az ő életüket meg a mienket is.

– Ha tudni akarja – hangzott a nem kevésbé ingerült válasz –, én régebben benne vagyok ebben a játékban, mint ön. Én ismerek bizonyos kapcsolatokat Kalganon, amikről önnek sejtelve sincsen. És én jobban ismerem az ügyet, érti?

– Szerintem magának teljesen elment az esze.

– Meghallgat végre?

Darell farkasszemet nézett vele, aztán leengedte a tekintetét.

– Helyes, doktorkám. Csak egypár perc türelmet kérek. Beszéljen, Dirige!

– Ha nem tévedek – kezdte Dirige könnyedén –, az ön lánya, dr. Darell, Trantoron van. Legalábbis Trantorra váltott jegyet a Keleti Űrkikötőben. Egy trantori kereskedelmi képviselővel volt, aki saját unokahúgának adta ki őt. Fura egy rokonsága van az ön lányának, doktor. Két héten belül már ez volt a második nagybácsija. A trantori még azzal is megpróbálkozott, hogy megvesztegessen, bizonyára szentül meg van győződve róla, hogy ezért oldhattak kereket – tette hozzá gúnyos mosollyal.

– Hogy volt a lányom?

– Semmi baja, amennyire meg tudtam ítélni. Csak be volt gyulladva. Nem is csodálom: az egész rendőrség a sarkában volt. Még ma sem értem, miért.

Darell mélyet lélegzett, mintha percek óta csak most jutott volna levegőhöz. Jókora erőfeszítésébe került, amíg úrrá lett keze remegésén.

– Akkor hát jól van a lányom. Ez a kereskedelmi megbízott vagy mi hogy kerül oda? Kiféle-miféle, mi a szerepe?

– Én bizony nem tudom. Ismeri egyáltalán Trantort?

– Valaha éltem ott.

– Jelenleg mezőgazdasági világ. Többnyire takarmányt meg gabonát exportál. Kiváló minőségben. A Galaxis minden tájára eljutnak vele a hajóik. Vagy egy tucatnyi mezőgazdasági szövetkezet működik a bolygón, s mindegyiknek megvannak külföldön a képviselői. Csupa minden hájjal megkent ember; ennek például ismerem az anyagát. Korábban is járt Kalganon, többnyire a feleségével. A becsületességéhez semmi kétség sem fér. És tökéletesen ártalmatlan.

– Uhum! dörmögte Anthor. – Arcadia Trantoron született, ugye, doktor?

Darell bólintott.

– Minden világos. Bármilyen áron tovább akart állni, még hozzá gyorsan és minél messzebbre, és Trantor magától kínálkozott. Nincs igazam?

– És miért nem haza jött? – mondotta Darell.

– Talán, mert érezte, hogy a nyomában vannak, és egérutat akart nyerni, nem?

Dr. Darell nem mert tovább kérdezősködni. Trantoron talán biztonságban van, már amennyire bárhol is biztonságban lehet valaki ebben a sötét és borzalmas Galaxisban. Az ajtó felé botorkált, s akkor torpant csak meg, anélkül hogy hátranézett volna, amikor Anthor könnyedén megérintette a karját.

– Megengedi, hogy elkísérjem, doktor?

– Kérem – vetette oda gépiesen.

Estére dr. Darell személyiségének legkülső rétegei, azok, amelyek közvetlenül érintkeznek másokkal, újból megkövesedtek. A vacsorát visszautasította, s helyette lázasan beletemetkezett az encefalográfia-analízis matematikai rejtelmeibe.

Kis híján éjfél volt, mire visszatért a nappaliba.

Pelleas Anthor még ott volt, és a tévé kapcsolóit csavargatta. A léptek zajára hátrapillantott a válla fölött.

– Mi az, még nem alszik? Órák óta nyüstölöm a tévét, de csak hírek mindenütt. Úgy látszik, az Alapítvány *Hober Mallow* nevű hajója valahol elkódorgott, legalábbis semmi életjelt nem ad magáról.

– Csak nem? És mit mondanak?

– Mit mondanának? Kalgani suskusra gyanakszanak. Vannak olyan hírek, hogy abban az űrszektorban, ahol a *Hober Mallow* utoljára jelt adott magáról, kalgani hajók tűntek föl.

Darell vállat vont, Anthor pedig kételkedve vakargatta a fejét.

– Ide hallgasson, doktor mondta – miért nem utazik Trantorra?

– Mért kellene odautaznom?

– Mert itt semmi hasznát sem vesszük. Hiszen egészen magánkívül van. Ami nem is csoda. Trantoron még hasznos munkát is végezhetne. A régi Birodalmi Könyvtárban megtalálhatja a Seldon-konvenció összes ülésének a jegyzőkönyvét...

– Ugyan! A könyvtárat a padlástól a pincéig végigböngészték, és mire mentek vele?

– Ebling Mis a megmondhatója.

– Honnan tudja? Állítása szerint rábukkant ugyan a Második Alapítványra, s öt másodperc múlva az anyám végzett vele, nehogy akaratlanul elárulja az Öszvérnek. De hát lássa be, hogy ezzel örökre lehetetlenné tette azt is, hogy megtudjuk: vajon tényleg rájött-e arra, amit állít. Elvégre soha senki sem volt képes kihámozni az igazat ugyanazokból a följegyzésekből.

– Ne felejtse el, hogy Ebling Mist az Öszvér szellemi korbácsa üzte.

– Dehogyan felejttem el, csakhogyan éppen emiatt Mis agya nem volt normális állapotban. No és mit tudunk arról, hogy viselkedik egy másik agy érzelmi befolyása alatt álló elme? Mire képes és mire nem? Egy szó, mint száz, én nem megyek Trantorra.

– Mért ez a nagy hevedesség? – vonta össze a szemöldökét Anthor. – Én csak fölvettem a dolgot és... a mindenségit neki, nem értem, mi van magával! Mintha tíz évet öregedett volna. Mi az ördögöt emésztí magát? Itt semmi hasznavehető dologra nem képes. Én a maga helyében elmennék a lányért.

– Pontosan! Ez az, amit én is meg szeretnék tenni. *És éppen ezért nem fogom megtenni!* Ide figyeljen, Anthor, és próbáljon megérteni! Maga is meg én is olyasmivel játszunk, ami ellen teljesen tehetetlenek vagyunk. Józan ésszel – ha maradt még magának ilyesmi – maga is belátja ezt, bármit állít is egyébként, ha elfogja a hőzöngés.

Már ötven éve tisztában vagyunk azzal, hogy a Második Alapítvány a seldoni matematika édesgyermeké és tanítványa. Ami azt jelenti – és ezt maga is nagyon jól tudja –, hogy semmi olyasmi nem történik a Galaxisban, ami ne jutna szerephez a számításaikban. Számunkra az élet egyébből sem áll, mint véletlennek sorozatából, amelyekre csak rögtönzéssel tudunk reagálni. Számukra viszont az egész élet előre kiszámítható célratörés.

Nekik is megvan azonban a gyenge pontjuk. Tevékenységük a statisztikára épül, és csak a nagy embertömegek cselekvése hordozza magán a szükségszerűség bélyegét. Fogalmam sincs viszont róla, hogy én, mint egyes személy, milyen szerepet játszom a történelem előre kiszámított menetében. Talán semmilyen, amennyiben a Terv az egyént a bizonytalanság és a szabad akarat karmaiban hagyja. Csakhogy én fontos vagyok, és azok – *azok*, érti? – bizonyára számolnak a várható reakciómmal. Ennélfogva én nem bízom az ösztöneimben, a vágyaimban, a várható reakcióimban.

Ehelyett olyasmit teszek, ami nem várható tőlem. Vagyis itt maradok, holott minden idegszállammal menni szeretnék. Helyesebben: *mert* minden idegszállammal menni szeretnék.

A fiatalember fanyarul elmosolyodott.

– Nem biztos, hogy maga olyan jól ismeri a saját agyát, mint ők. És ha – magát ismerve – eleve számolnak azzal, hogy maga mit tart váratlan

reakciónak, és ki tudják számítani, hogy végül is milyen elhatározásra fog jutni?

– Ebben az esetben nincs kiút. Mert ha mondjuk azt a vonalat követem, amelyet ön erőszakol, és elmegyek Trantorra, ők ezt ugyanúgy előre láthatták, így aztán se vége, se hossza. nem lesz annak a játéknak, hogy ki jár túl a másik eszén. Bármilyen messzire megyek is el ebben a játékban, csak kettőt tehetek: vagy elmegyek, vagy maradok. Az a ravasz csel, amellyel a lányomat a Galaxis másik végébe csalták, nyilván nem azt a célt szolgálta, hogy ott tartsanak, ahol vagyok, mert ha semmit sem csinálnak, akkor sokkal biztosabban a helyemen maradok. Csakis azért rendezhették meg az egész színjátékot, hogy engem mozgásra bírjanak, ennél fogva én maradok.

Aztán meg, Anthor, nem minden viseli magán a Második Alapítvány keze nyomát; nem minden esemény az ő bábjátékuk. Lehet, hogy semmi közük sincs Arcadia távozásához, és Trantoron talán biztonságban lesz, mialatt mi valahányan a fűbe haraphatunk.

– Ugyan – csattant föl Anthor –, maga rossz vágányon jár!

– Tud más magyarázatot?

– Tudok, ha meghallgat végre.

– Csak rajta! Türelmem az van.

– Nos, akkor mondja meg nekem: milyen jól ismeri a lányát?

– Ahogy egy ember ismerhet egy másikat. Vagyis elégtelenül.

– Ezt én is elmondhatom magamról, talán még nagyobb nyomatékkal; kivéve, hogy én friss szemmel néztem őt. Először: adva van egy elefántcsonttoronyban élő tudós egyetlen leánya, tele bőszen romantikával, amit a kalandfilmek és a kalandregények képzeletvilágából szívott magába. Ez a kislány egy kémkedésből és intrikából összeszőtt, fura fantáziavilágban él. Másodszor: értelmes, mindenesetre elég értelmes ahhoz, hogy túljárjon az eszünkön. Gondosan kitervelte, hogy kihallgassa, miről beszélünk első összejöveteleinkön. Gondosan kitervelte, hogy Munn-nal Kalganra jusson, esel is érte a célját. Harmadszor: valósággal imádja a nagyanyját – az ön édesanyját –, aki az Öszvért megfékezte.

Eddig igazam van, nemde? Helyes. Akkor menjünk tovább. Önnel ellentétben, én kimerítő jelentést kaptam Dirige hadnagytól, és ezenkívül elég kiterjedt hálózattal rendelkezem Kalganon, és minden hírünk egybevág. Tudjuk például, hogy Kalgan lordja először megtagadta Homir Munn-nak, hogy beléphessen az Öszvér palotájába, de aztán váratlanul mégis engedélyezte, miután Arcadia beszélt Callia asszonnyal, az Első Polgár barátnőjével.

– És honnan tudja mindezeket? – szakította félbe Darell.

– Először is Dirige kihallgatta Munnt, amikor Arcadia holléte után nyomoztak. Természetesen birtokunkban van a kihallgatás teljes jegyzőkönyve. Aztán ott van maga Callia asszony. Az a hír járja, hogy Stettin elvesztette az érdeklődését iránta, a tények azonban mást bizonyítanak. Nem elég, hogy Stettin ez idáig nem cserélte föl mással; nem elég, hogy közbenjárására a lord engedélyre változtatta Munn-nal szembeni tilalmát ; a tetejébe nyíltan meg tudja szervezni Arcadia szökését is. Legalább egy tucat katona tanúsította, hogy az utolsó estén együtt látták őket az elnöki palotában. Az asszonynak mégsem görbül meg egy haja szála sem. Annak ellenére, hogy Arcadia után az egész világot tűvé tették.

– Mire akar kilyukadni ezzel a csupa összeférhetetlen ténnyel?

– Hogy Arcadia szökését megtervezték.

– Mit mondtam!

– Csakhogy még valami: Arcadiának tudnia kellett, hogy megszervezték; és ez az okos kis Arcadia, aki mindenütt ármányt szimatolt, ezen is átlátott, és ugyanúgy okoskodott, mint ön. Vagyis, azt akarták, hogy térjen vissza az Alapítványra, ő ellenben kapja magát, és elmegy Trantorra. De miért éppen Trantorra?

– Nos, miért?

– Mert az az a hely, ahová istenített nagyanyja, Bayta is menekült az üldözői elől. Tudatosan vagy öntudatlanul, de Arcadia is az ő nyomdokait követte. Vajon Arcadia is nem ugyanaz elől az ellenség elől menekül?

– Mármost az Öszvér elől? – kérdezte Darell udvarias gúnnal.

– Ugyan! Egy szellemi erő elől, amellyel képtelen felvenni a harcot. A Második Alapítvány elől vagy annak kalgani befolyása elől.

– Miféle befolyásról beszél maga?

– Csak nem gondolja, hogy Kalgan elkerülte a mindenütt jelenlevő veszedelmet? Így vagy úgy, de mindketten arra a következtetésre jutottunk, hogy Arcadia szökését megrendezték. Igaz? Keresték, megtalálták, aztán szándékosan úgy intézték, hogy Dirige kiengedje a markából. Dirige, érti? De miért éppen ő? Mert ő a mi emberünk. De honnan tudták ezt? Eleve úgy számoltak vele mint árulóval? Mi, doktor?

– Most meg azt állítja, hogy valóban el akarták fogni őt. Őszintén megmondom, ez már egy kicsit sok. Bökje ki végre, mit- akar mondani, és hagyjon lefeküdni.

– Az én mondanivalómmal gyorsan végezhetünk.

– Anthor néhány fölvételt vett elő a belső zsebéből. Rajtuk az elektroencefalográf ismert cikcakkjaival.

– Dirige agyhullámai – vetette oda Anthor könnyedén –, azóta készültek, hogy megjött.

Darell pusztá szemmel is nyomban kiismerte magát rajtuk, és elsápadt.

– Ellenőrzésük alá vették.

– Úgy van. Nem azért hagyta futni Arcadiát, mert a mi emberünk, hanem mert a Második Alapítványé.

– Annak ellenére, hogy meggyőződött róla: nem Terminusra, hanem Trantorra megy.

Anthor megvonta a vállát.

– Arra állították be, hogy engedje futni a lányt. Ezen ő semmiképpen sem volt képes változtatni. Néma eszköz volt csupán a kezükben. Szerencsére Arcadia a legkevesbé valószínű utat követte, és ezért talán biztonságban van. Legalábbis addig, amíg a Második Alapítvány úgy módosítja a tervét, hogy ezek a változások is bekalkulálандók...

Elhallgatott. A tévékészülék parányi jelzőlámpája villogni kezdett. Ez egy független hálózaton keresztül azt jelezte, hogy rendkívüli híradás van folyamatban. Darell figyelmét sem kerülte el a jelzés, és a hosszú megszokás gépiességével fölkattintotta a készüléket. A mondat közepén kapcsolódtak be, de mielőtt ez a végére ért volna, tudták, hogy ráakadtak a *Hober Mallow*-ra vagy a roncsaira, és kis híján fél évszázad óta először az Alapítvány ismét háborúban áll.

Anthor állá megfeszült.

– Nos, maga is hallhatta, doktor. Kalgan támadásba lendült; és Kalgan a Második Alapítvány befolyása alatt áll. Hajlandó ezek után követni a lányát és Trantorra repülni?

– Nem. Vállalom a kockázatot. Itt.

– Dr. Darell! Ön kevésbé értelmesnek bizonyult, mint a lánya. Nem tudom, mennyire bízhatunk meg magában. – Megvető pillantást vetett Darellra, és eltávozott.

Darell pedig magára maradt a bizonytalanságával, a kétségbeesésével.

A magára hagyott tévékészülék izgatott kép- és hangegyvelegben számolt be idegfeszítő részletességgel a háború első óráinak eseményeiről.

17. HÁBORÚ

Az Alapítvány polgármestere hasztalanul próbálta lesimítani a koponyáját ritkás sortéként övező hajszálakat. Nagyot sóhajtott.

– Az elvesztegetett évek, az elszalasztott lehetőségek! Nem akarok senkit sem vádolni, dr. Darell, de rászolgáltunk a vereségre.

– Semmi okát sem látom annak, uram – felelte Darell csendesen –, hogy kételkedjünk az események kimenetelében.

– Kétkedjünk! Kétkedjünk! A Galaxisra, dr. Darell, mi mást tehetnénk? Jöjjön csak ide!

Darellt némi erőszakkal az áttetsző tojáshoz vonszolta, amely kecsesen hevert parányi erőter-bölcsőjében. A polgármester kezének érintésére a belsejében fölragyogott a galaktikus kettős spirál pontos, háromdimenziós mása.

A polgármester izgatottan magyarázni kezdett:

– A sárga az Alapítvány ellenőrzése alatt álló kozmikus térséget, a piros pedig a kalgani területeket jelöli.

Darell egy bíborgömböt látott egy tenyér sárga belsejében, amely – a Galaxis közepe felé néző térség kivételével – minden oldalról körülvette.

– A Galaxis-földrajz – folytatta a polgármester – a legnagyobb ellenségünk. Tengernagyaink nem is titkolják, hogy szinte kilátástalan a stratégiai helyzetünk. Figyeljen csak ide. Az ellenség utánpótlási vonalai mind belül húzódnak; erői koncentráltak. Mindenfelől egyenlő eséllyel támadhat. Védekezésre minimális erőt kell lekötönie.

A mi erőink szét vannak húzva. Az Alapítvány területén átlag háromszor akkora a távolság a lakott rendszerek között, mint Kalganon belül. Például Santanniról Locrisra nekünk kétezer-ötszáz parszeknyi utat kell megtennünk, míg nekik mindössze nyolcszázat, ha ki-ki a saját területén belül marad.

– Ezt én mind megértem, uram – mondta Darell.

– Csak azt nem érti, hogy ez a vereségünket jelentheti.

– A háború nemcsak a távolságokon múlik. Szerintem nem veszíthetünk. Ez teljességgel lehetetlen.

– És mire alapozza ezt? Arra, ahogyan én a Seldon-tervet értelmezem.

– Ó! – biggyesztette le a száját a polgármester, és a háta mögött egymásba csattintotta a kezét. – Ezek szerint maga is a Második Alapítvány titokzatos segítségébe veti reménységét.

– Nem én. Csupán a szükségszerűségébe meg persze a bátorságéba és a kitartáséba.

Könnyed magabiztossága mélyén azonban megcsillan a kétség.

Mi van akkor, ha...

Ha Anthornak van igaza, és Kalgan csak egyszerű eszköz a szellemi varázslók kezében. Ha föltették magukban, hogy az Alapítványnak pusztulnia kell. Lehetséges! Ennek semmi értelme sem lenne.

És mégis...

Keserően elmosolyodott. Megint ugyanaz a história. Megpróbál átlátni az átlátszatlan gránitfalon, amely az ellenség számára csupán tiszta üveg.

Stettin is tisztában volt a galaxis-földrajzi helyzet nyújtotta előnyökkel.

Kalgar urát is ott találjuk egy ugyanolyan Galaxismodell előtt, mint amilyet a polgármester és Darell vizsgálgatott. Azzal a különbséggel, hogy ami a polgármester arcát befelhőzte, az Stettinét mosolyra derítette.

Tengernagyi egyenruhája tekintélyt parancsolóan csillogott testes alakján. Az Öszvér-rend bíbor vállszalagja, amellyel az előző Első Polgár tüntette ki, akit aztán hat hónap múlva némi erőszakkal fölváltott a trónján, jobb vállalói az övéig rézsútosan átszelte a mellét. A bal vállán ott ragyogott az Ezüstcsillag a kettős üstökössel és a kardokkal.

Hattagú vezérkarához intézte szavait – ezek egyenruhái alig maradtak el tündöklésben az övétől –, meg az Első Miniszterhez, aki cingár szürkességében pókháló volt a ragyogó napfényben.

– Szerintem a döntés világos – mondta Stettin. – Megengedhetjük magunknak a várakozást. Számukra minden nap késedelem újabb csapás a harci szellemükre. Ha az egész területüket védeni akarják, elaprózzák az erőiket, és mi itt meg itt egyidejű támadással áttörhetünk. – Ujjával mutatta a Galaxis-modellen az áttörés irányát: a körbezárt vörös golyóból kiindulva két fehér lándza döfte át a sárga markot, s Terminust két oldalról megkerülve, hegyes csúcsban zárult össze mögötte. – Ilyen módon három részre szakítjuk a hajóhadukat, s egyenként elintézhethetjük őket. Ha meg összevonják az erőiket, akkor önként lemondanak a javunkra birodalmuk kétharmadáról, és talán még a lázadás ördögét is kihívják maguk ellen.

A bekövetkező csendben egyedül az Első Miniszter vézna hangja szivárgott át:

– Hat hónap múlva – mondotta – az Alapítvány hat hónappal erősebb lesz. Mint tudjuk, nagyobb tartalékokkal rendelkeznek; több hajójuk van, az emberanyaguk pedig szinte kimeríthetetlen. Talán biztosabb lenne, ha gyorsan lerohannánk őket.

Rögtön látszott, hogy az ő szavának volt a legkisebb súlya a teremben. Lord Stettin elmosolyodott, és a kezével fitymáló mozdulatot tett.

– A hat hónap, vagy ha kell, egy egész év, semmibe sem kerül nekünk. Az Alapítvány nem képes fölkészülni: ideológiailag képtelen erre. Egész gondolkodásuk arra van berendezkedve, hogy a Második Alapítvány majd megmenti őket. Csakhogy ezúttal várhatják!

A jelenlevők nyugtalanul feszengeni kezdtek.

– Úgy látom, nem nagyon dühöng magukban az önbizalom – mondta Stettin fagyosan. – Vagy még egyszer elsoroljam, milyen jelentéseket kapunk alapítványi ügynökeinktől, vagy megismétljem, mit mondott Homir Munn, az Alapítvány ügynöke, aki jelenleg a mi... hm... szolgálatunkban áll? Elmehetnek, uraim.

Amikor Stettin visszatérőben volt magánlakosztályába, arcára még mindig rá volt fagyva az előbbi mosoly. Elfogta ugyan néha a kétség a felől a Homir Munn felől. Eleinte többet várt ettől a puhány, fura fickótól. Ámbár így is csak úgy ömlött belőle a meggyőző információ – különösen ha Callia is jelen volt.

Arca széles mosolyra nyílt. Mégiscsak veszi valami hasznát ennek a dagadt libának. Enyvelésével sokkal többet – és könnyebben – kicsalt Munnból, mint amire ő képes lett volna. Mi lenne, ha Munn-nak adná? Összeráncolta a homlokát. Callia meg a hülye féltékenykedései. Egek! Ha itt volna az a Darell lány... Mért is nem verte szét a fejét azért a dologért?

Maga sem tudta volna megmondani az okát.

Talán mert jól szót értett Munn-nal. Neki pedig szüksége volt Munnra. Munn volt például az, aki bebizonyította, hogy – legalábbis az Őszvér hite szerint – semmiféle Második Alapítvány nem létezik. Az admirálisainak szükségük volt erre a biztosítékra.

Szerette volna, ha közkinccsá teheti a bizonyítékokat, de hasznosabb, ha az Alapítvány ebbe az ábrándképbe veti a bizodalját. Nem Callia volt az, aki fölhívta erre a figyelmét? De igen. Ő mondta, hogy...

Eh, ostobaság! Hogy is telt volna ki ilyesmi tőle?!

És mégis...

Megrázta a fejét, hogy megszabaduljon a gondolataitól, és folytatta az útját.

18. EGY VILÁG KÍSÉRTEIÉ

Trantor világa csupa rom volt és újjászületés. Kopott drágakőként megbújít a Galaxis közepének káprázatos bőséggel s esztelen tékozlással egymásra hányt napjai, csillagrajai és csillagfelhői között, s hol a múlttól, hol a jövőről álmódott.

Volt idő, amikor fémmel burkolt fölszínéről a csillagvilág legtávolabbi zugáig kinyúltak. az uralom laza gyeplői. Az egyetlen várost alkotó bolygót négyszázmilliárd hivatalnok lakta; a történelem nem ismert nálánál hatalmasabb fővárost.

Amíg a Birodalom rothadása a végén őt is el nem érte, és egy évszázaddal ezelőtt a Nagy Dúlás végleg és mindörökre derékba nem törte, és el nem temette hanyatló uralmát. A halál mennydörgő korbácsütései fölszaggatták a bolygó fém burkát, és a régi dicsőségre csak tátongó sebek emlékeztettek.

Akik túléltek a dúlást, föltépték a fémburkot, és más bolygókkal gabonára és jószágra cserélték. A talaj újból napvilágra került, és a bolygó ott folytatta, ahol valaha abbahagyta. A kezdetleges mezőgazdálkodás terjeszkedésével egyre mélyebbre temette a dicső múlt kifinomult technikáját.

Vagy temette volna, ha-a romjaikban is lenyűgöző építmények nem magasodnak gyászosan méltóságteljes hallgatással az égre.

Arcadia szívszorongva bámulta a látóhatár ércgyűrűjét. A falu, ahol Palverék laktak, számára primitív kis házak rendszertelen összeviaskodását jelentette csupán. A környező földeken aransárga búzabúzáknak hullámzottak.

Ott azonban, ahová már csak a gondolat volt képes elröplni, még mindig ott ragyogott romlatlan fényében a múlt emléke, és sziporkázva lángra lobbant, valahányszor Trantor napja megcsillant benne. Hónapok teltek el azóta, hogy a lány Trantorra érkezett, s ezalatt egyszer már oda is eljutott. Fölkapaszkodott a sima úttestre, és bemerészkedett a hallgatag, porlepte építményekbe, amelyeket csak a falak tátongó résein át beszűrődő napfény világított meg.

A szíve összefacsarodott. Sírghaláznak érezte magát.

Futásnak eredt, léptei kongón visszhangoztak az úttesten, s csak akkor fékezte le a lépteit, amikor újból puha talajt érzett a lába alatt.

S ettől fogva csak a vágyaiban bírt visszatérni oda. Nem merte még egyszer megzavarni a szendegő óriás álmát.

Tudta, hogy itt született valahol ezen a világon, nem messze a régi Birodalmi Könyvtártól, amely egész Trantoron a legtrantoribb Trantor volt. A szentek szentje, a szentélyek szentélye! Az egész világból egyedül az élte túl a Nagy Dúlást, és egy évszázada, hogy az egész világegyetemmel dacolva megőrizte szépségét és sérthetetlenségét.

Hari Seldon és társasága itt szőtte elképesztő hálóját. Ebling Mis itt hatolt le a titok mélyére, és az ámulattól a szavát is elvesztette, mígnem megölték, nehogy a titok napvilágra kerüljön.

Itt, a Birodalom Könyvtárában éltek tíz éven át a nagyszülei is, amíg az Öszvér halálával vissza nem térhettek az újjáéledt Alapítványra.

Ide, a Birodalom Könyvtárába tért vissza az édesapja fiatal feleségével együtt, hogy hasztalanul próbálja még egyszer föllebbenteni a fátylat a Második Alapítvány titkáról. Itt jött a világra ő is, és itt hah meg az édesanyja.

Szeretett volna ellátogatni a Könyvtárba, Preem Palver azonban-csak kerek fejét ingatta.

– Több ezer kilométer az út odáig, Arcady, aztán meg itt is rengeteg a tennivaló. És nem is ajánlatos ott alkalmatlankodni. Szent helynek számít...

Arcadia azonban tisztában volt vele, hogy az öreg egyszerűen nem akar a Könyvtár tájkára menni; ezzel is az a helyzet, mint az Öszvér palotájával. Az élő törpék babonás félelme a halott óriások ereklyéitől.

Eszébe sem jutott azonban, hogy emiatt nehezteljen a mókás kis öregre. Kis híján három hónapja van Trantoron, és ez alatt az idő alatt a két öreg – az apó és az anyó – nagyon jó volt hozzá.

De mit adott ő cserébe? Csak rájuk hozta a veszedelmet. Figyelmeztette talán őket, hogy az ő nyomában ott jár a pusztulás? Távolról sem! Hagyta, hogy védőszárnyaik alá vonják őt s vele együtt a veszedelmet.

Elviselhetetlenül mardosta a lelkiismeret – de hát mit tehetett volna?

Arra ocsúdott föl, hogy a nevén szólítják. Kelletlenül lement reggelizni.

Preem Palver vaskos nyakának egyetlen mozdulatával begyűrte a szalvétát ingnyaka alá, és nem titkolt élvezettel hajolt a rántottája fölé.

– Tegnap a városban jártam, anyjuk – mondta villáját a szájához emelve, és jókora adag tojással zárva el a szavak útját.

– És mi újság a városban, apjuk? – kérdezte az anyó minden érdeklődés nélkül, miközben helyet foglalt az asztal mellett, majd alapos seregszemle után újból fölemelkedett a sótartóért.

– Semmi jó. Egy hajó újságokat hozott Kalganról. Arrafelé háború van.

– Háború! Nahát! Hát csak verjék be egymás fejét, ha nincs elég eszük. Megkaptad már a fizetésedet? Megint csak azt mondom, apjuk, hogy olvass be annak a vén Coskernak, nem ez az egyetlen szövetség a világon. Nem elég, hogy kiszúrják a szemed annnyival, hogy szégyellem elárulni az embereknek, de még azt sem képesek idejében megadni!

– Idejében, idejében! – heveskedett az öreg. – Már megint kezded az ostoba, asztalmelléki dumáidat, az ember már a reggelijét sem nyelheti le nyugodtan! – mondta, és mérgesen beletúrt a vajaspirítós-halomba. Majd valamivel higgadtabban hozzátette: – A háború Kalgan és az Alapítvány között dúl már két hónapja.

Kezével mutatta, hogy a két ellenség hogy rohan egymásnak.

– Hmmm! És mi a helyzet?

– Nem valami rózsás az Alapítvány szempontjából. Magad is láhattad, mi van Kalganon: el se fér rajta a sok katona. Ezek fölkészültek. Az Alapítvány meg nem – és puff! Az anyó hirtelen lecsapta a villáját.

– Ostoba! – sziszegte az öreg felé.

– Mi?

– Tökkelütött! Folyton jártatja azt a nagy száját.

Az asszony az ajtó felé intett, s az öreg is észrevette a jéggé dermedt Arcadiát.

– Az Alapítvány háborúba lépett? – kérdezte a lány.

Az öreg tanácstalanul az asszonyra pislantott, aztán bólintott.

– És vesztesre áll? Újabb bólintás.

Arcadiát mintha jeges kéz fojtogatná, lassan az asztalhoz támolygott.

– Vége van? – suttogta.

– Vége? – ismételte meg a kérdést az öreg tettetett buzgalommal. Ki mondta, hogy vége? Háborúban sok minden történhet... és... és...

– Ülj le, kedves – fordult hozzá a néni csillapítótag. – Nem szabad reggeli előtt beszélni. Az éhes gyomorban nem terem bölcsesség.

Arcadia azonban ügyet sem vetett rá.

– A kalganiak Terminuson vannak?

– Nincsenek – mondta az apó komolyan. – A hírek múlt hetiek, s ezek szerint Terminus még ellenáll. Úgy, ahogy mondom. Ez az igazság. És az Alapítvány még mindig erős. Látni akarsz az újságokat?

– Igen!

A kislány magába erőltetett néhány falatot, és közben elhomályosodó szemekkel falta az újságot. Santanni és Korell harc nélkül megadta magát. A ritka csillagú Ifni szektorban egy egész alapítványi hajórajt csapdába ejtettek, és szinte az utolsó hajóig megsemmisítették.

Az Alapítvány visszaszorult a Nagy Királyság határai mögé – vagyis már csak az az eredeti mag maradt a kezében, amelyet még Salvor Hardin, az első polgármester hódított meg. De még mindig verekedett, és még mindig nincs veszve minden, és bármi történjék, neki értesítenie kell az apját. Valahogyan érintkezésbe *kell* lépnie vele. Muszáj!

De hogyan? Egy egész háború van köztük.

Reggeli után az öreghez fordult.

– Palver úr, nem készül mostanában új kiküldetésre?

Az apó a ház előtti gyöpön, egy nyugágyban süttette magát a nappal. Vastag szivar füstölgőit vaskos ujjai között, s az egész ember hasonlított egy nyájas mopszlikutyára.

– Kiküldetésre? – ismételte a szót lustán. – Ki tudja? Jólesik a semmittevés, és még nem telt le a szabadságom se. De hogy jut eszedbe a kiküldetés? Nincs már maradásod, Arkady?

– Nekem? Dehogyan! Szeretek itt lenni. Maguk nagyon jók hozzám, maga meg Palverné asszony.

Az öreg tiltakozón hessegette el magától a szavait.

– Nem megy ki a háború a fejemből – folytatta Arcadia.

– Ne gondoldj rá. Hiszen úgysem tehetsz semmit. Minek emésztet magad olyasmivel, amin úgysem tudsz segíteni?

– Az jár az eszemben, hogy az Alapítvány elvesztette a legtöbb mezőgazdasági világát. És nyilván jegyre adják az élelmet.

Az öreg kényelmetlenül feszengeni kezdett.

– Ne aggódj. Minden rendbe jön.

A lány alig figyelt oda.

– Bárcsak vihetnék nekik élelmet. Amikor az Öszvér meghalt, az Alapítvány föllázadt, és Han Pritcher tábornok, aki rövid időre az Öszvér helyére lépett, ostromzár alá vonta Terminust, és egy időre elvágta a világtól. Alig volt mit enni, és az apám mesélte, hogy az ő apja elmondása szerint egyebük sem volt szárított aminosavkoncentrátumnál, aminek szörnyű íze volt. Egy tojás kétszáz tallérba került. Aztán még idejében sikerült áttörniök az ostromgyűrűt, és Santanniról megindultak hozzájuk az élelmiszer-szállító hajók. Szörnyű idők lehettek. Bizonyára most is hasonlókat élnek át.

Elhallgatott, aztán tovább elmélkedett:

– Fogadni mernék, hogy az Alapítvány hajlandó volna minden árat megfizetni az élelemért. A rendes ár dupláját, háromszorosát vagy még többet is. Hű, ha itt, Trantoron valamelyik szövetkezet vállalná a kockázatot, lehet, hogy elveszítene egy-két hajót, de a nyakam teszem rá, hogy hadimilliomos lenne, mielőtt véget érne a háború! A régi időkben az alapítványi kereskedők is ezt tették. Ha valahol háború tört ki, rögtön ott termettek, és árusítani kezdték, amiben az emberek a legnagyobb szükségét szenvedtek. Kihasználták az alkalmat. Az áldóját, előfordult, hogy egyetlen úton kétmillió talléros nyereség ütötte a markukat! Abból, amit egyetlen hajóra föl tudtak rakni.

Az öreg szeme megcsillant. Észre sem vette, hogy a szivarja régen kialudt.

– Azt mondd, élelmet szállítani? Hmmm. Csakhogy az Alapítvány nagyon messze van ám ide.

– Tudom. Nem is azt mondom én, hogy innen kellene csinálni. Rendes szállítóhajóval, gondolom, nem is juthatna közelebb Massenánál vagy Smushyknál, ahol egy kisebb földerítőhajót vagy mit kellene bérelnie, amivel átsurranhatna a hadállásokon.

Az apó fejét vakargatva számolt magában.

Két hét múlva minden előkészületet megtettek az útra. Az anyó egész idő alatt porolt az öreggel. Először azért a javíthatatlan önfejűségéért, hogy a vesztébe rohan. Aztán meg azért a hihetetlen önfejűségéért, hogy őt nem viszi magával.

Az öreg egyre csak korholta:

– Ugyan, anyjuk, ne légy már olyan, mint egy vénasszony! Nem jöhetsz velem, és kész. Ez a munka férfit kíván. Mit gondolsz, tréfadolog a háború? Gyerekjáték?

– Akkor mi az ördögnek mégy te? Az egyik lába meg a fél karja már a sírban van, és férfinak tartja magát. Mért nem megy valaki fiatalabb, nem egy ilyen kopasz hájgombóc?

– Egyáltalán nem vagyok kopasz – méltatlankodott az apjuk. – Még éppen elég hajam van. És aztán mért ne kaphatnám én a megbízatást? Miért egy taknyos fiatal? Ha nem tudnád, milliókról van szó.

Az asszony tudta ezt, és beadta a derekát.

Az út előtt Arcadia még egyszer találkozott az öreggel.

– Terminusra megy? – érdeklődött.

– Miért ne? Hisz te mondtad, hogy segítséget látnak kenyérben, rizsben, burgonyában. Ha meg tudunk egyezni velük, mindezt megkaphatják.

– Akkor hát... izé... Ha amúgy is Terminusra megy... nem látogatná meg az apámat?

Az öreg arca csupa ránc lett a készséges jóindulattól.

– Hogyne, ez csak természetes. Kérés nélkül is fölkeresem. Megmondom neki, hogy jól vagy, és semmi baj sincs, és mihelyt vége lesz a háborúnak, hazaviszlek hozzá.

– Koszi. Megmondom, hogy talál oda. Dr. Toran Darellnak hívják, és Stanmarkban lakik. Nem messze Terminus Citytől; egy helyi járattal oda repülhet. A cím Csatorna fasor 55.

– Várj, mindjárt följegyzem.

– Ne, ne! – kapott feléje Arcadia. – Semmit sem szabad fölírnia. Vesse jól az emlékezetébe, és senkitől se érdeklődjék.

Az öreg meglepődött. Aztán megvonta a vállát.

– Ahogy gondolod. Csatorna fasor 55. Stanmark, nem messze Terminus Citytől, helyi repülőjáratral közelíthető meg. Helyes?!

– Még egy dolog.

– Nos?

– Átadna neki egy üzenetet tőlem?

– Szívesen.

– Hadd súgjam meg magának.

Az öreg hájas arca a kislány szájához hajolt, aki néhány szót suttogott a fülébe. Az apó szeme kerekre tágult.

– Ezt mondom meg neki? De hisz ennek se füle. se farka.

– Ő meg fogja érteni. Csak annyit mondjon, hogy én üzenem, és hogy ő tudni fogja az értelmét. És pontosan úgy adja át, ahogy én mondtam. Hajszálnyira. Nem fogja elfelejteni?

– Hogy felejteném el? Négy rövid szó. Aszongya, hogy...

– Ne, ne! – ugrott fel a lány izgatottan. – Meg ne ismétlje! Soha senkinek ne árulja el. Hallgasson róla, mint a sír, kivéve az apámat. Megígéri?

Az öreg vállat vont.

– Legyen! Megígérem.

– Köszönöm – mondta a lány szomorúan, és az öreg után bámult, aki az utcán várakozó légitaxi felé bandukolt, hogy az úrkikötőbe vitesse magát; Közben az járt a lány fejében, hogy vajon nem írta-e alá az öreg halálos ítéletét. És vajon viszontlátja-e még valaha őt.

Szorongva lépett be a házba, s alig mert a jólelkű anyó szeme elé kerülni. Talán ha mindenen túljutnak, saját kezével kell végeznie magával azért, amit ellenük elkövetett.

19. A HÁBORÚ VEGE

QUORISTONI csata – A. K. 377. 9. 17-én zajlott le az Alapítvány és Kalgan lordja, Stettin erői között; az Interregnum alatt ez volt az utolsó jelentős ütközet...

Enciklopédia Galactica

Jole Turbor új szerepében, mint haditudósító, tengerészmundérba bújt, és egészen jól érezte magát benne. Örült, hogy újra kamerához jutott, és a valódi hajók és a hétköznapi emberek elleni háború izgalmai némileg feledtették vele a Második Alapítvánnyal folytatott kilátástalan harc kétségbeejtő tehetetlenségét.

Ami azt illeti, az Alapítvány hadjáratát nem nagyon koszorúzták győzelmek, ennek ellenére nem sok ok volt a kétségbeesésre sem. Hat hónap elteltével még mindig érintetlen volt az Alapítvány legbelső magva, és a hajóhad színe-java is megmaradt. A háború kezdete óta épített hajókkal sikerült szinte hiánytalanul pótolni a veszteséget, sőt műszaki szempontból a flotta most erősebb volt, mint az Ifninél elszenvedett vereség előtt.

Közben a bolygók védelmét is megerősítették; a fegyveres erők kiképzése sokat javult; az adminisztrációs vízfejből sikerült a fölös víz egy részét lecsapolni – másfelől a hódító kalgani hajóhad nagy részét tehetetlenségre kárhoztatta az a körülmény, hogy a “meghódított” területeket megszállás alatt kellett tartani.

Ez idő szerint Turbor a Harmadik Flottánál teljesített szolgálatot, az Anakreóni szektor legkülső vidékén. A “kisemberek háborúját” hangsúlyozó szempontoknak megfelelően éppen Fennél Leemor harmadosztályú gépészönkéntessel készített riportot.

– Meséljen valamit önmagáról, tengerész – faggatta őt Turbor.

– Mit mondhatnék? - húzódozott Leemor, egyik lábáról a másikra állva, halvány, elfogódott mosollyal az arcán, mintha magán érezné azoknak a milliőknak a tekintetét, akik minden bizonnal látják őt ebben a percben. –

Locrisi vagyok. Egy légikocsigyárban dolgoztam mint üzemvezető, jól kerestem. Nős vagyok, két gyerekem van, két kislány. Mondja, szólhatnak hozzájuk egypár üdvözlő szót, hátha néznek?

– Nyugodtan, tengerész. Magáé a kamera.

– Hálás köszönet. Halló, Milla – hadarta –, hallasz engem? Én jól vagyok. Sunni hogy van? És Tómmá? Szüntelenül rátok gondolok, és remélem, kapok eltávozást, mihelyt kikötünk. Megkaptam az élelmiszersomagot, de küldöm is vissza. Nekünk kijár a rendes porció, de azt mondják, a polgári lakosságnak nehezebb. Más újság nincsen.

– Ha legközelebb Locrison leszek, tengerész, akkor föl fogom keresni a családját, és gondoskodom róla, hogy ne lásson szükségét. Helyes?

A fiatalember szélesen elvigyorodott és bólintott.

– Köszönöm, Turbor úr. Lekötelezne vele.

– Akkor hát folytassuk. Maga önkéntes, ugye?

– Az én. Engem nem kell kötéllel noszogatni, ha valaki belém köt. Ahogy meghallottam a *Hober Mallow* esetét, még aznap jelentkeztem.

– Derék dolog. Volt már ütközetben? Látom, két harci csillagja is van.

– Pfuj! – köpött ki a tengerész. – Miféle harc volt az? Macska-egér harc, nem ütközet. A kalganiak addig nem veszik föl a harcot, míg legalább ötszörös vagy még nagyobb túlerővel nem rendelkeznek. De még akkor is csak lecsapnak, és próbálnak egy-egy hajót elszakítani. Az unokabátyám Ifninél volt, az öreg *Ebling Misen*, amelynek sikerült kereket oldania. Azt mond-, ja, hogy ott is ugyanazt csinálták. A főflottájukat fölvonultatták a mi egyetlen hadosztályunk ellen, és addig, amíg csak öt hajónk nem maradt, csak távolról csipkedtek bennünket. De amikor végre összezsúptunk, kétszer annyi hajójukat kinyíffantottuk.

– Azt hiszi tehát, hogy megnyerjük a háborút?

– Meg hát, különösen amióta többé nem hátrálunk. De ha nagyon rosszul állna a szénánk, szerintem a Második Alapítvány közbelépne. Hisz még megvan a Seldon-terv, és ezt ők is nagyon jól tudják.

Tubor kissé lebiggyesztette az ajkát.

– Ezek szerint ön bízik a Második Alapítványban? A válasz őszinte meglepődést tükrözött:

– Miért, akad tán olyan, aki nem bízik?

A közvetítés után Tripellum zászlós lépett be Turbor szobájába. Cigarettaival kínálta a riportert, és hanyag mozdulattal a nyakszirtjére lökte a sapkáját.

– Elcsíptünk egy foglyot – mondta.

– Igen?

– Muris kis pasas. Azt mondja, semleges, sőt diplomáciai mentességre hivatkozik. Az a gyanúm, hogy nem tudnak mit kezdeni vele. Valami Palvro. Palver vagy mi a neve, és állítólag Trantorra való. Csak tudnám, mi az ördögöt keres a háborús zónában?

Turbor egyszerre fölült a priccsén, és mintha szél fújta volna ki a szeméből az álmot. Nyomban eszébe jutott a hadüzenet másnapján, közvetlenül elutazása e lőtt Darellal készített utolsó interjúja.

– Preem Palver – jelentette ki.

Tripellum rámeresztette a szemét, s hagyta, hogy a füst kikarikázzon a szája két szögletén.

– Ez az – szólalt meg –, hogy az ördögbe találta ki?

– Nem fontos. Beszélhetek vele?

– A jó ég tudja. Az öreg rátette a kezét, és maga akarja kihallgatni. Mindenki azt mondja, hogy kém.

– Mondja meg az öregnek, hogy én ismerem, ha valóban az, akinek kiadja magát. Vállalom érte a felelősséget.

Dixyl kapitány a Harmadik Flotta zászlóshajóján lankadatlan buzgalommal figyelte a Nagy Földérítő ernyőjét. Egyetlen hajó sem tudta elkendőzni – még teljes mozdulatlanságban sem – szubatomikus sugárzását, és az efféle sugárzás forrása apró szikraként lobbant föl a háromdimenziós mezőben.

Az Alapítvány minden hajójának még egyszer alaposan fölmérték a helyzetét, egyetlen szikráról sem feledkezve meg, miután a magát semlegesnek kiadó kis kémét fölfedezték. Ez az idegen hajó egy időre megzavarta a kapitány nyugalmát. Az is meglehet, hogy miatta egyik percről a másikra változtatni kell a haditerven. Előfordulhat, hogy...

– Biztos, hogy rajta van? – kérdezte.

Cenn parancsnok bólintott.

– Az egységet átviszem a hipertéren. Sugár 10.00 parszek; théta 268,52 fok; phi 84,15 fok. Visszatérés a kiindulópontához 13.30-kor. Összesen távolmaradás: 11,83 óra.

– Helyes. Számítunk rá, hogy időben és térben pontosan a megadott helyen fog újból előbukkanni. Megértette?

– Igenis, kapitány. – A karórájára pillantott. – A hajóim 0140-re készen állnak.

– Rendben – mondta Dixyl kapitány.

A kalgani hajóraj pillanatnyilag kívül volt a földérítés hatókörén, de nem sokáig. Ezt biztos forrásból tudta. Cenn egysége nélkül az Alapítvány erői számbelileg óriási hátrányban lennének, a kapitány azonban biztos volt 4i dolgában. *Egészen* biztos.

Preem Palver levert pillantásokat vetett maga körül. Először a magas, ösztövéer admirálisra, aztán a többi egyenruhásra, végül erre a testes, erőteljes alakra, aki a többiekkel ellentétben – nyakkendő nélkül, nyitott inget viselt, és azt mondta, hogy beszélni akar vele.

– Tökéletesen tisztában vagyok, admirális – mondotta Jole Turbor – az ügy komolyságával, de higgye el, ha néhány percet beszélhetnék vele, tiszta vizet önthetnék a pohárba.

– Meg tudja indokolni, miért nem akarja az én jelenlétemben kikérdezni? Turbor makacsul összeszorította a száját.

– Admirális – mondta –, amióta idehelyeztek tudósítónak, a Harmadik Flottának kitűnő sajtója van. Ha kívánja, állítson embereket az ajtó elé, és öt perc múlva maga is visszatérhet. Tegye meg a kedvemért, jó? És akkor továbbra is felhőtlen marad a viszonya a sajtóval. Megért engem?

Megértette.

Mihelyt magukra maradtak, Turbor Palverhez fordult.

– Gyorsan: hogy hívják azt a lányt, akit magával vitt?

Palver nagy szemeket meresztett rá, és csak a fejét rázta.

– Legyen esze! – sürgette Turbor. – Ha nem válaszol, kémnek fogják tekintem, és tudhatja, hogy háború idején rövid úton elbánnak a kémekkel.

– Arcadia Darell! – nyögte ki Palver.

– Úgy. No és biztonságban van?

Palver bólintott.

– Ajánlom, hogy igazat mondjon, különben megkeserüli.

– Semmi baja sincs, és tökéletes biztonságban van – bizonykodott Palver sápadtan.

Az admirális belépett.

– Nos?

– Ez az ember, uram, nem kém. Mérget vehet rá, amit mond. Kezeskedem érte.

– Igazán? – vonta össze a szemöldökét az admirális. – Vagyis igaz, hogy egy trantori mezőgazdasági szövetkezet képviselőjeként gabona és burgonya szállítására vonatkozó kereskedelmi egyezményt óhajt kötni Terminusszal. Rendben van, de most nem kelhet útra.

– Miért nem? – kérdezte Palver mohón.

– Mivel egy ütközet kellős közepén tartunk. Ha ez véget ér, és föltéve, ha életben maradunk, akkor Terminusra kísérjük önt.

A kalgani flotta, amely óvatosan lopakodott előre az úrben, hihetetlen távolságból fölfedte az. alapítványi hajókat és ezek őket. Apró

szentjánosbogarakként rajzottak a Nagy Földérítő ernyőin, a puszta ür távolában.

Az alapítványi admirális a homlokát ráncolta.

– Úgy látszik, a főerők. Legalábbis a számukból ítélve. – Aztán: – De nem fogják fölvenni a harcot; remélem, számíthatunk Cenn egységére.

Cenn parancsnok már órákkal azelőtt útra kelt, még akkor, amikor először fölfedezték a közelgő ellenséget. A terven már semmiképp sem lehet változtatni. Bárhogy alakuljon is a helyzet, az admirális egy cseppet sem nyugtalankodott. Sem a tisztek. Sem a legénység.

De nézzük csak a szentjánosbogarakat!

A halál táncosaiként pontos alakzatba sorakozva villogtak.

Az alapítványi hajóhad lassan hátrált. Ahogy múltak az órák, a flotta lassan, majd egyre növekvő mértékben változtatta irányát, maga után csalogatva a nyomában settenkedő ellenséget.

A haditerv készítői eleve körülhatároltak egy adott úrszelvényt, amelybe be kell csalogatni a kalgani flottát. Az alapítványi hajók lassan fölszabadították ezt a térséget, és átengedték a kalganiaknak. Ettől kezdve azokat a hajókat, amelyek innen kimerészkedtek, gyilkos tűz alá vették. Amelyek belül maradtak, azoknak semmi bántódásuk nem történt.

Mindezt arra alapozták, hogy Lord Stettin hajói irtóztak a kezdeményezéstől, és a legszívesebben ott maradtak, ahol nem kellett tartaniok a támadástól.

Dixyl kapitány az órájára meredt. 1310.

– Húsz percünk van – mondta.

A hadnagy feszülten bólintott mellette.

– Ez idáig megy minden, mint a karikacsapás. Több mint kilencven százalékuk bent van a ládában. Ha sikerül bent tartanunk őket...

– Igen! Ha...

Az alapítványi flotta akkor csigalassúsággal megindult előre. Nem túl gyorsan, nehogy a kalganiakat megfutamítsa, de elég gyorsan ahhoz, hogy visszatartsa őket az előnyomulástól. Még nem jött el a döntés pillanata.

Múltak a percek.

1325-kor a tengernagyi csengő az alapítványi arcvonal mind a hetvenöt hajóján fölberregett, mire ezek maximális gyorsulásra kapcsolva a háromszáz egységből álló kalgani frontvonalra zúdultak. A kalgani pajzsok működésbe léptek, és gyilkos energianyalábokat lövelltek ki. Mind a háromszáz hajó egyetlen irányba összpontosította erejét, az esztelenül és könyörtelenül rohamozó, vesztébe rohanó támadók ellen, amikor...

1330-kor a Cenn parancsnoksága alatt álló ötven hajó hirtelen előugrott a semmiből, az előre kiszámított helyen és időben egyszerre kibukkant a hipertérből, és vadul belemart a kalganiak csupaszon hagyott hátába. A csapda tökéletesen sikerült.

A számbeli fölény még mindig a kalganiak oldalán volt. de ezeknek most eszükbe sem jutott számtannal foglalkozni. Legelső gondjuk a menekülés volt, és minél inkább fölbomlott a rendjük, annál sebezhetőbbé váltak, mivel az ellenséges hajók egyenként üldözőbe vették őket.

Egy idő múltán az egész patkány vadászatra emlékeztetett.

A háromszáz kalgani hajóból – a flotta legfőbb büszkeségéből – alig hatvan vánszorgott vissza Kalganra, ezek közül is sok reménytelen roncsként. A százhuszonöt alapítványi hajó közül mindössze nyolc semmisült meg.

Preem Palver a diadalmámor tetőpontján érkezett Terminusra. Az őrjöngést nehezen viselte el, de azért mielőtt útnak indult volna, két dolgot is elintézett, és egy megbízást elvállalt.

Az elintézett dolgok a következők voltak: 1. aláírt egy megállapodást, amelynek értelmében a szövetekezete a következő év minden hónapjában húsz hajóra való élelmet szállít, hadiáron, ám a nemrég lezajlott csatának hála, háborús kockázat nélkül; 2. átadta dr. Darellnak Arcadia négy szóból álló üzenetét.

Darell egy percig tágra nyílt szemmel meredt rá, aztán előadta a kérését. Ez abból állt, hogy válaszüzenetet kellett továbbítania Arcadiának. Palvernak tetszett az üzenet, mert egyszerű volt és értelmes. Ennyi volt az egész: “Gyere vissza. Minden veszély elmúlt.”

Lord Stettint majd szétvetette a düh. A leghidegvérűbb ember vére is lobbott, ha minden fegyvere a szeme láttára csütörtököt mond; ha katonai hatalmának szilárd szövete egyszerre ronggyá foszlik szét. De tisztában volt vele, hogy nem tehet semmit.

Hetek óta alig hunyta le a szemét. Három napja borotvát sem látott az arca. Senkit sem fogadott. Az admirálisai magukra voltak hagyva, és senki sem tudta Kalgan uránál jobban, hogy még újabb vereség sem kell hozzá, s hamarosan fölüti a fejét a belső viszály.

Lev Meirusnak, az Első Miniszternek semmi hasznát sem vette. Csak állt ott, akár egy faszent. higgadtan és szemérmetlen vénségében, vézna ujjával szokása szerint most is idegesen simogatva az orrát az állával összekötő ráncot.

– Mért nem tanácsol valamit? – förmedt rá Stettin. – Itt állunk legyőzve, érti? *Legyőzve!* De miért? Fogalmam sincs róla! Hiába néz rám. Fogalmam sincs róla, miért. Maga talán tudja, miért?

– Azt hiszem, igen – felelte Meirus higgadtan.

– Árulás! – hangzott behízelgően, és ugyanolyan lágyan követték a további szavak. – Maga tudott az árulásról, de elhallgatta. Maga szépen kiszolgálta azt a barmot, akit kipenderítettem az első polgári székből, s most abban reménykedik, hogy elszegődhet a helyemre kerülő koszos patkányhoz. Ha így áll a dolog, akkor én kitépem a beleit, és a szeme láttára égetem el őket.

Meirus megőrizte nyugalmát.

– Nem egy alkalommal, de számtalanszor megpróbálkoztam vele, hogy elültessem önben az én kétségeimet. Hiába duruzsoltam a fülébe, ön jobbnak látta a hízelgők tanácsaira hallgatni. Az események még a legrosszabb sejtelmeimet is fölülmúlták. Ha most sem óhajt meghallgatni, mondja meg, uram, és én eltávozom, s a megfelelő időben megkeresem az ön utódját, akinek kétségkívül az lesz az első dolga, hogy aláírja a békét.

Stettin kivörösödött szemmel meredt rá, s hatalmas mancsát ökölbe zárta, majd meg kinyitotta.

– Beszéljen, maga kígyó! *Beszéljen!*

– Többször is megmondtam önnek, hogy ön nem az Öszvér. Ön parancsolhat a hajóinak meg az ágyúinak, de nincs hatalma az alattvalói lelke fölött. Tisztában van ön azzal, uram, hogy ki ellen harcol? Az Alapítvány ellen, amely verhetetlen; az Alapítvány ellen, amelyet megvéd a Seldon-terv; az Alapítvány ellen, amely az Új Birodalmat van hivatva megteremteni.

– Semmilyen terv nincs. Vége. Munn megmondta.

– Akkor Munn téved. De még ha igaza volna is, mit változtat a dolgon? Ön és én, uram, még nem vagyunk a nép. Kalganon meg az alárendelt világokon ugyanolyan mélyen és fenntartás nélkül hisz mindenki a Seldon-tervben, mint bárki a Galaxisnak ezen a tájékán. Jószerivel négyszáz év történelme a tanú rá, hogy az Alapítványt nem lehet megverni. Sem a királyságok, sem a hadvezérek, de a régi Galaktikus Birodalom sem volt képes elbánni vele.

– Az Öszvér megtette.

– Az igaz, ám övele nem számoltak, de önnel igen. S ami ennél is rosszabb: a nép tudja, hogy ez a helyzet. Ennélfogva a hajói úgy mennek csatába, hogy titokban a vereségtől rettegnek. Láthatatlanul ott lebeg fölöttük a Terv, ezért támadás előtt a kelletténél többet fontolgatnak és bizonytalankodnak. A másik oldalon viszont ugyanez a láthatatlan szellem önbizalmat önt az ellenségbe, kioltja a félelmét, és a kezdeti vereségek közepette is fönn tartja a harci szellemét. Mert az Alapítvány eleinte mindig vereséget szenvedett, de a végén minden esetben kivágta magát.

És az ön harci szelleme, uram? Hiába van mindenütt ellenséges terület a lába alatt; hiába nem veszített egyetlen talpalatnyi földet sem, sőt nem is kell tartania ellenséges beözönléstől: mégis vereséget szenvedett. Sőt, még csak nem is hisz a győzelem lehetőségében, mivel tisztában van vele, hogy ilyen nem létezik.

Hajtson hát főt, ha nem akarja, hogy térdre kényszerítsék. Ha önként fejet hajt, talán megtarthatja, amiye megmaradt. Ön az ércre meg az erőre bízta magát, s ezek egy ideig fönn is tartották. Ön figyelmen kívül hagyta az elmét meg a lelket, s ezek cserbenhagyták önt. Hallgasson rám.

Itt van ez az alapítványi ember, ez a Homir Munn. Engedje el. Küldje vissza Terminusra a békeajánlatával együtt.

Stettin a fogát csikorgatta szorosra zárt, verteién ajkai mögött. De más választása nem volt.

Az új esztendő első napján Homir Munn elhagyta Kalgant. Több mint hat hónap telt el azóta, hogy Terminusról eltávozott, és közben föllángolt és el is hamvadt egy háború tüze.

Egyedül jött, és kísérettel tér vissza. Egyszerű magánemberként érkezett, és nem hivatalos, de nem kevésbé teljhatalmú békekövetként távozik.

És ami a leginkább megváltozott, az a Második Alapítvánnyal alkotott korábbi véleménye volt. Nem tudta mosolygás nélkül megállni, ha rágondolt, milyen képet fog majd vágni dr. Darell meg az a mitugrász, beképzelt fiatalember, az az Anthor meg a többiek, ha elárulja nekik a titkot.

Amit megtudott. Mert ő, Homir Munn, végre megtudta az igazságot.

20. "ÉN TUDOM..."

A Stettin Háború utolsó két hónapjában Homir nem panaszkodhatott az unalomra. A Rendkívüli Közvetítő számára szokatlan szerepében egyszerre a csillagközi ügyek kellős közepében találta magát, és nem lehet azt állítani, hogy ez a körülmény ne hízelgett volna a hiúságának.

Nagyobb ütközetre már nem került sor – azt a néhány véletlen összekoccanást figyelmen kívül lehetett hagyni –, és sikerült olyan békefeltételeket kicsikarni, hogy az Alapítványnak alig kellett engedményeket tennie. Stettin megtarthatta a posztját, de jóformán semmi egyebet. A hajóhadát leszerelték; az anyaországon kívüli birtokok autonómiára tettek szert, és dönthettek, hogy a korábbi státuszt, a teljes függetlenséget, vagy az Alapítvánnyal való konföderációt választják-e.

A háború végét Terminus saját csillagrendszerén belül, egy aszteroidán pecsételték meg; itt volt az Alapítvány legrégebbi haditengerészeti támaszpontja. Kalgan nevében Lev Meirus írta alá a békét; Homir érdekelt szemlélőként volt jelen.

Az egész időszak alatt színét sem látta dr. Darellnek vagy a többieknek. De nem sokat törődött vele. Amit ő tud, az eláll – és mint mindannyiszor, most is elmosolyodott a gondolatra.

Dr. Darell a békekötés után néhány héttel tért vissza Terminusra, és a házában már aznap este összegyülekezett az az öt férfi, aki tíz hónappal korábban terveket szőtt ott.

Kényelmesen elköltötték a vacsorát, majd lassan iszogatták a borukat, mintha szántsándékkal húzták-halasztották volna a régi téma felelevenítését.

Jole Turbor volt az, aki egyik szemét a borospohár bíborvörös mélyébe meresztve, inkább dörmögte, mint mondotta:

– Látom, Homir, hogy befutott ember lett belőled. Okosan intézted a dolgokat.

– Én? – nevette el magát Munn hangos vidámsággal. Ki tudja, miért, de hónapok óta nem dadogott.

– A kisujjamat sem mozdítottam. Arcadiáé az érdem. Apropos, Darell, mi van vele? Hallom, jön haza Trantorról.

– Jól hallotta – felelte Darell csendesen. – A hajójának egy hét múlva kell kikötnie. – Fátyolos tekintetét körbehordozta a jelenlevőkön, mindenfelől kusza örömkialtásokat hallott. Semmi mást.

– Ki hinné, hogy elmúlt ez is – morfondírozott Turbor. – Gondolta volna valaki tíz hónappal ezelőtt, hogy mindez bekövetkezik? Hogy Munn megjárja Kalgant. Arcadia Kalgant és Trantort és úton van hazafelé. Megéltünk egy háborút, és győztünk, a kutyafejét! Azt mondják, hogy a történelem fősodráát előre lehet látni; de ki meri azt állítani, hogy mindezt, amin alighogy túlestünk, és ami kilátástalan zűrzavarnak hatott mindannyiunk számára, bárki is előre láthatta volna!

– Hülyeség – jegyezte meg Anthor savanyú arccal.

– Minek örül annyira? Úgy beszél, mintha valóban megnyertünk volna egy háborút, holott csak egy kis nyavalyás csetepatéban győztünk, amely csak arra volt jó, hogy elvonja a figyelmünket az igazi ellenségről.

Mindenki feszengve hallgatott, csak Homir Munn arcán játszadozott egy halvány, disszonáns mosoly.

Anthor dühösen rácsapott az öklével a szék karfájára.

– Igen, a Második Alapítványra gondolok. Amelyet csak kerülgetünk, mint macska a forró kását, sőt, ahogy látom, igyekszünk teljesen kivenni a

fejükből még a gondolatát- is. Vagy tán maguk is bedőltek ennek a csalárd győzelmi hangulatnak, s úgy érzik, kötelességük részt venni a bohócparádében? Tessék, csak rajta: hányjanak cigánykereket, bukfencezzenek, és paskolják egymás hátát, meg szórják tele az utcát konfettivel. Bolondozzanak, vetkőzzenek ki magukból, és aztán ha kitombolták magukat, és kijózanodtak, jöjjenek vissza szépen, és vitassuk meg a problémát, amely mit sem változott azóta. Tíz hónapja itt lógatják az orrukat, és még a saját árnyékuktól is rettegnek. Azt hiszik tán, hogy mert sikerült ellátni a baját egy úrhajóival hadonászó ostobának, már nincs mit tartamok a Második Alapítvány lélekkufáraitól? – fejezte be vörös arccal, zihálva.

Munn csendesen megszólalt:

– Hajlandó végre engem is meghallgatni, Anthor? Vagy folytatni akarja a locsogó összeesküvő szerepét?

– Beszéljen, Homir – mondta Darell békéltetőén – . de próbáljuk tartóztatni magunkat a túlon túl szemléletes kifejezésektől. Van, amikor helyénvalók, de most semmi kedvünk sincs hozzájuk.

Homir Munn hátradőlt a széken, és gondosan telitöltötte a poharát a keze ügyében levő borosüvegből.

– Azzal a megbízatással küldtek Kalganra – kezdte – . hogy minél többet ássak ki az Öszvér palotájában őrzött dokumentumokból. Több hónapot áldozhattam erre a munkára. Eszemben sincs, hogy ezért magamnak sajátítsam ki az érdemet. Mint már jeleztem. Arcadia volt az, aki ártatlanul megszerezte nekem a belépőt. Bárhog is történt, tény, hogy az Öszvér életéről és koráról addig szerzett – és megvallom, nem kevés – ismereteimet módomban volt gazdagítani azokkal az eredményekkel, amelyeket a mindenki más számára hozzáférhetetlen eredeti forrásanyag szorgalmas tanulmányozásából szűrtem le.

Ennélfogva elmondhatom magamról, hogy egyedül én vagyok képes a Második Alapítvány valódi veszélyét fölbecsülni, sokkal inkább, mint a mi lobbanékony barátunk, itt ni.

– És – csikorgott Anthor – mire becsüli ezt a veszélyt?

– Megmondom: nullára!

Rövid szünet, majd Elvet Semic döbbsent kétkedéstől remegő hangja hallatszott:

– Vagyis nem létezik a veszély?

– Úgy, ahogy mondom. Barátaim, *a Második Alapítvány nem létezik.*

Anthor lassan behunyta a szemét, és sápadt, kifejezéstelen arccal magába mélyedt.

Munn élvezte a helyzetet, hogy a figyelem középpontjába került, és folytatta:

– Sőt, mi több: sohasem létezett.

– Mire alapítja ezt a meglepő következtetést? – firtatta Darell.

– Nem ismerem el, hogy meglepő lenne – mondta Munn. – Tudják, ugye, hogyan kutatott az Öszvér a Második Alapítvány után? De ismerik-e vajon ennek a kutatásnak az intenzitását, a makacsságát? Micsoda lehetőségekkel rendelkezett, és mindent bevetett. Mindent erre összpontosított, és mégis kudarcot vallott. Semmiféle Második Alapítványnak nem bukkant a nyomára.

– Az volna a csoda, ha a nyomára bukkannának – vetette közbe Turbor türelmetlenül. – Megvan rá a módja, hogy távol tartsa magától a kíváncsi elméket.

– Még akkor is, ha ez a kíváncsi elme az Öszvér mutáns agyveleje? Kötve hiszem. De nem kívánhatják tőlem, hogy ötven kötet dokumentumanyag lényegét öt perc alatt kifejtsem maguknak. A békeszerződés értelmében az egész úgylis a Seldon Történelmi Múzeum birtokába kerül, és ki-kí kényére-kedvére elmélyülhet bennük, akárcsak én tettem. A végkövetkeztetés azonban félreérthetetlen, és ugyanaz, amit már elmondtam. Vagyis nincs és sohasem létezett Második Alapítvány.

– Mi fékezte hát meg az Öszvért? – akadékoskodott Semic.

– Nagy ég, hát mit gondol, mi fékezhette meg?

A halál, amely egykor mindnyájunknak útját szegi. A kor legnagyobb babonája, hogy az Öszvért a világalomhoz vezető útján valamilyen, még az ő hatalmát is fölülmúló titokzatos valami állította meg. Így van az, ha mindent torz szemüvegen át nézünk.

Nem hiszem, hogy akadna valaki a Galaxisban, aki ne tudná, hogy az Öszvér testi és lelki mivoltában egyaránt nyomorék volt. Azért nem érte meg a negyven évet sem, mert beteges szervezete nem bírta tovább a megerőltetést. Már évekkal a halála előtt leesett a lábáról. A legjobb egészsége sem ért föl egy normális ember betegségével. Ez az igazság arról az emberről, aki meghódította a Galaxist, és a természet rendje szerint elvitte őt a halál. Csoda, hogy olyan sokáig bírta, és olyan sokra vitte. Barátaim, mindez szépen le van írva. Csak legyenek egy kis türelemmel. És próbálják meg új szemszögből nézni a dolgokat.

– Helyes, próbáljuk meg, Munn – bólogatott Darell elgondolkodva. – Érdekes kísérlet lehet belőle, s ha mást nem, legalább a gondolatainkat megolajozza. Lássuk csak, azok az ellenőrzés alá vont emberek, akiknek a fölvételeit csaknem egy évvel ezelőtt Anthor idehozta, mi van azokkal? Segítsen beállítani a helyes látószöveget.

– Mi sem könnyebb ennél. Milyen idős az elektroencefalografikus elemzés tudománya? Vagy fogalmazzuk meg másként: mennyire haladt előre az idegpályák tanulmányozása?

– A kezdet kezdetén tartunk – ismerte el Darell. – Ez kétségtelen.

– Helyes. Nos, mi bizonyítja akkor, hogy helyesen értelmezzük a – hogy is mondták csak Anthorral? – halántéklapályt? Maguknak megvan erről az elméletük, de vajon rábízhatják-e magukat teljes bizonyossággal? Vajon szilárd bizonyítékul szolgálhat-e ez egy olyan hatalomnak a létezéséről, amelyről ezenkívül csupa negatív bizonyítékkal rendelkezünk? Könnyű az ismeretlent azzal magyarázni, hogy föltételezzük egy emberfölötti és önkényes akarat létezését.

Ez benne van az ember alaptermészetében. A Galaxis történetében ezer és egy olyan eset fordult elő, hogy egyes elszigetelt bolygórendszerek visszasüllyedtek a vadság állapotába; és mit mutat a tapasztalat? Ezek a vadak minden esetben valamilyen, az embernél erősebb lelkes lények önkényének tulajdonították azokat a természeti erőket – vihar, járványok, szárazság – , amelyeket nem tudtak megmagyarázni.

Ha nem tévedek, ezt a jelenséget antropomorfizmusnak nevezik, és meggyőződésem szerint ebben a vonatkozásban semmiben sem különbözünk a vadaktól, és ugyanúgy viselkedünk, mint ők. Mivel nem sokat konyítunk a lélektanhoz, minden ismeretlen jelenséget emberfölötti lényeknek tulajdonítunk – jelen esetben a Második Alapítványnak, amelynek a létezésére Seldonnak egy elejtett megjegyzéséből következtetünk.

– Ó vágott közbe Anthor – mégiscsak emlékszik Seldonra! Már azt hittem, hogy megfeledkezett róla. Seldon ugyanis világosan megmondta, hogy létezik Második Alapítvány. Induljunk ki ebből.

– És maga tisztában van vele, mi minden vezette Seldont? Mi mindent kellett számításba vennie? Hátha a Második Alapítvány csupán egy hasznos és nagyon is határozott célt szolgáló madárijesztő volt? Lássuk például, hogyan is győztük le Kalgant! Mit is írt a legutóbbi cikksorozatban, Turbor?

Turbor megmoccant.

– Látom, mire akar kilyukadni. Én a vége felé Kalganon voltam, Darell, és szembetűnő volt, milyen mélyre süllyedt a harci szellem. Átnéztem a híradóikat, és bármily furcsa is, de szinte várták a vereséget. Teljesen inukba szállt a bátorságuk arra a gondolatra, amit természetesnek vettek, hogy tudniillik a végén a Második Alapítvány be fog avatkozni az Első oldalán.

– Ez az igazság – erősítette meg Munn. – Én ott töltöttem az egész háborút. Én Stettinnek megmondtam, hogy nincs Második Alapítvány, és ő el is hitte. És biztos volt a dolgában. De ki vállalkozhatott volna arra, hogy kiverje az

emberek fejéből, amiben egész életükben hittek, így hát ez a hitrege nagyon is jó ütőkártyának bizonyult Seldon kozmikus játszelmájában.

Anthor hirtelen kinyitotta a szemét, és gúnyos tekintetét Munn arcára szögezte.

– Szerintem maga hazudik!

Homir elsápadt.

– Nem vagyok köteles eltérni, annál kevésbé válaszolni egy ilyen inzultusra.

– Nem akarom személyében megsérteni. Nem tehet róla, hogy hazudik; maga sem tudja, hogy nem mond igazat. Ez azonban nem változtat a hazugság tényén.

Semic aszott kezét a fiatalember karjára helyezte.

– Nyugodjon meg, fiatal barátom.

Anthor nem túl gyöngéden lerázta magáról az öreg kezét.

– Kezdenek egytől egyig az agyamra menni. Mindössze ötször vagy hatszor láttam ezt az embert életemben, mégis hihetetlen változást veszek rajta észre. Maguk meg évek óta ismerik, és mintha hályog lenne a szemükön. Ebbe bele lehet örülni! Ez az ember lenne Homir Munn, akinek az ajkán csüggenek? Ez nem az a Homir Munn, akit én megismertem.

Szavait elképedt arcok és Munn méltatlankodó kiáltása fogadta:

– Azt állítja rólam, hogy szélhámós vagyok?

– A szó mindennapi értelmében talán nem az – ordította túl a lármát Anthor – , de mégis szélhámós! Csend legyen! Követelem, hogy meghallgassanak!

Fenyegető tekintetétől lassan meghunyászkodtak.

– Hát nem emlékeznek arra a Homir Munnra, amilyenek én megismertem: a magába zárkózott könyvtárosra, akiből kötéllel kellett kihúzni a szót; ideges és görcsös hangjára, bizonytalan dadogására? Hasonlít rá vajon ez az ember? Ez a sima szájú, magabiztos gondolatokkal teli ember, aki, a mindenségit, nem is dadog! Ugyanaz a személy volna ez?

Még Munn arca is zavart tükrözött, ám Pelleas Anthor tovább szította a tüzet:

– Nos, próbára tegyük őt?

– Hogyan? – érdeklődött Darell.

– Ezt maga kérdezi? Én magyarázom? Hiszen megvan a tíz hónappal ezelőtti encefalogramja, nem? Vegyen föl egy újabbat, és hasonlítsa össze a kettőt.

Ujját a komor könyvtárosra szögezte, és hevesen az arcába vágta:

– Próbálja meg visszautasítani a vizsgálatot!

– Eszem ágában sincs – vágott vissza Munn kihívóan. – Hiszen ugyanaz vagyok, aki voltam!

– Ezt ön honnan tudhatja? – mondta Anthor megvetően. – Továbbmegyek. Én itt senkiben sem bízom meg. Követelem, hogy mindenkit vessünk alá vizsgálatnak. Háború volt. Munn Kalganon járt; Turbor a hajóhaddal bejárta az egész hadműveleti területet. Darell és Semic is oda volt valahol – fogalmam sincs, hol. Egyedül én maradtam itt remeteségem védelme alatt, és ezért senkiben sem bízhatom többé. De tisztesség okából én magam is alávetem magamat a vizsgálatnak. Megegyeztünk? Vagy szedjem a sátorfámat, és egyedül járjam a magam útját?

Turbor vállat vont.

– Nekem semmi kifogásom sincs a vizsgálat ellen.

– Én már mondtam, hogy nekem sincs – mondta Munn.

Semic némán intett a kezével beleegyezése jeléül, és Anthor Darell felé fordult. Végre ez is bólintott. Hadd legyenek az első – mondta Anthor.

Az ifjú neurológus mozdulatlanul elnyúlt a fekvőszéken, s magába mélyedve félig lehunyta a szemét. A készülék írótüi szorgalmasan szántották a vonalkázott papirost. Darell elővette a nyilvántartásából Anthor régi encefalogramját, és a férfi elé tartotta.

– A maga aláírása, igaz?

– Igen, igen, ez az én fölvételem. Hasonlítsa össze az újjal.

A letapogató a régit és az újat az ernyőre vetítette. Mindkét fölvételnek mind a hat görbéje a szemük elé tárult, s a sötétbe élesen belehasított Munn kiáltása:

– Oda nézzenek! A kettő nem egyezik!

– Ezek a homloklebeny elsődleges hullámai. Ezeket, Homir, nyugodtan elhanyagolhatja. Azok a fűrészfogak, amelyekre mutat, a düh jelei. A többi az, ami számít.

Megérintett egy kapcsolót, mire a hat vonal összeolvadt, és elfedték egymást. Csupán az elsődleges hullámok mélyebb csipkézete mutatott kettőződést.

– Meg van elégedve? – kérdezte Anthor.

Darell kimérten biccentett, és helyet foglalt a széken. Őt Semic, ezt Turbor követte. A fölvétel és a görbék összevetése néma csendben zajlott.

Utolsónak Munn került sorra. Egy pillanatra megtorpant, aztán árnyalatnyi elszánással a hangjában a többiekhez fordult:

– Kérem, én jövők utolsónak, és izgatott vagyok. Szeretném, ha ezt számításba vennék.

– Meglesz – biztosította Darell. – Tudatosult érzelmei csak az elsődleges hullámokat befolyásolják, ezek viszont nem számítanak.

Úgy tűnt, mintha órák teltek volna el síri csendben.

Aztán az összehasonlítás sötétségébe Anthor rekedt hangja reccsent bele:

– Lám, lám. csak rögeszme az egész! Nem megmondtá, ugye, hogy szó sem lehet “kezelésről”, hogy csupa antropomorf képzelgés az egész. De nézzék csak, ez csakis véletlen lehet!

– Mi az? – sikoltott Munn.

Darell a könyvtáros vállára nyomta a kezét.

– Nyugalom. Munn. magát kezelésbe vették; magát *azok* megváltoztatták.

A fény kigyulladt, Munn zavartan nézett körül, és kétségbeesetten próbált mosolyogni.

– Ezt nem mondhatják komolyan. Be akarnak ugratni. Próbára akarnak tenni.

De Darell csak a fejét rázta.

– Dehogysis akarjuk, Homir! Ez az igazság.

A könyvtáros szeme egyszerre megtelt könnyel.

– Semmi különbséget nem érzek magamon. Nem tudom elhinni. – Hirtelen meggyőződéssel: – Maguk összebeszéltek! Mind ellenem vannak!

Darell csillapítani próbálta, Munn azonban ellökte a kezét, és kifakadt:

– Maguk meg akarnak ölni engem! Egek, maguk meg akarnak ölni engem!

Anthor egyetlen ugrással rávetette magát. Csak a birkózó testek ropogása hallatszott, aztán Homir, arcára fagyott rémülettel, tehetetlenül elterült a padlón.

Anthor remegve föltápászkodott.

– Jobb, ha gúzsba kötjük, és betömjük a száját – lihegte. – Majd meglátjuk, mi legyen vele. – Hosszú haját hátrasimította.

– Honnan jött rá – firtatta Turbor –, hogy valami nem stimmel vele?

– Nem volt nehéz – hengerelte le Anthor epésen. – *Én ugyanis véletlenül tudom, hol van a Második Alapítvány.*

Úgy tűnt, már semmi sem rendíthette meg őket.

Semic hangjában alig volt megdöbbenés:

– Bizonyos benne? Merthogy épp az imént bajlódunk hasonló dologban Munn-nal...

– Ez egészen más – replikázott Anthor. – Aznap, amikor a háború kitört, én komolyan a lelkére akartam beszélni magának, Darell. Szerettem volna rávenni, hogy hagyja el Terminust. Már akkor megmondtam volna magának azt, amit most el fogok mondani, de képtelen voltam bízni magában.

– Azt akarja mondani, hogy már fél éve tudja a választ? – mosolygott Darell.

– Azóta tudom, amióta meghallottam, hogy Arcadia Trantorra ment.

Darell döbbenten talpra szökkent.

– Mi köze ehhez Arcadiának? Mire céloz?

– Az égvilágon semmire, ami ne lenne már amúgy is a napnál világosabb a mindenki által jól ismert események tükrében. Arcadia Kalganra megy, aztán rémületében, ahelyett hogy hazatérne, a Galaxis szívébe menekül. Dirige hadnagyot, legjobb kalgani ügynökünket kezelésbe veszik. Homir Munn Kalganra megy, és ő is átesik a kezelésen. Az Öszvér leigázta a Galaxist, és különös módon Kalgant tette meg székhelyéül, és én kezdek kételkedni benne, hogy mi volt ő tulajdonképpen: hódító-e vagy csak eszköz? Bárhova is fordulunk, Kalganba ütközünk, Kalganba, amely valamilyen módon érintetlenül túlélte a hadvezérek több mint egy évszázados civakodását.

– Mire akar kilyukadni?

– Nyilvánvaló – mondta Anthor meggyőződéssel. – A Második Alapítvány Kalganon van.

Turbor közbeavatkozott:

– Én, Anthor, voltam Kalganon. Méghozzá a múlt héten. Ha ott bármiféle Második Alapítvány létezik, akkor én örült vagyok. Szerintem maga az örült.

A fiatalember vadul ráförmedt:

– Maga pedig egy elhújasodott hülye! Mit gondol, mi az a Második Alapítvány? Egy gimnázium? Vagy azt hiszi, hogy a leszálló hajók útjába odavetítik az égre zöld és vörös betűkkel, hogy “Második Alapítvány”? Ide hallgasson, Turbor! Bárhol rejtőzzék is, zárt uralkodó körnek kell lennie. Ugyanúgy el kell hogy rejtőzzön a saját világán, mint ahogy a világ rejtve marad a Galaxis sűrűjében.

Turbor állá megremegett.

– Nekem nem tetszik a maga hozzáállása, Anthor.

– Le vagyok sújtva – felelte ez gyilkos éllel. – Csak vessen egy pillantást maga körül itt, Terminuson. Itt vagyunk az Első Alapítvány, a fölhalmozott természettudomány kellős közepében, a szívében, a bölcsőjében. És hány természettudóst tud összeszámolni a lakosság körében? Maguk például el tudnának irányítani egy energiakisugárzó állomást? Mit tudnak a hiperatommotor működéséről? Nos? Az igazi tudósok száma Terminuson – még Terminuson – sem tesz ki többet, mint a lakosság egy százalékát.

Hát még a Második Alapítványon, amelyet a tetejébe titokban is kell tartani? Ott még kevesebb a beavatott, s ezekről még a saját világuknak sincs tudomása.

– De hát – vetette közbe Semic óvatosan – fél kézzel elbántunk Kalgannal.

– Elbántunk, elbántunk! – mondta Anthor epésen. – Alig győzzük ünnepelni a győzelmünket. A városok kivilágítva, tűzijáték, istennyila, a televízió torkaszakadtából üvöltöz. De hát a kutyafáját, most, amikor újból kezdünk kutatni a Második Alapítvány után, melyik az a hely, ahol utoljára fogjuk keresni, ahol bárki is utoljára fogja keresni, mi? Úgy van! Kalgan!

Mert hiszen egyetlen karcolást sem ejtettünk rajta. Megsemmisítettünk egy pár hajót; megöltünk egy pár ezer katonát; megfosztottuk a birodalmától; rátettük a kezünket kereskedelmi és gazdasági erőforrásainak egy részére – de ez alig több a semminél. A fejemet merném rátenni, hogy a kalgani uralkodó osztály egyetlen tagja sem szenvedte el a legkisebb kényelmetlenséget sem. Sőt, most érzik csak biztonságban magukat a kíváncsi tekintetektől. De nem az enyémtől! Mi a véleménye, Darell?

Darell megvonta a vállát.

– Érdekes. Próbálom összeilleszteni azzal az üzenettel, amelyet néhány hónapja Arcadiától kaptam.

– Üzenetet kapott? – csodálkozott Anthor. – Mifélét?

– Nem vagyok biztos a jelentésében. Négy rövid szó. De érdekes.

– Ide hallgassanak – szólalt meg Semic aggódalmas hangon –, valamit én itt nem értek.

– Éspedig?

Semic minden szót alaposan megrágott, s ráncos felső ajkát felvonta, mintha erőszakkal kellene kicibálnia magából a szavakat:

– Homir Munn az imént azt állította, hogy Hari Seldon csak kódósított, amikor egy Második Alapítvány létrehozásáról beszélt. Most meg maga szerint ez nem így van, és Seldon igazat mondott.

– Úgy van. Seldon kijelentette, hogy létrehozott egy Második Alapítványt, s ez így is történt.

– Rendben van, de ugyanakkor mást is mondott. Azt, hogy a két Alapítványt a Galaxis két átellenes végében hozta létre. Nos, fiatalember, akkor az volt kódósítás, ugyanis Kalgan nincs a Galaxis túlsó végén.

Anthor bosszúsán legyintett.

– Ez mellékes dolog. Lehet, hogy ezzel is csak a nyomokat akarta eltüntetni. De hát gondolkozzon csak: mi értelme lenne annak, ha a lelkek mestereit a Galaxis másik végébe rakta volna? Mert mi az ő szerepük? Hogy segítsenek a Terv megőrzésében. És kik a legfontosabb figurák a Tervben? Mi, az Első Alapítvány. Namármost, honnan lehet a legkönnyebben megfigyelés alatt tartani bennünket és végrehajtani a föladatokat? Talán a Galaxis túlsó végéről? Nevetséges! A valóságban nincsenek messzebb ötven parszeknél, ami sokkal ésszerűbbnek látszik.

– Tetszik nekem ez az érvelés – mondta Darell. – Logikusnak látszik. Hallgassanak ide, Munn már jó ideje magához tért, s azt javaslom, oldozzuk ki. Mit árthat nekünk?

Anthor tiltakozni próbált, Homir azonban élénken bólogatott. Őt másodperc múlva ugyanolyan élénken dörzsölgette a csuklóit.

– Hogy érzi magát? – érdeklődött Darell.

– Rohadtul – mondta Munn mogorván –, de ne törődjenek vele. Valamit szeretnék megkérdezni ettől az ifjú titántól itten. Végighallgattuk, mivel traktált bennünket, ám engedjék meg, hogy érdeklődjem: mihez kezdünk most?

Szavait különös és furcsa csend fogadta.

Munn keserűen elmosolyodott.

– Tegyük föl, hogy Kalgan a Második Alapítvány. De kik a tagjai? Hol keressük őket? Mihez kezdenek velük, ha megtalálják? He?

– Furcsa, de erre a kérdésre én meg tudok válaszolni – mondta Darell. – Eláruljam, mivel foglalkoztunk Semickel az elmúlt fél év alatt? Talán ezzel magát is sikerül meggyőznöm, Anthor, miért akartam én mindenáron végig Terminuson maradni.

Mindenekelőtt – folytatta – nem is sejtik, milyen céltudatos munkát végeztem az encefalografikus analízis területén. Valamivel nehezebb egy második alapítványi agyat földeríteni, mint egy halántéklapályra rábukkanni, és túlzás volna azt állítani, hogy teljes sikerrel jártam. De nem sok választ el tőle.

Tudják önök egyáltalán, hogy működik az érzelmi ellenőrzés? Az Öszvér óta a regényírók nyakra-főre koptatják ezt a témát, és hetet-havat összeírtak, összefecsegték és filmre vettek róla. Legtöbbször úgy kezelik, mint valami titokzatos és okkult valamit. Pedig távolról sem az. Köztudomású, hogy az agy megszámlálhatatlan parányi elektromágneses mezőnek a forrása. Az sem titok, hogy a legkisebb érzelmi rezdülés itt többé-kevésbé bonyolult módon, de modulálja ezeket a mezőket.

Nomármost elképzelhető egy olyan agy, amely érzékelni tudja ezeket a parányi változó mezőket, sőt rezonálni is képes velük. Vagyis lehetséges, hogy az agyvelőben létezik egy különleges szerv, amely érzékelni képes a legkülönbébb modulált mezőket. Hogy miképpen, attól még föl tudnám fogni a fotonok és az energiakvantumok mibenlétét, és az is elképzelhető, hogy ha egy ilyen energiával rendelkező fotont elnyelne valamilyen szervem, ebben olyan kémiai változás következne be, amelyet valamilyen módon érzékelni tudnék. De ezáltal természetesen még nem lenne pontos képzetem a színekről.

Mindenki érti, amit mondok?

Anthor határozottan, a többiek kissé bizonytalanul bólintottak.

– Egy ilyen föltételezett agyrezonátor, ha egy másik agy kibocsátotta mezőre hangolja magát, képes lehet arra, amit népszerűen érelemléolvasásnak, vagy ami még ennél is körülményesebb, agyleolvasásnak neveznek. Innen már csak egy lépés választ el bennünket egy olyan, az előbbihez hasonló szervtől, amely a másik agyban módosításokat

képes keresztülvinni. Az erősebb mező befolyása alá vonhatja a másik agy gyengébb mezejét, hasonlóképpen ahhoz, ahogyan egy erős mágnes átrendezi egy acélrúd elemi dipólusait, és ezáltal tartósan megmágnesezi azt.

A második alapítványizmus lényegét sikerült matematikailag megfogalmaznom azzal, hogy levezettem egy függvényt, amely kimutatja, milyen idegpályakombinációk szükségesek egy, az imént körvonalazott szerv létrejöttéhez, sajnos azonban ez a függvény túlságosan bonyolult, mintsem a jelenleg rendelkezésünkre álló matematikai eszközökkel megoldható lenne. Kár, mert ez azt jelenti, hogy képtelen vagyok csupán az encefalogram jellegzetességek alapján kimutatni, hogy "agygyúróval" van-e dolgom.

De azért nemhiába töltöttem az időt. Semic segítségével sikerült létrehoznom egy szerkezetet, amelyet én agyzavaró adónak neveznék. Már a jelenlegi tudomány is képes egy olyan energiaforrás létrehozására, amely egy encefalogram típusú elektromágneses mezőt fog kisugározni! Sőt, azt is el lehet vele érni, hogy a jelekbe teljes rendszertelenséget viszünk, és ezáltal mintegy "zajjal" vagy "zavarással" fedjük el egy tetszőleges agy saját kisugárzását.

Követni tudják, amit mondok?

Semic elmosolyodott. Bekötött szemmel dolgozott, de azért sejtette, mit csinál, és nem is tévedett. Azért van még egy kis sütnivalója az öregnek...

– Azt hiszem, igen – bólintott Anthor.

– Ez a szerkezet – folytatta Darell – elég könnyen előállítható, és nekem az Alapítvány összes erőforrását a rendelkezésemre bocsátották, miután úgy állítottam be a dolgot, hogy katonai kutatást végzünk. Elég az hozzá, hogy a polgármester irodája és a törvényhozó testületek körül vannak bástyázva agyzavaró adókkal. Úgyszintén a kulcsfontosságú üzeink. Meg ez az épület. De végül is bármilyen helyet tökéletesen védetté tehetünk a Második Alapítványtól vagy bármilyen jövőbeli Öszvértől. Ennyit akartam mondani.

Tenyerét kitárta, mintegy pontot téve a szavai végére.

Tubort mintha fejbe kólintották volna.

– Akkor hát vége. Nagy Seldon, mindennek vége!

– Hát nem egészen – mondta Darell.

– Hogyhogya nem egészen? Mi jöhet még?

Az, hogy még nem sikerült a Második Alapítvány nyomára bukkannunk!

– Micsoda?! – üvöltötte Anthor. – Csak nem azt akarja mondani...

– De igen. Kalgan nem a Második Alapítvány.

– Honnan tudja?

– Egyszerű – dörmögte Darell. – *Én ugyanis véletlenül tudom, valójában hol van a Második Alapítvány.*

21. A MEGNYUGTATÓ VÁLASZ

Turbor váratlanul hahotázni kezdett; hangos hullámokban lökte ki magából a nevetést, amely csengve visszaverődött a falakról, és zihálva elhalt. Kimerültén megrázta a fejét, és nagy nehezen megszólalt:

– Nagy ég, hát egész éjszaka ezzel szórakozunk?! Ki-ki egymás után fölállítja a maga szalmabábuját, hogy aztán nagy diadallal leterítsük. Szórakozásnak jó, de mire jutunk vele? Egek! Lehet, hogy minden bolygó a Második Alapítványhoz tartozik. De az is lehet, hogy nincs is bolygójuk, ellenben a kulcsembereik ott ülnek az összes bolygón. De hát számít is az, ha egyszer Darell szerint birtokunkban van a tökéletes védelem eszköze?!

Darell fanyarul elmosolyodott.

– A tökéletes védelem még nem elég, Turbor. Még az én agyzavaró készülékem is csak arra jó, hogy megtartsen bennünket ott, ahol vagyunk. De hát nem ülhetünk itt az idők végezetéig ökölbe szorított kézzel és lázasan lesve, hogy honnan tör ránk az ismeretlen ellenség. Nem elég, ha tudjuk, *hogyan* arathatunk győzelmet ; azt is jó lenne tudnunk, hogy kit kell megvernünk. És *van* egy olyan világ, ahol az ellenség megtalálható.

– De nagy feneket kerít neki – vetette oda Anthor ernyedten. – Bökje már ki, mit akar mondani!

– Arcadia – folytatta Darell – küldött nekem egy üzenetet, és csak akkor világosodott meg előttem a kézenfekvő igazság. Magamtól talán sohasem jövök rá. Pedig az üzenet semmi különösöt nem mondott, mindössze ennyiből állt: “A körnek nincs vége.” Értik?

– Nem – fakadt ki Anthor ingerülten, s nyilvánvaló volt, hogy a többiek nevében is beszél.

– A körnek nincs vége – tűnődött Munn a homlokát ráncolva.

– Ami engem illet – folytatta Darell –, én rögtön megértettem. Mondják csak, mi az, amit vitathatatlanul tudunk a Második Alapítványról? Nos? Megmondom! Tudjuk, hogy Hari Seldon a Galaxis átellenes végén helyezte el. Homir Munn az imént azt bizonygatta, hogy Seldon hazudott, amikor a Második Alapítványról beszélt. Pelleas Anthor viszont azt erősítette, hogy Seldon ebben igazat mondott, csupán az Alapítvány helyét illetően hazudott. Én ellenben azt állítom, hogy Hari Seldon egyetlen részletben sem hazudott, hogy az abszolút igazságot mondotta.

Igen ám, de hogy értsük azt, hogy a másik vége? A Galaxis egy lapos, lencse alakú képződmény. Ha lapjában elmetsszük, akkor kört kapunk – a körnek pedig nincs vége, mint arra Arcadia is rájött. Mi, az Első Alapítvány, ennek a körnek a peremén, Terminuson vagyunk. Mondhatjuk úgy is, hogy a

Galaxis egyik végén. Nomármost tessék elindulni ezen a peremkörön – menni, menni, menni, és hol találják meg a másik végét? Vissza fognak érni oda, ahonnan elindultak. És *ott* meg is fogják találni a Második Alapítványt.

– Ott? – visszhangozta Anthor. – Vagyis hogy itt?

– Igen, itt! – szögezte le Darell határozottan. – Hol is lehetne máshol? Hiszen maga mondta, hogy ha egyszer a Második Alapítvány a Seldon-terv őrizőjének szerepére hivatott, akkor aligha bújnak el a Galaxis túlsó végére, az elképzelhető legteljesebb elszigeteltségbe. Ön úgy vélte, hogy ötven parszeknyi távolság ésszerűbbnek látszik. Én azt mondom, hogy ez is túlságosan messze van. Hogy semmilyen távolság sem lehet ésszerű. És hol érezhetnék magukat a legnagyobb biztonságban? Kinek jutna eszébe itt keresni őket? Ugyanaz a régi igazság érvényesül, hogy a legkézenfekvőbb hely ébreszti föl a legkisebb gyanút.

Mért lepődött meg a szegény öreg Ebling Mis, és mért anyátlanodott el annyira, amikor rájött, hogy hol rejtőzik a Második Alapítvány? Éjt nappallá téve, kétségbeesetten kutatott utána, hogy figyelmeztesse az Öszvér veszélyére, és akkor egyszerre rádöbrent, hogy az Öszvér egy csapásra mindkét Alapítványra rátette a kezét. És miért nem járt sikerrel magának az Öszvérnek a kutatómunkája? Nos, miért? Azért, mert ha valaki egy legyőzhetetlen veszedelem után kutat, akkor aligha fogja azt a már meghódított ellenség soraiban keresni, így aztán az agygyúrók nyugodtan, senkitől sem háborgatva, szépen kifőzhatték az Öszvér megfékezését célzó terveiket, és mint tudjuk, célhoz is értek.

Elképesztően egyszerű a dolog. Nyugodtan szövögetjük a terveinket abban a szent meggyőződésben, hogy senki sem tud róla – mit sem sejtve arról, hogy. egész idő alatt itt vagyunk az ellenség barlangjában. Hát nem humoros?

Anthor arcán még mindig ott ült a kételkedés.

– Maga szentül hiszi azt, amit most elmondott, Darell?

– Szentül meg vagyok győződve róla.

– Ezek szerint bármelyik szomszédja, a legelső járókelő, akivel összetalálkozik az utcán, egy második alapítványista csodalény lehet, aki agyának csápjaival szünet nélkül tapogatja a maga elméjét, és kiolvassa a maga gondolatait?

– Pontosan.

– És mi mégis háborítatlanul szöhattuk tovább a hálóinkat?

– Háborítatlanul? Honnan tudja, hogy nem háborgattak? Maga mutatta ki, hogy Munnt kezelésbe vették. Mi a biztosítéka rá, hogy kizárólag a mi elhatározásunkból küldtük őt Kalganra, vagy hogy Arcadia csak a saját jószántából hallgatott ki bennünket, és eredt a nyomába? Ugyan! Valószínűnek tartom, hogy szünet nélkül háborgattak bennünket. No meg

aztán mért kellene nekik továbbmenniök, mint ameddig elmentek? Többet érnek vele, ha az orrunknál fogva vezetnek bennünket, mint ha minden teketória nélkül az orrunkra koppintanak.

Anthor a gondolataiba mélyedt, és elégedetlen arccal bukkant föl újra.

– Szépen nézünk ki! A maga agyzavaró masinája nem ér egy fabatkát sem. Örökké nem maradhatunk a házunkban, s mihelyt kilépünk az utcára, elvesztünk, s velünk együtt mindaz, amit most tudni vélünk. Hacsak nem látja el a Galaxis minden lakosát egy olyan masinával.

– Ez igaz, Anthor, de azért mi sem vagyunk egészen gyámoltalanok. A Második Alapítvány emberei rendelkeznek egy olyan érzékkel, amilyen nekünk nincsen. Ebben van az erejük, de ebben van a gyengeségük is. Hogy mást ne mondjak: van-e olyan támadó fegyver, amely hatásos lehet egy normális szeme világú emberre, ugyanakkor semmi hatással nincs egy vakra?

– Hogyne- sietett a válasszal Munn –, a szembe sütő fény.

– Úgy van – helyeselt Darell. – Egy erős, vakító fénysugár.

– No és mit akar ezzel mondani? – türelmetlenkedett Turbor.

– A hasonlat magáért beszél. A kezemben van egy agyzavaró készülék. Ez olyan mesterséges elektromágneses sugárzást állít elő, amely egy második alapítványista agyának ugyanaz, mint számunkra egy fénysugár. Az agyzavaró adó ugyanakkor hasonlatos a kaleidoszkóphoz: szüntelenül és sebesen változik a mintája, sebesebben, mintsem a fölvevő agy követni tudná. Képzelsenek el egy villódzó fénysugarat, azt a fajtát, amely ha elég sokáig ki vannak téve neki, fejfájást okoz. Erősítsük föl ezt a fényt vagy elektromágneses mezőt annyira, amíg vakítóvá nem válik, s azon nyomban elviselhetetlen fájdalmat ébreszt. De csak azokban, akiknek megvan a megfelelő érzékszervük; akiknek ez hiányzik, azok észre sem veszik.

– Igazán? – éledezett Anthorban a lelkesedés. – Volt alkalma kipróbálni?

– Kiken próbáltam volna ki? Persze hogy nem. De működni fog.

– Hol van a kapcsolója a házat körülvevő mezőnek? Vethetnék rá egy pillantást?

– Tessék. – Darell a kabátzsebébe nyúlt. Föl sem tűnt senkinek, hogy valamit rejteget benne. Az apró, gombokkal teletűzdelt fekete hengert Anthor felé nyújtotta.

Ez gondosan megvizsgálta, és vállat vont.

– Hiába nézem, nem leszek okosabb tőle. Mondja, Darell, mihez nem szabad hozzáérnem? Nem szeretném, ha véletlenül kikapcsolnám a ház védelmét.

– Ez nem fog megtörténni – mondta Darell közömbösen. – Az a kapcsoló rögzítve van – mutatott a mozdíthatatlan tumblerkapcsolóra.

– Ez a gomb micsoda?

– Ez a mintaváltás gyakoriságát szabályozza. Ez itt az erősséget. Amiről az imént beszéltem.

– Szabad? – kérdezte Anthor, ujját az erősségszabályozó gombon tartva. Mindenki közelebb húzódott hozzá.

– Miért ne? – vont vállat Darell. – Ránk nem lesz hatással...

Anthor lassan, vigyázva csavart a gombon, először az egyik, majd a másik irányba. Turbor a fogát csikorgatta, Munn pedig sebesen pislogott. Mintha gyarló érzékelőszervüket megfeszítve, mindenáron föl akarták volna fogni a számukra hatástalan sugárzást.

Aztán Anthor vállat vont, és a kapcsolódobozt Darell ölébe dobta.

– Azt hiszem, hitelt adhatunk a maga szavainak. Ámbár ha megfeszültem, se vettem észre semmit, amikor csavartam a gombon.

– Nem is csoda, Pelleas Anthor – mondta Darell hamiskás mosollyal. – Ugyanis amit a kezébe adtam, az csak egy utánzat volt. Van nálam egy másik is – tette hozzá, és a kabátját széttárva, az övéről leakasztotta annak a kapcsolódoboznak a mását, amelyet Anthor vizsgálgatott. – Mindjárt meglátják – folytatta Darell, és egyetlen mozdulattal a legmagasabb állásra csavarta az erősségszabályozót.

És Pelleas Anthor nem emberi sikoltással a földre rogyott. Kínokban fetrengett a padlón, s krétafehér ujjával a haját tépdeste, és a fejét markolászta.

Munn gyorsan fölkapta a lábát, hogy elkerülje a hentergő testet; a szemében halálos borzadás ült ki. Semic és Turbor – akár két merev, fehér gipsz álarc.

Darell komoran visszacsavarta a kapcsolót. Anthor elhalóan vonaglott néhányat, aztán elcsendesett. Csak ziháló lélegzete árulta el, hogy nem szállt el belőle a lélek.

– Segítsenek – ragadta meg Darell a fiatalember fejét –, tegyük föl a kerevetre.

Turbor megfogta a lábát. Mintha egy zsák lisztet emelnének. Hosszú percek teltek el, Anthor lélegzése kezdett egyenletesebbé válni, majd a szempillái megrebbentek és fölnyíltak. Arca viaszsárga volt; a haja, a teste verejtékben úszott; amikor megszólalt, elgyötört hangjára nem lehetett ráismerni:

– Ne – motyogta – ne! Ne tegye többet! Nem is tudja... nem is tudja... jaj! – nyögdecselt keserves, reszkető nyögéssel.

– Nem tesszük – mondta Darell –, ha megmondja az igazságot. Ön a Második Alapítvány tagja?

– Kérek egy kis vizet – könyörgött Anthor.

– Adjon neki, Turbor – intett Darell –, és hozza ide a whiskys üveget is.

Miután egy fél-deci whiskyt meg két pohár vizet leöntött a fiatalember torkán, s ez kezdett magához térni, Darell újból nekiszögezte a kérdést.

– Igen – felelte az bágyadtan –, a Második Alapítvány tagja vagyok.

– Amely, ugyebár, itt található Terminuson?

– Igen, igen. Önnek, dr. Darell, mindenben igaza van.

– Helyes! Most mondja el szépen, mi történt ez alatt a fél esztendő alatt.

Rajta!

– Hagyjanak aludni – suttogta Anthor.

– Később! Most beszéljen!

Reszketeg sóhaj. Majd halk, sietős szavak. A többiek közel hajoltak hozzá, hogy egy szót se mulasszanak el.

– A helyzet kezdett veszélyessé válni. Tudtuk, hogy Terminus és az itteni természettudósok érdeklődni kezdenek az agyhullámok iránt, és hogy az idő megérett valamiféle agyzavaró készülék létrehozására. Ráadásul erősödött a Második Alapítvány iránti ellenséges érzület. Ennek elejét kellett vennünk, ha nem akartuk, hogy Seldon terve dugába dőljön.

Megpróbáltuk... ellenőrzésünk alá vonni a mozgalmat. Megpróbáltunk csatlakozni hozzá. Ezzel eltereltük volna magunkról a gyanút is meg a tüzet is. Úgy intéztük, hogy – a figyelem további elterelése végett – Kalgan üzenjen hadat. Ezért küldtem Munnt Kalganra. Stettin állítólagos szeretője szintén hozzánk tartozik. Ő gondoskodott róla, hogy Munn megtegye a megfelelő lépéseket...

– Callia!... – kiáltott föl Munn, de Darell csendre intette.

Anthor észre sem vette, hogy félbeszakították.

– Arcadia követte. Erre mi nem számítottunk – mindent mi sem láthatunk előre –, ezért hát Callia Trantorra csalta, hogy ne zavarja a terveinket. Ennyi az egész. Azonkívül, hogy elvesztettük a játszmát.

– Azt is megpróbálta, hogy engem Trantorra küldjön, ugye? – szögezte neki a kérdést Darell.

– El kellett magát távolítanom az útból – bólintott Anthor. – A növekvő diadalérzés a fejében mindennél ékebben beszélt. Látszott, hogy hamarosan megoldja az agyzavaró készülék problémáját.

– Miért nem vont ellenőrzése alá?

– Nem tehettem. Nem lehetett. Parancsom volt rá. Előre kidolgozott terv szerint dolgoztunk, és ha én rögtönözni kezdek, mindent fölborítok. A terv csak a valószínűségekkel operál... hisz tudja... akár a Seldon-terv. – Hangja egyre megtörtebbé vált, alig lehetett megérteni. Fejét lázasan forgatta a párnán. – Egyénekkel... nem csoportokkal dolgoztunk... nagyon alacsony valószínűségekkel... veszítettünk... Különben is... ha magát kezelésbe veszem... valaki más fölatalja a műszert... semmi értelme... az időt kellett...

finomabb eszközökkel... ellenőrizni... Első Szóló saját terve... nem ismerem az összes vonatkozást... csakhog... nem vált be a-a-a – és a szalag letekerődött.

Darell kíméletlenül megrázta.

– Még nem alhat el. Hányan vannak összesen?

– He? Hogy mondja?... Ó, nem sok... meg fog lepődni... ötven... nem kell több.

– Mind itt van Terminuson?

– Öt... hat... odakint az úrben... mint Callia... Aludni akarok.

Hirtelen megrázkódott, s mintegy végső erőfeszítéssel visszanyerte szavai tisztaságát. Maradék erejét összeszedve, menteni akarta magát, vagy legalábbis kisebbiteni a vereségét.

– A végén majdnem sikerült. Ha kikapcsolom a védelmet, a kezemben vannak. Meglátom, ki a főkolompos. De maga játék kapcsolót adott a kezembe... kezdettől fogva gyanakodott rám...

Ezzel mély álomba merült.

Turbor hangjában félelemmel vegyes ámulat remegett:

– Mióta gyanakszik rá, Darell?

– Azóta, hogy először megjelent itt – felelte ez nyugodtan. – Azt állította, hogy Kleiséstől jön. Én azonban ismertem Kleisét, és nem felejtettem el, hogyan vált szét az utunk. A Második Alapítvány dolgában elvakult volt, és én faképnél hagytam. Ésszerűen jártam el, mivel úgy gondoltam, okosabb és biztosabb, ha a magam feje után megyek. Ezt azonban nem árulhattam el Kleisének, de még ha akartam volna, sem hallgatott volna meg. Én a szemében egy gyáva áruló voltam, vagy egyenesen a Második Alapítvány ügynöke. Önfejú volt a végletekig, és attól kezdve szinte a halála órájáig hallani sem akart rólam. Ezzel szemben alig egykét héttel a halála előtt egyszerre csak levelet kapok tőle, amelyben mint régi barát üdvözli legjobb és legreményteljesebb tanítványát, és fölszólít, hogy vegyük föl a régi vizsgálódás fonalát.

Ez sehogy sem illett a jelleméhez. Nehezen lehet elképzelni, hogy külső befolyás nélkül ilyen dologra szánja el magát, és gyanakodni kezdtem, hátha azért találták ki az egészet, hogy egy valódi második alapítványi ügynököt építsenek be a bizalmamba. Nos, nem is tévedtem...

Sóhajtott, és egy pillanatra behunyta a szemét.

– Most mit csinálunk velük – szólalt meg Semic bizonytalanul –, mármint a második alapítványbeli komákkal?

– Fogalmam sincs – felelte Darell bánatosan. – Talán száműzhetnénk őket. Mondjuk, Zoranelra. Oda telepíthetnénk őket, és az egész bolygót agyzavaró függönnyel vehetnénk körül. A férfiakat meg a nőket elkülöníthetnénk, vagy

még jobb, ha magtalanítanánk őket, és ötven év múlva a Második Alapítvány csak a múlt emléke marad. Esetleg jobb lenne mindannyiuknak egy irtalmas halál...

– Mit gondol – firtatta Turbor –, szert tehetünk mi is arra az érzékre, ami nekik van? Vagy velük született, mint az Öszvérrel?

– Nem tudom. Azt hiszem, hosszú gyakorlással fejlesztették ki, ugyanis az encefalográfia tanúsága szerint a lehetősége ott rejtezik az emberi agyban. De minek kellene magának az az érzék? Hiszen rajtuk sem segített.

Arca elborult. Hallgatásba merült, gondolatai azonban nem hagyták nyugton.

Nagyon is könnyen ment a dolog. Túlságosan könnyen. Könnyedén elbántak velük, ezekkel a legyőzhetetlenekkel. akár a regényekben a gonosztevőkkel, s ez nem tetszett neki.

Egek! Honnan tudhatja az ember, hogy nem játékszer-e? Honnan tudhatja, hogy mikor nem játékszer?

Arcadia úton van hazafelé, és erővel elszakította a gondolatait attól, amivel a végén úgyis szembe kell néznie.

Már egy hete, már két hete itthon van a leánya, de Darell képtelen volt kivenni a fejéből azokat a gondolatokat. Nem volt menekvés. A lány távolléte alatt valamiféle varázslat folytán gyermekből fiatal nővé ért. Ő volt az egyetlen kapocs közte és az élet között; egyetlen kapocs egy keserédes házassághoz, amely alig élte túl a mézesheteket.

Aztán egyszer, késő este, a tőle telhető közvetlenséggel megkérdezte:

– Arcadia, miből jöttél rá, hogy mindkét Alapítvány Terminuson van?

A színházból jöttek meg, ahol sikerült a legjobb helyet megszerezniök, külön háromdimenziós nézőkével mindkettőjüknek; a lány új ruhát kapott az alkalomra, s így minden oka megvolt a boldogságra.

Egy pillanatra rámeredt az apjára, aztán legyintett.

– Tudom is én, apám. Csak úgy eszembe jutott. Darell szívébe jeges kéz markolt.

– Gondolkozz csak – erősködött az apja. – Nagyon fontos dologról van szó. Miből jöttél rá, hogy mindkét Alapítvány Terminuson van?

A lány a homlokát ráncolta.

– Hát, ott volt Callia asszony. Tudtam, hogy a Második Alapítványhoz tartozik. Anthor is megmondta.

– De hát ő Kalganon volt – erősködött Darell. – Mi készítetett arra, hogy Terminus mellett dönts?

Arcadia percekre magába mélyedt, mielőtt válaszolt volna. Tényleg, miből jött rá? Miből? Az a szörnyű érzés gyötörte, mintha valami folyton kicsúszna a kezéből, és képtelen megragadni.

– Ő, vagyis Callia asszony sok mindenről tudott – mondta végül –, és csakis Terminusról szerezhette az értesüléseit. Nincs igazam, apám?

De ez csak a fejét csóválta.

– De apám – pityeredet! el a lány –, *tudtam*, hogy ott kell lennie. Minél többet gondolkoztam, annál inkább meggyőződtem róla. Olyan logikusnak tűnt.

Az apa tekintetét reménytelenség felhőzte be.

– Nagy baj, Arcadia. Nagy baj. A megsejtés mindig gyanús, ha a Második Alapítvánnyal kapcsolatos. Belátod, ugye? Mert ugyanúgy lehetett megsejtés, mint sugalmazás.

– Sugalmazás! Csak nem azt akarja mondani, hogy megváltoztattak? Nem és nem! Ez lehetetlen! – A lány riadtan hátrált az apjától. – De hát Anthor nem megmondta, hogy igazam van? Hiszen beismerte. Mindent beismert. És maga meg is találta az egész társaságot itt, Terminuson. Nem úgy van? Ugye, így van?! – kiabált a lány zihálva.

– Tudom, tudom, de... Nézd, Arcadia, hadd csináljak egy encefalográfiái vizsgálatot az agyadról.

Ez hevesen megrázta a fejét.

– Ne, ne! Félek!

– Tőlem, Arcadia! Nincs mitől félned. De muszáj tudnunk. Ugye, te is belátod?

A lány ezután már csak egyszer próbálta eltéríteni az apját a szándékától. Mielőtt ez az utolsó kapcsolót is lebillentette volna, megragadta az apja karját.

– És ha valóban megváltoztam, apám? Akkor mit fogsz csinálni?

– Semmit sem fogok csinálni, Arcadia. Ha más vagy, mint voltál, akkor elmegyünk innen. Visszamegyünk Trantorra, és.... ügyet sem vetünk többet a Galaxisra.

Darell még soha életében nem babrált ilyen sokáig egy vizsgálattal, soha ilyen keservesen nem birkózott meg vele, és amikor végre túlestek rajta, Arcadia magába roskadt, és nem mert az apjára nézni. Aztán hallotta, hogy ez hahotára fakad, s ez az ékesszóló híradás arra készítette, hogy fölugorjon, és apja kitárt karjába vesse magát.

Szorosan átölelték egymást, s közben az apából ömlött a szó:

– A ház maximális agyzavaró védelem alatt áll, és az agyhullámaid normálisak. Most már biztos, Arcadia, hogy lépre csaltuk őket, és megint élhetjük a világunkat.

– Apám – jutott végre lélegzethez a lány –, elfogadhatjuk most már a kitüntetések?

– Honnan tudod, hogy elhárítottam a tisztességet? – A lányt karhossznyira eltolta magától, aztán nevetve hozzátette: – Különben mindegy, úgyis tudsz mindenről. Rendben van, vedd át a kitüntetést nyilvánosan, szónoklatokkal meg ahogy illik.

– Apa?

– Tessék.

– Nem hívhatnál ezentúl Arkadynak?

– De hiszen... Ám legyen, Arkady.

A győzelem nagysága fokozatosan beleszívódott, és teljesen átítatta a tudatát. Az Alapítvány – az Első Alapítvány – most már az egyetlen Alapítvány, vitathatatlan úr a Galaxison. Többé semmilyen korlát sem áll köztük meg a Második Birodalom között – szabad az út a Seldon-terv kiteljesedése előtt.

Csak ki kell nyújtaniok a kezüket.

Hála...

22. A HELYES VÁLASZ

Ismeretlen szoba egy ismeretlen bolygón!

És egy férfi, akinek a terve sikerült.

Az Első Szóló a diákra emelte tekintetét.

– Ötven férfi és nő – mondta. – Ötven vértanú! Tudták, hogy halál vár rájuk vagy életfogytiglani rabság, és még csak befolyásolni sem lehetett őket, hogy elejét vegyűk a csüggedésüknek, mivel a befolyásolást fölfedhették volna. De mégsem csüggedtek el. Keresztülvitték a tervet, mert szerették a nagyobb Tervet.

– Nem lehetett volna kevesebb? – bizonytalankodott a diák. Az Első Szóló lassan ingatta a fejét.

– Ez volt az alsó határ. Kevesebb aligha lett volna meggyőző. Sőt, ha tárgyilagosak akarunk lenni, hetvenöt lett volna az optimális szám, hogy az esetleges kudarcokra is fölkészüljünk. De hagyjuk ezt. Áttanulmányozta azt az akciótervet, amelyet a Szólók Tanácsa dolgozott ki tizenöt évvel ezelőtt?

– Igen, Szóló.

– És összevetette azzal, ami megvalósult?

– Igen, Szóló. – Aztán némi szünet után: – Egészen elképedtem.

– Tudom. Mindig elképed az ember. Ha tudná, mennyi ember hány hónapon, sőt éven át csiszolta, amíg tökélyre nem vitte, akkor kevésbé

képedne el. De most mondja el, mi történt. Fordítsa le a matematikát mindennapi nyelvre.

– Igenis, Szóló. – A fiatalember összeszedte a gondolatait. – A lényeg az, hogy az Első Alapítvány embereiben egy szikrányi kétségnek sem volt szabad maradnia az iránt, hogy fölfedték és megsemmisítették a Második Alapítványt. Ezáltal áll helyre az eredeti Terv. Vagyis Terminus ezentúl sem fog sejteni rólunk semmit, és nem vesz be minket a számításába. Ötven ember árán újból rejtve leszünk és biztonságban.

– És a kalgani háború célja?

– Megmutatni az Alapítványnak, hogy el tud banni egy valóságos ellenséggel, és ezáltal kiköszörölni azt a csorbát, amelyet az Őszvér ütött önbecsülésünkön és önbizalmunkon.

– Itt nem találta egészen fején a szöget. Ne felejtse el, hogy Terminus lakossága nagyon is felemás érzelmekkel viseltetett irántunk. Gyűlöltek és irigyleték vélt felsőbbrendűségünket, de ugyanakkor a mi óvó kezünkre bízták magukat. Ha még a kalgani háború előtt “megsemmisítettek” volna bennünket, Alapítvány-szerte pánik tört volna ki. És ha Stettin ekkor megtámadja őket – amihez kétség sem férhet –, nem lett volna bátorságuk szembeszállni vele. “Megsemmisítésünk” csakis a győzelmi mámor teljében járhatott a legkevesebb káros következménnyel. Egy évvel később már túlságosan kijózanodtak volna, és újból kevés remény lehetett volna a sikerre.

A diák bólintott.

– Értem, így hát a történelem kitérő nélkül, a Terv megszabta mederben folyik tovább.

– Hacsak nem lesznek a továbbiakban újabb előre nem látott és személyi véletlenek – hangsúlyozta az Első Szóló.

– Erre az eshetőségre azonban ott leszünk mi – mondta a diák. – Kivéve... egy dolog nem hagy nyugton a mostani helyzetet illetően. Az Első Alapítvány kezében meghagytuk az agyzavaró készüléket, ezt az igen hatékony fegyvert ellenünk. Azelőtt ez nem volt.

– Helyes. Csakhogy nincs, aki ellen használhatnák. Meddő fegyverré vált, mint ahogy az encefalográfia is meddő tudománnyá válik, ha a részünkről fenyegető veszély többé nem sarkallja. Más tudományágak fognak újból előtérbe kerülni, amelyek bővebb és gyorsabb eredménnyel kecsegtetnek. Ezért az Első Alapítványon a lélektan tudósainak ez az első nemzedéke egyben az utolsó is lesz, és egy évszázad múlva az agyzavaró készülék is odakerül a múlt félig elfelejtett régiségei közé.

– Igen – mondta a diák elgondolkodva –, azt hiszem, igaza van.

– Én azonban, fiatalember, azt szeretném, ha a Tanácsba való bejutását szem előtt tartva, mindenekelőtt arra összpontosítaná a figyelmét, hogy az

elmúlt tizenöt év során milyen apró bogok kerültek bele a Terv szövetébe annak folytán, hogy egyes személyekkel foglalkoztunk. Mondjuk, ahogyan Anthornak föl kellett ébresztenie maga ellen a gyanút, hogy az a megfelelő pillanatra érjen be, bár ez viszonylag nem volt túl nehéz.

Vagy ahogyan elintéztük, nehogy Terminuson bárkinek is idő előtt eszébe jusson, hogy maga Terminus lehet az a hely, amely után kutatnak. Ezt a fölismerést a kislány, Arcadia fejébe kellett beültetni, akinek a szavára az apján kívül senki sem figyelt volna. Ezután Trantorra kellett őt irányítanunk, nehogy idő előtt érintkezessen az apjával. Ezek ketten a hiperatommotor két pólusa voltak: egyik a másik nélkül nem működik. És pontosan a kellő pillanatban kellett elmozdítani a kapcsolót, létrehozni az érintkezést. Erről én gondoskodtam.

És a végső ütközetet is megfelelően elő kellett készíteni. Az alapítványi flottát át kellett itatni önbizalommal, míg a kalganit fölhangolni a futásra. Erről is gondoskodtam!

– Ahogy én látom – szólalt meg a diák –, ön... vagyis mi valamennyien arra számítottunk, hogy dr. Darell nem fogja gyanítani, miszerint Arcadia a mi eszközünk volt. Az én számításaim szerint körülbelül harmincszázaléknyi volt a lehetősége annak, hogy ez a gyanú fölébred benne. Mi történt volna ebben az esetben?

– Erre az eshetőségre is gondoltunk. Mit tanult a halántéklapályokból? Mik azok? Az biztos, hogy nem az érzelmi befolyásolás tanújelei. Ezt végre lehet hajtani úgy, hogy az elképzelhető legrafináltabb encefalográfiai elemzés sem mutat ki semmiféle elváltozást. A Leffert-féle tétel, hisz tudja. Ami nyomot hagy, az a korábbi érzelmi beállítottság eltávolítása, kioperálása. Ezt nem lehet nyom nélkül keresztülvinni.

És persze Anthon gondoskodott róla, hogy Darell mindent megtudjon a halántéklapályokról...

Ellenben... Melyik az az eset, amikor nyom nélkül ellenőrzés alá lehet venni egy személyt? Amikor nem kell semmilyen előző érzelmi beállítottságot eltávolítani? Más szóval, ha egy újszülöttről van szó, akinek még üres tábla a lelke. Arcadia Darell is ilyen újszülött volt itt, Trantoron tizenöt évvel ezelőtt, amikor a Terv első vonását meghúztuk. Sohasem fogja megtudni, hogy ellenőrzés alá vontuk, ami nagy szerencse, mivel ez az ellenőrzés egy korán beérő, értelmes személyiség kifejlődését vonta maga után.

Az Első Szóló kurtán felnevetett.

– Mondhatni, az egésznek az iróniája a legmeglepőbb. Négy száz éven keresztül annyi embert megtévesztett Seldonnak az a kitétele, hogy “a Galaxis másik vége”. A maguk sajátos, természettudományos módszerével közelítették meg a problémát, és szögmérővel meg vonalzóval mérték ki maguknak a

másik véget, s a végén mindig a Galaxis szélének egy száznyolcvan foknyira levő pontján kötöttek ki – hacsak nem ott, ahonnan elindultak.

Mégis abban rejlett a legnagyobb veszély a számunkra, hogy a természettudományos gondolkodás útján is el lehet jutni egyfajta megoldáshoz. A Galaxis, mint tudjuk, nem valami lapos, tojásdad képződmény, mint ahogy a Periféria sem zárt görbe. Tulajdonképpen egy kettős csigavonal, és a lakott bolygóknak legalább nyolcvan százaléka a Nagy Ágban helyezkedik el. Terminus a spirális ág legkülső csücskén található, míg mi a másikon, mert mi is a csigavonal ellenkező vége? A középpontja!

De ez mind semmiség. Csupa véletlen és mellékes körülmény. A rejtvényt azonban nyomban megoldhatták volna, ha arra gondolnak, hogy Seldon *társadalomtudós* és nem fizikus volt, és ehhez a körülményhez idomítják a gondolkodásukat. Mert mit jelenthet egy társadalomtudós számára az “ellenkező vég”? Egy átellenes pontot talán a térképen? Nyilvánvaló, hogy nem. Csak a gépies gondolkodás jut erre az eredményre.

Az Első Alapítvány a Periférián létesült, ahol az akkori Birodalom a leggyöngébb volt, civilizáló befolyása a legkisebb, s ahová a gazdagságának és kultúrájának jószerivel már a híre sem jutott el. És hol van a Galaxis *társadalmi ellenpólusa*? Természetesen ott, ahol a Birodalom a legerősebb, civilizáló hatása a legnagyobb volt, s ahol gazdagsága és kultúrája a leginkább összpontosult.

Vagyis itt! A központban! Trantoron, a seldoni idők birodalmi fővárosában.

És ez nem is lehetett másként. Hari Seldon azért hagyta hátra a Második Alapítványt, hogy megtartsa, továbbfejlessze és kitereljesítse azt a munkát, amit ő elkezdett. Ezt már ötven éve tudják vagy legalábbis sejtik. De hol lehet ezt a feladatot a legeredményesebben elvégezni? Csakis Trantoron, ahol Seldon csoportja is tevékenykedett, és évtizedek munkájának termését fölhalmozta. Aztán a Második Alapítvány rendeltetése az is volt, hogy megóvja a Tervet az ellenségtől. Ez sem volt titok. És hol volt Terminus és a Terv számára a legnagyobb veszély forrása?

Itt! Itt, Trantoron, ahol a Birodalom háromszáz évig tartó haldoklásában is bírt még akkora erővel, hogy ha akarja, leszámolhatott volna az Alapítvánnyal.

Aztán amikor – alig egy évszázada – Trantort elfoglalták és földúlták, és a földig lerombolták, *mi* természetesen meg tudtuk óvni a főhadiszállásunkat, és az egész bolygón egyedül a Birodalmi Könyvtár és közvetlen környéke maradt sértetlen. Ezt a tényt is ismerték Galaxis-szerte, de még ez a mindennél világosabb utalás sem ütött szöveget a fejükbe.

Itt, Trantoron történt, hogy Ebling Mis fölfedezett bennünket, és mi gondoskodtunk róla, hogy ne élje túl a fölfedezését. Evégett szükségesnek mutatkozott, hogy egy közönséges alapítványi lánnyal fékeztessük meg az Öszvér hallatlan mutáns hatalmát. Ha más nem, hát ez a dolog föl kellett volna hogy ébressze a gyanút az iránt a bolygó iránt, amelyen ez lezajlott... Itt kezdtük el tanulmányozni az Öszvért, és terveztük meg végső vereségét. Itt született Arcadia, és itt indult útjára az az eseményláncolat, amely végül is visszahelyezte jogaiba a Seldon-tervet.

És senki sem látott keresztül a bennünket övező titok repedésein; mit repedésein: tatóngó hézagain, mert Seldon a maga módján értelmezte "a másik véget", ők viszont a maguk esze járása szerint.

Az Első Szóló ajkán már régen elhalt a szó. Néma szoborként állt az ablak előtt, és tekintetét az égboltozat csodálatos ragyogására szögezte; a végtelen Galaxisra, amely örökre megmenekült a veszélytől.

– Hari Seldon Csillagvégnak nevezte Trantort – suttogta –, és ki vethet rá követ a költői képzeletnek ezért a játékaért? Valaha az egész világegyetemet erről a szikláról kormányoznák; minden csillagnak itt fogták a gyeplőjét. "Minden út Trantorra vezet" – tartja a régi szólásmondás, és itt végződik minden csillagközi út.

Tíz hónappal ezelőtt az Első Szóló még balsejtelmekkel eltelve szemlélte ugyanezeket a rajzó csillagokat – amelyek sehol sem rajzanak olyan sűrűn, mint annak az anyaghalmaznak a középpontjában, amelyet az ember Galaxisnak nevez – ; ezúttal azonban józan meglegedettség honolt Preem Palver, az Első Szóló pirosposzgás, kerek arcán.

TÖRTÉNETTUDOMÁNY ÉS “PSZICHOHISTÓRIA”

A tudományos-fantasztikus regények többnyire a forradalmi átalakulás korát élő tudományos technológia világába, pontosabban messzi jövőjébe vezetik és ott csodálatos új találmányokkal ejtik ámulatba az olvasót. A regényíró ilyenkor jósol is, a technika mai állapotából és fejlődési tendenciáiból következtet eljövendő teljesítményeire, s minél jártasabb a ma tudományában, annál több az esélye arra, hogy a szórakoztatás mellett oktat, sőt esetleg a tudomány fejlődésére serkentő hatást gyakorló ötleteket ad. Asimov egyike azoknak az alapos tudományos előképzettségű regényíróknak, akik nemcsak kitűnően szórakoztatnak, hanem komoly problémafelvetésükkel el is gondolkoztatnak.

Ebben a regénytrilógiájában a tudomány olyan területére lép, amely nem szokványos témája a tudományos-fantasztikus regényíróknak. Ezúttal ugyanis nem a természettudományok, hanem a társadalomtudományok egyikének jövődöbéli fejlődéséről van szó.

A természettudományokat a társadalomtudományoktól a történelmi materializmus megjelenéséig áthidalhatatlan szakadék választotta el, mely a marxizmus ellenfeleinek szemében még ma is áthidalhatatlan. Ez utóbbiak szerint a természettudományok az azonos feltételek közt állandóan ismétlődő, tehát matematikailag általánosítható természeti jelenségek törvényszerűségeit kutatják, a társadalmi jelenségek viszont teljesen soha nem ismétlődnek, lényegileg mindig egyediek, mert a társadalmi élet cselekvő alanya, az emberi egyéniség egyszeri és egyedi jelenség, amelynek viselkedése kiszámíthatatlan, következésképp a társadalomtudományok nem juthatnak matematikailag általánosítható törvényszerűségekre.

Asimov a távoli jövő társadalomtudományát pszichohistóriának nevezi, amit magyarul talán történelmi lélektannak fordíthatnánk, s úgy határozza meg, hogy az “a matematikának azon ága, amely az embercsoportoknak az állandó társadalmi és gazdasági ösztönzésekre való reagálását tanulmányozza”. Abból a marxista ihletést éppen nem nélkülöző alapgondolatból kiindulva, hogy a történelem menetét “nem egyéni hőstettek, hanem széles sodrású gazdasági és társadalmi folyamatok” határozzák meg, arra következtet, hogy lehetséges, sőt létre is fog jönni egy olyan tudomány, amely ismerve egyrészt a technikai fejlődés tendenciáit és az ezeknek megfelelő gazdasági növekedés mértékét, másrészt a nagy tömegek spontán viselkedés-lélektanát, matematikai függvényekben kifejezhető egzaktussággal előre látja majd a társadalmi válságokat, s ha meg nem is akadályozhatja azokat, legalább megkönnyítheti, meggyorsíthatja átvészelésüket. A mi nyelvünkön úgy mondhatnók, hogy Asimov a társadalmi alap és felépítmény

kölcsönhatásának a biológia és a pszichológia viszonylagos fejletlensége miatt ma még részleteiben ki nem munkálható és ezért a hosszú távú társadalmi tervezésben egyelőre csak durva megközelítéssel alkalmazható törvényszerűségeit foglaltatja matematikai függvényekbe a jövő tudósaival.

A technikai "futurológia" (jövőkutatás) jól ismert tematikája helyett tehát a társadalmi futurológia bonyolult problematikájába csöppenünk Asimov regényében, egy olyan tudományterületre, amely világszerte kiváló tudósokat, szociológusokat, statisztikusokat, közgazdászokat, pszichológusokat és történészeket foglalkoztat; de mivel eddig kevésbé látványos eredményeket értek el, mint a technikailag alkalmazható természettudományok művelői, ritkán kerülnek az általános érdeklődés homlokterébe. Leginkább még a statisztika hívja fel magára a közfigyelmet olyankor, amikor sokakat megborzongató jó megközelítéssel megjósolja például az elkövetkező szilveszter éjszakai öngyilkosságok vagy a nyaralási évad kezdetével megnövekvő autóbalesetek várható számát. Ugyancsak feltűnést keltenek a közvélemény-kutató intézeteknek küszöbönálló politikai választások várható eredményére vonatkozó becslései, különösen, mikor időnként bakot lőnek, s az emberek jót nevethetnek rajtuk, többnyire azzal a be nem vallott hátsó gondolattal, hogy mégiscsak jó dolog, ha nem lehet olyan egyszerűen a vesénkbe látni.

A társadalmi futurológia egzakt tudománnyá válásának a tudományos lélektan, e legfiatalabb természettudomány kezdetlegessége mellett az a legfőbb nehézsége, hogy a társadalmi létnek a természeti létnél jóval nagyobb bonyolultsága miatt rengeteg együttható tényezővel, módosító feltétellel kellene számolnia, ha biztos eredményeket akarna elérni, de gyakorlatilag ezeknek csak kis része kalkulálható bele a valószínűségszámításokba. Ráadásul nemcsak az egyidejű hatóerőket, hanem azoknak múltbeli fejlődési tendenciáit is figyelembe kell venni, hiszen egyiké lehet emelkedő irányú – például az írástudásé, a másiké hanyatló – például a babonáé. Egy társadalmi jelenség eljövendő fejlődési tendenciáját, rendjét tudományos igénnyel annál nagyobb eséllyel lehet meghatározni, minél inkább meg tudjuk hosszabbítani hátrafelé, a múltban követett vonalát. A múltban hosszú időtartamú folyamatok nagyobb valószínűséggel folytatódnak a jövőben, mint átmeneti, rövid lejáratú jelenségek. Mindez érthetővé teszi, hogy a társadalmi futurológiában miért válnak érdekeltté a történészek, a jövőt kutató tudományban a múlt tudósai, s hogy a "futurológusok" szükségszerűen a történelem tanulságaira építenek. A történészek viszont egyre inkább felhasználják a jelennel és a közeljövővel foglalkozó társadalomtudományok módszereit – elsősorban a statisztikát – ma már nemcsak a matematikailag leginkább megközelíthető gazdasági, hanem olyan "szellemi" jelenségek

tanulmányozásában is, mint divat, ízlés, közérkölc, világnézet. A komputerok lehetővé tették nagy mennyiségű történeti adatanyag kezelését, összehasonlítását, az egyező és eltérő vonások elemzését, hosszabb időtartamokban bizonyos jelenségek fogyó vagy növekvő tendenciáinak megállapítását, egyszerűen a statisztikai feldolgozást s abból a fejlődés törvényszerűségeire való következtetést.

Asimov tehát nem a felelőtlen képzelet birodalmában csapong, mikor a történettudomány növekvő matematizálódását jósolja. Attól persze még messze vagyunk (s egyesek szerint mindig is távol fogunk maradni), hogy a történelmi fejlődés tendenciáit matematikai függvények formájában írjuk le, vagy éppen a jövőbe kivetítsük, de vannak, akik ebben az irányban keresik a történettudomány jövőjét. Egy fiatal francia történész szerint "a jövő történésze vagy komputerok programozója lesz, vagy egyáltalán nem is lesz történész". Joggal veti ellenébe viszont egy másik, hogy őt inkább a "programozó programja" érdekli, mert az elektronikus számológép csak arra a kérdésre felelhet a beletáplált adatok alapján, amit a programozó feltesz neki; s mi garantálja, hogy a programozó helyesen kérdez, a lényegeset kérdezi?

Ezzel a történészeket ma leginkább foglalkoztató kérdéssel vissza is kanyarodunk Asimov problémafelvetésének most már nem módszerei, hanem tartalmi vonatkozásaihoz, regényének társadalmi mondanivalójához. Mindenki előtt nyilvánvaló, aki még jól emlékszik középiskolai egyetemes történeti leckéire, hogy a regény a Római Birodalom hanyatlásától az olasz reneszánszig tartó európai történelmet játssza le újra egy távoli jövő fejlett technikájának körülményei között. A belső rugalmasságát elvesztő, magas színvonalú (a regényben elsősorban technikai jellegű!) civilizációját továbbfejleszteni nem tudó, majd fokozatosan sorvadni engedő birodalom művelődési örökségét a távoli határvidéken vallásos burokokban megőrző, sőt továbbfejlesztő kis közösség az antik szerzőket másoló és a római vízimalmokat tökéletesítő kora középkori angliai szerzetesekre, általában a középkori egyházra emlékeztet. A vallási térítés orvát alatt, majd nyílt haszonszerzési vágyból a barbár környezettel kereskedő és azt leigázó kalmárok történetében a keresztes hadjáratokat kísérő olasz kereskedőktől az aranyláz által hajtott Kolumbuszig tartó európai történelem ismétlődik meg. S ez a vonal folytatódik a trilógia következő köteteiben is.

A szerző nyilván azoknak a történetfilozófiai elméleteknek (Spengler, Toynbee) a hatása alatt áll, amelyek zárt kultúrák egymást követő sorozatából építik fel a világtörténelmet, s más és más színezetű és színvonalú anyagi és szellemi művelődési viszonyok közt a kibontakozás, a virágzás és a hanyatlás lényegileg azonos hármas folyamatát vélik mindegyiken belül megismétlődni. Ez a ciklikus történetszemlélet nem áll kibékíthetetlen ellentétben az

egymásból egymásba fejlődő társadalmi formációk folyamatos szemléletével, hiszen a történelemben bizonyos jelenségek, ha más, magasabb szinten is, valóban megismétlődni látszanak, noha éppen nem ez, hanem a mindenkori új mozzanat a történeti fejlődés lényege. Asimov történetfelfogásában nem is ez az igazi bökkenő, hanem az, hogy a fejlődő technika mellett változatlan emberi magatartással számol. A távoli jövőben, fejlett atomtechnika birtokában, az egész Tejútrendszert benépesítve, az emberiség még mindig osztálytársadalomban él, háborúkat visel, kizsákmányol és kizsákmányolja. Az egyes emberek éppoly korlátolt szakbarbárok, mohó haszonlesők, bután babonások vagy cinikusan önzők, mint amilyeneknek a szerző kortársait látja. Ez egyébként közös vonása minden nyugati tudományos-fantasztikus regényírónak.

Könnyű lenne ezt az emberszemléletet egyszerűen a tőkés világrendszer ösztönszerű öfenntartási törekvéséből, társadalmi viszonyainak tartósítási vágyából magyarázni. Inkább talán a technikai haladásért fáradozó tudósoknak az a keserves csalódása olvasható ki belőle, hogy a tudomány és a technika nagyszerű vívmányai önmagukban, automatikusan nem oldják meg az emberiség morális problémáit. Az ember nemcsak hogy nem tud felnővekedni saját technikájához, hanem azt még önmaga ellen is fordítja, s az így keletkező társadalmi válságok megsemmisüléssel fenyegetik az addig elért egész haladást. Akár ez, akár amaz lappang is e pesszimista emberszemlélet mögött, igazán érdekes benne csak az a tudományos probléma, hogy vajon van-e olyan "örök" emberi természet, amelyik a kőkor óta lényegében változatlan, s amelynek tehetetlenségi ereje folytán az ember az embernek farkasa marad, bármilyen magasra és messzire repüljenek is gépei és filozófusainak világmegváltó eszméi. Erre a kérdésre végleges érvénnyel majd csak a rohamosan fejlődő biológia és pszichológia fog – remélhetően hamarosan – felelni. Addig is azonban, annak alapján, amit eddig az emberiség fejlődéséről tudunk, úgy véljük, hogy kételkedni kell az emberi természet fatális változatlanságában. Mikor az ember a tudomány és a technika által külvilágát változtatja, egyben önmagát is átalakítja, saját műve visszahat reá. A tudat bizonyos késéssel követi ugyan a létet, de követi, s ahogyan tágul a lét, tágul a tudat is. A technika által egyre szorosabban összefűzött emberi valóság az emberiség növekvő szolidaritásérzésében tükröződik. Elvégre kihalt a kannibalizmus is, és ismerjük kihalásának gazdasági-társadalmi okait. Miért ne halhatna ki egyszer a háború is, ha létrejönnek a béke gazdasági-társadalmi feltételei? Valószínűtlen, hogy ilyen és hasonló gondolatok Asimovtól teljesen idegenek lennének. Kíváncsian várjuk, hogy munkásságának további folyamán vajon felmerül-e a technika fejlődésének motívuma mellett a gondolkodás fejlődésének problémája.

1.

"Az egész oldalas hirdetésekben vastag betűkkel áll a könyv címe: OPUS 100" – írtam tíz éve, s már akkor is némi késsedelemmel, hiszen Asimov "századik műve" nem hetvenegyben jelent meg, hanem hatvankilencben, és ha most utánaszámolok, könnyen kideríthetem, hogy akkori utószavam írásakor az amerikai science fiction nagy alakja már a százhuszadik köteténél tartott.

Utolérni most is reménytelennek látszik az író. aki, úgy látszik, arra törekszik, hogy belekerüljön a híres Guinness világrekordokról szóló lexikonába mint a legtöbb leírt szó büszke tulajdonosa. Asimov versenyben van; élete első száz könyvéhez tizenkilenc évre volt szüksége, a második százhoz viszont elegendő volt tíz év. 1979-ben ugyanis megjelent az *Opus 200*, amelynek címlapján könyveiből épített karosszéken Isaac Asimov trónol széles, elégedett mosollyal, nagy szemüveggel és a szemüveg alatt csillogó szemmel. Igaz, hogy haja és pofaszakállja meglehetősen ősz már. de önbizalma és derűje töretlennek látszik.

Az életmű valóban hatalmas. Elhagyja Balzac regényfolyamát. Jókait jubileumi kiadásának száz kötetét, talán már az idősb Dumas-t is maga mögé utasította. Kétszáz, illetve azóta már biztosan több kötet, amelyet az újabb és újabb kiadások és fordítások megtízszereznek, a nézők pedig nézők további millióihoz közvetítenek.

Ettől a mennyiségtől azonban még nem kellene a világ egyik legjobb tudományos-fantasztikus írójának tartanunk Asimovot. s különösen akkor nem. ha figyelembe vesszük, hogy ennek az életműnek csak 10-15%-a science fiction, igaz, hogy ebben a kicsiny százalékban ott van néhány halhatatlan kötet, ott van az *Én, a robot*, a *Gyilkosság az úrvárosban*, a *Maguk az Istenek* és mindenekelőtt az *Alapítvány-trilógia* három kötete.

Mit jelent "nagyak" lenni a science fiction-irodalomban?

Azt jelenti például, hogy szorgos és gondos kritikusok és esztéták megírják az író életrajzát, és tanulmányok sokaságában, később pedig külön könyvekben méltatják munkásságát, elemzik stílusát, kutatják gondolatait, vizsgálják személyiségét, górcső alá teszik ötleteit. Asimov mindezt megkapta. Alig lehet megszámlálni a róla írott tanulmányokat, önálló műveket.

Egy science fiction-író nagyságát azon is lemérhetjük, hogy milyen terjedelemben írnak róla az összefoglaló művekben, az irodalomtörténetekben, mekkora cikkeket jelentetnek meg munkáiról a lexikonokban. Asimov természetesen belekerült a tankönyvekbe. Donald H. Tuck, Pierre Versins,

Robert Holdstock, Brian Ash, Hans Joachim Alpers és természetesen Péter Nicholls enciklopédiájában több hasábos cikket találunk róla – egyszerűen szólva: nincs olyan science fictionról írott tanulmány, amelyben ne találkoznánk nevével.

Az igazi nagyságot azonban valami más jelenti. Nem elég hozzá még az sem, ha az író belekerül Frank N. Magul hatalmas, ötkötetes összefoglalásába, amely az egész világtermésből csak ötszáz műről emlékezik meg.

Az igazi nagyságot ezekkel együtt vagy ezeken túl az olvasók érdeklődése és szeretete jelenti.

2.

Isaac Asimov 1920-ban született a Szovjetunióban, Petrovicsijben, Szmolenszk egyik külvárosában, egyébként ott, ahol Alekszandr R. Beljajev, a szovjet tudományos-fantasztikus irodalom Verne Gyulája. Szülei 1923-ban vándoroltak ki az Egyesült Államokba, mint életrajzírói mondják, a volgai éhínség elől. Az amerikai állampolgárságot 1928-ban kapta meg a család. Isaac Brooklynban nőtt föl, az utcán csatangolt, vagy apja cukorkásboltjában üldögélt. Rengeteget olvasott, falta a *Monté Chirstót*, a *Három testőrt* és a hozzájuk hasonló romantikus történeteket. A papa boltjában science fiction magazinok is voltak, Isaac az Amazing Stories című magazinban olvasta az első fantasztikus történetet, Harl Vincent novelláját egy fiatal feltalálóról, akit a távoli jövőben az USA zsarnoka üldöz, s aki visszatér, hogy felszabadítsa nemzetét az elnyomás alól. Azt mondják, hogy ez az olvasmány meghatározta Asimov egész életét. Középiskolái elvégzése után a Columbia Egyetemre ment, ott fejezte be tanulmányait 1948-ban, közben, a háborús években, a haditengerészet egyik kísérleti állomásán dolgozott. 1949-ben a bostoni Orvostudományi Egyetemen doktorált biokémiából. Egy ideig ott tanított, 1958 óta szabadúszó író.

Fontos része életének az a szakasz, amelyet a Futurians – magyarul talán "futuristák" vagy "jövőisták" – társaságban töltött. Ez a társaság valójában science fiction klub volt, egyike a hasonló klubok tucatjainak, fiatalok töprengő és vitatkozó gyülekezete, amely rendszeresen leszedte a keresztvizet a magazinokról, írókról, kiadókról és szerkesztőkről. Csakhogy ennek a klubnak olyan tagjai voltak, mint Frederik Pohl, Cyril Kornbluth, Donald A. Wollheim vagy Damon Knight, akik néhány év múlva az amerikai science fiction nagy írói, szerkesztői és kiadói lettek.

Érdemes megjegyezni, hogy a klub később külön házat bérelt, tagjai amolyan kommunává álltak össze, és egyik-másik tagjukon keresztül

kapcsolatot tartottak fiatal amerikai kommunistákkal, a science fiction mozgalomban a baloldalt képviselték, nem tartózkodtak a politikától sem, gyűjtöttek például a spanyol polgárháborúban a köztársaságnak.

Dámon Knight 1977-ben – interjúkra, naplókra és visszaemlékezésekre támaszkodva megírta a *Futurians* történetét. Elmeséli ebben a könyvben, hogy Asimov 1938 szeptemberében kapott meghívót a klubba, s ettől kezdve rendszeresen megjelent az összejöveteleken és vitákon, amelyeken például a müncheni egyezményről, Mussolini beszédeiről, a cseh megszállásról sokkal több szó esett, mint az Amerikát felkavaró, hírhedt Orsón Welles-féle rádiójátékról és a Mars-lakók inváziójáról.

3.

Asimov első novelláját a klub lapja, a *Futurian News* adta ki 1939-ben. A *Vesta hajótöröttje* éppen elég jó írás volt ahhoz, hogy felfigyeljenek rá a hivatásos magazinok szerkesztői, így John W. Campbell, akinek lapját, az *Astounding SF* magazint úgy tartják számon a tudományos-fantasztikus irodalomban, mint nálunk a *Nyugatot*.

Asimov előtt zöld út nyílt, s különösen akkor, amikor barátai, elsősorban Fred Pohl, magazinokat kezdtek szerkeszteni. Sorra jelentek meg írásai – ezeket később *A korai Asimov* című kötetben is kiadták –, amelyek valóságos forradalmat jelentettek a kor tudományos-fantasztikus irodalmában, eltértek a megszokottól, erősen különböztek az akkortájt legnépszerűbb Meinléin és Van Vogt novelláitól. 1941-ben jelent meg *Alkonyat* című elbeszélése, amelyet az Amerikai Science Fiction írók Szövetsége “minden idők egyik legjobb elbeszélésének tart”, elsősorban kozmológiai szemlélete és lélektani hatásossága miatt.

Asimov fellépésekor az amerikai science fictiont főleg az űrhajózás kalandjai érdekelték, a hősök a Naprendszerben száguldoztak rakétáikon, idegen bolygók gonosz hatalmasságai ellen harcoltak, egyszerűek voltak és talpig férfiak, nem rettentek meg a düledt szemű szörnyektől (bug-eyed-monsters), s mindig megvédték a gyengébb nem képviselőit. “Ez volt az a korszak – sóhajtott fel valahol Damon Knight –, amikor a düledt szemű szörnyekről düledt szemű fiúk olvastak...” A science fiction valójában a fiatalok szórakozása volt.

De jöttek az új írók, jött Asimov és vele a “robotika három törvénye”, amelynek kigondolását még ma is Campbellnek tulajdonítja Asimov, és jött a Tejutat behálózó Galaktikus Birodalom és a mutáns, akit Öszvérnek neveznek, és Susan Calvin, a nagy robotpszichológus és R. Daneel, a csalhatatlan

robotdetektív. És történetek és alakok, fantasztikus utazások a kozmoszban és az emberi test kozmoszában, s mindezzel valami új. Asimov olyan történeteket szeretett volna írni, mint "Doc" Smith, akinek meséiért rajongtak a gyerekek, vagy Róbert A. Heinlein, aki folyamatosan írta az általa konstruált jövő történelmét. Ezt a célját sohasem érte el. De sikerült – jó néhány társával együtt – megújítania, felnőttirodalommá változtatnia a science fictiont, olyan irodalommá, amelyről már a sznobok is elismeréssel nyilatkozhattak.

Az újítás lényege az, hogy Asimov és az új írók a valódi tudomány valódi eredményeivel és csodás, lehetőségeivel itatták át a regényt, s könnyen tehették, mert majdnem mindnyájan a természettudományok ismeretében és eredményeinek használatában nőttek fel. A magazinok címlapjairól ekkoriban tűntek el a szörnyek, s helyükre szinte mérnöki pontossággal festett gépek és építési invencióval festett városok képei kerültek. A jövő valóban lehetséges gépei és városai. A szerkesztők már csak úgy fogadtak el egy-egy írást, rajzot, ötletet vagy történetet, ha mögötte a tudomány ihletését és hitelét érezték.

Még ennél is lényegesebb volt, hogy az egész tudományos-fantasztikus irodalom gondolkozásmódja, szemlélete megváltozott. Előtérbe került a logikus, szigorú gondolkodás, hivatkozás a természet törvényeire, s előtérbe kerültek a társadalom problémái, gondjai, ellentmondásai is. A science fiction olvasók tömege kacagott azon az írón, aki a fényévet a közönséges évek többszörösének hitte, vagy azon, aki helikopteren szállította hőseit a Holdra. De ellenszenvessé váltak azok az írók is, akik a társadalom kérdéseiről reakciósán vélekedtek. A science fiction kezdte átvenni az utópiák örökségét. Donald Wollheim ezt a folyamatot úgy határozta meg, hogy "győztek a wellsianusok a Verne-követőkkel szemben".

Mindez természetesen nemcsak Asimov érdeme, de az övé is. A robotika három törvényét ma már köztulajdonnak tekinti a tudományos-fantasztikus irodalom, de köztulajdonnak tekinti Asimov regényírói módszerét is, amelyet "axiomatikusnak" nevezhetünk. A science fiction író mindent megtehet, de nem mondhat ellent azoknak az axiómáknak, melyeket maga állít föl, a törvényeknek, melyeket maga teremt.

4.

Asimov kétszáz – illetve 1979 óta már talán 220 – könyvét ezen a helyen felsorolni lehetetlen. "Számos műfajban dolgoztam – mondta magáról –, írtam biokémia-tankönyvet orvoshallgatóknak, könyvet a rakétákról és műbolygókról a nyolcéveseknek, írtam science fiction regényeket és detektívtörténeteket, írtam két könyvet a Bibliáról, háromkötetnyi fizikát

elsőéves egyetemistáknak, és megírtam Görögország történetét a serdülőknek."

A felsorolás szokatlanul szerény és mértéktartó. Ha kézbe vesszük az *Opus 200*-at, azt látjuk, hogy a könyv 15 részre tagolva beszél Asimov legfontosabb témáiról. Vegyük sorra őket: csillagászat, robotika, matematika, fizika, kémia, biológia, nyelvészet, történelem, a Biblia, elbeszélések, humor, társadalomtudományok, irodalom, detektívtörténetek. önéletrajzok. S ezeken a témákon belül tudományos ismeretterjesztés már-már szépirodalmi eszközökkel és szépirodalom már-már természettudományos szemlélettel.

A könyvek között meglepő művek is akadnak. Mókás versikéket tartalmazó kötetek. Shakespeare műveihez, az *Elveszett Paradicsom*hoz és Byron *Don Juan*jához írt tanulmányok, tudományos programok, életrajzi lexikonok, családi verseket tartalmazó antológiák. És akkor még nem említettük a lapoknál és folyóiratoknál végzett állandó munkáját, cikkek és kritikák százait, hallgattunk arról is, hogy Asimov egyik központi alakja, szervezője, reklámfőnöke, előadója és kritikusa a tudományos-fantasztikus irodalom közéletének, az írók szervezeteinek és a rajongók klubjainak. Nem beszéltünk a Hugó- és Nebula-díjakról, amelyeket munkásságáért kapott, sem arról, hogy számos fiatal író köszönheti indulását és részben karrierjét Asimovnak. S tegyük hozzá, hogy Asimov nő, és két gyermek apja.

Különös és fáradhatatlan figura. Nem is lenne túlságosan meglepő, ha egyszer valaki kiderítené, hogy nem más, mint egy pozitronaggal felszerelt robot. Mindenesetre feltűnő, hogy a robotok lélektanát, viselkedésük törvényeit nála jobban senki sem ismeri...

Érdemes még megemlíteni, hogy Asimov érdeklődéssel és rokonszenvvel kíséri a szocialista országok, s elsősorban a Szovjetunió tudományos-fantasztikus irodalmát, szerkesztette és előszóval látta el az Amerikában kiadott szovjet science fiction antológiákat, s állást foglalt az amerikaiak vietnami beavatkozása ellen.

5.

Az *Alapítvány-trilógia* történeteit 1942 és 1949 között jelentette meg az Astounding Science Fiction című magazinban. Kötetben az *Alapítvány* 1951-ben, az *Alapítvány és Birodalom* 1952-ben, a *Második Alapítvány* 1953-ban jelent meg a Gnome Press kiadásában. Magyarul ez a második kiadása.

Asimov annak idején rövid előszót írt a Kozmosz Fantasztikus Könyvek sorozatában kiadott *A halhatatlanság halála* elé.

“Legfőbb óhajom – írta ebben a tömör vallomásban – minden nép barátsága, mert csak ez a barátság mentheti meg a Földet a katasztrófától. Nem vagyunk ellenségei egymásnak. Inkább közös ellenségeink vannak, melyek mindnyájunkat fenyegetnek: az éhség, a betegségek és a tudatlanság. Ezeknek az ellenségeknek a veresége (vagy a figyelmeztetés: mi történik, ha nem gyűrjük le őket) a science fiction tárgya.”

Megállapításai ma is igazak, ezek a gondolatok műveinek is vezérlő gondolatai, hiszen novellái és regényei optimizmusról, derűről, emberszeretetről és a tudományba, illetve az emberbe vetett bizalomról beszélnek. Ez sikerük valódi oka, ezért váltak könyvei. az egész világon milliók kedves olvasmányává.

Kuczka Péter